

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

90'ıncı Birleşim 21 Mayıs 2025 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	326
II.- GELEN KÂĞITLAR	330
III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	331
<i>A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI</i>	<i>331:334</i>
1.- Gümüşhane Milletvekili Musa Küçük'ün, Gümüşhane'ye ilişkin gündem dışı konuşması	331:332
2.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, 21 Mayıs Çerkez soykırımının ve sürgününün 161'inci yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması	332:333
3.- Şırnak Milletvekili Arslan Tatar'ın, Şırnak Gabar'a ilişkin gündem dışı konuşması	333:334
IV.- AÇIKLAMALAR	334,347,374,412,413
1.- Konya Milletvekili Mustafa Hakan Özer'in, Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın 89'uncu Birleşimde yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	334
	321

2.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Konyalılara seçim öncesi söz verilen projelere ilişkin açıklaması	335
3.- Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu'nun, Kahramanmaraş'ın ulaşım sorununa ilişkin açıklaması	335
4.- Bingöl Milletvekili Zeki Korkutata'nın, Gazze ve Filistin'le ilgili İslam dünyasına düşen sorumluluğa ilişkin açıklaması	335
5.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, 21 Mayıs Çerkez soykırımına ilişkin açıklaması	335:336
6.- Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez'in, hasta mahpuslara ilişkin açıklaması	336
7.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, "terörsüz Türkiye" sürecine ilişkin açıklaması	336
8.- Adana Milletvekili Bilal Bilici'nin, İstanbul Üniversitesinde yetim çocuklar için planlanan etkinliğe ilişkin açıklaması	336
9.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, barış sürecinde halkın Meclisten beklentilerine ilişkin açıklaması	337
10.- Düzce Milletvekili Talih Özcan'ın, 21 Mayıs Çerkez soykırımına ilişkin açıklaması	337
11.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, Hatay'daki Harbiye Şelalesi'ne ilişkin açıklaması	337
12.- Kütahya Milletvekili Adil Biçer'in, enerji bağımsızlığı hamlesine ilişkin açıklaması	337:338
13.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, Alanya'nın birçok mahallesinin yıkım kararıyla karşı karşıya kalmasına ilişkin açıklaması	338
14.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, CHP Genel Başkanının Cumhurbaşkanına yönelik ifadesine ilişkin açıklaması	338
15.- Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey'in, CHP Genel Başkanının Cumhurbaşkanına yönelik ifadesine ilişkin açıklaması	338:339
16.- Bayburt Milletvekili Orhan Ateş'in, Kırklartepe Barajı'na ilişkin açıklaması	339
17.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, Kars Akyaka halkının taleplerine ilişkin açıklaması	339
18.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, Ordu Büyükşehir Belediyesine ve FİSKOBİRLİK'e ilişkin açıklaması	339
19.- Trabzon Milletvekili Yavuz Aydın'ın, Tunceli Valisi Bülent Tekbıykoğlu'na ilişkin açıklaması	339:340
20.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil'in, Can Atalay'la ilgili TBMM Başkanlığına sundukları dilekçeye ilişkin açıklaması	340
21.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, 18-20 Mayıs Kırım Tatar Türklerinin soykırımına, 21 Mayıs Çerkez sürgününe, kiralardan yüksekliğine, akademiye, bayram ikramiyelerine ve seyyanen zamma ilişkin açıklaması	340:342
22.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, 21 Mayıs Çerkez soykırımına, Kırım Tatarlarına yapılan zulmün yıl dönümüne, İstanbul	

Üniversitesinde yetim çocuklar için planlanan etkinliğe, 21 Mayıs'ta terörle mücadelede hayatını kaybetmiş vatan evlatlarına, “terörsüz Türkiye” sürecine ve Can Atalay’a ilişkin açıklaması

342:344

23.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay’ın, “terörsüz Türkiye” süreciyle ve Mecliste bir komisyon kurulmasıyla ilgili tereddüt uyandırmaya yönelik ifadelerine, Gabar’da gerçekleştirilen petrol üretimine, Diyarbakır bölgesindeki kaya petrolü rezervine ve enerji bağımsızlığına ilişkin açıklaması

344:345

24.- Muş Milletvekili Sezai Temelli’nin, toplumda oluşmaya başlayan ortak iradeye, Can Atalay’a, Devlet Bahçeli’nin komisyon kurulması fikrine, Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Şahin’in barış akademisyenleriyle ilgili sözlerine, TÜİK’in açıkladığı işsizlik verilerine, çiftçilere ve geçen hafta Muş’ta gerçekleştirdikleri çiftçi buluşmasına, Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

345:347

25.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır’ın, AK PARTİ’de önemli görevlerde bulunmuş kişilere, Türkiye’deki sosyal adalete ve yargıya, Altındağ Belediye Başkanına, Maliye Bakanı Mehmet Şimşek’e ve 19 Mart sonrasında yaşananlara ilişkin açıklaması

347:350

26.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta’nın, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine, 21 Mayıs Çerkez sürgününe, “terörsüz Türkiye” hedeflerine saldıranlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama faaliyetleriyle yükümlü bir yer olduğuna ilişkin açıklaması

350:354

27.- Tekirdağ Milletvekili Cem Avşar’ın, bugün misafir ettikleri öğrencilere ilişkin açıklaması

374:375

28.- Muş Milletvekili Sezai Temelli’nin, kent uzlaşısı davasının bugünkü duruşmasına ilişkin açıklaması

412

29.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta’nın, Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu’nun 208 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 13’üncü maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

413:414

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

347,382

A) ÇEŞİTLİ İŞLER

347,382

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Karadeniz Teknik Üniversitesi Verimlilik Kulübü öğrencilerine ve Sakarya Kocaali muhtarlarına “Hoş geldiniz.” denilmesi

347

2.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü öğrencilerine “Hoş geldiniz.” denilmesi

382

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

355,361,375

1.- TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş’un, Grup Başkan Vekillerine sırayla söz verilmesinin nedenine ilişkin konuşması

355

2.- TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş'un, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun YENİ YOL grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin konuşması 361

3.- TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş'un, Tekirdağ Milletvekili Cem Avşar'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin konuşması 375

VII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

355

1.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklaması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması 355:356

2.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın yaptığı açıklaması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması 356

VIII.- ÖNERİLER

357,362,375,426

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

357:361,362:374,375:380

1.- YENİ YOL Grubunun, Grup Başkan Vekili Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 22 milletvekili tarafından, Gazze'ye insani yardım koridoru açılması hususunda Türkiye'nin uluslararası düzlemde inisiyatif alması ve bu konuda yapılması gereken çalışmaların belirlenmesi amacıyla 21/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 21 Mayıs 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 357:361,362:365

2.- İYİ Parti Grubunun, Muğla Milletvekili Metin Ergun tarafından, Kıyı Yönetim ve Çevre Koruma Anonim Şirketinin kamu ihale süreçlerinin incelenmesi, kamu ihalelerinde şeffaflık ilkesi, kayırmacılık iddiaları ve politikalarıyla bağlantılı rant oluşumları gibi temel sorunların tespit edilmesi, çözüm önerilerinin geliştirilmesi ve gerekli tedbirlerin alınabilmesi amacıyla 26/12/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 21 Mayıs 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 365:370

3.- DEM PARTİ Grubunun, Ağrı Milletvekili Nejla Demir ve arkadaşları tarafından, süt üreticilerinin yaşadığı sorunların araştırılması amacıyla 21/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 21 Mayıs 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 370:374

4.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekili Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır tarafından, artan hak ihlalleri nedeniyle yaşanan sorunların araştırılması ve çözümlerinin bulunması amacıyla 21/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 21 Mayıs 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 375:380

B) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ

426

1.- Danışma Kurulunun, Genel Kurulun 22/5/2025 Perşembe günü toplanmamasına ilişkin önerisi

426

IX.- SEÇİMLER**381,382***A) RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULUNA ÜYE SEÇİMİ*

381:382,382:383

1.- Radyo ve Televizyon Üst Kurulunda Boşalacak Üyelige Seçim

381:382,382:383

X.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**384,412,414,427***A) KANUN TEKLİFLERİ*

384:412,412:413,414:426,

1.- Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey ve Ankara Milletvekili Orhan Yegin ile 72 Milletvekilinin Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3067) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 208)

427:440

384:412,412:413,414:426,

427:440

XI.- OYLAMALAR**427**

1.- (S. Sayısı: 208) Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin oylaması

427:440

XII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI**441**

1.- Karabük Milletvekili Cevdet Akay'ın, TBMM tarafından kiralanan veya satın alınan taşınmazlara ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/27977)

441:443

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.06'da açılarak yedi oturum yaptı.

İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın, usul tartışması açılmasına,

Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın Başkanlığın tutumunun lehinde yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle bir konuşma yaptı.

TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş'un tutumuna yönelik usul görüşmesi yapıldı. Başkanlığı tutumunda herhangi bir değişiklik olmadığı açıklandı.

Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Mersin'den gelen kadın muhtarlara "Hoş geldiniz." denildi.

Samsun Milletvekili Erhan Usta, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün Samsun'a çıkarak Millî Mücadele'yi başlatmasının 106'ncı yıl dönümüne ve 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı'na,

Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap, Kütahya'nın sorunlarına,

Samsun Milletvekili Ersan Aksu, 19 Mayıs 1919'da Samsun'da başlayan ulusal kurtuluş mücadelesi yolculuğuna,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz, Gazze'ye karşı Müslümanların tutumuna,

Konya Milletvekili Barış Bektaş, küçük esnafa,

İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal, 19 Mayıs 1919'un 106'ncı yılına ve Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı'na, hazırlıkları süren yeni hal yasası ile yerel yönetimler yasasına,

Rize Milletvekili Harun Mertoğlu, yaş çay kampanyasına,

Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez,

Bingöl Milletvekili Ömer Faruk Hülakü;

17-31 Mayıs Kayıplar Haftası'na,

Mersin Milletvekili Faruk Dinç, öğrenci affına,

İstanbul Milletvekili Yücel Arzen Hacıoğulları, Şarkıcı Linet'e,

Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar, çiftçilere,

Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan, onuncu yargı paketine,

İstanbul Milletvekili Elif Esen, İstanbul Beykoz'un imar ve mülkiyet sorununa,

Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu, Kırım Tatar Türklerinin sürgün edilişlerinin 81'inci yıl dönümüne,

Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç, yedi yılını dolduran sözleşmeli erbaşların ve erlerin mağduriyetine,

Şanlıurfa Milletvekili Cevahir Asuman Yazmacı, gece müzeciliğine ve Müzeler Haftası'na,

Konya Milletvekili Mustafa Hakan Özer, Şırnak Gabar'daki Şehit Esmâ Çevik Petrol Üretim Tesisi'ne,

Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıl, Mehmet Şimşek'in OSB'ler ve hallerle ilgili açıklamasına, Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu, Galatasaray'a ve futbola,

İstanbul Milletvekili Burak Akburak, Giresun Doğankent'te bir maden şirketinin dere yatağına atık havuzu inşa etmesine,

Samsun Milletvekili Mehmet Karaman, Trabzon'un Erikli Yaylası'ndaki altın madeni aramalarına, Konya Milletvekili Ali Yüksel, İsraili yetkililerin Gazze açıklamalarına,

İstanbul Milletvekili Nimet Özdemir, Türkiye Futbol Federasyonunun 3. Lig için getirdiği 25 yaş sınırına,

Kayseri Milletvekili Murat Cahid Cıngı, Kayseri'de yapılacak olan Uluslararası MEB Robot Yarışması'na

Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ, 19 Mayıs 1919'a, kabul edilen grup önerilerine, araştırma komisyonlarının raporlarına, arıcılığa, sözleşme bekleyen kamu işçilerine ve bazı belediyelerde işçilerin işine son verildiğine,

İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı'na, yürütülmekte olan sürece ve "silah bırakma ve barış bildirisi" denilen çağrı metnine, 18 Mayıs Kırım Tatar sürgününün yıl dönümüne, Galatasaray'a ve Türkiye Futbol Federasyonunun 3. Lig'de yaş sınırı getirmesine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı'na, "terörsüz Türkiye" sürecine ve bu süreçte Türkiye Büyük Millet Meclisine düşen sorumluluğa,

Muş Milletvekili Sezai Temelli, Çerkez soykırımına, bugün gruplarını ziyaret eden Kafkas Dernekleri Federasyonuna, Çerkez vatandaşlara ve kayıp yakınlarına, Kayıplar Haftası'na, TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş'a, Gabar'da çıkarılan petrole, toplumun beklentilerine ve cezaevlerindeki sorunlara,

Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı'na, İzmir'de yaptıkları mitinge, İstanbul Büyükşehir Belediyesinde bugün gözaltına alınanlara, Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'e ve Türkiye'deki adalete,

Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı'na, 18 Mayıs Kırım Tatar sürgününün yıl dönümüne, Müzecilik Haftası'na, Türk Hava Yollarının 92'nci kuruluş yıl dönümüne, Göktepe-3 Kuyusu'na, dün Gabar'da düzenlenen törene, terörsüz Türkiye'ye ve Maliye Bakanıyla ilgili gündeme getirilen iddialara,

Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Bülent Kaya, çalışma düzenine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş, İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin bir açıklamada bulundu.

Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Trabzon Atatürkçü Düşünce Derneği temsilcileri selamlandı.

YENİ YOL Grubunun, 10/4/2025 tarihinde Grup Başkanı İstanbul Milletvekili Bülent Kaya tarafından, Filistin halkına yönelik insani yardım faaliyetlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve Gazze’de işlenen suçların cezasız kalmaması adına gerekli ulusal ve uluslararası politikaların belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

İYİ Parti Grubunun, 8/5/2025 tarihinde Denizli Milletvekili Yasin Öztürk ve 20 milletvekili tarafından, gençlerin suça yönelme nedenlerinin tespit edilerek bu durumun engellenmesi ve gençlerin suçtan korunması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

DEM PARTİ Grubunun, 20/5/2025 tarihinde Grup Başkan Vekili Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ve Grup Başkan Vekili Muş Milletvekili Sezai Temelli tarafından, kayıp yakınlarının yüzleşme ve adalet taleplerinin karşılanması için yapılacak çalışmaların araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

CHP Grubunun, 20/5/2025 tarihinde Grup Başkan Vekili Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır tarafından, TRT’nin tarafsızlığını kaybetmesiyle ortaya çıkan rejim krizi konusunda genel görüşme açılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

Görüşmelerinin Genel Kurulun 20 Mayıs 2025 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

AK PARTİ Grubunun, bastırılarak dağıtılan 210 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin kırk sekiz saat geçmeden gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmının 2’nci sırasına ve yine bu kısımda bulunan 206 ve 189 sıra sayılı Kanun Tekliflerinin ise yine bu kısmın sırasıyla 3 ve 4’üncü sıralarına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine, Genel Kurulun 20 Mayıs 2025 Salı günü (bugün) birleşiminde gündemin “Seçim” kısmında Anayasa’nın 159’uncu maddesi ile Hâkimler ve Savcılar Kurulu Kanunu’nun 18 ila 20’nci maddelerine göre Hâkimler ve Savcılar Kurulunda boşalacak olan 5 üyelik için seçim yapılmasına ve bu birleşiminde başkaca bir işin görüşülmemesine, 21 Mayıs 2025 Çarşamba günü birleşiminde gündemin “Seçim” kısmında 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanunu’nun 35’inci maddesine göre RTÜK’te boşalacak olan 3 üyelik için seçimin yapılmasına ve bu birleşiminde 208 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerinin tamamlanmasına; Genel Kurulun çalışma saatlerine ve 210 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin İç Tüzük’ün 91’inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ilişkin önerisi yapılan görüşmelerden sonra kabul edildi.

Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu’nun İYİ Parti grup öneri üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta’nın satışma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır’ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır, Çorum Milletvekili Oğuzhan Kaya’nın CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine,

Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine,

Sataşması nedeniyle birer konuşma yaptılar.

TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş;

İstanbul Milletvekili Doğan Demir'in CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Önceki açıklamasında “Mâlik el-Eşter” yerine “Mervân”ı yanlışlıkla ifade ettiğine,

Genel Kurulun bir mahkeme salonu olmadığına ve üsluba,

İlişkin birer açıklamada bulundu.

Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un, (2/1926) esas numaralı Kadınların Yerel Siyasette Eşit Temsili ve Yerel Karar Mekanizmalarına Eşit Katılımı Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

Ankara Milletvekili İdris Şahin, usul tartışması açılmasına ilişkin bir açıklamada bulundu.

TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş'un tutumuna yönelik usul görüşmesi yapıldı. Başkanlığı tutumunda herhangi bir değişiklik olmadığı açıklandı.

Hâkimler ve Savcılar Kurulunda boşalacak 5 üyeliğe, yapılan 2 oylamadan sonra Anayasa'da öngörülen çoğunluk bulunamadığından en çok oy alan 2 aday arasından ad çekme usulüyle Yargıtay üyeleri arasından 1'inci üyelik için Fuzuli Aydoğdu, Yargıtay üyeleri arasından 2'nci üyelik için Hakan Yüksel, Yargıtay üyeleri arasından 3'üncü üyelik için Seyfi Han, Danıştay üyeleri arasından seçilecek üyelik için Cengiz Aydemir, öğretim üyeleri ile avukatlar arasından seçilecek üyelik için Alişan Tiryaki seçildiler.

Alınan karar gereğince, 21 Mayıs 2025 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanmak üzere 00.32'de birleşime son verildi.

Numan KURTULMUŞ

Başkan

Asu KAYA

Osmaniye

Kâtip Üye

Kurtcan ÇELEBİ

Ankara

Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 151

21 Mayıs 2025 Çarşamba
Milletvekili Teklifleri

1.- Diyarbakır Milletvekili Ceylan Akça Cupolo; Engelli Bireylerin Erişilebilir Teknolojik Donanımına Vergisiz Erişimi Hakkında Kanun Teklifi (2/3128) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:16.05.2025)

2.- Aksaray Milletvekili Turan Yaldir'ın; Şehit ve Gazi Maaşlarında Eşitliğin Sağlanması ile Kamu İstihdamına İlişkin Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasında Dair Kanun Teklifi (2/3129) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler; Milli Savunma; İçişleri ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:20.05.2025)

3.- Bursa Milletvekili Kayıhan Pala'nın; 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3130) (Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi:9.05.2025)

4.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un; 25/10/1981 Tarihli ve 2429 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/3131) (Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ile İçişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:15.05.2025)

5.- Ankara Milletvekili İdris Şahin'in; Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/3132) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi:21.05.2025)

6.- Ankara Milletvekili Aylin Yaman'ın; 633 Sayılı Sosyal Hizmetler Alanında Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3133) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi:21.05.2025)

21 Mayıs 2025 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.03

BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Yasin ÖZTÜRK (Denizli), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 90'ıncı Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekilimize gündem dışı söz vereceğim.

Konuşma süreleri beşer dakikadır.

Gündem dışı ilk söz, Gümüşhane hakkında söz isteyen Gümüşhane Milletvekili Musa Küçük'e aittir.

Buyurun Sayın Küçük. (MHP sıralarından alkışlar)

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- Gümüşhane Milletvekili Musa Küçük'ün, Gümüşhane'ye ilişkin gündem dışı konuşması

MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisimizin çatısı altında milletimizin iradesini temsil etme onuruyla söz almış bulunuyorum.

Bugün burada kadim Anadolu'nun yüksek dağlarıyla çevrili, vefakâr ve çalışkan insanlarıyla her daim devletin yanında durmuş güzel memleketim Gümüşhane'nin hizmet potansiyelini ve kırsal kalkınmaya dair ihtiyaçlarını sizlerle paylaşmak istiyorum. Gümüşhane'miz sahip olduğu doğal kaynaklar, verimli tarım alanları, yaylacılık kültürü, madencilik geçmişi ve doğa turizmine elverişli yapısıyla önemli bir kalkınma potansiyeline sahiptir. Ancak bu potansiyelin tam anlamıyla hayata geçirilmesi için yalnızca genel desteklerle değil bölgeye özgü stratejik yatırımlarla hareket edilmesi elzemdir. Gümüşhane gibi coğrafi ve iklim zorlukları olan illerimizde kırsal kalkınma odaklı projeler, yerinde kalkınmayı sağlamak, nüfusun büyük şehirlere göçünü önlemek ve yaşam kalitesini artırmak açısından büyük önem taşımaktadır. Fakat bu hedeflerin sürdürülebilir hâle gelmesi için bölgeye yönelik özel teşviklerin artırılması, altyapının güçlendirilmesi ve yatırım ortamının iyileştirilmesi gerekmektedir.

Gümüşhane'nin kalkınma sürecine aktif şekilde dâhil edilmesi adına DOKAP ve Kırsal Kalkınma Başkanlığının projelerinin daha etkin ve kapsayıcı bir şekilde uygulanması gerekmektedir. Bayburt, Ardahan, Kars, Tunceli gibi illerimizin coğrafi koşullarının ve iklim şartlarının zorluğu Gümüşhane ilimizle benzerlik göstermekte olup bu illerimize daha fazla katkı sağlanması, DOKAP ve Kırsal Kalkınma Başkanlığımızın teşvik edici girişimlerde bulunması gerekmektedir. Hükûmetimiz de bu hususta DOKAP ve Kırsal Kalkınma Başkanlığına daha fazla bütçe ayırmalıdır. Bu noktada, DOKAP ve Kırsal Kalkınma Başkanlığı tarafından hayata geçirilen projeler, ilimiz açısından ciddi kazanımlar sağlamıştır. Bu projelerle tarım ve hayvancılığa yönelik altyapı yatırımları desteklenmiş, kırsalda yaşayan üreticilerimize teknik ve maddi katkılar sunulmuş, kadınlarımızın ve gençlerimizin üretime katılımı teşvik edilmiş, yöresel ürünlerimizin katma değeri artırılmıştır. Bu katkılardan dolayı DOKAP'a ve Kırsal Kalkınma Başkanlığına, Tarım Bakanlığımıza; desteklerinden dolayı da Hükûmetimize teşekkür ediyorum.

Sahadan aldığımız geri bildirimler doğrultusunda bazı eksiklikleri de ifade etmek istiyorum: Projelerin bazı bölgelerde uzun vadede sürdürülebilirliğinin sağlanamadığı, yerel paydaşların yeterince sürece dâhil edilemediği, üreticilerin ürünlerini pazarlama noktasında hâlâ ciddi lojistik sorunlarla karşı karşıya kaldığı görülmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gümüşhane'nin daha fazla hizmet alabilmesi ve kırsal kalkınmanın ivme kazanabilmesi için şu adımların atılmasını özellikle önemsiyoruz: İl bazlı kalkınma stratejileri oluşturulmalı, genel değil yerel ihtiyaçlarına özel politikalar üretilmelidir. Kırsal altyapının

güçlendirilmesi, sulama sistemlerinin modernize edilmesi sağlanmalıdır. Tarım, hayvancılık ve doğa turizmi birbirine entegre edilerek bölgesel ekonomik kümelenmeler desteklenmelidir. Genç nüfusu köyünde tutacak eğitim, teknoloji ve istihdam projeleri acilen hayata geçirilmelidir. İlimizin kalkınmasına katkı sunacak projelerin başında yerinde istihdamı destekleyen yatırımlar gelmektedir. Bu kapsamda, çağrı merkezi ve benzeri hizmet sektörüne yönelik yatırımların büyük şehirlerden Gümüşhane gibi illerimize aktarılması büyük önem arz etmektedir. Genç ve nitelikli nüfusa sahip ilimiz bu tür projeler için gerekli altyapı ve insan kaynağına sahiptir. Çağrı merkezi yatırımının Gümüşhane’de hayata geçirilmesi, hem istihdamın artırılmasına hem de göçün azaltılmasına yönelik stratejik bir adım olacaktır. Gümüşhane’nin kalkınması demek, yalnızca bir ilin değil Doğu Karadeniz’in iç kesimlerinin topyekûn güçlenmesi demektir.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli Bey’in de güçlü desteğiyle milletin refahını artırmak, üreticimizin kalkınmasını sağlamak ve kırsal alanları yeniden canlandırmak adına kararlılıkla çalışmaya ve bu yöndeki tüm girişimleri desteklemeye devam edeceğiz.

Bu duygu ve düşüncelerle başta Gümüşhane’miz olmak üzere tüm kırsal bölgelerimize hizmet eden tüm kamu görevlilerine, üreticilerimize ve yatırımcılara teşekkür ediyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Gündem dışı ikinci söz, 21 Mayıs Çerkez soykırımı ve sürgününün 161’inci yıl dönümü münasebetiyle söz isteyen Balıkesir Milletvekili Sayın Serkan Sarı’ya aittir.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

2.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı’nın, 21 Mayıs Çerkez soykırımının ve sürgününün 161’inci yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması

SERKAN SARI (Balıkesir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bugün 21 Mayıs, Çerkezlerin soykırımının 161’inci yıl dönümü. Öncelikle, bu soykırımı -Türkiye’de de dünyada da Birleşmiş Milletler tarafından da tanınarak- Çerkezlerin yaşamış olduğu bu zulmü tüm dünyaya göstermek zorundayız. Eğer bu soykırımı tanımazsak ondan sonra olan soykırımların, dünya tarihine kara leke olarak düşmüş olan bu soykırımların önünü alamayız. Gerçekten, resmî olarak ilk soykırım sayılan Çerkez halklarına yapılan bu zulmün, tüm dünya tarafından ama öncelikle de bu Meclis tarafından tanınması gerekmektedir.

Aradan yüz altmış bir yıl geçti; yaklaşık üç yüz yıl önce soydaşlarımız Rus Çarlığı tarafından baskıya, zulme, yıllarca süren savaşlara ve en sonunda da 21 Mayıs 1864’te -nüfusunun yüzde 90’ı- soykırım niteliğinde olan sürgüne maruz bırakıldı. O sürgünü şöyle tanımlıyor o dönemi takip eden tarihçiler: Yapılan araştırmalar da Karadeniz’de yıllarca deniz kıyısına vuran kafatasları, saçlar, sakallar olduğunu hatta bölgedeki Karadeniz kıyılarında kargalar bu soykırımda vefat eden soydaşlarımızın saçları ve sakallarıyla yuva yaptığını, büyük bir yıkımın yaşandığını vurgulamakta. O süreçte hem savaşta hem de sürgün sırasında yaklaşık 1,5 milyona yakın soydaşımız vefat etti, canından oldu, mücadelesinde soykırıma maruz kaldı. Sonrasında bu coğrafyanın içerisinde farklı noktalara aktararak Türkiye’nin dört bir köşesinde farklı noktalarda varlıklarını devam ettirmeye çalıştılar.

21 Mayıs 1864, Kafkas halkları için sadece bir tarih değil bir toplu sürgünün, bir kitlesel yok oluşun ve karanlık bir dönemin tarihidir. Bunu unutmamak için burada tarihe not düşmek üzere söz almış bulunuyorum. Bu acı günün yıl dönümünde bu trajediyi bütün soydaşlarımız yüreğinde yaşamaktadır. Çarlık Rusya’sının yapmış olduğu bu zulme sessiz kalamayız, duyarsız kalamayız, gözlerimizi kapatarak yok sayamayız. (CHP sıralarından alkışlar) Bu süreçte sadece bir askerî operasyon değil aynı zamanda sosyal, kültürel ve demografik bir yıkım olmuştur. Bu, bir kültürü yok etme çabasıdır. Biz de bu kültürü korumak için mücadele etmek zorundayız. Çerkez dilleri, yaşamı, kültürüyle bir değerdir, bu coğrafya için

de önemli bir değer yaratmaktadır. 1864'te yaşananlar sadece bir savaşın sona erişİ değil, planlı, sistemik ve etnik bir temizlik sürecinin doruk noktasıdır. 21 Mayıs bu yönüyle Çerkez halkı için bir yas günü olduğu kadar, aynı zamanda bir direnişin, bir başkaldırışın, yeniden doğuşun sembolü olmuştur. 100 bine yakın Ubıh halkı yurtlarından çıkarılmış, Adigelerin, Şapsığların, Abazaların ve Kabardeylerin nüfusları dramatik bir şekilde azaltılmıştır, kimi halklar yok olmuş, kimi halklar yok olma noktasına gelmiştir. Bu sürgün, soykırım sadece insan yaşamını değil bir kültürü, bir hafızayı, bir coğrafyayı hedef alan bir soykırıma dönüşmüştür.

Çerkezlerin en önemli taleplerinden biri sürgün ve soykırımın dünya tarafından tanınması. Burada hep birlikte bir başlangıç yapabilir, Meclisimiz bu soykırımı tanıyarak Çerkez halklarının bu acı gününe ortak olabilirler. Çerkez soykırımı için insanlık tarihinin kara sayfalarından biri olarak not düşülmüştür. Bu nedenle en önemli adımlardan biri de yok olma tehlikesi altındaki Çerkez dilinin yaşatılmasıdır. Yalnızca Adige halkları için değil tüm insanlık için bir miras sayılabilecek bu kültürün yaşatılması için hep birlikte destek olmak zorundayız. Çerkezlerin korunması, kuşaktan kuşağa aktarılması için nesiller boyunca sürecek istikrarlı, bilimsel, kurumsal destekli çalışmaların ivedilikle başlatılması ve sürdürülmesi gerekmektedir.

Çerkez soykırımı üzerinden yüz altmış bir yıl geçti ama yüreğimizdeki acısı hâlâ taze bir şekilde duruyor. Bu anlamda, Çerkez kültürünü yaşatmak için mücadele eden derneklerimiz ve birçok kurum var, bunlara destek sağlanması gerekiyor, hem lojistik anlamda hem de ekonomik anlamda destek sağlanarak kültürümüzün yaşatılması için katkı sunulmasını bekliyoruz. Ayrıca, okullarda Çerkez dilinin eğitimine yer verilmesi, kursların açılması, devlet tarafından bu kültürün yaşatılması gerekir -ki birçok yan dil ne yazık ki yok olma seviyesine gelmiş durumda- bunları yaşatmazsak bir kültürün yok oluşuyla karşı karşıya kalacağız. Bu sebeple Meclisimize çağrıda bulunuyorum, bugün bizleri dinleyen sizlere çağrıda bulunuyorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin, buyurun.

SERKAN SARI (Devamla) - Evet, çok teşekkür ediyorum.

Çerkez kültürünün yaşatılması için hep birlikte bu anlamda yapılacak çalışmalara destek vermeli, dil eğitimine katkı sunmalı, soykırımın tanınması için de elimizden gelen çabayı sarf etmeliyiz.

Hepinize çok teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Gündem dışı üçüncü söz, Şırnak Gabar hakkında söz isteyen Şırnak Milletvekili Arslan Tatar'a aittir.

Buyurun Sayın Tatar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

3.- *Şırnak Milletvekili Arslan Tatar'ın, Şırnak Gabar'a ilişkin gündem dışı konuşması*

ARSLAN TATAR (Şırnak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün burada, yürekten bağlı olduğum aziz memleketim Şırnak adına söz almış bulunuyorum. Hepinizi gönülden selamlıyorum.

Gabar'ın zirvesinde yükselen selamı Türkiye Büyük Millet Meclisimize arz ediyorum.

Geçtiğimiz günlerde, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı'nı ülkemizin enerji bağımsızlığında bir milat hâline gelen Gabar Dağı'nda kutladık. Bu yıl ilk defa, Meclis Başkanımızın öncülüğünde Enerji Bakanımız, Plan ve Bütçe, Sanayi ve Ticaret, KİT Komisyonlarımızdan ve tüm siyasi partilerden kıymetli milletvekillerimizle Gabar'ın tepesinde bir bayram yaşadık. Bu buluşma, sadece bir kutlama değil aynı zamanda ortak geleceğimizin, ortak irademizin ve ortak kalkınma heyecanımızın da güçlü bir mesajıydı. Bugün artık Gabar sadece bir dağ değil Gabar Türkiye Yüzyılı'nın enerjisini taşıyan, milletimizin alın terini simgeleyen, Şırnak'ın makûs talihini tarihe gömen büyük bir kalkınma anıttır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, Gabar'da çıkan petrol sadece yerin altındaki zenginlik değil yer üstündeki insanların kaderini değiştirecek bir kudrettir. Bu topraklar yıllarca terörle, yoksullukla anıldı ama bugün artık üretimle, yatırım ve istikrarla anılıyor. Bu sebeple, buradan çok net bir talebimizi dile getirmek istiyorum: Gabar'da çıkan petrolden elde edilen gelirin yüzde 2'si Şırnak'a ayrılmalıdır. Bu kaynak o dağda doğmuşsa refahı da o dağın çocuklarına ulaşmalıdır.

Kıymetli milletvekilleri, bu yükseliş sadece enerjiyle sınırlı değil Şırnak tarımda, hayvancılıkta, sanayide, ulaştırmada, eğitimde ve sağlıkta da yepyeni bir döneme girmiştir. Şırnak, bugün meralarının bereketiyle küçükbaş hayvancılıkta yeniden bölgesel bir merkez hâline gelmiştir. Tarımda seracılık, arıcılık ve meyve üretimiyle hem istihdam sağlanmakta hem de bölge ekonomisine katkı sunulmaktadır. Sanayi alanında ise Cazibe Merkezleri Programı kapsamında desteklenen yatırımlarla organize sanayi bölgemiz canlanmaktadır. Şırnak artık sadece hammadde sağlayan değil işleyen, üreten, markalaşan bir şehir olma yolunda emin adımlarla ilerlemektedir. Bu gelişmelerin kalıcı olması için eğitimde en önemli adımlardan biri atılmış ve Şırnak Üniversitesi bünyesinde iki yıllık sondaj teknolojisi bölümü açılmıştır. Enerjiyi üreten bir şehirde bu enerjiyi yönetecek mühendislerin yetiştirilmesi de bir zorunluluktur. Bu nedenle dört yıllık petrol ve doğal gaz mühendisliği bölümünün de en kısa sürede açılmasını bekliyoruz. Bu adım, gençlerimizin kendi topraklarıyla uzlaşmasını sağlayacak ve beyin göçünü tersine çevirecektir. Sağlık alanında da büyük ilerlemeler kaydettik. Şırnak ve ilçelerinde sağlık altyapısı güçlendirilmiş, yeni hastaneler, aile sağlığı merkezleriyle halkımız kaliteli hizmete ulaşır hâle gelmiştir. Tüm bu gelişmeleri tamamlayacak en kritik adımlardan biri ise TPAO'nun Şırnak'ta bir rafineri kurmasıdır. Şayet bu zenginlik bu topraklardan çıkıyorsa onun işlenmesi de yine bu topraklarda olmalıdır.

Değerli milletvekilleri, bugün Gabar'da ateşlenen kalkınma meşalesi yalnızca Şırnak'ı değil tüm Türkiye'yi aydınlatacaktır çünkü Şırnak artık kaderine razı bir şehir değil, kaderini yazan, geleceğini inşa eden bir şehirdir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu başarı hikâyesinde katkısı olan başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımıza, üniversitemize, yatırımcılarımıza, bürokratlarımıza ve en önemlisi sabırla azimle...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Tatar, devam edin.

ARSLAN TATAR (Devamla) - ...bugünleri bekleyen Şırnaklı kardeşlerime en kalbî teşekkürlerimi sunuyorum. Şırnak yükseliyor, Gabar parlıyor, Türkiye güçleniyor.

Hepinizi saygıyla, muhabbetle selamlıyorum. (AK PARTİ ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Tatar.

Değerli milletvekilleri, şimdi talepleri hâlinde 20 milletvekili arkadaşımıza yerlerinden birer dakika söz vereceğim.

Mustafa Hakan Özer...

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Konya Milletvekili Mustafa Hakan Özer'in, Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın 89'uncu Birleşimde yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Dün CHP Konya Milletvekilimiz Sayın Barış Bektaş, Konya'da son dört yılda 16.146 esnafın kepenk kapattığını burada ifade etmişti. Benim de Bakanlıktan bugün aldığım verilere göre 2020 yılından bu yana 16.408 terkin işlemi var iken aynı dönemde 42.983 tescil işlemi yapılmış. Tescil edilen sayının terkin edilenin 2,5 katından fazla olması vekilimizin iddia ettiğinin aksine, esnaf ve sanatkar faaliyetlerinin Konya'da canlılığını koruduğu ve girişimciliğin artarak devam ettiği anlamına geliyor. Kaldı ki terkin işlemi yalnızca iflasla değil tacir sınıfına geçiş, emeklilik, vefat ve farklı sektörlerle geçişle de olabilmektedir. Bir meseleyi değerlendirirken konunun her iki yönünü de dikkate almak gerektiğini bir kez daha hatırlatıyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Barış Bektaş...

2.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Konyalılara seçim öncesi söz verilen projelere ilişkin açıklaması

BARIŞ BEKTAŞ (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan, seçimlerden önce Konya'da yaptığı bir mitingde Konya'ya iki hastane yapılacağını ilan etmişti. Bunlardan biri 500 üniteli ağız ve diş sağlığı eğitim ve araştırma hastanesi, diğeri ise Meram ilçesine yapılacağını açıkladığı bin yatak kapasiteli Meram şehir hastanesiydi ancak aradan geçen zamana rağmen bu projelerle ilgili herhangi bir adım atılmadı. Her seçim öncesi söz verip seçimlerden sonra rafa kaldırdığı projelerle Konyalıları oyalamaya çalışan AKP iktidarına soruyorum: Ağız ve diş sağlığı eğitim ve araştırma hastanesi ve Meram şehir hastanesi ne zaman yapılacak? Temel atmanız için bir seçim döneminin daha mı gelmesi gerekiyor? Yoksa bu iki hastane de tıpkı Konya metrosu gibi hayal olarak mı kalacak?

Saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İrfan Karatutlu...

3.- Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu'nun, Kahramanmaraş'ın ulaşım sorununa ilişkin açıklaması

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, deprem sonrası Kahramanmaraş il genelinde yolsuzluk had safhadadır, her geçen gün halkımız bu yolsuzluktan mağdur olmaktadır. Örneğin, Kahramanmaraş-Elbistan, Elbistan-Malatya yolu çok yerde tek şeritlidir, Kahramanmaraş'ı Adana'ya bağlayan Türkoğlu-Nurdağı yolu yer yer stabilize gibidir. Kahramanmaraş-Çağlayancerit yoluna bir türlü başlanamamıştır. Kahramanmaraş-Göksun tünel çıkışları yıllardır tek şeritlidir, kazalara davet çıkarmaktadır. Kahramanmaraş Güney Çevre Yolu ve Nurdağı otoban bağlantısı yapılmalıdır. Yazın nüfusu artan Ilıca ve Bertiz yollarında düzenlemeler yapılmalıdır. Deprem sonrası, şehir içi trafiği kaos hâlinde. Havaalanı ve sanayi köprülül kavşaklarına acil ihtiyaç vardır. Ulaştırma Bakanlığı bu yolsuzluğu çözmelidir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Zeki Korkutata...

4.- Bingöl Milletvekili Zeki Korkutata'nın, Gazze ve Filistin'le ilgili İslam dünyasına düşen sorumluluğa ilişkin açıklaması

ZEKİ KORKUTATA (Bingöl) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün dünya küresel dayanışma günü ancak dünya, dayanışmadan çok sessizliğe, adaletten çok zulme tanıklık ediyor. Gazze'de ve Filistin'in dört bir yanında insanlık ağır bir sınavdan geçiyor; uluslararası hukuk ayaklar altında, evrensel değerler çıkar hesaplarına kurban ediliyor. İşte, bu noktada İslam dünyasına düşen sorumluluk ağırdır. Sadece kınamakla değil birlik olmakla, sadece duayla değil fiili dayanışmayla bu zulme karşı durmak zorundayız. Mazlumun sesi olmayan ümmet kendi vicdanında da kaybeder.

Buradan tüm dünyaya sesleniyorum: Adalet bir lüks değil insanlığın ortak namusudur çünkü adalet en çok da sessiz kalındığında ölür. Bizler zalimin kimliğine değil mazlumun gözyaşına bakarak taraf olacağız. Küresel dayanışma işte tam da burada başlar; Filistin'de akan kanı durdurmakla, zulme "Dur!" demekle, insanlık onurunu yeniden ayağa kaldırmakla.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Murat Çan...

5.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, 21 Mayıs Çerkez soykırımına ilişkin açıklaması

MURAT ÇAN (Samsun) - 21 Mayıs 1864 insanlık tarihinin en karanlık sayfalarından biridir. Kafkasya'nın kadim halkı Çerkezler binlerce yıllık vatanlarından zorla koparılmış, açlık, hastalık

ve denizlerde boğulma sonucu yüz binlerce insan hayatını kaybetmiştir. Bu büyük trajedi sadece bir sürgün değil bir halkın belleğinde derin yaralar açan bir soykırım girişimidir. Dünyanın dört bir yanına dağılmış Çerkez toplumu bugün hâlâ atalarının yaşadığı o acıları unutmamış, kimliğini yaşatmaya devam etmektedir. Bugünü adalet duygusuyla anmak, benzer acıların bir daha yaşanmaması için ortak hafızamıza sahip çıkmak hepimizin görevidir. Çerkez ve Kafkas kökenli vatandaşlarımızın yürek yangınına bütün benliğimle paylaşıyor, bu büyük insanlık dramında yaşamını yitirenleri rahmetle ve saygıyla anıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Mehmet Zeki İrmez...

6.- Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez'in, hasta mahpuslara ilişkin açıklaması

MEHMET ZEKİ İRMEZ (Şırnak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Bu fotoğrafta gördüğünüz kişi ağır hasta mahpus İsmail Tamboğa; henüz 14 yaşındayken tutuklandı ve tam on yıldır hapisanede. Geçen hafta Diyarbakır'da kendisini ziyaret ettim ve bizzat gördüm. İsmail'in ileri evre bir mide rahatsızlığı bulunuyor, hastalığı nedeniyle ağzında diş kalmamış, tek bir diş dahi kalmamış durumda; sadece mamayla beslenebiliyor ve şu an yalnızca 38 kilo, sağlığı her geçen gün daha da kötüleşiyor ama yalnızca İsmail değil binlerce hasta mahpus sağlık ve tedavi hakkına erişemiyor, bu durum artık sürekli bir işkenceye dönüşmüş durumdadır. İsmail Tamboğa başta olmak üzere tüm hasta tutsaklar serbest bırakılmalı ve tedavi olanaklarına erişmeleri sağlanmalıdır. Bu adım toplumsal barışın tesisi için geciktirilmeden atılmalıdır.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Mehmet Önder Aksakal...

7.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, "terörsüz Türkiye" sürecine ilişkin açıklaması

MEHMET ÖNDER AKSAKAL (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

"Terörsüz Türkiye" mottosuyla yürütülen süreçte geldiğimiz nokta itibarıyla toplumun anlayabileceği bir düzeyin oluşmadığı açıkça görülmektedir. Geleceğimizden maddi, manevi kırk yılımızı çalan bu hain yapının mensuplarının bir anda pirüpak yapıp önüne "terörsüz Türkiye" sıfatı yakıştırılan ülkemizin, güçlü yarınlarına devletiyle duygusal bağları tamamen iğdiş edilmiş bir toplumla varamayacağını artık herkesin idrak etmesi gerekir. Mademki bir yola girildi, mademki "Silahlar değil, fikirler konuşsun." denildi, o zaman devletin işaret ettiği yöntemin gereği de zaman geçirmeden uygulanmalıdır. Terör örgütü PKK ve tüm bileşenlerinin, silahlarını teslim etmesi için neden birkaç aylık süreç öngörülmektedir, anlayan varsa beri gelsin. Sözde fesih kararının pratikte bir yansımasını gören varsa onlar da beri gelsin. Sürecin koordinasyonu ve alınacak kararların Meclisteki tüm siyasi partilerin iradesi altında gerçekleştirilmesi görüşü değerlidir ancak bu da örgütün tam olarak teslimi sonrası olarak düşünülmelidir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Bilal Bilici...

8.- Adana Milletvekili Bilal Bilici'nin, İstanbul Üniversitesinde yetim çocuklar için planlanan etkinliğe ilişkin açıklaması

BİLAL BİLİCİ (Adana) - Evet, geçtiğimiz günlerde İstanbul Üniversitesinde yetim çocuklar için planlanan etkinliğin Uygur çocuklar nedeniyle iptal edildiği bilgisine sahibiz. Öğrencilere iletilen bilgilere dayanarak "Çin'le diplomatik kriz yaşanması mümkün." gibi ifadelerin yer aldığı, ayrıca Doğu Türkistan bayrağının kullanılmasına izin verilmeyeceği de belirtilmiş. Başka bir devletin bu halkın ve üniversitesinin iç işlerine müdahale derecesinin onurumuz ve üniversitenin itibarıyla bağdaşmadığını ifade etmek istiyorum; bu durum maalesef acı bir tablo. Başta insan hakları, özgürlükler olmak üzere, Doğu Türkistan ve Uygur Türklerinin yanında olduğumuzu ve haklarını savunmamız gerektiğini ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN - Ferit Şenyaşar...

9.- *Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, barış sürecinde halkın Meclisten beklentilerine ilişkin açıklaması*

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tüm coğrafya olarak yeni bir sürece giriyoruz. Hepimiz umutla sürecin barışla sonuçlanması için mücadele ediyoruz. Kürt hareketi silah bıraktığını, artık coğrafyamızda silahlı mücadelenin sona erdiğini Türkiye ve dünya kamuoyuna bir kongreyle duyurdu. Mademki silahsızlanma sürecine girildi, o zaman siyasi tutsakların cezaevinde tutulmasının bir gerekçesi olamaz. Toplumun gözü cezaevinde, cezaevinde kalanların gözü Mecliste. Genel bir infaz düzenlemesi elzem hâle gelmiştir. İHD'nin verilerine göre 1.412 hasta mahpus var. Ağır hastalar acilen tahliye edilmelidir. Tabii ki tahliye olması gerekenler sadece hasta mahpuslar değil, düşünceleri nedeniyle cezaevinde kalan siyasetçiler, milletvekilleri, belediye eş başkanları, gazeteciler de bir an önce tahliye olmalıdır.

Halk, barış sürecine inanmak istiyor, Meclisten süreci destekleyecek yasal düzenlemeler bekliyor. Meclisi ve Meclis Başkanını tarihî sorumluluğunu yerine getirmeye davet ediyoruz.

BAŞKAN - Talih Özcan...

10.- *Düzce Milletvekili Talih Özcan'ın, 21 Mayıs Çerkez soykırımına ilişkin açıklaması*

TALİH ÖZCAN (Düzce) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Bundan yüz altmış bir yıl önce, 21 Mayıs 1864 tarihinde 1,5 milyon Kafkas halkı ana yurdundan kopararak sürgün edildi. 500 bin kişi açlıktan, hastalıktan ve Karadeniz'de boğularak hayatını kaybetti. Milyonlarca insan dağları, denizleri aşarak Türkiye'ye, Ürdün'e, Suriye'ye ve Balkanlara ulaştı ancak mücadeleyi asla bırakmadılar. Mustafa Kemal Atatürk'le kurtuluş mücadelesine katıldılar, cumhuriyetin temellerini birlikte attılar, bu toprakları kendilerine vatan bildiler. Bugün nüfusu 5 milyonu geçen Kafkas halkı bu ülkenin ayrılmaz bir parçası olmuştur; kültürleriyle, tarihiyle, gelenekleriyle Türkiye'ye zenginlik katmışlardır. Bu vesileyle, Çerkez sürgününde hayatını kaybeden soydaşlarımıza Allah'tan rahmet diliyor, saygıyla anıyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Mehmet Güzelmansur...

11.- *Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, Hatay'daki Harbiye Şelalesi'ne ilişkin açıklaması*

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hatay'ın en önemli değerlerinden biri ünlü Harbiye Şelalesi. Türkiye'nin her yerinden şelaleye ziyaretçiler geliyor ama geldiklerinde hayal kırıklığına uğruyorlar. Neden? Çünkü depremden önce şelalenin rehabilitasyonu için bilim insanlarıyla projeler hazırlandı, bütçesi çıkarıldı ama görünmez bir el devreye girdi, "Burası CHP'nin kalesi, yatırım yapmayın." dendi ve proje durduruldu. Depremden sonra suyu azaldı, önüne set çekildi, akışı kesildi. Geçen hafta da bir hafriyat kamyonu uçtu, 2 canımızı yitirdik; kamyon hâlâ şelalede duruyor. Bakanlığın bugün şelaleye ayırdığı bütçe sıfır.

Ben buradan iktidara sesleniyorum: Harbiye Şelalesi'ni rehabilite edin. Şelale ayağa kalkarsa Hataylı üreticilerin ipek şalları, defne sabunu, yağı satılır; kadınlar kazanır.

BAŞKAN - Adil Biçer...

12.- *Kütahya Milletvekili Adil Biçer'in, enerji bağımsızlığı hamlesine ilişkin açıklaması*

ADİL BİÇER (Kütahya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın güçlü liderliğiyle yürüttüğümüz enerji bağımsızlığı hamlesi hamdolsun yeni bir müjdeyle taçlandı. Karadeniz'de Göktepe-3 kuyusunda keşfedilen 75 milyar metreküplük doğal gaz rezervi yaklaşık 30 milyar dolarlık ekonomik değeriyle yalnızca bir enerji kaynağı değil, aynı zamanda Türkiye'nin stratejik gücünün, mühendislik kabiliyetinin ve siyasi iradesinin de somut bir göstergesidir. Bu keşifle birlikte yaklaşık üç buçuk yıl boyunca tüm konutlarımızın doğal gaz ihtiyacı karşılanabilecek. Enerjide dışa bağımlılığımızı azaltacak bu gelişme, milletimizin bütçesine nefes, ülkemizin geleceğine umut olacaktır. Bugün geldiğimiz noktada Karadeniz'deki sondaj gemilerimizle, Doğu Akdeniz'deki

sismik araştırmalarımızla, LNG terminallerimizle, boru hattı projelerimizle ve yenilenebilir enerji yatırımlarımızla Türkiye artık sadece tüketen değil aynı zamanda üreten ve yön veren bir enerji aktörü olmuştur. AK PARTİ olarak biz sadece konuşmadık, hizmet ve eser siyaseti ortaya koyduk. Enerji bağımsızlığımız, ekonomik gücümüz ve tam bağımsız Türkiye hedefimiz doğrultusunda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAşKAN - Aykut Kaya...

13.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, Alanya'nın birçok mahallesinin yıkım kararıyla karşı karşıya kalmasına ilişkin açıklaması

AYKUT KAYA (Antalya) - Alanya ilçemizin birçok mahallesinde önceden tapu kadastro yapılan yerler sonradan yapılan orman kadastroyuyla orman alanı ilan edildi. Vatandaşlarımız atalarından kalan topraklarda işgalci durumuna dūřürüldü, şimdi de yıkım kararıyla karşı karşıyalar. Evler yıkılıyor; zeytinlikler, tropik meyve bahçeleri, seralar yok ediliyor. Tarım ve Orman Bakanlığına çağrıda bulunuyorum: Ormanları gerçekten talan edenler elbette cezalandırılınsınlar ancak atalarından kalan topraklarda yaşayan vatandaşlarımız için bir çözüm yolu bulunmalı ve mağduriyetleri giderilmelidir. Bu nedenle kadastro çalışmaları yerinde, yeniden adil bir şekilde yapılmalı, haklı ile haksız ayrılmalıdır. Bu tespitler yapıldıktan sonra yapılacak bir yasa değişikliğiyle bu yerler vatandaşlarımıza devredilmeli ya da uzun vadede uygun koşullarda vatandaşlarımıza satışı yapılmalıdır. En adil çözüm, yapılacak bir yasa değişikliğiyle bu yerlerin vatandaşlara devredilmesidir.

BAşKAN - Mestan Özcan...

14.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, CHP Genel Başkanının Cumhurbaşkanına yönelik ifadesine ilişkin açıklaması

MESTAN ÖZCAN (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ana muhalefet Genel Başkanı Özgür Özel'in Sayın Cumhurbaşkanımız hakkında kullandığı "Küresel bir lider değil yerel bir diktatörsün." ifadesini esefle kınıyorum. Bu ifade daha önce Avrupa'daki aşırı sağcı ve faşist çevreler tarafından dile getirilmiş, bugün CHP Genel Başkanının aynı söylemi Cumhurbaşkanımıza karşı kullanıyor olması utanç verici bir durumdur. Özgür Özel'in Genel Başkanlık tarzı bir özentilik üzerinedir, söylemleri özgün değildir; Batı'daki Türkiye karşıtı çevrelerden, özellikle Avrupa faşistlerinden alınmış ifadelerin kopyasıdır. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, dünya mazlumlarının sesi, küresel bir liderdir. Yerel bir siyasi ağırlığı dahi oluşmamış bir ismin Sayın Cumhurbaşkanımız hakkında bu şekilde konuşması, siyasi açıdan da trajik bir durumdur. Milletimizin iradesiyle defalarca sandıktan birinci çıkan, Türkiye'ye çağ atlatan bir lidere böyle bir dil kullanmak ne siyasi edebe ne de millî sorumluluğa sığar.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

MÜZEYYEN şEVKİN (Adana) - Siz sözcüsü müsünüz? Cumhurbaşkanı buna cevap verebilir herhâlde.

BAşKAN - Mustafa Canbey...

15.- Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey'in, CHP Genel Başkanının Cumhurbaşkanına yönelik ifadesine ilişkin açıklaması

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; CHP Genel Başkanı Özgür Özel'in Cumhurbaşkanımıza yönelik "yerel diktatör" ifadesi siyasi nezaketi aşmakla kalmamış, doğrudan halkın iradesine yönelmiş ağır bir saygısızlık olmuştur. Yüzde 52 oyla seçilen bir lidere "diktatör" diyemezsiniz. Bu millet 17 kez sandık kurdu, 17'sinde de aynı lideri seçti. Küresel liderlik sadece söylemle değil kriz anında inisiyatif alabilmekle sahada belli olur. Cumhurbaşkanımız, Karabağ'da adaletin sesi, Gazze'de vicdanın dili oldu, Libya'da istikrarı sağladı; yine, Afrika'da barışın sağlanmasına büyük katkı sundu; İstanbul'da, savaşan iki devleti, Rusya ve Ukrayna'yı aynı masada buluşturdu; bunları yapana

küresel lider denir. Bunları yapan lidere “diktatör” demek insafa sığmaz, izanla bağdaşmaz. Eleştiri haktır ve demokrasinin zenginliğidir ama hakaret acizliğin dilidir. Millet lafı değil icraatı ölçer, hakaret eden unutulur.

BAŞKAN - Orhan Ateş...

16.- Bayburt Milletvekili Orhan Ateş'in, Kırklartepe Barajı'na ilişkin açıklaması

ORHAN ATEŞ (Bayburt) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bayburt'umuzun Demirözü bölgesinde yapımı tamamlanarak işletmeye alınan Kırklartepe Barajı'mızla; 1,8 milyar TL yatırım miktarıyla bölgenin en büyük sulama projesinin temelini atmanın heyecanını yaşıyoruz. Bu projeyle 191.526 metre sulama borusu döşenecek, 58 bin dekar tarım arazisi modern sulama sistemlerine inşallah kavuşacaktır. Bu modern sulama projemizle toprağımız suyla kavuşacak, tarımsal üretim ve çeşitlilik artacak, gençlerimize istihdam alanları oluşturulacak ve çiftçimizin gelirinde çok ciddi artış sağlanacak. Bu önemli projenin hayata geçirilmesinde desteğini esirgemeyen başta Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a, Sayın Bakanımıza ve Genel Müdürümüze teşekkür ediyor, projenin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum. İşimiz Bayburt, gücümüz Bayburt diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - İnan Akgün Alp...

17.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, Kars Akyaka halkının taleplerine ilişkin açıklaması

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, Kars'ta yaşanan bir sorunu Genel Kurulumuzun ve Tarım Bakanımızın bilgisine sunmak istiyorum.

Efendim, aşırı yağışlar malumunuz, ekili alanlarda büyük hasara yol açmıştır. Kars'ın Akyaka ilçesinin Demirkent, Esenyayla, Üçpınar, Karahan ve Geçit köylerinde pancar ekili alanlarda bu yağışlardan dolayı büyük hasar oluşmuştur, Akyaka halkımızın bu hasarın tazmin ve tespitine ilişkin taleplerini Genel Kurulumuzun dikkatine arz ediyorum efendim.

BAŞKAN - Mustafa Adıgüzel...

18.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, Ordu Büyükşehir Belediyesine ve FİSKOBİRLİK'e ilişkin açıklaması

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) - Sayın Erdoğan bir ahtapot benzetmesi yaptı, AKP'li belediyeleri ve kurumları nasıl tanımlayabileceğimiz konusunda bize yardımcı oldu, biz de kendisine yardımcı olalım; Ordu Büyükşehir Belediyesindeki organize işler hem Sayıştay raporlarında hem de Bakanlık resmî yazılarıyla sabittir. Bu şebekenin detayları isim, adres ve para trafiğiyle de kamuoyunun malumudur. Bir belediyede ahtapot organizasyonu arıyorsak prototipi Ordu Büyükşehir Belediyesidir.

Yine, Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliği (FİSKOBİRLİK) son on sekiz yıldır şu anda AKP milletvekili olan kişinin yönetimindedir. Trabzon'dan İstanbul Tuzla'ya kadar olan bir coğrafyada üreticiye ait onlarca gayrimenkulü yok pahasına satmıştır. Sadece Ordu'da soya yağı sanayisinde uğranılan zarar 50 milyon dolar. Ordu'nun tek AVM'si, Ünye'deki büyük fındık fabrikası da satılan mülkler arasındadır. Ordu Büyükşehir Belediyesi, FİSKOBİRLİK; eğer ahtapot arıyorsanız Sayın Erdoğan, Karadeniz'de.

BAŞKAN - Yavuz Aydın...

19.- Trabzon Milletvekili Yavuz Aydın'ın, Tunceli Valisi Bülent Tekbıykoğlu'na ilişkin açıklaması

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - 18 Mayıs'ta Tunceli'de teröristlerin anılmasına karşı çıkan bir devlet adamının iradesi siyasi baskılarla yok sayılmıştır. Tunceli Valisi Sayın Bülent Tekbıykoğlu'nun hukuka ve millet vicdanına yaslanan duruşu Ankara'dan talimatlarla gölgelenmiştir. Devletin valisi değil eli kanlı terör örgütünün gölgesi muhatap alınmıştır. “Çözüm” diyerek terörü meşrulaştıran zihniyet, geçmişten ders almamıştır. İhanet süreci zarar görmesin diye, iş birlikçileri DEM incinmesin diye devletin valisinin kararının değil terör örgütünün talebinin arkasında durulmuş. Valimiz de devletin itibarını korumuştur; bu

duruşundan dolayı Tunceli Valisi Sayın Bülent Tekbıyıklıoğlu'nu kutluyor, onu yalnız bırakanlara da bu milletin sessiz kalmayacağını hatırlatıyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sera Kadıgil...

20.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil'in, Can Atalay'la ilgili TBMM Başkanlığına sundukları dilekçeye ilişkin açıklaması

SALIHA SERA KADIGİL (İstanbul) - 28'inci Dönemde Hatay halkı tarafından vekili olarak seçilip görevlendirilmesine rağmen halkın verdiği görevi ifa etmesini bizzat engellediğiniz, 30 Ocakta yaptığınız anayasal darbeyle vekil kütüğünden silerek haklarını tümenden gasbettiğiniz Can Atalay'ın görevsizliğinin ikinci yılındayız. Az önce TBMM Başkanlığına hitaben bu tarihî utançtan en azından Meclisimizin kurtarılması için tam 238 milletvekilimizin imzasıyla bir dilekçe sunduk. CHP, DEM, İYİ Parti ve YENİ YOL Grubu ile EMEP vekillerinin imzasının bulunduğu ortak talebimiz, Meclise ve millî egemenliğe yapılan bu hadsiz saldırının derhâl durdurulması ve Can Atalay'ın, yok hükmünde bir işlemle sözde düşürülen milletvekilliği kaydının kütüğe işlenmesidir.

Ben bir kez daha buradan Başkanlık Divanınıza ilgili dilekçenin bir örneğini sunacağım. Anayasa'dan ve halkın iradesinden yana taraf olan tüm gruplara ve siyasi partilere de -siz hariç Sayın Başkan-teşekkürlerimi sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SALIHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Can Atalay'ın serbest bırakılması gerekliliğini bir kez daha söylüyorum.

BAŞKAN - Şimdi Sayın Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

YENİ YOL Partisi adına Selçuk Özdağ.

Buyurun.

21.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, 18-20 Mayıs Kırım Tatar Türklerinin soykırımına, 21 Mayıs Çerkez sürgününe, kiralının yüksekliliğine, akademiyyaya, bayram ikramiyelerine ve seyyanen zamma ilişkin açıklaması

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 18-20 Mayıs 1944 tarihinde Kırım'da bir katliam yaşandı. “Almanları desteklediler.” diyerek İkinci Cihan Harbi'nden sonra Kırım Tatar Türkleri büyük bir sürgüne tabi tutuldular, Sibiry'a gönderildiler. Vagonlara konuldular ve vagonlara konulduktan sonra âdeta canlı canlı Sibiry'a'da bir büyük tabuta yerleştirildiler ve bu katliamı, bu soykırımı unutturmamak lazım. 1979 yılıydı, “Mustafa Cemiloğlu öldürüldü.” dediler. Ben sokaklara çıktım, “Mustafa Cemiloğlu yaşamalıdır, yaşamak istiyor. Neden öldü? Gerçekleri öğrenmek istiyoruz.” dediğim zaman da nedense Türkiye'de polisler de beni alıp götürmüşlerdi. Yıllar geçti, Mustafa Cemiloğlu'nun ölmediğini gördük, duyduk ve daha sonra Kırım'da kendileri bir otonom yapı kurmak istediler Ukrayna'yla beraber ama daha sonra Rusya da burayı işgal etmişti. Biliyorsunuz, “Kırım” denilince akla Mustafa Cemiloğlu geliyor; tabii, daha önce Kırım Hanedanlığı geliyor. Mustafa Cemiloğlu onların liderliğini yaptı ama onları bütün dünyaya tanıtan bir şahıs daha vardı, romancı Cengiz Dağcı. Cengiz Dağcı ve arkadaşları 1944'te Kırım'dan sürgüne gönderildiler. Bir kanun çıkarmıştı o zaman Stalin Rusyası “Bir daha topraklarımıza dönemeyeceksiniz.” diyerek, o da Londra'ya gitmişti ve orada kitaplar yazdı ve orada “Korkunç yıllar.” diyerek, “Onlar da insandı.” diyerek romanlar yazdı. Daha sonra, 22 Eylül 2011'de vefat etti. Bir Hristiyan mezarlığına gömülecekti, Ahmet Davutoğlu Dışişleri Bakanıydı, müdahale etti hem Ukrayna'yla hem Rusya'yla görüşerek ve aynı zamanda Türkiye Hükûmeti devreye girerek kendisini tekrar doğduğu topraklara, Kırım'a, Gurzuf'a gömülmesini sağladı ve kendisi şimdi kendi doğduğu topraklarda. Böylece o zamanki Stalin Rusyasının oluşturduğu bir kanun da delinmiş oldu. Kendisine rahmet diliyorum, Mustafa Cemiloğlu'na da hayırlı ömürler diliyorum.

Aynı zamanda da bir Çerkez sürgünü yaşadık 1864’lü yıllarda. Dün de söylemiştim, ben de annesi Çerkez olan ve Besney olan bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıyım. 1864’lü yıllarda benim de dedelerim oradan sürgün geldiler. Bir kez daha o sürgünde hayatlarını kaybedenlere, aynı zamanda sürgün sonrası Osmanlı coğrafyasında bulunanlara, daha sonra Kurtuluş Savaşı’nda rol alan o Çerkez vatandaşlarımıza, Çerkez halklara çok teşekkür ediyoruz. Balkanlarda, Ürdün’de, Lübnan’da Anadolu coğrafyasında ve de Mısır’da kendi geleneklerini yaşıyorlar; kültürlerini yaşatsınlar, dillerini yaşatsınlar. Bir küçük anekdot da söyleyeyim burada: Burada Kurmançça, Çerkezce, Lazca ve de Zazaca seçmeli ders olarak konulsun diye ana dillerle ilgili bir reform yapılıyordu. Anneme gitmiştim -annem çok yaşlı, 90 küsur yaşlarında, Çerkezce konuşuyordu- dedi ki: “Oğlum, ben Çerkezce kurslara gitmek istiyorum.” O nedenle, bu Anadolu’nun çiçekleri olan bu dillerin tamamını yaşatmak adına daha fazla gayret sarf etmek, daha ciddi reformlar yapmak, o reformları yaptıktan sonra da onları uygulamak gerekir diye düşünüyorum ve inşallah bunu da bu Meclis sağlar.

Türkiye’nin bir problemi de kiralara yüksekliği değerli milletvekillerim. Türkiye’de kiralara oldukça yükselmeye başladı. Özellikle Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçtikten sonra faizlerin yüzde 50’yi bulması, enflasyon rakamlarının yüzde 70’lere, yüzde 80’lere, zaman zaman 3 haneli rakamlara ulaşması, şimdi ise TÜİK’in rakamlarıyla yüzde 38’lerde olması dahi bu kiralara oldukça yüksek rakamlara getirdi.

Bakıyoruz, eskiden emekli olan... Mesela benim babam emekli bir memurdu. Benim babam emekliye ayrıldığında bir ev alabilmişti, bir araba alabilmişti, hatta bizim evliliğimize de vesile olmuştu kendisi -onu da rahmetle anıyorum- ama şimdi bir memur emeklisi bir ev alabilir mi? Alması mümkün değil ki. Ankara’da normal bir evi almaya kalksa 4-5 milyondan aşağı değil, emekli ikramiyelerinin bunu bulması da mümkün değil. O nedenle bugün Türkiye’de ev sahibi olabilme oranı yüzde 59’lara düşmüş vaziyette, kiracı olma oranı ise yüzde 70’lere çıkmış vaziyette. Avrupa’daki rakamlara -hani bu Avrupalılar bizi kısıkanıyorlardı ya- baktığımız zaman ev sahibi olma oranının çok yüksek olduğunu, kiracı olma oranının ise çok düşük olduğunu gözlemliyoruz.

Bir diğer problem ise akademiya. Üniversiteye girişlerle ilgili olarak, üniversitede hoca oluşlarla ilgili olarak -Sayın Meclis Başkanı da bir profesör, ben de bir akademisyenim- bu üniversitelere girişlerde “ÖYP” (Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı) diye bir program vardı ve hiçbir torpil yoktu. Ya, öğretmen olamayan bir şahıs çok rahat bir şekilde bizim üniversitelerimizde öğretim görevlisi veya araştırma görevlisi olabiliyor. Eskiden araştırma görevlisi olarak 1 kişi alırken 4 kişiyi, 2 kişi alırken 8 kişiyi, 3 kişi alırken 12 kişiyi çağırıyordunuz, burada da ciddi problemler meydana geliyordu; ÖYP’yi getirdiniz... İktidara sesleniyorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Tekrar, yeniden öğretim elemanı yetiştirmeyi getirmemiz, hiçbir torpilin olmadığı bir sistemi getirmemiz lazım. Dehalarımız, öğretmenlerin üstündeki öğretmenlerimiz burada, akademiya yer almali.

Peki, yer alan akademiya hakikaten hak ettiği ücreti alabiliyor mu? Alamıyor. Bugün bir profesör 100 bin lira civarında bir maaş alabilmekte, doçentler 75-80 bin lira, araştırma görevlileri ise, öğretim görevlileri ise 55-65 bin lira arasında bir maaş dilimine mahkûm edilmiş vaziyette. O nedenle, akademiya yeniden bir maaş zammı yapılması lazım. Bu memlekette gücü olanlar istediklerini alabiliyorlar. Mesela, doktorlar, hatırlarsanız eğer “Bizim maaşlarımıza biraz zam yapılması lazım.” diyorlardı ki doğru söylüyorlardı. Yurt dışına gidiyorlardı, Sayın Cumhurbaşkanı demişti ki: “Gidiyorsanız gidin.” Baktı ki pabuç pahalı, onlara çok ciddi bir zam yapıldı. Hâkimler ve savcılara da yine aynı şekilde çok ciddi bir zam yapıldı ama aynı meslek grubunda bulunan kamu mühendislerine, kamu avukatlarına, kamu doktorlarına, şehir plancılara bunlar yapılmamakta, verilmemekte. Bunları yeniden düşünmemiz icap etmektedir. Aksi takdirde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Tamamlayacağım efendim.

Eğer akademiye değer vermezseniz, bilim olmazsa, teknoloji olmazsa bu memleket geri kalır ve beyin göçünü tersine çeviremeyiz. Bizim dehalarımızı... Allah 100 kişiden 3 kişiyi, bazen 4, bazen 2 yapıyor ama 1 yapmıyor, 5 yapmıyor. O nedenle, bu dehaların Türkiye’de kalması gerekiyor ve bu dehaların da Türkiye’nin kalkınmasına katma değer sağlaması gerekiyor. Üniversiteleri yüksek bir lise olmaktan çıkarıp hakikaten üniversite hâline dönüştürmek gerekir.

Bir de bayram ikramiyeleri var biliyorsunuz, 4 bin lira gibi bir ikramiye verilecek. Geçen Ramazan Bayramı’nda 4 bin lira verilmişti, şimdi de yine aynı şekilde emeklilere 4 bin lira verilecek. Bu ilk çıktığında önce Kılıçdaroğlu gündeme getirdi, Hükûmet buna karşı çıktı, ardından Hükûmet de doğru olduğunu gördü ve emeklilere biner lira ikramiye vermişti. O bin lirayla çok rahat bir şekilde kurbanlarını alıyorlardı, 850 lira ile 950 lira arasındaydı. Bugün ise Diyanetin rakamlarında veyahut da Kızılayın rakamlarında veyahut da Mehmetçik Vakfının rakamlarında ise 13.500 lira ile 16.500 lira civarında.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Tamamlayacağım efendim.

Bu ikramiyeleri de tekrar, yeniden vatandaşların kurban alabileceği noktaya getirmek lazım. Enflasyon oranlarının çok yüksek olduğu bir yerde, burada 4 bin lira yapmayı da komik olarak değerlendiriyoruz. Ve bunlarla ilgili çok fazla örnekler verebilirim ama vermek istemiyorum yani “Şu kadar simit alıyorlardı, bu kadar simit alıyorlardı, şimdi bunları alamıyorlar. 200 simidi, 300 simidi nerede bu insanların?” diyebiliriz ama... Bunlara bir emekli ikramiyesi verecektiniz hatırlarsanız eğer, seyyanen zamlarla ilgili, Parlamentoyu da olağanüstü toplantıya çağırmiştık. Memurlara verdiğiniz o 8.070 lirayı burada emeklilere de vermeniz gerekiyordu. Daha sonra, muhalefetin gayretleriyle, 5 bin lirayı da âdeta emeklilerin göbeğini çatlatırcasına, zorla vermiştiniz. Tekrar, yeniden, yine maaşlara zam yapılacak. Bu seyyanen zamlar olacaksa eğer memurlara yapacaksanız emeklilere de yapmanız gerekir diyorum ve de Genel Kurulun verimli bir çalışma içerisinde görevini tamamlamasını temenni ediyor, saygılar sunuyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN - İYİ PARTİ Grubu adına Grup Başkan Vekili Buğra Kavuncu.

Buyurun.

22.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu’nun, 21 Mayıs Çerkez soykırımına, Kırım Tatarlarına yapılan zulmün yıl dönümüne, İstanbul Üniversitesinde yetim çocuklar için planlanan etkinliğe, 21 Mayısta terörle mücadelede hayatını kaybetmiş vatan evlatlarına, “terörsüz Türkiye” sürecine ve Can Atalay’a ilişkin açıklaması

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Ben de sözlerime, öncelikle, 21 Mayıs 1864 yılında yani bundan tam yüz altmış bir yıl önce Çarlık Rusyası tarafından sürgüne uğrayan, soykırıma uğrayan yüz binlerce Çerkez’i anarak, hayatını kaybedenleri saygıyla, rahmetle anarak başlamak istiyorum. Bu vesileyle de ülkemizde bulunan tüm Çerkez vatandaşlarımızın acısını, bu konudaki üzüntülerini de paylaşıyorum.

Dün Kırım Tatarlarını andık. Gene, Stalin döneminde, Rusya sınırları içerisinde sürgün edilen ve Türk dünyasında bugün çok ciddi katkıları olan İsmail Gaspıralı’nın memleketi Kırım’daki Kırım Tatarlarına yapılan bu zulmü de ve bunun yıl dönümünü de bir kez daha hatırlatıyor, hayatını kaybeden bütün soydaşlarımıza da Allah’tan rahmet diliyorum.

Soydaşlarımız deyince, biliyorsunuz, Doğu Türkistan'da, Çin'de Uygurlara karşı sistematik bir soykırım uygulanıyor. Az önce değerli bir milletvekilimiz konuya değindi. İstanbul Üniversitesinin Gençlik Festivali'nde bir aktivite içerisinde kendini ifade etmek isteyen yetim Uygur çocuklarının bu festivale katılımını İstanbul Üniversitesi yönetimi engelledi. Bu, anlaşılabilir, kabul edilebilir bir davranış, bir tavır değildir. Gerekçe olarak da "Çin'le diplomatik ilişkilerimiz bozulabilir." gerekçesi gösterilmiş. Şimdi, bir taraftan bu gerekçeyi göstereceksiniz... Bugün ben bir soru önergesi verdim İçişleri Bakanına. Eğer diplomatik ilişkilerin bozulmasından endişe ediyorsanız... 10 Çinli ajan yakalandığına dair bir haber, bir bilgi var -işte, bunlar araçlara taktıkları dinleyicilerle, cihazlarla özellikle ülkemizde bulunan Uygur Türkü soydaşlarımızı dinliyor ve takip ediyorlar, bunlar tespit edildi- çok merak ediyorum, bunlarla ilgili nasıl bir muamele yapılacak ve nasıl bir çalışma izlenecek? Acaba bu araştırmanın kapsamı genişleyecek mi? Yoksa aynı İstanbul Üniversitesi yönetiminin gösterdiği tavra benzer bir tavırla "Aman, Çin'le diplomatik ilişkilerimiz bozulmasın." diye bu konuda da kulağının üstüne yatacak bir iktidarla mı karşı karşıya kalacağız, bunu çok merak ediyorum. Umarım bu karşılıksız kalmaz ve Dışişleri Bakanlığımız en yüksek düzeyde, en sert tepkiyi, şiddetli tepkiyi verir.

Türkiye'nin gündemi, biz ne kadar farklı konulara değinsek de malum, yürütülmekte olan bir süreçten dolayı şu anda adı "terörsüz Türkiye" diye nitelendirilen -ki o da gerçekten iyi çalışılmış, herhâlde İletişim Başkanlığının da bu konuda ciddi katkısı olmuş- terörsüz Türkiye. Terörsüz Türkiye'ye burada, bu çatı altında "Hayır." diyebilecek bir tek milletvekili bulamazsınız. O anlamda, çok düşünülerek ve arkasında bayağı bir çalışılarak hazırlanmış bir terim olduğu çok açık ve net. Biz milletvekiliyiz. Her devlet, her ülke gibi canımızı, malımızı ve vatandaşlarımızı korumak mecburiyetindeyiz. Dolayısıyla terörü sonlandırmak hepimizin görevi. Bu yönde atılacak, bu yönde gösterilecek her çaba da elbette ki kıymetli. Dolayısıyla, öncelikle güvenlik güçlerimizin terörle mücadelesinde biz bu konudaki hassasiyetimizi hep gösterdik, hep yanlarında olduk çünkü dediğim gibi, bu bir devletin, bu ülkenin her vatandaşının bir görevidir ve bu konuda en fazla çabayı gösteren, en büyük bedeli de ödeyen güvenlik güçlerimizdir.

Ben bu vesileyle... Bugün 21 Mayıs, bu günde terörle mücadelede hayatını kaybeden 17 şehidimiz var. Tam bu günde, 21 Mayıs'ta terörle mücadelede hayatını kaybetmiş 17 vatan evladını burada rahmetle, minnetle anıyorum. Adnan Kırımlı, Ali Yılmaz, Bülent Dinç, Dinçer Demir, Ercan Kurt, Erkan Çörtük, Hasan Elveren, Hidayet Erdoğan, İsmail Kurt, İsmail Yaşar, Süleyman Aydın, Şevket Karakoç, Şükrü Vural, Turgut Kayhan Sevinç, Urfani Tazegüllü, Yavuz Başayar ve Zülfı Çelik, 17 vatan evladı 21 Mayıs'ta terörle mücadelede şehit olmuşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin Sayın Kavuncu.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Şimdi, terörsüz Türkiye kapsamında yapılan çalışmalar... Bizim de buna itirazımız var. İki şeye bakıyoruz biz burada. Bir: Bu süreç "Terörü bitireceğim." iddiasıyla acaba daha büyük bir belayı ve daha büyük trajedileri bu ülkenin başına açabilme kapasitesi taşıyor mu? Bunun endişesini taşıyoruz biz ve bunu da dillendiriyoruz, bunu da anlatmaya çalışıyoruz.

İki: Sürecin samimiyetine vurgu yapıyoruz. Sürecin samimiyetine vurgu yaparken de şunu sormaya hakkımız olduğuna inanıyorum: Ya, bu konuda en büyük iftiralara uğradık. "DEM PARTİ, HDP kapatılsın." diyenler bizi, ittifak ortağımızın yanında, yakınında HDP var diye Kandil'den talimat almakla suçladı. Biz tabii ki bunun samimiyetini sorgulayacağız ya. Yani bununla ilgili bir soru işareti koymaya hiç mi hakkımız yok?

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Hakkınız yok tabii yani.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - PKK tarafından suikast listesine alındık biz. Bana Emniyet Müdürlüğü İstanbul İl Başkanırken evrak getirdi “Dikkat et kendine.” dedi. “Neye dikkat edeceğim?” dedim, “Eve girip çıkarken dikkat et.” dedi. “Neye dayanarak söylüyorsunuz?” dedim. “Tekirdağ’da yakaladığımız bir militan size karşı suikast hazırlığı iddiasında; iddia da değil, suikast hazırlığında olduğunu bize itiraf etti.” Emniyetin bana getirdiği evrak var. Şimdi bu samimiyeti sorgulamak, bununla alakalı soru işaretine sahip olmak da kimseyi rahatsız etmeyecek arkadaşlar, hiç kimse rahatsız olmayacak. Bu cevabı aramak da bizim en doğal hakkımız.

Türkiye’nin gündemi... İşte, deniyor ki: “Tarihe bakarak bunun üzerinden birbirimizi hırpalamayalım.” Elbette, elbette ama önce o zaman ta Lozan’a giden... Ya, hadi onu bırakın, dün Sayın Meclis Başkanı kendisiyle ilgili yapılmış bir eleştiriye burada çok doğru bir şekilde cevap verdi, ifade etti ama bir bakıyorsunuz, Şah İsmail’le uğraşılıyor, bir bakıyorsunuz Emir Timur’a gidiliyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Hani, “Tarihteki acılar üzerinden siyaset yapmayalım.” deniyor da bir bakıyorsunuz, Lozan Anlaşması’na atıfla, işte, cumhuriyetin kurucu iradesine atıflarla böyle bir süreç yürütülecek, ondan sonra da tarih üzerinden birbirimize “Şunu yapmayalım, bunu yapmayalım...” Burada biz, dediğim gibi, hakikaten, sürecin samimiyeti konusunda ve bunun, bu sürecin plansız programsız, şeffaf olmayan bir şekilde ilerletilmesi ve cumhuriyetimizin kıymetli değerlerine, kurucu iradeye saldırılmasının neticesinde daha büyük bir belayı başımıza açma endişesini taşıyoruz; bunu da anlatabildiğimiz, dilimizin döndüğü kadar, izah edebildiğimiz kadar izah ediyoruz.

“Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir komisyon kurulsun.” Bu komisyon neyi konuşacak? Bu komisyon aklımıza geldi.

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Her şeyi konuşacak ya.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Bu kadar gücü düşürülmüş, bu kadar itibarı zedelenmiş bir Mecliste komisyon kurma akla geldi, şu anda akla geldi. Önce Can Atalay meselesini halledin o zaman.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kavuncu, lütfen toparlar mısınız.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Madem bu Türkiye Büyük Millet Meclisi konusunda bu kadar hassassınız -Can Atalay’la ilgili biz de bugün imza verdik- seçilmiş, burada, bu koltuklarda oturma hakkına sahip Hatay Milletvekiliyle ilgili -madem bu kadar önemsiyorsunuz- hadi gerekli adımı atın. Anayasa Mahkemesinin kararı ortada. Biz bu sürecin samimiyetini de, bu süreçle ilgili şüphe ve endişelerimizi de söylemeye devam edeceğiz. Bizi barış karşıtı olmakla, bizi barışa karşı duruş sergiliyor olmakla itham etmek hiç kimsenin de haddine değil. Hele de terör örgütlerine ağızını açamamış hiç kimse bizi bu konuda itham edemeyecektir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi adına Grup Başkan Vekili Erkan Akçay, buyurun.

23.- *Manisa Milletvekili Erkan Akçay’ın, “terörsüz Türkiye” süreciyle ve Mecliste bir komisyon kurulmasıyla ilgili tereddüt uyandırmaya yönelik ifadelerle, Gabar’da gerçekleştirilen petrol üretimine, Diyarbakır bölgesindeki kaya petrolü rezervine ve enerji bağımsızlığına ilişkin açıklaması*

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bizi bir polemğin içerisine çekip... Lüzumsuz, boş polemiklerle uğraşmaya karnımızın tok olduğunu, siyasetin bir çelik çomak oyunu olmadığını, hele hele kahvehane dırdırı yapmak olmadığını dün de ifade etmiştim, şimdi de tekrarlıyorum. Kurulacak olan komisyonda herkes, bütün siyasi parti temsilcileri ülkenin gündemiyle ilgili kendi politikalarına yönelik hususları serbestçe, demokratik bir şekilde dile

getirir ve Türkiye Büyük Millet Meclisi, milletimizin yüce temsilcisi kurumu olarak da üzerine düşeni de en iyi şekilde yerine getirecektir. Bunların üzerine terörsüz Türkiye ve Mecliste bir komisyon kurulmasına ilişkin bir şüphe, tereddüt uyandırmaya yönelik ifadeleri de reddettiğimizi ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, Şırnak'ın bağrından yükselen Gabar Dağı'nda yaklaşık 2 bin metre rakımda üretime devam eden 113 petrol kuyusu artık millî gururumuzun ve ekonomik bağımsızlığımızın sembolü hâline gelmiştir. Artık zengin kaynakların fakir bekcileri olmaktan kurtuluyoruz. Gabar'daki ilk kuyunun isminin Şehit Esmâ Çevik olması bu toprakların hikâyesini de en anlamlı şekilde özetliyor. Dün silahların yuvalandığı bu dağlar, bugün millî servetimizin, refahımızın ve huzurumuzun kaynağı hâline geliyor. Şehit Esmâ Çevik Kuyusu sadece bir petrol kuyusu değil; barış, kardeşlik ve ekonomik bağımsızlığa uzanan kutlu yolculuğumuzun da simgesidir. Dün hayal bile edemediğimiz rakamları bugün gerçeğe dönüştürmenin gururunu yaşıyoruz. Gabar'da günlük 81 bin varil ham petrol üretimi gerçekleşiyor. Bu rakam ülkemizin günlük petrol ihtiyacının yaklaşık yüzde 80'ini tek başına karşılıyor.

Bir önemli müjde de özellikle Diyarbakır bölgesindeki 6 milyar varillik dev kaya petrolü rezervidir. Bu rezerv, Türkiye'mizin on beş yıllık petrol ihtiyacını karşılayacak potansiyele sahiptir. Tüm bu rakamlar her yıl milyarlarca dolar dövizimizin yurt dışına çıkmasının önüne geçeceğimiz anlamına geliyor. Enerji arz güvenliğimiz güçleniyor, dışarıya bağımlılığımız azalıyor.

Gabar'daki her bir damla petrol ekonomik bağımsızlığımıza giden yolda altın değerindedir; aynı şekilde, bugün Gabar'da çiçeklerin açtığı, refahın ve bereketin fişkırdığı anlamına geliyor.

Şunu unutmayalım ki enerji bağımsızlığı olmadan tam bağımsızlık olmaz. Gabar'daki, Diyarbakır'daki, Doğu Akdeniz ve Karadeniz'deki petrol, doğal gaz ve kaya gazı sahalarımızı sadece ekonomik değil stratejik açıdan da ülkemiz için hayati önem taşımaktadır.

Bu vesileyle, bu büyük başarıda emeği geçen tüm çalışanlara, mühendislerimize ve işçilerimize tebriklerimizi ve şükranlarımızı sunuyorum. Diyarbakır'ımızı, Şırnak'ımızı sevgiyle, saygıyla, muhabbetle selamlıyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Akçay.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi adına Grup Başkan Vekili Sezai Temelli.

Buyurun.

24.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, toplumda oluşmaya başlayan ortak iradeye, Can Atalay'a, Devlet Bahçeli'nin komisyon kurulması fikrine, Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Şahin'in barış akademisyenleriyle ilgili sözlerine, TÜİK'in açıkladığı işsizlik verilerine, çiftçilere ve geçen hafta Muş'ta gerçekleştirdikleri çiftçi buluşmasına, Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; evet, Türkiye, zor bir dönemden geçiyor ama bu zorluğu aşmak konusunda toplumda güçlü bir ortak irade oluşmaya başladı.

Tabii ki bu ortak irade çok kolay bir ortaklaşmaya mahal vermeyebilir; zorlanacağımız konular var, karşı karşıya gelip tartışacağımız konular var ama burada samimiyet gerçekten önemli ama bu "samimiyet" adı altında acıları yarıştırmak ya da polemiklere boğulmak samimiyeti besleyen bir şey olamaz.

Can Atalay'dan bahsediliyor, ya, sevgili Can Atalay kim? Can Atalay benim yoldaşım, bizim yoldaşımız, bizim ittifakımızla milletvekili olan arkadaşımız. Dolayısıyla Can Atalay'ı getirip bugün bizim sürdürmeye çalıştığımız politikaların karşısında bir polemik unsuru olarak koymayı kabul etmemiz mümkün değil. Can Atalay gerçekten bu ülkede hukuk, demokrasi adına mücadele veren mümtaz insanlardan biridir. Yeri cezaevi değildir, yeri burasıdır ve bunun mücadelesini de veren her zaman DEM PARTİ olmuştur. Şimdi, bugün kalkıp Can Atalay'ın adını zikredip âdeta buradan bir polemik yaratmak kabul edilebilir bir şey değil, her şeyden önce bunu belirtmek istiyorum.

Diğer taraftan, Sayın Devlet Bahçeli'nin söylemiş olduğu komisyon fikri ilk defa duyulmuş bir şey değil, her zaman için Meclisi çalışmaya davet eden bir şey fakat önemli bir zamanda önemli bir hamledir, Sezar'ın hakkı Sezar'a. Şimdi, böyle doğru bir şey geldiği zaman "Bizden gelmezse kötü, bizden gelirse iyi." deme lüksümüz artık yok. Eğer doğru bir şey, iyi bir şey varsa gelin ortaklaşalım. Biz de o yüzden bunu olumlu karşıladık, olumlu karşıladığımızı da burada çok net, bütün açık yüreklilikle de ifade ettik. Keşke başarabilsek, keşke hızlı bir şekilde başarabilsek de acıların üzerinde tepinmek yerine, acılarımızla yüzleşip acılar üzerinden siyaset yapmak yerine geleceği tasavvur eden siyaseti biz burada bir arada var edebilesek.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AKP milletvekili Sayın Mehmet Şahin demiş ki: "Barış akademisyenleri nerede?" Merak etmiş, kendilerine söyleyelim: Barış akademisyenleri akademide değil; işsizler, cezaevindeler, sürgündeler ve 350'den fazla barış akademisyeni arkadaşımız barış istedikleri için bugün mesleklerinden uzaklaştırılmış durumdadır, cezaevindeler, sürgündeler. Onlardan biri de arkadaşımız Cenk Yiğiter, Ankara Hukuk Fakültesinden ihraç edilmişti kanun hükmünde kararnameyle. Maalesef evinin önünde silahlı saldırıya uğradı, şu anda yoğun bakımda; kendisine, ailesine geçmiş olsun dileklerimizi iletiyoruz. Bir an önce barış akademisyenleri akademiye dönmelidir.

Bu kanun hükmünde kararnamelerle ilgili buraya sürekli olarak, ha bire yasalar geliyor, düzenliyoruz da kanun hükmünde kararname mağdurlarıyla ilgili bir şey yapmak hiç kimsenin aklına gelmiyor. Barış akademisyenleri de bu mağduriyetin en başında gelen insanlardır. Barış istediler, bütün emekleriyle barış mücadelesi içinde yer aldılar. Barış istedikleri için dünyada cezaevine konan, işinden atılan akademisyen arıyorsanız Türkiye'de buluyorsunuz. Buna son verme zamanı gelmiştir; bu konudaki yanlışlardan, hatalardan dönmemiz gerekiyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu ülkede, evet, barış olmadığı sürece ekonomik krizin çözülemeyeceğine dair yıllardır, ısrarla sürdürdüğümüz bir siyaset anlayışımız var. Ekonomi ve siyaset arasındaki bu ilişkiyi âdeta defalarca dile getirdik ve kanıtladık. Dedik ki: Siz savaşa, silahlanmaya, militarist anlayışla bütçeler oluşturmaya devam ettiğiniz sürece bu ülkede ne işsizlik biter ne enflasyonla mücadele edebilirsiniz ne bütçe açıklarını kapatabilirsiniz ne de ekonomiyi doğru dürüst bir raya, hatta oturtabilirsiniz.

İşte, TÜİK işsizlik verilerini açıklamış. Bakın, ilginç bir şey, demiş ki TÜİK: "İşsizlik 183 bin kişi azaldı." Yani "183 bin kişi işsizken iş sahibi oldu." diyor fakat altında başka bir açıklama var, komedi de tam burada başlıyor: Yine aynı dönemde 266 bin kişi işinden olmuş. Yani TÜİK diyor ki: "183 bin kişiye iş bulduk ama 266 bin kişi de işsiz oldu." Ama yine aynı TÜİK "İşsizlik düştü." diyor. Yani rakamları çarpıtmaya, enflasyonda olduğu gibi işsizlik rakamlarını da çarpıtmaya devam ediyor. Türkiye'deki işsiz sayısı Bursa nüfusundan fazla.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin Sayın Temelli.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Teşekkür ederim.

Bu denli çok sayıda işsizimiz var ve özellikle kadınlardaki işsizlik oranı çok daha yüksek, gençlerdeki işsizlik oranı çok daha yüksek, üniversite mezunlarındaki işsizlik oranı çok daha yüksek, yüzde 40'lara kadar varabiliyor. Şimdi, bu kadar vahim rakamlarla karşı karşıyayız. Neden? Çünkü bir kamu istihdam politikamız yok. Yani Türkiye'de önümüzdeki dönem nüfus artışı, buna bağlı olarak istihdam alanındaki gelişmeleri planlayacak bir kamu istihdam politikası yok. İkincisi, çalışma barışını sağlayacak politikalar üreten bir yerden değil, tam tersine, çalışma barışını dinamitleyecek bir yerden politikalar ürettiğimiz için insanlar ama ha bire işsiz kalıyor, işyerleri kapatılıyor. Şimdi de yine büyük bir holdingin finansal zorluklardan dolayı 2 binden fazla insanı işten çıkartacağı haberini dün hep birlikte okuduk. Dolayısıyla bu işsizlikle mücadele önemli bir mesele, enflasyonla mücadele kadar önemli bir mesele.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin Sayın Temelli.

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Merkez Bankası kendini sadece enflasyonla mücadeleyle kilitlediği için -ki böyle olması gerektiği yıllardır IMF tarafından deklare edilir ve IMF politikalarının aslı budur ama- işsizliği ihmal eder fakat işsizliğin olduğu bir ülkede enflasyonla mücadelenin de başarısız olduğu yine gün gibi ortada.

“Enflasyon” demişken Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tarıma da değinmek gerekiyor. “Enflasyonla mücadele edeceğiz.” diye çiftçinin elinde avucunda ne varsa alındı, âdeta çiftçilik öldürüldü diyebiliriz. Şimdi, Tarım ve Orman Bakanlığı yaş çay alım fiyatını 2025 yılı için 25 lira 44 kuruş olarak açıklamış, geçen sene 19 lira. Artışa bakın, resmî enflasyona, manşet enflasyona bakın; kaldı ki tarımsal girdi fiyatlarındaki yükseliş resmî enflasyonun çok çok üzerinde.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Temelli, lütfen tamamlayın.

Buyurun.

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Mesele sadece çayda değil, bunun ötesinde bütün alanlara baktığımızda, her alanda çiftçinin çok ciddi sorunlarla karşı karşıya olduğunu biliyoruz. Bu taban fiyat uygulamasında da artık çiftçinin sorunlarını giderecek bir yerden politikalar üretmeliyiz.

Geçen hafta Muş'ta çiftçi buluşması gerçekleştirdik. Oraya gelen çiftçiler de özellikle süt, tütün, şeker kamışı ve hayvancılık alanlarındaki sorunlarını ilettiler. Sorunları dinleyince inanamıyorsunuz; dönüp bakıyorsunuz, dünyanın en verimli, bereketli ovalarından biri Muş Ovası; Muş Ovası burada bu kadar bereketliken bu kadar yoksulluk nasıl var ediliyor, bu da bizi, hepimizi hayretlere düşürmesi gereken bir konu.

Son olarak Sayın Özdağ'a bir şeyler söylemek istiyorum: Bu maaşlarla bu ülkede konut alamadığınızdan bahsettiniz; evet ama İngiltere'de alabilirsiniz, bakan maaşıyla 163 metrekaare bir konut sahibi Londra'da alabilirsiniz. Bunu da size hatırlatmak isterim.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Bakan olduğumda alırım.

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) ÇEŞİTLİ İŞLER

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Karadeniz Teknik Üniversitesi Verimlilik Kulübü öğrencilerine ve Sakarya Kocaali muhtarlarına “Hoş geldiniz.” denilmesi

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, şimdi, Dinleyici Locası'nda 2 grup misafirimiz var, onları size takdim etmek isterim: Karadeniz Teknik Üniversitesi Verimlilik Kulübü öğrencilerini hoş geldiniz diyerek karşıyoruz. Kendilerine başarılar diliyoruz hayatlarında. (Alkışlar)

Ayrıca, Sakarya Kocaali muhtarlarımız da burada. Kendilerini selamlıyoruz. Kendilerine de işlerinde kolaylıklar diliyoruz. Hoş geldiniz. (Alkışlar)

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili Ali Mahir Başarır.

Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

25.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, AK PARTİ'de önemli görevlerde bulunmuş kişilere, Türkiye'deki sosyal adalete ve yargıya, Altındağ Belediye Başkanına, Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'e ve 19 Mart sonrasında yaşananlara ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Evet, Sayın Başkanım, mademki üniversiteden genç kardeşlerimiz bugün Meclisi ziyaret etti, aslında onları da ilgilendiren bir konuyla sözlerime başlayayım.

Şimdi, bakın, AK PARTİ'nin burada bir utanç tablosu var. Burada kimler var? Geçmiş dönemlerde bakanlık, bakan yardımcılığı, milletvekilliği yapmış isimler var. Ben buradan, Parlamentodan 86 milyona

sesleniyorum: Bakın, eski Ulaştırma Bakanı Cahit Turhan, Kuzey Marmara Otoyol İşletmesinde CEO; eski Tarım Bakanı Bekir Pakdemirli Albaraka Yönetim Kurulu Başkanı ve üyesi.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - BİM'in de Başkanı.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - BİM'in de Başkanymış.

Eski Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Turkuaz Motorlu Araçlar Şirketinin ortakları; eski İBB Başkanı Mevlüt Uysal, Halk Bankası Yönetim Kurulu Üyesi; eski Enerji Bakanı Taner Yıldız, Rönesans Holding, en büyük ihaleleri verdiğimiz şirketin şu anda yönetim kurulunda; Ticaret Bakan Yardımcısı Mahmut Gürcan Emlak Katılımın yönetiminde; eski Bakan Nurettin Canikli, Albayrak Grubunda Başkan Yardımcısı; Naci Ağbal, AKSA Kazancı Holdingde; eski Maliye Bakanı Lütfi Elvan, Kalyon Holding Yönetim Kurulunda; daha gidiyor, gidiyor; Vecdi Gönül, Abdülkadir Aksu, Vakıfbankta; gidiyor... Şimdi, bunu niye söylüyorum? Bunlar önemli görevlerde bulunmuş, milletvekilliği yapmış, bakanlık yapmış önemli isimler ama neden AK PARTİ'li olup görev yapan hiçbir fâni açıktaki kalmıyor?

Bakın, arkamda bulunan üniversite öğrencileri ya da Boğaziçi'deki kardeşlerimiz, yakında bunlar mezun olacak, hepsi birkaç dil biliyor, hepsi önemli okulları bitiriyor; hepsi Türkiye'de sınavlarda ilk 1.000, ilk 2.000'de dereceye girerek sınavlarını kazanıyor ama bu gençler değil eski milletvekilleri, eski bakanlar, eski belediye başkanları üç dönem kuralından sonra önemli görevlerde. Bu vicdani mi? Bu utanç tablosu; bakın, bu, yirmi iki yılın utanç tablosu. Söylüyorum, bu isimlere CV'lerinde en az 5 misli fark atacak gençler ise cezaevinde, hâlâ Boğaziçi'deki arkadaşlarımızdan cezaevinde olanlar var. Ha, bu ülkede üniversite sınavlarında ilk 100'e, ilk 10'a giren arkadaşlarımız demir parmaklıklar arkasında; bakan olup, milletvekili olup yıllarca görev yapanlar da şirketlerde, kamu kurumlarında yönetici. Bu gerçekten utanç verici bir tablo.

SEDA GÖREN BÖLÜK (İstanbul) - İBB iştiraklerini de say!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bak, çok güzel bir şey söyledi; Büyükşehir iştiraklerinde eğer bir tane eski milletvekili ya da bakan varsa gelin burada konuşun, gelin burada konuşun. Olmaz, olmaz... (CHP sıralarından alkışlar)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Mevcutlarınız var, mevcutlarınız var.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Adaletten başladık, sosyal adaletten başladık, gelelim Türkiye'nin durumuna. Altındağ Belediye Başkanımız, bu Belediye Başkanı birçok olayda gündemde; sendika başkanını yumrukla, greve giren işçileri döver, belediye memurunu darbeder ama en son Bolu'da bir villa yaptırıyor, 30 belediye işçisini alıp villasının inşaatında çalıştırıyor.

SEDA GÖREN BÖLÜK (İstanbul) - En azından villasının önünü kamulaştırmıyor.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Doğru mu bu? Doğru mu bu yani?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sadece bununla da yetinmiyor, kepçesi, hortumu, kazması, küreği, belediyenin tüm malzemelerini oraya götürüyor. Şimdi, bunu niye söylüyorum? Dün Mehmet Şimşek olayından bahsettim, gerçekten vahim bir durumdu. Muhalefetten herhangi bir belediye başkanının bu görüntüleri çıksa, bir tek işçiyi götürse, kendi özel iş yerinde ya da villasında çalıştırsa sabah altıda kapısını polis çalar. Şimdi soruyorum: Hepiniz gördünüz bu görüntüleri, vicdanen rahat mısınız? Sabah saat altıda Altındağ Belediye Başkanını savcılık talimatıyla Emniyet görevlileri gözaltına almıyor? Sayın Ekrem İmamoğlu ve arkadaşlarının, Şişli Belediye Başkanının, Esenyurt Belediye Başkanının, birçok belediye meclis üyesinin bir tek böyle bir görüntüsü var mı, bir de buna benzer bir dosyada delil var mı? Yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ama maalesef ki bizim ülkemizde -defalarca Meclise söyledim, söylemekten bıkmayacağım- iktidar partisinin belediye başkanysan ya da onun üyesiysen suç işleme özgürlüğün var. Eski ilçe başkanı polise saldırır, eski il başkanı jandarmaya saldırır ya da belediye başkanı işçilerini özel villasında kullanır, belediye iş makinelerini Bolu'ya götürür; yargılama olmaz.

Dün Mehmet Şimşek örneğini verdiğimde kızdılar, açıklamalar yaptılar, “tweet”ler attılar. Bir kez daha söylüyorum: Bir ülkede Maliye Bakanı, ortağı olduğu bir kişiyle uçak seyahati yapıp ortak olduğu kişi bu ülkede 11 milyarlık ihale alıyorsa bu utanç verici bir meseledir; bu incelenmelidir, bu soruşturulmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin Sayın Başarır.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - En azından, Mecliste bir komisyon kurup Meclis bunu araştırmalıdır. Burada sayabileceğim en az 5 bakanın büyük rezaletleri ortaya çıktı. Kendi şirketinden, kendi yönettiği bakanlığa mal ve hizmet satan bakan ortaya çıktı, saat hediye edilenler ortaya çıktı, rüşvet alanlar ortaya çıktı ama hiçbirini bu Mecliste soruşturamadık, araştıramadık ama suçsuz, günahsız insanlar yargılanıyor. Şimdi, üzülerek söylüyorum ki 19 Mart darbesinde, suçsuz, günahsız birçok insan cezaevinde. Şimdi, hâlâ bu ülkede Yeni Akit, Yeni Şafak, TGRT yani iktidara yakın kanallar çok kirli algılar yapıyor. Dün bunlardan bir tanesi yapıldı mesela. Ekrem Bey’in bir evde cep telefonu çıkmış. Bugün savcıyla görüşüldü.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen toparlayın, buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bizler de savcılığa avukatlarımızı yolladık. Savcının dediği şey şu: “Böyle bir şey yok, böyle bir açıklamamız yok. Bir evde bir telefon bulundu, o da açılmadı, onun da Ekrem Bey’in olup olmadığı belli değil.” Peki, adil yargılamayı etkileme suçundan, bakın, bir kez daha burada ismini veriyorum, Cem Küçük... Yeni Şafak, Yeni Akit; bu gazeteler, bu televizyonlar neden yargılanmaz? İşte, gördüğünüz gibi suç uyduruyor, 86 milyon önünde insanları hedefe koyuyor. Ha, İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı delil toplamadan, talimatla İBB Başkanını tutuklayıp şimdi delil toplamaya çalışıyor.

Son olarak şunları söyleyeceğim: Bakın, yıllarca ceza avukatlığı yaptık. Burada çok çok önemli meslektaşlarımız var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Başarır, toparlayın lütfen.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Emniyette ifadesini alacaksın, savcılıkta ifadesini alacaksın, avukat huzurunda ifadesini alacaksın, sonra o şüpheliyi çağıracaksın “Eğer ifadeni değiştirmezsen ölene kadar burada yatacaksın.” deyip tehdit edeceksin ve ek ifadesini alıp bunu etkin pişmanlıktan yararlandırmaya çalışacaksın. Bu, savcılığın bir anlamda mafya usulü delil toplama şeklidir. Bu bir suçtur.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Yargıya da buradan ayar ver.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ben yargıya falan ayar vermiyorum; yargı siyasete ayar veriyor, Meclise ayar veriyor, bizlere ayar veriyor. Yargı bugün darbe yapıyor. Yargı cezaevindeki insanları ansızın bir gece yarısı alıp, yanına çağırıp “Şu ifadeyi vereceksin.” diyor; ifadeyi beğenmiyor, bir hafta sonra bir daha çağırıyor, ondan sonra da tahliye ediyor.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Hani bilmiyordunuz?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - İfadeleri alabiliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Biliyorsunuz ki ifadeleri, raporları, bilirkişi raporlarını alabiliyoruz Leyla Hanım; onları görebiliyoruz, onları herkes görebiliyor.

Son olarak şunu söylüyorum: Türkiye’de adalet, daha doğrusu, adaletsizlik hep muhalefete uğruyor. Bizim belediye başkanlarımız, bizim, bu Meclisin milletvekilleri, muhalefetin gazetecileri, televizyon kanalları hepimiz baskı altındayız ama AKP’liysen belediyeyle villanı ortak işletebilirsin, AKP’li

bakarsan, ortağına ihale verdirebilirsin ve bunların hiçbirini sorgulanmaz. Bunlar utanç verici durumlar, utanç verici günler ve hepimiz, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu da milyonlar da bunu kınıyor ve gerçekten üzüntü verici bir durum.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkan Vekili Sayın Leyla Şahin Usta.

Buyurun.

26.- *Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine, 21 Mayıs Çerkez sürgününe, "terörsüz Türkiye" hedeflerine saldıranlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama faaliyetleriyle yükümlü bir yer olduğuna ilişkin açıklaması*

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkanım, insanlar işlerini yapıp çalışıyorlarsa bunu "utanç tablosu" diye sunmak... Ne zaman utanç tablosu oldu? İlginç bir şey. Çalışıyorlar insanlar, siz bunları alıp bir tablo hâline getirip "utanç tablosu" diye sunuyorsunuz; hiç yakışmıyor.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Tabii, holdingler de...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Tabii, şunu demem lazım sanırsam: Tekmeyle mahkeme basıp hâkimi de parmak sallayarak tehdit eden bir hukukçu milletvekili olarak kendisine Sayın Ali Mahir Hâkimim mi demem gerekiyor doktor olarak? Siz hâkimsiniz...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - "Avukatım" demen gerekir, yeterli.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Yok, siz avukatlık yapmıyorsunuz, şu anda siz çok açık ve net hâkimlik yapıyorsunuz burada; dün de aynı şeyi yaptınız. Kendiniz delilleri ispatlayıp, çürütüp, yalanlayıp veya kendinizce oluşturduğunuz birtakım tablolarla insanları yargılayıp "utanç tablosu" diye sergilemeyi marifet biliyorsunuz. Bunun adı da ne hukukçuluktur ne avukatlıktır ne de adalettir. Yaptığınız işin elle tutulur... Söylediğiniz sözlerin hiçbirinin hiçbir anlam ifade etmediğini çok çok iyi biliyorsunuz. Ha, üniversiteli...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Etse zaten ülke bu hâlde olmazdı.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Beni dinleyin; on dakika, on beş dakikadır sizi dinliyorum.

Üniversiteli gençlerle ilgili...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Siz yarım saat laf attınız, Grup Başkan Vekili konuşurken oradan sürekli laf attınız. Niye laf atılınca rahatsız oluyorsunuz?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Üniversiteli gençlerle ilgili üzüntülerinizi dile getirdiniz. Sizin meşhur Belediye Başkanınız Kıbrıs'ta bir üniversiteden usulsüz bir şekilde... Hangi üniversite olduğu da muamma.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Belli, belli!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - İki üniversiteden birinden, hangisi ise belli değil.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Belli!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Yatay geçiş hakkı olmadığı hâlde usulsüz bir şekilde yatay geçiş yapıp onca gencin hakkını yediğinde bunun hesabını nasıl vereceksiniz? Bunu hangi üniversite gencine...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Onca gencin hakkını yedi (!) Vah vah, vah!

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Otuz beş sene sonra mı aklınıza geldi?

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - 38 kişi birden geçmiş yatay geçişle, asıl uydurma olan budur yani.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Üniversite gencine ancak anlatıyorsunuz. Hiç kusura bakmayın, orada usulsüz bir yatay geçiş olduğunu, orada birtakım...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Vicdanınıza sığdırabiliyor musunuz şunu ya?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Siz esas hâkim, savcı yaptıklarınıza bakın.

HAVVA SİBEL SÖYLEMEZ (Mersin) - Yani biz sizin Grup Başkan Vekilinizi dinledik, siz de dinleyin, siz de dinleyin.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Başkanım, duyamıyoruz hatibi.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Evet duymayın ve dinleyin, Ali Mahir Başkan konuşurken siz konuşunuz.

HAVVA SİBEL SÖYLEMEZ (Mersin) - Grup Başkan Vekili konuşuyor. Hayret bir şey ya!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bakın, sizin grup... Siz konuşurken biz bir şey demedik.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Konuşmadık.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Konuşmadık, dinledik.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar... Değerli arkadaşlar...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Böyle bir usul yok.

BAŞKAN - Sayın Usta, bir saniye... Sayın Usta, bir saniye...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Kaç gencin hakkını yediğinizi çıkın da açıklayın, görelim sizi.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Nasıl karar veriyorsunuz usulsüz olduğuna, otuz bir yıl sonra mı?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - İmamoğlu'nun villasının önünü kamulaştırmak için 153 milyon TL ödenecek...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Yalan!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - ...oradaki ağaçlar da kesilecek; hepsinin görüntüleri de var, belgeleri de var. İstanbullu şu anda musluklarından akan çamurlu suyu içiyor. Neden?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Yok, içmiyoruz.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Hiç de öyle bir şey yok.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Aslında pardon, “çamurlu su” demeyip de ne demeliydik? Çikolatalı süt falan mı akıtıyorsunuz? Renkleri böyle, kahverengi bir su akıyor musluklardan ve...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - E, otuz yıl siz yönettiniz, sizin eseriniz tabii ki.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Evet, biz yaptığımız arıtma tesislerini işletilsin diye teslim ettik ama siz temel atmama törenleriyle bu arıtma tesislerini de işlemez hâle, mevcutları da işlemez hâle getirdiniz.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Ya, yapmayın Allah aşkına ya!

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Belediyeleri çalıştırmamak için elinizden geleni yapıyorsunuz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - İSKİ'nin kanalizasyonuna yapmadığınız yatırımlardan dolayı attığınız, denize döktüğünüz o kanalizasyon çamurunu neyle, nasıl açıklayacaksınız?

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Halkın memnuniyetini görüyoruz yapılan anketlerde.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Neden bu hizmetler yapılmıyor? Tek bir sebebi var, çok açık ve net: Milletin hizmetine sunulması gereken bütün yatırımlar, bütün paralar maalesef birilerine peşkeş çekilmiş; şimdi de bunun hesabı soruluyor. (CHP sıralarından alkışlar)

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Biraz da kendi belediyelerinize ayna tutun.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Kendi zamanınızı anlatıyorsunuz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bunun hesabı sorulunca da mahkemelere buradan, Meclisten Ali Mahir Bey, Sayın Avukat Ali Mahir Bey, Sayın Hukukçu Ali Mahir Bey ayar vererek, içerideki bilgileri de almadıklarını söylemesine rağmen herkesi tehditle, baskıyla korumaya veya kendinizi kurtarmaya çalışıyorsunuz. Bunların hiçbirinin bir anlam ifade etmediğini çok çok net biliyorsunuz.

Dün bir fotoğraf sallıyordunuz, buyurun “Özel jete bindiğine dair bir tane fotoğraf yoktur.” dediğiniz Sayın İmamoğlu'nun fotoğrafı.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Demedim.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - “Dosyasında böyle bir tane fotoğraf bulamazsınız.” dediniz, buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - İhale verdiği müteahhidin özel jetine binmedi dedim, saptırmayın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Binmiş, binmiş; çok da güzel kullanmış, hem de Belediye Başkanırken kullanmış bunu.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Saptırmayın.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Kullanmış olabilir ama ona ihale vermemiş.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - On defa söyledim, Sayın Maliye Bakanı defalarca açıkladı, ben de tekrar söyleyeyim: Bakan olmadığı dönemde bindiği bir uçaktan dolayı iki gündür sanki Bakanlığı döneminde yaptığı bir işmiş gibi göstermeye çalışıyorsunuz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Uçaktaki 11 milyarlık ihale alırsa...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Çok açık ve net görülüyor, Bakan değilken bindiği bir şeyden bahsediyoruz. Çok açık ve net, İmamoğlu'nun bindiği özel jetler, hem de Belediye Başkanı iken.

Bunları açıklamak zor tabii ki, bunlara girmek zor. (CHP sıralarından gürültüler)

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Hiç de zor değil, hiç kaçak göçek değil onunki.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sizin yaptığınız şey, birtakım yalanlarla ve dolanlarla kendi kirlerinizi ve çamurlarınızı böyle örteceğinizi zannediyorsunuz, başkalarına da birtakım algı, operasyon ve iftiralarla kendinizi haklı göstereceğinizi düşünüyorsunuz.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Yirmi üç yıldır ne yaptığınız ortada!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Her şey ortada, çok net görülüyor; siz görmek istemiyorsunuz, kafanızı da kuma gömüyorsunuz. Buyurun, kafanızı gömmeye devam edin, size diyecek başka bir sözümüz yok ama bugün önemli bir gün, Çerkez sürgününün yıl dönümündeyiz maalesef.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin Sayın Usta.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - 21 Mayıs Çerkez sürgününü, yüz elli dokuz yıl önce yaşanan bu acı sürgünü anarak başlamak istiyorum ben de. Yüz binlerce Çerkez kardeşimiz, ana vatanları olan Kuzey Kafkasya'dan koparılmış; açlıkla, hastalıkla ve zorluklarla dolu bir sürgün yolculuğuna da mecbur bırakılmıştır. Çerkez kardeşlerimiz aradan geçen bir buçuk asırlık süreye rağmen kimliklerini, dillerini ve geleneklerini yaşatmayı da başarmıştır. Bu vesileyle, 21 Mayıs 1864 Çerkez sürgününde hayatını kaybeden tüm kardeşlerimizi rahmetle anıyor, Çerkez vatandaşlarımıza selam ve muhabbetlerimi sunuyorum.

Terör örgütünün silahları bırakıp kendini feshettiği bir süreçte “terörsüz Türkiye” hedeflerine saldıranları hiçbir şekilde samimi bulmuyorum. “Terörsüz Türkiye” önemli bir süreçtir, çok kıymetli bir fırsattır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin Sayın Usta, buyurun.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bu kardeşliği bozmaya kimsenin gücünün yetmeyeceğine canıgönülden inanıyorum ve bu kardeşlikten, bu “terörsüz Türkiye”den insanların neden korktuğunu, neden çekindiğini anlayamıyorum. Bu ülkede yapılan her şey, yapılan her tür çalışma bu ülkenin insanlarına, bu ülkenin kardeşliğine, güzelliğine ve barışına hizmet etsin amacıyla yapılıyor. Terör örgütü silah bırakmamışken iş birliği yapanlar, 6'lı masaya oturanlar dönüp o zamanki hâllerine baksınlar, bugünkü süreci baltalamaya da lütfen kalkışmasınlar. Bunların hiçbiri samimi bir duruş ve davranış değildir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi yasama faaliyetleriyle yükümlü bir yer. O yüzden, Sayın Başkanım, buraya birtakım iddialarla gelip, sonrasında eline uyduruk belgeleri alıp, tabloları alıp burayı bir mahkeme sürecine, bir yargı sürecine veya infazsız bir yargı sürecine çevirmeye kalkışanların da artık bunu yapmaması gerektiğini tekrar hatırlıyoruz. İnsanları itibar suikastine uğratmak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Usta.

Buyurun.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - ...burada Türkiye Büyük Millet Meclisinde hiç yapılmayacak bir şeydir. Bu, usule ve esasa hepimizin sadık kalması gerekiyor. Biz, bu sebeple bugüne kadar bakın, yürütülen yargı süreciyle ilgili hiçbir yorum yapmadan geliyoruz ama ha bire birtakım fotoğraflarla çıkıp kendi ayıplarını ve yanlışlarını, kusurlarını örtmeye çalışanlara da artık sessiz kalmayacağız.

Teşekkür ederim Başkanım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, bunu sürdürmeyelim. Yani şimdi...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Tamam sürdürmeyelim de yani yenilir yutulur laflar söylemiyor Sayın Başkanım.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Böyle bir usul yok ya! Senin söylediklerin...

BAŞKAN - Siz bir sürü...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ben kendi şahsını hedef almadım. 5 kez... O zaman yani bu olacak şey mi!

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Akşama kadar bunun...

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Cevap hakkını kullandı Başkan, cevap hakkını kullandı.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Allah Allah!

BAŞKAN - Bakın, Sayın Başarır, dün de konuştuk, dün de konuştuk.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan, bakın, lütfen; ben kendi ismini ağzıma almadım.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) - Yeter ama ya!

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Cevap hakkımızı kullanacağız.

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) - Biz de cevap hakkımızı kullanacağız.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - 3 kez benim adımı anarak benim hakkımda iddialarda bulundu.

Böyle şey olur mu Sayın Başkanım!

BAŞKAN - Bakın, bu bir müzakere yöntemi olamaz yani yanlış bir yöntem arkadaşlar.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bakın, böyle bir müzakere yöntemi olamaz asıl.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Neden?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ben bir daha söylüyorum. Sayın Başkanım, bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN - Grup Başkanı ve siz tecrübeli bir siyasetçisiniz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Evet.

BAŞKAN - Grup başkan vekillerine niye söz veriyoruz?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sataşması var.

BAŞKAN - Her parti kendisiyle ilgili, kendisi açısından önemli gördüğü meseleyi Meclisin gündemine, milletin gündemine taşısın diye ama bu ilanihaye sürdürülemez. İlanihaye ben bunu...

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkan, bu usulü kaldırmamız lazım, eskiden Mecliste böyle bir âdet yoktu.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ama adını andılar, sataştılar Başkan.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bir saniye, bakın, şimdi o zaman şunu söyleyeyim: O zaman burada birazdan herkesi hedef alarak laf söylerim ben, isim vererek. İsim veriyor, isim vermese hiç sıkıntı değil. İsim verdi, 3 kez "Ali Mahir Başarır" dedi; böyle şey olur mu?

BAŞKAN - Yani herhangi bir şey...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sen de isim verdin Sayın Ali Mahir, sen de isim verdin.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ben kendi ismini mi andım, kendi grubuyla ilgili ne söyledim? Ama böyle şey olur mu!

BAŞKAN - Sayın Başarır, müsaade ederseniz, bunun sonu yok yani bu...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bunun sonu yoksa o zaman ismimi vermeyecek, iddiada bulunmayacak.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, bundan sonra kimse birbirinin ismini vererek konuşmasın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - O da öyle yapsın o zaman.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ya, ben buna cevap vermek zorundayım.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - İlk isimleri veren kendisi.

BAŞKAN - Şimdi, müsaade ederseniz gündeme geçiyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkanım, bakın, bu olmaz; inanın olmaz böyle şey, vallahi olmaz!

(Gürültüler)

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) - 5-6 tane isim verdi ya!

BAŞKAN - Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Böyle olmaz!

BAŞKAN - Olmaz ama bunu dün de konuştuk.

(Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın Başkanlık kürsüsüne doğru yürümesi)

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Başkanım, Meclis kürsüsüne yapamaz bunu! Meclis kürsüsüne yürüyemez! Kürsüye yürünmez! Kürsüye yürüyemezsiniz!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ara verin konuşalım, ara verin bunu konuşalım o zaman. Olmaz efendim, olmaz; hayır, onu söylemeye hakkı yok bize!

BAŞKAN - Hayır, kimsenin kimseye...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Mehmet Şimşek'in avukatı mı kendisi?

FARUK KILIÇ (Mardin) - Ya, böyle bir şey olur mu?

BAŞKAN - Ya, bakın, böyle bir müzakere yöntemi yok.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ya, böyle bir şey var mı ya!

BAŞKAN - O da kalkıp size "falancanın avukatı" dese olur mu ya?

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ben kendisiyle ilgili, şahsıyla ilgili hiçbir şey söylemedim.

FARUK KILIÇ (Mardin) - Yerine! Yerine!

BAŞKAN - Beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.31

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 15.45****BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ****KÂTİP ÜYELER: Yasin ÖZTÜRK (Denizli), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 90'ıncı Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyoruz.

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş'un, Grup Başkan Vekillerine sırayla söz verilmesinin nedenine ilişkin konuşması

BAŞKAN - Demin söylediğim sözü tekrarlamak isterim: Bu Grup Başkan Vekillerimize sırayla söz verilmesi Meclisimizin güzel âdetlerinden biridir. Buradaki amaç, sürekli tartışmaları uzatmak değil tam tersi, farklı fikirlerdeki siyasi partilerimizin kendilerince önemli gördükleri meseleleri Türkiye'nin gündemine taşımaları için bir fırsat vermektir.

Az evvel müzakere sırasında gördük; siyasi fikirler olarak birbiriyle son derece farklı olan görüşler dile getirildi. Burada sizden istirham ediyorum -tartışmaya mahal bırakmaksızın- karşılıklı bu konuları sürekli tartışarak aynı kişiler arasında meseleyi döndürmemek lazım. Bu, diğer milletvekili arkadaşlarımıza da -açık söyleyeyim- bir haksızlık oluyor.

Ben, onun için, deminki oturumda karşılıklı bir tartışma yaşayan 2 değerli Grup Başkan Vekili arkadaşımıza şu kürsüden ikişer dakika vereceğim, üçüncü dakikalarını vermeyeceğim; kusura bakmasınlar, peşin peşin söylüyorum.

Ali Mahir Bey, buyurun, kürsü sizin. (CHP sıralarından alkışlar)

VII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklaması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sadece üç şeye cevap vereceğim Sayın Başkanım.

Bir, Leyla Hanım dedi ki: "Burası mahkeme mi?" Evet, burası bir mahkeme değil; biz, burada hâkimler, gibi savcılar bir karar da vermiyoruz ama buradaki 600 milletvekili, 86 milyonun oyuyla geldi; burada haksızlığa, hukuksuzluğa, adaletsizliğe mutlaka ve mutlaka değinmek zorundayız. Eğer, Boğaziçi'deki öğrenciler tutuklanmışsa, eğer bugün yüz binlerce çiftçi icradaysa, eğer bugün emekliler aylık sınırının altında yaşıyorsa biz burada mahkeme gibi karar veremeyiz ama halkın anlayacağı şekilde, 86 milyona eleştirilerimizi, görüşlerimizi söyleriz.

Bakın, ikinci söyleyeceğim şey; Ekrem Beyin diploması için ne dediniz? "Sahte" dediniz...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Hayır, "usulsüz" dedim.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) - ...ya da "haksız" "usulsüz" dediniz. Şimdi, siz bu hükmü verdiniz. İstanbul 5. İdare Mahkemesi yürütmeyi durdurma davasında İstanbul Üniversitesinden eksik ya da mevzuata aykırı hususların hangi açıdan yokluk ve açık hata hâli oluşturduğunun ayrıntılı olarak izahını istemiş yani idare mahkemesi bu olayı anlayamamış, 5 profesör izah edememiş ama siz izah etmeye kalkıyorsunuz. Bu olacak şey mi?

Gelelim, son durum... Bakın, ben Maliye Bakanı neden özel bir uçakla geziyor diye eleştirmedim, "Özel uçağıyla gezdiği kişi neden bu devletten 11 milyara ihale alıyor?" dedim. Yoksa özel uçağa binmiş, ben bunu sorgulamıyorum ama "Arkadaşlık yaptığı, ortaklık yaptığı, özel uçağa binen kişi, efendim, bakın, devletten 11 milyarlık ihale almış; bu, doğru değil." dedim, "Eğer böyle bir görüntü, ihale verdiği kişi ile Ekrem Bey'in ortaklığı, özel uçak seyahati varsa gerekeni yapın." dedim. Benim dediklerim bu.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Sayın Leyla Şahin Usta, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Size iki dakika söz veriyorum.

2.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın yaptığı açıklaması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine sataşması nedeniyle konuşması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri.

İş dönüyor dolaşıyor, bu özel uçak meselesini kurcalamaya devam ediyorsunuz. Sayın Bakan Bey bunu defaatle söyledi; Bakan olmadığı dönemde bindiği bir uçak meselesi üzerinden haksız bir eleştiriye maruz tutulduğunu söylemesine ve bu konuyla ilgili ayrıntılı açıklamasını yapmasına rağmen Bakan olmadığı dönemdeki bir işle ilgili hâlâ sorumlu tutuyorsunuz. Bu kişinin ihale almasıyla Bakan Bey'in bir alakasının olmadığını söylüyoruz. Ben de dedim ki size: "Özel uçağa binmediğini iddia ettiğiniz İmamoğlu'nun özel uçağa binerken bir fotoğrafı var."

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - "Etmedim." dedim; bakın, bir daha dedim, etmedim, öyle bir iddiada bulunmadım.

LEYLA ŞAHİN USTA (Devamla) - Peki, bu özel uçağa binmek, gitmek, gelmek, kullanmak karşılığında bu insanlara ne verildi, ne alındı; hangi çıkar amacıyla bu özel uçaklar nasıl kullanıldı; insanların aklına soru işareti getirir mi, getirmez mi? Getirir tabii ki "Hem de aktif görevdeyken." diye, ben de bunu söylüyorum. Buradaki amacımız, insanların aklında oluşturulan soru işaretlerini burada dillendirmek, güzel, siz de dillendirdiniz, Bakan Bey de açıklamasını yaptı, ben de söyledim. Ben de diyorum ki: Aktif bir görevdeyken bunu yapıyorsa bu insan; bu neyle, hangi karşılıkla, hangi amaçla yapıldıysa çıkın, bunu da açıklayın o zaman.

Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi. Elbette ki her türlü eleştiri, doğru eleştiri veya kendinizce yaptığınız her türlü eleştiri başımızın üstünde ama burayı birbirimizin meslekleri üzerinden veya işlerimiz üzerinden yapılan bir meydan muharebesine çevirmeye gerek yok. Ben doktorum diye iyi bir Grup Başkan Vekili olamazmışım gibi bir hava yaratmak hiç yakışmıyor, hiç de doğru değil.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ya, ne alakası var? Şimdi bunu kim dedi?

LEYLA ŞAHİN USTA (Devamla) - Az önce onu söylediniz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Kim dedi bunu?

LEYLA ŞAHİN USTA (Devamla) - "Bir doktoradan ancak bu kadar hukuk beklenir." diye bunu söylediniz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ben mi dedim? Hayır, hayır; öyle bir şey demedim. Bakın, öyle bir şey demedim.

LEYLA ŞAHİN USTA (Devamla) - Ben de size ona karşılık bir cevap verdim.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Murat Emir de doktor, ona hakaret etmiş olurum; demedim öyle bir şey.

LEYLA ŞAHİN USTA (Devamla) - Çalışın, emek verin.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bakın, Sayın Murat Emir de doktor.

LEYLA ŞAHİN USTA (Devamla) - Çalışın, emek verin, sizin de olur Ali Mahir Bey.

Teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bakın, ben böyle bir şey demedim ama yani.

BAŞKAN - Arkadaşlar gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

YENİ YOL Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

VIII.- ÖNERİLER**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ**

1.- **YENİ YOL** Grubunun, Grup Başkan Vekili Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 22 milletvekili tarafından, Gazze'ye insani yardım koridoru açılması hususunda Türkiye'nin uluslararası düzlemde inisiyatif alması ve bu konuda yapılması gereken çalışmaların belirlenmesi amacıyla 21/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 21 Mayıs 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

21/5/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 21/5/2025 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Selçuk Özdağ

Muğla

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Muğla Milletvekili ve Grup Başkan Vekili Selçuk Özdağ ve 22 milletvekili tarafından, Gazze'ye insani yardım koridoru açılması hususunda Türkiye'nin uluslararası düzlemde inisiyatif alması ve bu konuda yapılması gereken çalışmaların belirlenmesi amacıyla 21/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergemizin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 21/5/2025 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, önerinin gerekçelerini anlatmak üzere ilk söz, öneri sahibi, Muğla Milletvekili Grup Başkan Vekili Selçuk Özdağ'a aittir.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; grup önerimiz Gazze'ye insani yardım koridorunun açılmasıyla ilgili, dün de araştırma önergesi olarak aynı önergeyi vermiştik, bugün de aynı önergeyi veriyoruz. Neden aynı önergeyi veriyoruz? Dün burada bizim önergemiz görüşülürken 30-35 AK PARTİ'li milletvekili vardı ama oylama olurken 172 milletvekiline çıkmıştı. Hızlı hızlı geldiler, ne konuştuğumuzu anlamadılar diye düşündük, hangi hassasiyeti taşıdığımızı anlamadılar diye düşündük ve neye “evet” neye “hayır” dediklerini de belki anlayamadılar, bilemediler diye düşündük; tekrar, yeniden onlara hatırlatmak adına Gazze'ye insani yardım koridoru açılmasıyla ilgili bir araştırma önergesi verdik.

Bakın, arkadaşlar, 1948 yılından itibaren İsrail orada bir devlet kurdu, üç bin yıl vatansız yaşadılar bunlar, Yahudiler ve ardından da geldiler; İkinci Cihan Harbini bahane ederek, Hitler Hazar Türkü Yahudilerini öldürerek bir noktada buraya, bu devletin kurulmasına vesile oldu ve ardından da burada büyük Nekbe başladı, büyük felaket başladı. Orada Filistinlilerin topraklarını işgal etmeye başladılar, adım adım devam ettiler. Ürdün'le, Lübnan'la, Mısır'la ve aynı zamanda Irak'la, Türkiye'yle problemlerinin olduğunu gösterdiler, ardından da 7 Ekim saldırısını bahane ederek... 7 Ekimde Hamas vatanını kurtarmak adına... Belki o eylemle ilgili bazı konuları tartışabiliriz ama o eylemi yaptıktan sonra, aynen Hitlerin Reichstag yangınına bahane ederek Almanya'ya hâkim olduğu gibi, Netanyahu'da burada bu 7 Ekim saldırısını bahane ederek bir noktada bir yandan İsrail'deki muhalefeti susturdu, bir diğer yandan da kendisi bu toprakları işgal etmeye başladı. Şimdi sadece işgal etmiyorlar ve diyorlar ki: “Buralar bizim.” Gazze'yle ilgili “Bizim.” diyorlar.

Peki, şimdiye kadar Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti neler yaptı? Bir şey yapamadı ki, inan yapamadı. Biz burada hatırlarsanız eğer “Ticaret yapılıyor.” dediğimiz zaman bize “Yalancısınız, yalan

söylüyorsunuz.” diyordunuz. Ticaret yapıldığını kim söyledi? Ulaştırma ve Altyapı Bakanı söyledi. Peki, Ticaret Bakanı neler olduğunu söyleyebildi mi şimdiye kadar? Söyleyemedi arkadaşlar. Bakın, Fransa dün, Kanada, İngiltere bir açıklama yaptılar, “Eğer İsrail bu orantısız saldırılarına devam ederse ve insani yardım koridorunu açmazsa biz somut eylemler yapacağız.” dediler. Kim bunlar? Hristiyan devletler değil mi? İngiltere, hani “emperyalist” dediğimiz; Fransa değil mi, Kanada -hadi neyse, Kanada’yla bir problemi yok dünyanın çok fazla- ve bunlar insani hassasiyetler gösteriyorlar. Peki, biz bu insani hassasiyeti gösterebiliyor muyuz? Gösteremiyoruz. Hükümet kusura bakmasın, sınıfta kalmıştır. Dünyanın her yerinde protestolar yapılıyor İsrail’e karşı. Kim yapıyor? Yahudiler yapıyor, Hristiyanlar yapıyor veyaht deistler, ateistler yapıyorlar. Peki, bizim ülkemizde bu protestoları yaptığımız zaman ne oluyor? “Yapamazsınız.” deniyor. Niye?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Kim “Yapamazsınız.” diyor?

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Niye? Yani bu Yahudilerden bu kadar mı korkacağız; bu İsrail’den, siyonistlerden bu kadar mı korkacağız biz? Tabii, korkarız. Niye korkuyoruz? 540 milyar dolar borcunuz olursa, onların bankalarından kredi alırsanız, faizleri ödeyemezseniz onlarla yaptığınız anlaşmaları kaldıramazsınız. Ekonomik anlaşmaların hangisini kaldırırsınız, hangi askerî anlaşmayı kaldırırsınız söyler misiniz bana. Bunları söyledim diye kızmayın. Tarih bir gün hepimizi yargılayacak; sadece tarih değil vicdanlar yargılayacak, çocuklarımız yargılayacak bizi ve bizi Allah yargılayacak. O nedenle, orada bir insanlık ölüyor, bu insanlığa karşı neler yapmamız gerektiğini bize tarih söylüyor, bizim geçmişimiz de söylüyor; yapamıyoruz arkadaşlar. Bunu yapmak için bir hamle yapmayı da birlik ve beraberliği de sağlayamıyorsunuz. Bir yandan bir “barış süreci” diyorsunuz -terörsüz Türkiye- evet, doğrudur, çok doğru bir süreçtir; bu süreci hep beraber tamamlamamız lazım, artık Türkiye’de kan akmaması lazım ama “İç barışı tahkim edelim.” diyorsunuz, İç barışı tahkim ederken de İsrail tehlikesine karşı içeride birlik ve beraberliği sağlamıyorsunuz, sağlamıyorsunuz ve kalkıyorsunuz, Güney Afrika Uluslararası Adalet Divanında adalet mahkemesinde bir dava açıyor; biz bu davaya müdahil olmak için tam yedi ay bekliyoruz arkadaşlar -burada kapalı oturumda da konuşmuştuk hatırlarsanız eğer- ve yedi ay boyunca Türkiye buraya müdahale edemedi. Niye edemedi biliyor musunuz? Dış politikadaki savrulmalar nedeniyle müdahale edemedi. Neydi bu dış politikadaki savrulmalar? E, siz Hollanda’ya “Ey...” çekerseniz, ardından Almanya’ya dönerseniz, Almanya’ya “Ey...” çekerseniz, sonra kalkarsınız Yunanistan’a “Ey...” çekerseniz... “Bir akşam, gece yarısı ansızın gelebiliriz.” diyeceksiniz, sonra, tekrar Yunanistan’a giderken gazeteci soracak size: “Efendim, bu, ‘Bir gece ansızın gelebiliriz.’ demiştiniz. Kime söylemiştiniz?” “Biz onları teröristlere söyledik.” diyeceksiniz. Öbür tarafta adalarınız işgal edilecek, Lozan Antlaşması’nda yapmadığımız bir kısmı Yunanın olması, bir kısmı Türkiye’nin olması gerekirken; olmayan şeyi şimdi Yunan işgal ederken veya oraları ilhak ederken sesleriniz çıkmayacak. Ardından bakacaksınız, Birleşik Arap Emirlikleri’ne “Vay şerefsizler.” diye manşetler atılacaklar, “15 Temmuz arkasında.” diyeceksiniz, sonra tekrar barışacaksınız. Suudi Arabistan’la Kaşıkçı cinayetini bahane ederek ardından “Size dosyayı mı verelim?” diyeceksiniz, sonra yeniden kardeşliği ihdas etmek için de kalkacaksınız barış anlaşmaları yapacaksınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen Sayın Özdağ.

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - İsrail’e bir anda diyeceksiniz ki -kendisi orada- “One minute.” ardından dediniz ki: “Ben onu Şimon Peres’e söylemedim, buna söyledim.” Bunlar savrulmalardır arkadaşlar.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Hiç öyle bir şey söylemedik. Hayal dünyasında...

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Gücünüze göre konuşacaksınız, boyunuza göre konuşacaksınız, kilonuza göre konuşacaksınız ve konuşurken... Demirel’in sözünü hatırlatayım ben size. Demirel’le

dostluğum vardı, hapislane yıllarından çıktıktan sonra bu siyasetçileri merak ettim ben. 12 Eylül öncesi sevmediğim insanları böyle gideyim göreyim dedim, takdir ettim o insanları. Şöyle demişti: “Çin Seddi’nden Adriyatik’e kadar büyük Türk dünyası dedim, sonra benim canıma okudular. Bana kredi vermediler biliyor musunuz? Partimden adam çaldılar, sonra ekonomik kriz çıkardılar, sonra da darbe yaptılar.” Ben illaki hayallerimiz olmasın demiyorum ama hayallerimiz olsun derken de demokrasiyi hâkim kılalım, şeffaflığı hâkim kılalım, ardından da gelin, bu insani koridor açılmasıyla ilgili olarak da bunu yapalım.

Sayın Erdoğan’a atıfta bulunuyorsunuz; Sayın Erdoğan’ın yapacakları var, Meclisin de yapacakları var. Ne diyordunuz İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu olarak?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Özdağ, lütfen.

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Tamamlıyorum efendim.

“Filistin’e gideceğiz.” Gidebildik mi? Yapabildik mi bir şeyler? Yapamadık. Gelin, Türkiye’de birliği sağlayın, beraberliği sağlayın. Biz sadece bu Parlamentoda bir komisyon kurmayalım. Bu parlamentonun dışında Ürdün’de, Lübnan’da ve Irak’ta, İran’da veyahut da Mısır’da, “Yakın komşularımız da aynı hassasiyeti gösterebilirler.” diyerek oradaki parlamentoları da harekete geçirelim. Bir küçük adım büyük adımlara çok ciddi şekilde öncülük yapar. O nedenle gelin -bu sefer doğru anlattım diye düşünüyorum- insani yardım koridoru açmak istiyoruz, bununla ilgili bir araştırma komisyonu kurmak istiyoruz. Adalet ve Kalkınma Partililer, arif olana tarif gerekmez diyorum “evet” oyu vereceğinizi umut ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Edirne Milletvekili Mehmet Akalın.

Buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA MEHMET AKALIN (Edirne) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; YENİ YOL Partisinin grup önerisi üzerine İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bu kürsüden utançla, öfkeyle, isyanla ama daha acısı çaresizlikler içinde bir muhalefet milletvekili olarak konuşuyorum. Evet, Gazze’de soykırım yaşanıyor. Adını doğru koyalım. Yaşanılan açıkça soykırımdır, bu bir savaş değil, bu bir katliamdır, sistematik şekilde bir halkı haritadan silme planıdır, bu bir insanlık dramıdır. Kadınlar, çocuklar, yaşlılar ayırım yapılmaksızın herkes hedef seçilmektedir. Hastaneler, okullar, camiler, fırınlar, hepsi bilinçli bir şekilde vurulmaktadır.

Birleşmiş Milletler rakamlarına göre, 7 Ekim 2023’ten bu yana Gazze’de 55 binden fazla sivil öldürüldü. Sadece yirmi dört saatte 87 kişi hayatını kaybetti. Bunların üçte 1’i de çocuk, maalesef çocuk. Her gün ortalama 30 çocuk ölüyor. Gazze’de artık sadece bombalar değil açlık da öldürüyor. İnsanlar ot yiyor, çocuklar taş yalayıp karnına bağlıyor ve bütün bu olup bitenlerin ortasında iktidar ne yapıyor? Kınıyor, lanetliyor, “Endişeliyiz.” diyor, dua ediyor. Yahu, bu söylemlerin aynısını Fransa da söylüyor, Almanya da söylüyor, İngiltere de söylüyor; farkımız olmamalı mı? Bir yanda Kudüs davası, diğer yanda sözde diplomasi mi? Bir yanda “one minute” diğer yanda İsrail’le ticaret iddiaları mı? Bakın, buradan açıkça söylüyorum: İsrail’e açık destek veren Batılı ülkeler neyse ticareti kesmeyenin, sesini yükseltmeyenin de “Haksızlık karşısında susan dilsiz şeytandır.”dan farkı yoktur. Buradan, Meclis kürsüsünden yine açıklıkla söylüyorum: İsrail’le tüm ilişkiler amasız, fakatsız, lakinsiz gözden geçirilip kesilmelidir; ticaret iddialarına şüphe verecek her adımdan uzak durulmalıdır. Türkiye Gazze’de insani yardım koridoru açılması hususunda yapılması gereken en ufak ayrıntıyı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

Buyurun.

MEHMET AKALIN (Devamla) - ...es geçmemeli ve hiçbir sorumluluktan kaçınmamalıdır. Uluslararası toplum defaatle iki devletli çözüm yönünde kararlı ve somut adımlar atmaya davet edilmelidir. İktidar hâlâ diplomatik denge peşindeyse tarih sizi affetmeyecek, millet sizi affetmeyecek, vicdan da sizi affetmeyecek diyor, Genel Kurulu ve aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Ömer Faruk Gergerlioğlu, Kocaeli Milletvekili. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir insan hakları savunucusu olarak on yıllardır Filistin'i anlatırım hiçbir zaman ama hiçbir zaman bu kadar kötü olmamıştı arkadaşlar, inanın ki bu kadar büyük bir felaket olmamıştı Filistin'de. Şu an 60 bine yakın insan hayatını kaybetmiş, 100 binden fazla yaralı var ve 19.194 bebek, çocuk ölmüş durumda ve hâlen, bugün ölmeye devam ediyor bebekler arkadaşlar. Günde 150 kişi ölüyor, tam bir soykırım yaşanıyor, korkunç işler oluyor, kabul edilecek durumda değil. Gazze'de sıradan bir gün böyle işte, kucağında bebekler, babalar, anneler koşturuyor arkadaşlar. İşte, şu görüntü insanlığın utanç görüntüsüdür, İsrail'in nasıl bir soykırım yaptığına dair bir görüntüdür ve Türkiye susuyor, maalesef susuyor. İktidar gerekeni yapmıyor. Bakın, bebekler ölüyor arkadaşlar, bebekler ölüyor. Şu görüntülere bakın, özellikle bebekleri öldürüyorlar, anneleri öldürüyorlar, nesil kurutmak için yapıyorlar. Vallahi özellikle bebek ve anneleri öldürüyorlar, Filistinlilerin neslini kurutmak için. Olacak şey mi arkadaşlar, buna nasıl susarız? Bu Meclis buna nasıl susar? Dün bir oylama yapıldı, "Mecliste bir araştırma komisyonu kurulsun." dendi, iktidar reddetti.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Yine aynı şeyi söylüyorsunuz, araştırma komisyonu değil genel görüşmeydi ya.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Doktor Hanım, dinleyelim ya, bizim önergemiz. Yerinizden laf atarsanız yine kavga çıkacak.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) - Fakat ne oldu biliyor musunuz? Dün, Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Şefi Tom Fletcher bir açıklama yapmıştı, demişti ki: "Bakın, kırk sekiz saat içinde 14 bin bebek ölebilir, harekete geç dünya." Bunu dediği gün Türkiye Meclisinde araştırma komisyonu kurulması reddedildi. Büyük bir utançtır bu arkadaşlar, kabul edilecek şey değildir. (YENİ YOL sıralarından alkışlar) Bu sırada Batı'da ne oluyor? İngiltere ticaret anlaşmalarını iptal etti, bizimki gibi sahtekârca değil. İspanya Başbakanı Pedro Sanchez "İsrail'le ticareti kesiyorum." dedi. Belçika ortaklık anlaşmasını iptal ediyor. Avrupa Birliği İsrail'le ortaklık anlaşmasını iptal etmeye hazırlanıyor. Tüm dünya artık duyarsızlığından vazgeçti. Peki, biz ne yapıyoruz? Vallahi, billahi, bakın, yarın öbür gün vicdanlarımıza tek bir cümle söyleyemeyiz çünkü soykırım bitecek ve ortada insan kalmayacak; bebek kalmayacak, anne kalmayacak. Vallahi billahi şu Meclisin hepsine sesleniyorum: Lütfen soykırım bitmeden bugün, bugün, lütfen bugün bunu yapalım, bir komisyon kuralım arkadaşlar. Çok değerli bir öneri var burada.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Gergerlioğlu.

Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) - Sayın Başkan, özellikle size sesleniyorum: AK PARTİ'li vekillere talimat geliyor "hayır" diyorlar ama siz bu Meclisin Başkanı-sınız, vallahi biliyorum ki Filistin konusunda son derece duyarlısınız, sizin de yüreğiniz yanıyor. O hâlde buyurun gelin, Sayın Başkan, şu Mecliste bu komisyonu kuralım. Ya, soykırım devam ederken en azından bir şey yapmıyorsa her gün şu Mecliste milletvekilleri otursun, "Ya, arkadaşlar, soykırıma karşı ne yapabiliriz?" diye kafa patlatsın, düşünsün. Bundan daha değerli bir şey var mı arkadaşlar? "Biz bir şey yapamadık." demezsiniz inanın ki. En azından "Gayret ettik." dersiniz arkadaşlar ya.

Bakın, bunu ben iktidara soruyorum: Yani Sayın Erdoğan bedel ödememek için mi bunu yapıyor? Yani “Ben İsrail konusunda gerekeni yaparım, ardından da bana bedel ödettirirler.” Bunun için mi yapıyor? Lütfen cevaplasın. Çok net bir soru soruyorum ve vicdanımla soruyorum arkadaşlar. (DEM PARTİ ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen tamamlayın.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) - Sağ olun, çok teşekkür ederim.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bir daha mı uzatacaksınız? 2 defa uzattınız.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Önergemizi sabote etmeyin!

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Devamla) - Sayın Başkan, çok önemli bir konu bu. Bakın, bebeklerin ölümünden bahsediyorum. Bebekler ölürlen susulmaz arkadaşlar, feryat edilir. Bebekler ölüyor diyorum ya, nasıl susuyorsunuz? Nasıl bir komisyon kurulmuyor? İşte, çok değerli bir öneri “Gelin.” diyor, dün de verdiler, bugün de verdiler; evet, biz de parti olarak katılıyoruz. Buyurun gelin, ne zararı var? Tüm dünya ayağa kalkmışken kardeşimiz, dostumuz Filistin için biz burada bir komisyon kurmayacak mıyız arkadaşlar ya? Vallahi, elinizi vicdanınıza koyun; ne zararı var bunun ya? Oturalım, bakın, tüm iktidarıyla muhalefetiyle herkese sesleniyorum, parti ayrımı da yapmıyorum, elinizi vicdanınıza koyun, biz bunu yapalım burada; yalvarıyorum âdeta ya. Ya, biz nasıl Filistin’i konuşmayız burada değerli arkadaşlar?

Sayın Başkan, istirahat ediyorum, lütfen buna öncülük yapın.

Teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum. (DEM PARTİ, CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş’un, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu’nun YENİ YOL grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin konuşması

BAŞKAN - Şimdi, değerli arkadaşlar, ben sataşmadan söz alma durumunda değilim ama sayın hatip hatırlattığı için ben de sizlere hatırlatmak istiyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak, biliyorsunuz, nisan ayı içerisinde İstanbul’a önce 16 ülkeyi davet ettik, bu konuda en çok hassasiyet sahibi olan ülkeleri. Filistin’i destekleyen parlamentoların -parlamenteler değil, öyle bir grup var, küresel ölçekte 600 parlamenterin katıldığı Kudüs Platformu var- resmî olarak parlamentoların işin içerisinde olduğu bir inisiyatifi başlattık; çok şükür İstanbul’da bu başladı. Bu toplantıda alınan karar gereğince de bu parlamentoları, bu ülkeleri genişleterek mümkün olduğu kadar çok çoğaltmaya gayret ediyoruz. İnanır mısınız, neredeyse bütün uluslararası toplantılarda, benim şimdiye kadar Meclis Başkanı olduğum bütün toplantılarda, Cumhurbaşkanımızın katıldığı bütün uluslararası toplantılarda, konu ne olursa olsun, biz mutlaka ve mutlaka meseleyi Gazze’deki insanlık suçlarına, bu insanlık tarihinin gördüğü en büyük soykırıma çekiyor ve çok şiddetli bir şekilde fikirlerimizi de orada dile getirmeye gayret ediyoruz. Dolayısıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak da kendimize, kendinize haksızlık yapmayın. Türkiye Büyük Millet Meclisi bu anlamda küresel bir inisiyatifin öncülüğünü yapmıştır. Temenni ederiz ki inşallah diğer ülkeler de bu işe çok sıkı sarılır ve bu sadece... Bakın, bugün, Gazze’deki meseleler hallolduktan sonra da Allah’ın izniyle önümüzde yeni bir dönem var, zor bir siyasi mücadele dönemi var. Uluslararası parlamentonun bu siyasi mücadelede Filistin halkının yanında yer almasını da sağlayacağız. Bunu da Meclis Genel Kuruluyla paylaşmak istedim.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - O hâlde Mecliste de bir komisyon kuralım Sayın Başkan.

MEHMET KARAMAN (Samsun) - Başkanım, bu kararlarınız ülkelere örnek olur inşallah.

BAŞKAN - İnşallah.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

1.- YENİ YOL Grubunun, Grup Başkan Vekili Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 22 milletvekili tarafından, Gazze'ye insani yardım koridoru açılması hususunda Türkiye'nin uluslararası düzlemde inisiyatif alması ve bu konuda yapılması gereken çalışmaların belirlenmesi amacıyla 21/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 21 Mayıs 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Utku Çakırözer, Eskişehir Milletvekili.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün 21 Mayıs Çerkez sürgününün 161'inci yıl dönümü. Üç gün önce 18 Mayıs Kırım Tatar sürgününün 81'inci yıl dönümüydü. İnsanlık tarihinin utancı olan bu sürgün yollarında yaşamını yitiren Çerkezleri ve Tatarları rahmetle, saygıyla anıyoruz. Ülkemizde yaşayan Kafkasya kökenli, Kırım kökenli yurttaşlarımızın acılarını paylaşıyor ve bir daha yaşanmamasını diliyoruz.

Sayın milletvekilleri, İsrail dünyanın gözü önünde Gazze'yi ve oradaki masum sivilleri yok ediyor. Gazze'de çocuklar açlıktan ölüyor. UNICEF verilerine göre 15 binden fazla çocuk katledildi, 34 binden fazlası yaralandı. Yaklaşık 1 milyon çocuk defalarca yerlerinden edildi. Bu iktidar lafa gelince Filistinliler için mangalda kül bırakmaz ama "Gel, Meclisimizde Gazze için ortak duruşumuz olsun." dediğimizde yoksunuz. Bu kürsüden kaç kez çağırdık, yoksunuz. Bu insanlık suçuna kulaklarınız sağır, vicdanlarınız kör. Neymiş? Küresel lidermiş. Neymiş? Süper ligdelermiş ama İsrail'e gelince ne liderlik ne süper lig kalıyor; Gazze'ye selam, İsrail'le ticarete devam oluyor. Bizim Genel Başkanımızın dış politika konularında konuşma kapasitesi yokmuş, amatörde bile değilmiş! İşte, dünya lideriymiş! Dünya liderinin süper lig fotoğrafını size göstereyim değerli arkadaşlarım, hem de çok yeni. Burası Macaristan, Türk Devletleri Topluluğunun zirvesi yapılıyor. Türkiye orada, ev sahibi Macaristan, Azerbaycan, Türkmenistan, Özbekistan, Kazakistan liderleri hepsi orada. Peki, bu fotoğrafta kim yok arkadaşlar? KKTC yok, Ersin Tatar yok. E hani üç yıl önce biz KKTC'yi dünyaya tanıtıyoruz diye bu Teşkilata almıştık. Niye yok? Üç yılda bu 2'nci zirve, Ersin Tatar'ın çağrılmadığı, yer almadığı.

Anca nutuk! Bakın ne diyor dünya lideri: "KKTC'nin bulunmadığı aile fotoğrafı eksik olur." diyor. Eksikse niye giriyorsunuz bu fotoğrafa, niye giriyorsunuz? (CHP sıralarından alkışlar) Yanınızdaki 3 lider daha dün Güney Kıbrıs Rum kesimini tanıyıp büyükelçilik açmadılar mı? Sordunuz mu dönüp bu ne iştir kardeşlerim diye? Soramıyor ve Kıbrıs Türkünün liderini yanınıza alamıyorsanız ne işiniz var bu fotoğrafta? Neymiş? Süper ligdeymişiz!

Bırakın Filistin'i, bırakın Kıbrıs Türkünü siz daha kendi vatandaşımızın derdine sahip çıkamıyorsunuz. Bakın, Almanya çifte vatandaşlık yasası çıkardı, bir yıl oldu. Alman vatandaşlığına geçtiği için Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığını bırakan 600 bin insanımızın vatandaşlığımıza geçmesini bekliyorduk, plan yapıldı. İşte, rakam açıklandı geçen hafta. Bir yılda kaç kişi geçmiş biliyor musunuz? Yarıya değil, dörtte 1'i değil, onda 1'i değil, sadece 25 bin kişi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Toparlayın Sayın Çakırözer.

UTKU ÇAKIRÖZER (Devamla) - Evet, başlı başına fiyasko. Kendi vatandaşımızı, kendi insanımızı siz bu vatandan soğutmuşsunuz, ay yıldızlı pasaportu aldırımıyorsunuz; dünyaya nasıl laf anlatacaksınız Allah aşkına, nasıl laf anlatacaksınız?

Bu yanda ise yüz binlerce yurttaş vize çilesi çekiyor. Öğrenci, sanatçı, hasta, iş insanı, sporcu, hiçbirisi gidemiyor. Yüz binlerce insanın ret yediği yetmezmiş gibi bunun üstüne tam 3,2 milyar liramız vize

kapısında çöp olmuş, itibarımız yok edilmiş, çözebiliyor musunuz? Hayır, ne gezer. Siz ne bizim ne Kıbrıs Türkünün ne de Filistinlinin derdini çözebilirsiniz. Bu dertler siz bir an önce iktidardan gidince çözülür ve çözülecek. O yüzden Cumhurbaşkanı adayımız Sayın Ekrem İmamoğlu'nu yanımızda, sandığı da bir an önce önümüzde istiyoruz.

Yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Şanlıurfa Milletvekili Sayın Abdürrahim Dusak. Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ABDÜRRAHİM DUSAK (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; YENİ YOL Grubunun önerisi üzerine AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu ve yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada görüşmekte olduğumuz önerge vesilesiyle ifade etmeliyim ki Filistin meselesi bizim için sadece siyasi bir konu değildir, vicdani bir sorumluluktur, tarihi bir duruştur. İsrail'in aylardır Gazze'de sürdürdüğü vahşet çocukların, kadınların, yaşlıların ve hatta hastaların hedef alındığı sistematik bir yok etme, bir soykırım politikasına dönüşmüştür. Bu, açık bir insanlık suçudur. Türkiye olarak biz, bu zulme ilk günden itibaren yüksek sesle karşı çıkıyoruz, gerek sahada gerek parlamenter diplomasi zemininde Filistinli kardeşlerimizin yanında duruyoruz. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde Hükûmetimiz kararlı bir şekilde bu meseleye sahip çıkmakta, uluslararası platformlarda Filistin'in sesi olmaktadır. İslam İşbirliği Teşkilatından İSİPAB'a, Birleşmiş Milletlerden AGİT'e kadar her zeminde Türkiye bu konuyu gündemde tutmakta, İsrail'in işlediği savaş suçlarını belgeleriyle ortaya koymaktadır. Her fırsatta mazlumun yanında, zalimin karşısında olduğumuzu açık ve kararlı bir şekilde dile getirmekteyiz. Dışişleri Bakanlığımız ve Sağlık Bakanlığımız başta olmak üzere ilgili tüm kurumlarımız insani yardımların ulaştırılması, diplomatik baskıların artırılması, uluslararası hukuk mekanizmalarının işletilmesi için büyük bir titizlikle çalışmaktadır. Filistin'in, Filistinli kardeşlerimizin haklı davası için diplomasi masasında yürütülen mücadele sahadaki kardeşlik bilinciyle birleşmektedir.

İlgili bu önergeyle dile getirilen hassasiyetin bu Meclis çatısı altında paylaşılması elbette kıymetlidir. Bu konuda gösterdiğiniz duyarlılığı memnuniyetle karşılıyoruz çünkü Filistin meselesi siyasetüstüdür, siyasetüstü bir meseledir; bu Meclisin her ferdinin, vicdani olan her insanın ortak meselesidir ancak şunu da hatırlatmak isterim ki Türkiye bu mücadelenin öncüsüdür. Hükûmetimiz yıllardır hem siyasi hem insani olarak bu alanda güçlü bir irade ortaya koymaktadır. Bugün bu konuyu tekrar dile getiriyor olmanız böylesi bir konuda içeride birlik ve beraberliğin sağlandığını görmek açısından önemlidir. Bu da bizler açısından memnuniyet vericidir ancak bu noktada bir endişeniz olmasın; Hükûmetimiz, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, kalıcı barışın sağlanması, Gazze'ye kesintisiz insani yardımların ulaştırılması ve İsrail zulmünün uluslararası kamuoyuna duyurulması için kararlılıkla çalışmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Dusak.

Buyurun.

ABDÜRRAHİM DUSAK (Devamla) - Bu önergenin içeriğinde yer alan birçok husus hâlihazırda fiilen uygulanmakta, takip edilmekte ve güçlü bir iradeyle yürütülmektedir. Bu sebeple bu öneriyi yeni bir katkıdan ziyade mevcut sürecin tekrarı, malumun ilamı babından değerlendiriyoruz.

Önceki hatiplerimizin bahsettiği bir konuyu burada vurgulamak istiyorum. 2 Mayıs 2024 tarihinden itibaren tüm ürünleri kapsayacak şekilde ithalat ve ihracat durdurulmuştur.

Yüce Meclisi saygı ve hürmetle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, böylece İYİ Parti Grubunun vermiş olduğu öneri hakkındaki görüşmeler...

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Başkanım, YENİ YOL...

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi, özür dilerim.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Karar yeter sayısı istiyoruz Başkanım.

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubunun vermiş olduğu öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir...

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Karar yeter sayısı...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Oylamayı yaptık Başkanım ya. Oylamayı yaptık, bitirdik, tekrar...

BAŞKAN - Arkadaşlar, ihtilaf var yönetimde, Divanda.

Şimdi elektronik olarak oylamaya katılmanızı istirham ediyorum, böylece çoğunluk olup olmadığını anlamış olacağız.

(Elektronik cihazla oylamaya başlandı)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, oylamayı yaptık, bitirdik. Niye karar yeter sayısı istiyor?

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Başkanım, kim yönetiyor? Leyla Hanım, müdahale etmeyin bence Başkanın takdirine ya.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Önce söylemesi lazım. Bütün usulsüzlükleri yapıp sonra da hukuktan bahset...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Tarihe isimleriyle geçsin Başkanım...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Tarihe ismimizin neyle geçtiğini çok iyi biliyoruz ya...

(Elektronik cihazla oylamaya devam edildi)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, karar yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.21

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 16.33****BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ****KÂTİP ÜYELER: Yasin ÖZTÜRK (Denizli), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 90'ıncı Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

YENİ YOL Partisi grup önerisinin oylamasında karar yeter sayısı bulunamamıştı. Şimdi Divan olarak yeterli sayının olduğu kanaatindeyiz.

Öneriyi tekrar oylarınıza sunacağım ve bundan sonra görüşmelerimize devam edeceğiz.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir, karar yeter sayısı vardır.

Sayın milletvekilleri, İYİ Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır.

Öneriyi okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

2.- İYİ Parti Grubunun, Muğla Milletvekili Metin Ergun tarafından, Kıyı Yönetim ve Çevre Koruma Anonim Şirketinin kamu ihale süreçlerinin incelenmesi, kamu ihalelerinde şeffaflık ilkesi, kayırmacılık iddiaları ve politikalarıyla bağlantılı rant oluşumları gibi temel sorunların tespit edilmesi, çözüm önerilerinin geliştirilmesi ve gerekli tedbirlerin alınabilmesi amacıyla 26/12/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 21 Mayıs 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

21/05/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 21 Mayıs 2025 Çarşamba günü toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu

İstanbul

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Muğla Milletvekili Metin Ergun tarafından, Kıyı Yönetim ve Çevre Koruma Anonim Şirketinin kamu ihale süreçlerinin incelenmesi, kamu ihalelerinde şeffaflık ilkesi, kayırmacılık iddiaları ve politikalarıyla bağlantılı rant oluşumları gibi temel sorunların tespit edilmesi, çözüm önerilerinin geliştirilmesi ve gerekli tedbirlerin alınabilmesi amacıyla 26 Aralık 2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırma önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 21 Mayıs 2025 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Öneri hakkındaki görüşlerini Genel Kurulla paylaşmak üzere Muğla Milletvekili Metin Ergun Bey, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA METİN ERGUN (Muğla) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; İYİ Parti Grubu olarak verdiğimiz önerge doğrultusunda söz almış bulunuyorum. Heyetinizi saygılarımla selamlıyorum.

Muhterem milletvekilleri, 2014 yılında Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bağlı Türkiye Çevre Koruma Vakfı ile Muğla Valiliğine bağlı Muğla'ya Hizmet Vakfının ortaklığında bir şirket kurulmuştur. Bu şirketin o zamanki ismi MUÇEV idi. Zamanla bu şirket, kıyı alanlarının ihalesiz devir haberleriyle, şeffaflıktan uzak yapısıyla, çevresel ve hukuki ihlallerle adından sıkça söz ettirir hâle gelmiştir. Özellikle Muğla başta olmak üzere Edirne'den Antalya'ya kadar uzanan turistik bölgelerde faaliyetlerini

genişletmiş, halkın sahillere erişimini kısıtlayan, rantı ve talanı önceleyen bir yapıya dönüşmüş durumdadır. Son dönemde ismi Kıyı Yönetim ve evre Koruma A.ř. olarak değiştirilmiştir. Bahsi geçen şirketin adı değişmiş olabilir ama değişmeyen bir şey vardır, o da kamuya ait kıyıların, koyların, sahillerin kimseye hesap verilmeden, ihalesiz, denetimsiz bir biçimde birilerine tahsis edilmeye devam edilmesidir.

Muhterem milletvekilleri, bu mesele sıradan bir şirketin faaliyetleriyle ilgili bir mesele değildir, kamu yönetiminde şeffaflık ve hesap verebilirlik meselesidir çünkü Türkiye’nin en güzel kıyılarına, halkın nefes aldığı doğal alanlara rant, talan ve âdeta yağma gözüyle bakılmaktadır. Kıyıları rant projelerine, doğal zenginlikler beton yığınlarına, kamu alanları ise çıkar çevrelerine teslim edilmektedir. Bu şirketin faaliyetlerine yönelik iddialar araştırılmalı ve gerçekler ortaya çıkarılmalıdır. Zira bu mesele artık sadece evre meselesi değildir, bu aynı zamanda adalet, hakkaniyet ve kamu yararını koruma meselesidir.

Daha önce de sorduk, yine soruyoruz: Bu şirketin yetkileri neyi kapsamaktadır? Belli değildir. Bu konuda izah edilmesi gereken çok sayıda örnek vardır. Mesela, 2020 yılında Antalya’da Demre Belediyesine ait kıyıların işletmesi habersizce MUEV’e devredilmiştir. Bu şirket hangi kurum tarafından, ne sıklıkla denetlenmektedir? Mechuldr. Bu şirket, Bakanlıktan ihalesiz olarak devraldığı kıyı ve koylardaki işletmeler için ne kadar kira ödemektedir? Bu konuda bir açıklama yapılmamaktadır. Vergi muafiyetleri var mıdır? Varsa neden verilmiştir? Bugüne dek ne kadar vergi ödemiştir? Bunun cevabı da belli değildir. Bu sorulara açık, net ve kamuoyunu tatmin edecek şekilde cevap verilmelidir.

Muhterem milletvekilleri, Anayasa’nın 43’üncü maddesi açıkça der ki “Kıyıları, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır.” ve halkın kullanımına açıktır. Ancak bugün geldiğimiz noktada, vatandaşlarımız doğup büyüdükleri kendi memleketlerinde sahillere giriş çıkış için bile fahiş fiyatları ödemek zorunda bırakılmış durumdadır; bu durumu kabul etmek mümkün değildir. Bu sebeple, İYİ Parti olarak diyoruz ki: Gelin, Meclis olarak üzerimize düşeni yapalım; gelin, kıyılarıımıza sahip çıkalım; gelin, kamu kaynaklarının kişisel çıkarılara konu olmasını ve ranta dönüşmesini engelleyelim. Kamu yönetiminin esas vazifesinin birilerine ayrıcalık sağlamak değil herkesin hakkını korumak ve herkese eşit hizmet sağlamak olduğunu unutmayalım.

Bu duygu ve düşüncelerle konuşmama son verirken nergemize desteklerinizi bekliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAşKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına Bursa Milletvekili Sayın Cemalettin Kani Torun.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA CEMALETTİN KANİ TORUN (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2003 yılında yürürlüğe giren 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun bugüne kadar yaklaşık 190 kez değiştirildiğini görüyoruz. Bu kadar sık değişen bir yasal metinden hayır gelmeyeceğini, milletin menfaati değil de çıkar gruplarının menfaatleri düşünülerek alelacele değişiklikler yapıldığını hepimiz biliyoruz. Ortaya çıkan manzara sadece kamu zararı değil kamu ahlakının, kamu yararının ve devlet ciddiyetinin ağır bir rtmesidir. Bu rtmenin en belirgin örneklerinden biri önergede de adı geçirilen Kıyı Yönetim ve evre Koruma A.ř. zerinden işletilen ve Anayasa’nın 43’üncü maddesine açıkça aykırı olan kıyıların özelleştirilmesidir. Pazarlık usulüyle yapılan sözde ihalelerle halkın ortak malı olan kıyıları özel şirketlere devredilmiş, vatandaşın denize ulaşımı turnikelerle, duvarlarla, şezlong ücretleriyle engellenmiştir. Burada yapılan yalnızca bir ihale usulsüzlüğü değil aynı zamanda halkın anayasal hakkının gasbıdır.

Sayın milletvekilleri, ihale sistemimiz maalesef rtmeye doğru gidiyor. Birkaç ihale birleştiriliyor, firmalar her iş kalemi için ayrı fiyatları veriyor ve en düşük toplam tutarı sunduğu görüntüsünü vererek aslında kr edeceği kalemleri satır aralarına gizliyor. Bu sistem sadece projenin ileride nasıl revize edileceğini bilen firmalara avantaj sağlıyor. Böylece kamu kaynakları rekabet yoluyla değil bilgiye erişim ve kurumsal yakınlıkla el değiştiriyor yani şeffaflık değil yandaş ihaleler yapıılıyor. Açık ihalede 40-50 firma

yarışırken bir istisna olarak düzenlenen pazarlık usulünde sadece 3-5 davetli şirket bulunuyor; bu şirketler çoğu zaman aynı işlerde ortaklık yapan, birbirleriyle yakınlığı olan şirketler oluyor. Tenzilat oranları ise yüzde 3-5’lerde kalıyor, açık ihalelerdeki yüzde 30-40’lık kırımlardan eser yok. Daha da vahimi; bu şirketlerin sunduğu fiyatlar işe başladıktan sonra değiştiriliyor, projeye “revizyon” adı altında yeni iş kalemleri ekleniyor, ikmal ihaleleri devreye giriyor, ihale başlangıç fiyatının 3-5 katına bitiriliyor; Sayıştay raporları bu gerçeği yıllardır belgeleriyle ortaya koyuyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu ihale düzeni sıradan bir yönetim hatası değil bilinçli bir tercihtir. Bu tercih, bir avuç zümrenin zenginleştirilmesi pahasına halkın yoksullaşmasına razı olan bir iktidarın ürünüdür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Torun, buyurun.

CEMALETTİN KANİ TORUN (Devamla) - Genel Başkanımız Sayın Ahmet Davutoğlu Başbakan olduğu dönemde bu düzenin yanlışlığını açıkça söylemiş; Kamu İhale Kanunu’nu değiştirmeye, şeffaflık yasası ve siyasi ahlak yasasını çıkarmaya çalışmış ancak bu girişim Başbakanlığına mal olmuştur.

Gelecek Partisi olarak ortaya koyduğumuz “temiz siyaset belgesi” açıkça belirtmektedir; yolsuzluk kişisel değil sistematik bir sorundur, şahsi ahlakın yetersiz kaldığı yerde kurumsal şeffaflık ve hesap verebilirlik devreye girmelidir. Bu bağlamda yapılması gerekenler nettir; ihaleler şeffaflaşmalıdır, kamu ihaleleri siyasetlerin zenginleşme aracı olmaktan çıkarılmalıdır. Siyasi etik yasası çıkarılmalı, ihaleye giren firmaların ortaklık yapıları ve siyasi bağları şeffaf hâle getirilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Torun, tamamlayın.

CEMALETTİN KANİ TORUN (Devamla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayıştay raporları sadece kâğıt parçasından ibaret kalmamalı, Meclis komisyonları bu raporlar üzerinden gerçek bir siyasi ve hukuki hesap sorma süreci başlatmalıdır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, şimdi Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugün burada sadece bir şirketi değil yıllardır kıyılarımıza, ormanlarımıza, kamuya ait ne varsa göz dikmiş bir düzeni konuşacağız. Resmî adı Kıyı Yönetim ve Çevre Koruma AŞ, eski adı MUÇEV ama halk arasında artık “kamapeç” olarak güncellenecek. Nedir kamapeç? Kamu malını el altından yandaşlara peşkeş çekme şirketi! Şimdi, “şirket” diyoruz; neden “şirket” diyoruz? Çünkü bir ticari işletmeden çok bir iktidarın arkabahçesi olmuş durumda. Ege’den Akdeniz’e kadar, halkın nefes aldığı koylar, plajlar hiçbir ihaleye bile gerek duyulmadan bu şirketlere veriliyor ve şirket de bunları bir alt şirkete kir alıyor. Peki, bu alt kiracılar kim? Elbette yine bilindik isimler, yandaş işletmeler, Hükûmete yakın sermaye çevreleri. Şeffaflık yok, hesap soran yok. Kamu İhale Kanunu bunlara işliyor mu? Bunlara da işlemiyor çünkü eğer iktidardansanız asla ve asla yasalar size işlemez ve sadece bu da değil. Bakın, yıllardır aynı senaryoyu sergiliyorlar; ormanlar yanıyor, yetkililer çıkıp açıklama yapıyor, “Bu yanan alanlar asla ve asla imara açılmayacak.” diyor. Hatırlayalım hep birlikte: 2007’de Bodrum Güvercinlik’te ormanlar cayır cayır yandı. O dönemin Orman Bölge Müdürü -ki belki birazdan konuşacaktır- AKP milletvekili oldu. Ne dedi? “Bu alanları kesinlikle imara açmayacağız.” dedi. Bakın, ne oldu? Hatırlayın; 2012’de La Island açıldı, 2016’da Titanic Deluxe Bodrum açıldı, 2018’de Luca Otel yine dikildi aynı şekilde yangının çıktığı “Açılmayacak.” dediğiniz yerlere. Hani imara açılmayacaktı diye soruyoruz size. Aynı şekilde, Muğla

Milas'ta 400 hektarlık alan yanan ormanlara dâhil bir şekilde bir gecede “kültür ve turizm koruma bölgesi” olarak ilan edildi yani “koruma” adı altında rantta açıldı. Bunlar münferit örnekler değil bir sistemin parçası. Yangınlar artık sadece doğa felaketi değil rant projelerinin ön hazırlığına dönüşmüş durumda yani “yak-temizle-imara aç” mantığıyla sürdürmeye devam ediyorsunuz.

“Doğayı katleden; ekosisteme, çevreye, burada yaşayan binlerce canlı türüne zarar veren; memleketin ciğerlerini zehirleyen, bir yandan rantta açılırken diğer yandan üstünü örtenler kim?” diye soruyoruz. Bu otellerin ortakları kim? İhaleleri kimlere, hangi yöntemlerle veriyorsunuz? Halk plajlara inemezken VIP plajlarla kime hizmet ediliyor diye soruyoruz buradan size. Kıyı Yönetim ve Çevre Koruma AŞ, işte, bu düzenin merkezinde. Halkın olanı halktan çalışıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

DİLÂN KUNT AYAN (Devamla) - Ormanı da kıyıyı da şirketleştiriyor, sonra da halka “Sen girme.” diyorlar. Bu halk o kıyıların gerçek sahibi, bu topraklar sizin yazlık sermaye gruplarınıza ait değil. Mesele yalnızca ağaç, kıyı, deniz meselesi de değil; bu, bir insanlık meselesidir, yaşam meselesidir, gelecek meselesidir. Binlerce yıldır bu topraklarda var olan kıyıları, ormanları, dereleri bir avuç insanın yirmi otuz yıllık kâr hırsına kurban edemeyiz. Yanan her ormanı, gasbedilen her kıyıyı, özelleştirilen her doğal varlığı korumak adına sunulan önergeyi destekliyoruz.

Teşekkürler. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Cumhur Uzun, Muğla Milletvekili.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA CUMHUR UZUN (Muğla) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izlemekte olan kıymetli yurttaşlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İdare hukukunun temel bir prensibi vardır: Her idari işlem mutlaka kamu yararına yapılmak zorundadır. Kamu yararına yapılmayan işlemlerin tamamı hukuksuzdur, geçersizdir. Hâl böyle olduğu hâlde, iktidar kurduğu kısa adı “MUÇEV” olan “Muğla Çevre Vakfı” isimli vakıf eliyle memleketim Muğla ve komşumuz Antalya’da ne kadar güzel koy, kıyı ve sahil varsa bunların önce kendisine tahsisini sağlamakta, sonra da buraları alt kiracılara vermek suretiyle âdetâ bölgemizi talan etmektedir. Bilindiği ve Anayasa’mızda yazdığı üzere, kamuya ait olan sahillerimiz MUÇEV eliyle her türlü denetimden uzaklaştırılarak yandaşlara ve rantiyecilere peşkeş çekilmektedir. Son dönemde adını da “Kıyı Yönetim ve Çevre Koruma Anonim Şirketi” olarak değiştiren bu yapı, kendisini denetimden ve şeffaflıktan uzak tutarak, kamu yararını hiçe sayarak kıyılarımızı yağmalamaya hâlen devam etmektedir.

Şimdi, sıkı durun arkadaşlar, bu yağmacı MUÇEV’in başında kim var biliyor musunuz? Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bağlı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürü. Oh, ne âlâ bir memleket! Genel Müdür, başında bulunduğu şirkete tahsis sağlıyor, tahsisi alan şirket ihalesiz, duyurusuz istediği yandaşa, istediği rantçıya buraları devrediyor. Böyle bir şey bir hukuk devletinde olabilir mi? Ne yazık ki oluyor arkadaşlar. Görevi kıyıları korumak olan bir Genel Müdür, kendisinin başında bulunduğu şirkete çıkar sağlamak uğruna, bırakın korumayı bizzat kendi eliyle yağmalıyor, yağmalattırıyor.

Değerli arkadaşlar, “Böyle de olmaz ki!” dediğimiz bu işleyişte bakın neler oldu: Daha geçtiğimiz ay MUÇEV, memleketim Muğla Marmaris’te Bozburun Marina işletmesini, sözde ihaleden on üç gün önce, muhtemelen bu iş için kurulduğu anlaşılan bir şirkete devretti. Yine, Marmaris’te “Kızkumu” ismiyle bilinen halk plajını hiçbir ihale yapmaksızın yine birilerine peşkeş çekerek tespit...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin, buyurun.

CUMHUR UZUN (Devamla) - Her yıl yüz binlerce kişinin yararlandığı bu plaj artık bir işletmecinin eline geçti ve o da hiçbir yapıya izin verilmeyen bu sahili -şu elimde bulunan fotoğrafta da görüldüğü gibi- çoktan tahrip etmeye, buralara yapılar yapmaya başladı. Bu fotoğraf dün çekildi arkadaşlar, dün. Kıyılarımız rant uğruna yağmalanıyor ve rant uğruna heba ediliyor. Tamamen denetimsiz, tamamen rant ve çıkar uğruna kıyılarımızı kaybediyoruz.

Biz durduracağız bu yağmayı, durduracağız bu çıkar düzenini; durduracağız ki halkımızın olan halkımıza, hakkımız olan yurttaşlarımıza sunulabilsin diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Muğla Milletvekili Kadem Mete.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA KADEM METE (Muğla) - Sayın Başkanım, saygıdeğer milletvekilleri; AK PARTİ Muğla Milletvekili olarak, İYİ Parti Muğla Milletvekili Metin Ergun Bey tarafından verilen Meclis araştırması önergesi hakkındaki grup önerisine karşı söz almış bulunuyorum.

Öncelikle, tabii, eski adı “MUÇEV” olan ve 2014 yılında kurulan -açılımı da “Muğla Çevre Vakfı” olan- yönetimin daha sonra yani 2024 yılında Kıyı Yönetim ve Çevre Koruma AŞ olarak ismi değiştirilmiştir.

Şimdi, bu şirket ne yapıyor? Az önce konuşmacıların da izah ettiği gibi devletin malına çökmüyor, zaten kendisi devlet yani bu kuruluşun yüzde 50’si Çevre, Şehircilik Bakanlığına ait; yüzde 50’si de Muğla Valiliğine ait. Tam tersine, bu kuruluş bugüne kadar çoğunlukla devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan, kamu alanlarına yapılmış olan işgalleri sona erdiriyor; değişik vatandaşlar tarafından özellikle sahil bölgelerindeki işgalleri sona erdiriyor. Çevre, Şehircilik Bakanlığından bu alanlar ihaleyle tahsis ediliyor ve birçoğu kendileri tarafından, bazıları da alt kuruluşlara verilerek vatandaşa ücretsiz şekilde veya çok düşük ücretlerle hizmet verilmesi sağlanıyor.

Şimdi, az önce, yanan ormanlık alanların da turizm amaçlı kullanıldığı söylendi; son derece yanlış bir bilgi. Defalarca burada iddia edildi, defalarca cevap verdik ama ısrarla yanlış ve yalan bilgiler söylenmeye devam ediyor. Arkadaşlar, Anayasa’mızın 169’uncu maddesinde, yanan ormanlık alanlarda bırakın inşaatı, hayvancılık ve tarım amaçlı dahi herhangi bir işlem yapılamayacağı, buraların bir yıl içerisinde ağaçlandırılacağı açık bir şekilde söyleniyor.

CAVİT ARI (Antalya) - Yapılan çok sayıda otel var hocam.

KADEM METE (Devamla) - Bunun aksine de herhangi bir hareket yoktur.

CAVİT ARI (Antalya) - Yapılan oteller ne olacak bu yanan yerlerde?

KADEM METE (Devamla) - Bodrum’da bahsedilen yer zaten turizme tahsis edilmiş, içerisinde ağaçların da olduğu bir bölgeydi. Oradan çıkan bir orman yangını yani arka bölgede, ormanlık alanda çıkan bir orman yangını bu turizm alanını da etkilemiş; daha sonra, yangın söndürüldükten sonra bu turizm alanına, daha önceden tahsisli olan turizm alanına şirket orada turizm tesisi yapmıştır.

CAVİT ARI (Antalya) - Adrese teslim yanan bir bölge olmuş demek ki. Hocam, kaç tane yangın olan bölgeye otel yapıldı?

KADEM METE (Devamla) - Konu hakkında ısrarla “Turizm alanını yağmalamışlar, turizm tesisi yapılmış.” deniliyor, doğru değildir. Ben de şu Kızılkumu’nun fotoğrafını paylaşayım Sayın Milletvekilim. Halk plajı yaptık, Muğla’nın birçok yerinde bu kuruluşlar halk plajı yapmaya devam ediyor.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Sayın Mete, VIP plajlar var.

KADEM METE (Devamla) - Vatandaşımızın hizmetine, belediyelerin yapamadığı halk plajlarını ücretsiz bir şekilde tahsis etmeye devam edeceğiz.

Saygı ve sevgilerimle Genel Kurulu selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

CUMHUR UZUN (Muğla) - İşletmeciye verildi Sayın Vekilim.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Ücretsiz plaj bize de gösterin Bodrum'da.

CUMHUR UZUN (Muğla) - "MUÇEV'de" denildi, başka bir işletmeciye verildi.

CAVİT ARI (Antalya) - MUÇEV kendisi mi işletiyor hocam? Başkalarına devrediyor.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, öneri hakkındaki görüşmeler tamamlanmıştır. Şimdi oylarınıza sunuyorum: Öneriyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

3.- DEM PARTİ Grubunun, Ağrı Milletvekili Nejla Demir ve arkadaşları tarafından, süt üreticilerinin yaşadığı sorunların araştırılması amacıyla 21/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 21 Mayıs 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

21/5/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 21/5/2025 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Sezai Temelli

Muş

Grup Başkan Vekili

Öneri:

21 Mayıs 2025 tarihinde Ağrı Milletvekili Nejla Demir ve arkadaşları tarafından, süt üreticilerinin yaşadığı sorunların araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan (11960 grup numaralı) Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 21/5/2025 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Ağrı Milletvekili Nejla Demir, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA NEJLA DEMİR (Ağrı) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmama doğrudan süt üreticilerinin isyanlarıyla başlamak istiyorum.

Geçtiğimiz günlerde Muş ve Ağrı'da gerçekleştirdiğimiz çiftçi buluşmalarında üreticilerin bize aktardıklarını olduğu gibi sizlerle paylaşmak istiyorum. Muş'ta süt üreticileri özetle diyorlar ki: "Bir bardak çay 20 TL ancak 1 litre süt 13 TL." Ağrı'daki süt üreticileri ise "İneğime verdiğim yemin kilosu 15 TL, sattığım sütün kilosu 14 TL; çoğu zaman bu fiyatların bile altında, satamıyoruz." diyorlar. Ardahanlı üretici Gökhan Uygur'un sözleri ise bu tabloyu daha da derinleştiriyor: "Süt inekçiliği yapıyorum, kesif yem pahalı, ot pahalı, ilaç pahalı; kazandığım para günü bile kurtarmıyor. Eskiden kendi işimin yükünü çekiyordum, kendi işimin ağır yükünü çekiyordum, şimdi sisteme, sermayedarlara köle yapılmak isteniyor. Sistemin yükünün altında eziliyoruz." diyor. Erzurumlu çiftçi Şahin Aydın ise "Sesimizi duyurmak istiyoruz. Süt üreticisiyim, borçluyum; yemciye, veteriner hekime, uçan kuşa borcum var. 'Süt desteği ödemesi yapılacak.' deniliyor ama yapılmıyor. İneklerimi kesime versem peki sonra ne yapacağım diye kara kara düşünüyorum." diyor. İşte, bu sözler yalnızca bir ekonomik sıkıntıyı değil bir geçim mücadelesini, bir kırsal çöküşü ve bir üretim krizi gerçeğini ortaya koyuyor. Üreticinin elindeki ürün para etmiyor, tüketicinin sofrasındaki ürüne ise para ne yazık ki yetmiyor. Hem üretici hem tüketici zarar ediyor. Peki, bu düzende sürekli kazanan kim? Her iki tarafın da sırtından geçinen kim?

Sayın milletvekilleri, bugün gelişme çağındaki çocukların yoksulluktan içemediği, üreticilerin artan girdi maliyetleri karşısında isyan ettiği süt artık, Türkiye'de ne üretilebiliyor ne de satın alınamıyor. Neoliberal tarım ve hayvancılık politikalarının yıllardır biriktirdiği sorunlar artık halının altına süpürülemez, gizlenemez hâlde.

Sayın milletvekilleri, küçük üretici iflasa sürükleniyor, halk pahalı gıdaya mahkûm ediliyor. Bakınız, TÜSEDAD'a göre 1 litre çiğ sütün üretim maliyeti 20,15 TL iken Ulusal Süt Konseyinin önerdiği satış fiyatı sadece 17,15 TL. Mevcut piyasa koşullarında ise süt ancak 13 ve 14 TL'ye satılabiliyor. Bu tablo bile tek başına tarım ve hayvancılığın nasıl bitirildiğini kanıtıyor. Elbette bu düzenin tek mağduru üreticiler değil. İktidar geçmişte bitirmekle övündüğü tüp, ekmek ve yağ kuyruklarını, bugün marketlerde cam dolaplarda mücevher gibi saklanan, erişilmesi zor tereyağı ve peynir reyonlarına dönüştürmüştür. Oysa süt ve süt ürünleri lüks değil halkın temel besin kaynağıdır.

Bu vahim tablonun bir diğer nedeni de tarım cenneti olan Kürt coğrafyasında uygulanan siyasi tercihlerdir. Kürt sorunundaki çözümsüzlük ve güvenlikçi politikalar özellikle tarım ve hayvancılıkla geçinen bölge illerinde üretimi çökertmiş, yaylalar yasaklanmış, köyler boşaltılmış ve bin yıllık üretim zinciri dağıtılmıştır. Sonuç: İthalata dayalı, dışa bağımlı, kırdan kopmuş, gıda egemenliğini yitirmiş bir Türkiye. Bu tablo, iktidarın halktan kopmuş tarım politikalarının bu ülkenin hem üreticisine hem de tüketicisine nasıl ihanet ettiğinin belgesidir. Eskiden Şerafettin Yaylası'ndan Halep'e, Kamışlı'ya kadar hayvan ihracatı yapıyorken bugün bu coğrafyada süt ineği bile kalmamış durumda. 1980 yılında 87 milyon olan hayvan varlığı bugün ne yazık ki 68,9 milyona düşmüş durumda. Bu veri bile yaşadığımız tarımsal çöküşün boyutlarını net bir şekilde ortaya koyuyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin, buyurun.

NEJLA DEMİR (Devamla) - Bir kez daha altını çizerek söylüyoruz: Tarımda neoliberal kuşatmaya son verilmelidir, yerli ve küçük üretici korunmalıdır. Tarım politikaları toplumsal barışı, gıda egemenliğini ve adil paylaşımı önceleyen bir anlayışla yeniden kurgulanmalıdır. Tarımda merkezietçi değil yerel odaklı, halkçı, ekolojik ve katılımcı bir dönüşüm artık kaçınılmazdır, zaman kaybetmenin de anlamı yoktur.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına Şerafettin Kılıç, Antalya Milletvekili. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugün, 21 Mayıs Çerkez sürgününün yıl dönümü. Kafkasya'dan sürgüne zorlanan, sürgün sırasında hayatını kaybeden tüm Çerkez kardeşlerimizi rahmetle anıyorum. Aynı coğrafyada yıllardır birlikte yaşadığımız bütün Çerkez kardeşlerimin acılarını paylaşıyor, onları sevgi ve muhabbetle selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, ülkemiz genelinde tarım ve hayvancılık alanında çok ciddi problemlerle karşı karşıyayız. Zirai don, ülkemiz genelinde maliyetler ve borçlar altında ezilen çiftçilerimizi perişan etmiş, üretimi daha da zorlaştırmıştır. Besicilerimizin durumu farklı değildir. İthalat politikaları, maliyetler hesap edilmeden açıklanan süt fiyatları besicilerimizi çaresiz bırakmaktadır. Bizim her zaman altını çizerek vurguladığımız bir husus vardır: Tarım bir millî güvenlik meselesidir. Dolayısıyla kendi gıdasını üretemeyen ülkeler kontrol edilmeye mahkûmdurlar. Bakınız, güncel bir veriyi sizlerle paylaşmak istiyorum: Tarım sektörünün gıda ve canlı hayvan ihracatı geçen yılın ilk üç ayına oranla bu yılın ilk üç ayında yüzde 4,4 oranında artmışken buna karşılık aynı dönemde gıda ve canlı hayvan ithalatı yüzde 25,5 oranında artış göstermiştir. Bu veriler göstermektedir ki gün geçtikçe tarım ve hayvancılık sektörümüz dışarıya bağımlı hâle getirilmektedir. Bunun sonucunda çarşıda, pazarda meyve sebze pahalı; et ve süt ürünü alabilmek lüks hâle gelmiştir. Bir zamanlar tarım ve hayvancılığın merkezi olan ülkemizde bugün ne yazık ki böyle bir tabloyla karşı karşıyayız.

Değerli milletvekilleri, bakınız, rakamlar ortadadır; çiftçi sayımız azalıyor, tarım arazileri azalıyor, dışarıya bağımlılığımız artıyor, iç piyasada pahalılığın önüne geçilemiyor. Buna karşılık, tarım alanları ve ormanlık araziler imar faaliyetlerine açılıyor, inşaat ve maden şirketleri ülkemizin dört bir yanında

cirit atıyor. Köylünün merasına beton dökmeye âdeta yemin etmiş gibi pervasızca yapılanlar bizleri adım adım yok oluşa doğru sürüklüyor. Sizlere soruyorum; beton ve asfalta ekmek banılmayacağını ne zaman anlayacaksınız? Bu ülkenin refah ve kalkınmasının üretime bağlı olduğunu ne zaman idrak edeceksiniz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ŞERAFETTİN KILIÇ (Devamla) - Tamamlayacağım Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Kılıç, devam edin, buyurun.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Devamla) - Milleti yoksullaştıran rant projelerine daha ne zamana kadar alan açacaksınız? Bu milletin kaynaklarını bir avuç ayrıcalıklı grubun cebine akıtmayı ne zaman durduracaksınız? Bu yanlışlardan geç olmadan dönmenizi ümit ediyorum.

Hayvan sayımız azalıyor. İthalat gibi pansuman çözümlerle hayvancılık alanındaki sorunları çözemezsiniz. Bu alanda ciddi bir zihniyet değişikliğine ihtiyaç vardır.

Bu doğrultuda verilen grup önerisini desteklediğimizi ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kendi gıdasını üretemeyen, halkını sağlıklı ve erişilebilir hayvansal ve bitkisel ürünlerle buluşturamayan hiçbir ülke, hele ki Türkiye gibi iç ve dış tehditlere açık bir coğrafyada bulunan bir ülke tam bağımsızlıktan söz edemez. Eğer biz bu ülkenin geleceğe güvenle başı dik bakmasını istiyorsak tarımı da hayvancılığı da tıpkı savunma sanayisi gibi stratejik öncelik olarak görmek zorundayız. Afyonkarahisar benim seçim bölgem; tarım ve hayvancılıkla geçinen binlerce ailemizin yaşadığı, hayvan varlığı bakımından Türkiye'nin ilk 10 ilinden biri ama ne yazık ki sahada gördüğümüz tablo içler acısı. İl genelinde yaklaşık 800 bin ton süt üretimi yapılırken bu rakam hem verimlilik düşüşü hem de hayvan kesimi nedeniyle ciddi şekilde azalmıştır. Süt fiyatı maliyetin altında kalıyor. Bugün yem giderleri üretim maliyetinin yüzde 65'ini aşıyor. 1 litre çiğ sütün maliyeti işletme ölçeğine göre 17 ila 20 TL arasında değişiyor ancak Ulusal Süt Konseyinin önerdiği fiyat 14,65 TL. Bakın, bir ürün düşünün, maliyetini üretici karşılıyor ama satış fiyatını alıcı belirliyor.

Sayın milletvekilleri, yapılması gereken şey çok net; süt üreticisine kamu tarafından alım garantisi verilmelidir. Maliyet artı kâr esasına dayalı yıllık planlarla şekillenen şeffaf ve denetlenebilir bir model kurulmalıdır. Bugünkü gibi tavsiye fiyatı açıklayan ama hiçbir bağlayıcılığı olmayan Ulusal Süt Konseyi yerine kamusal alım garantisi sunan yeni bir süt endüstrisi kurumu kurulmalıdır. Üretici diyor ki: “Bana destek vermeyin, yeter ki sütümü hak ettiği fiyattan alın.” Yani gölge etmeyin, başka ihsan istemem. Ama bu gerçeği masabaşı hesap yapanlar anlamıyor. Onlar bir ineğin üç yüz altmış beş gün süt verdiğini, her yıl bir buzağı doğurduğunu sanıyor oysa gerçek üretici bilir ki doğum öncesi inek kuruda kalır, her buzağı doğmaz, doğan her buzağı yaşamaz, yaşasa da damızlık olamaz. Hayvancılık masabaşında çizilen grafiklerle değil ahırda sabahın ayazında verilen emekle yapılır ama siz hâlâ televizyon ekranlarından yerli ve millî üretim masalları anlatıyorsunuz.

Yerli üretici ayakta kalamıyorsa sizin milliyetçiliğiniz kimin işine yarar diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tarımın her kesimi sorunlu, ayrıca süt inekçiliği yapanların içine düşürüldüğü durum da vahim çünkü 2020 yılında ineklerini kesime gönderdiler. Türkiye’de hayvan açığı artmıştı, bu sefer yine öyle olacak. 1 ila 10 hayvanı olanların ve bunların genelde de “sıcak süt” dediğimiz, hemen sağdıktan sonra sütünü

aracıya vermek zorunda kalanların üzerinde oluşturulan sanayici baskısıyla tavsiye fiyatının altında bir fiyatla süt vermeleri devam ediyor. Bu devam ediliş 17 lira 15 kuruş olarak açıklanan tavsiye fiyatı değil 9 lira ile 14 lira arasında bir fiyat, bu fiyatla da bunun sürdürülebilirliği yok. 50 kiloluk süt yemi şu anda 750 liradan üreticiye, besiciye erişiyor. Böyle olunca da yem fiyatındaki artış süt fiyatını dengelemediği için süt inekçiliği yapan küçük aile tipi işletmelerin çoğu kapısına kilit asıyor, ahırını boşaltıyor; bu, vahim bir durum.

Ayrıca, çiftçilik yapmadan hayvancılığın sürdürülebilirliği de kalmadı. Büyük işletmelerin de maliyetleri üzerinden yaptıkları değerlendirmede bugün tavsiye fiyatının 22 lira civarında olması gerekir. E şimdi, üreticinin 14 lira civarında bir fiyatla sattığı ürünü rafta da vatandaş 40 liranın üzerinde bir fiyatla alıyor. Burada ciddi bir sorun var. Et ve Süt Kurumu bazı bölgelerde regülasyon yaparak süt alımı yapıyor, onu süt tozuna çeviriyor, orada bir işlem yapılıyor, sonra süt tozu işlenirken bir işlem daha oluyor. Doğru dürtüst tavsiye fiyat olarak açıklanan fiyat, ortadan kaldırılan taban fiyat kimliğine döndürülmeli ve onun dışındaki fiyatla ürün alınmamalı. Yılbaşında açıklanan fiyat da enflasyon karşısında eridiği için mutlak surette çiğ süt fiyatı en az 22 lira olarak yeniden artırılmalı ve böylece de hayvancılık yapanların bu işi sürdürebilmesinin yolu açılmalı.

Bakınız, 2010 yılında, Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarlardı döneminde başlatılan et ve hayvan ithalatına rağmen ne ette sorun bitiyor ne sütte bu işi yapanlar para kazanabiliyor. 10 milyon hayvan ithal ediliyor 2024 yılının sonuna kadar, 11 milyar dolar yurt dışına para veriyoruz, hayvancılıkta sorunlar bitmiyor. Her gelen bakanın yaptığı açıklamada üç yıl sonra bu sorunların biteceği anlatılsa da sorun katlayarak devam ediyor. Anadolu illerinde ve benim bölgemde 1 ila 10 hayvanı olan, çiftçilik yapmayan çoğu ahırda artık hayvan yok. Keçi sütü üreten, 1.000 tane keçisi olan bir hemşehrimi ziyaret ettim geçen hafta; diyor ki: “30 tane keçi bıraktım, hepsini sattım.” “Niye?” “Çünkü bizim burada keçi sütünü satacak yer yok, başka ilden gelecekler, alacaklar; nakliye bedeli, artısı nedeniyle benim sütüm alınmıyor.” diyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Devamla) - Süt inekçiliği yapan bölgemize gidin, insanlarla sohbet edin, onlar size benim burada anlattığımı anlatacaklar. Bir planlamayla, kamucu bir anlayışla, kooperatifçiliği geliştirerek ve bunları katma değerli ürüne dönüştürerek bu sorun aşılabılır. Bu sorunun aşılabilmesi için niyet önemli. Mevcutta iktidarın sorunu çözmek yerine tüccar eline bıraktığı ya da denetiminin, kontrolünün kendi dışında sürdürülmesini sağlamaya olanak verdiği serbest piyasa ekonomisi anlayışı en azından hayvancılıkta bir kenara bırakılmalı, tarımla uğraşan kesimlerin bu bağlamda yaşadıkları mağduriyetler görülmeli. Eğer böyle giderse çiğ sütte zaten düşme var, bu daha da artacak. Türkiye süt tozu da ithal ediyor, bu da garip bir şey. Yani Türkiye’de süt üreticisi sorun yaşarken niye ithal süt tozu getiriliyor, bunun da ayrıca irdelenmesi gerekiyor diyor, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyor, önergeyi destekliyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MESTAN ÖZCAN (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; DEM PARTİ Grubu tarafından verilen, çiğ süt üreticilerinin yaşadığı ekonomik sorunlara ilişkin Meclis araştırması önergesi vesilesiyle AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulumuzu ve bizleri ekranları başında izleyen aziz milletimizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle şunu açıkça ifade etmek isterim: AK PARTİ olarak biz, tarım ve hayvancılığı sadece ekonomik bir sektör olarak değil aynı zamanda millî güvenliğimizin, gıda güvenliğimizin ve gıda egemenliğimizin, kırsal kalkınmanın temel taşı olarak görüyoruz. Özellikle çiğ süt üreticilerimizin karşılaştığı yapısal sorunlar elbette hepimizin ortak gündemindedir ve bu meselelerde çözüm odaklı hareket etmek de esastır.

DEM PARTİ'nin sunduğu gerekçeye baktığımızda, maalesef, çözüm arayışından ziyade ideolojik bir metinle karşı karşıya olduğumuzu görüyoruz. Üretici üzerinden Hükûmete yönelik haksız ve objektiflikten uzak bir siyasi eleştiri yapılmaktadır. “Piyasacı politikalar”, “ithalat bağımlılığı”, “merkeziyetçilik” gibi kalıplaşmış ifadelerle tarım politikalarımızın karalanmak istendiğini buradan görebiliriz. Şunu hatırlatmak istiyorum: Süt üreticilerimize yönelik Hükûmetimizin ve Tarım ve Orman Bakanlığımızın son dönemde yürüttüğü pozitif uygulamaları ve sahadaki yansımalarını arz etmek istiyorum. Anadolu'nun alın teri olan süt üreticilerimizi ayakta tutmak, kırsalı güçlendirmek, gıda arz güvenliğini sürdürülebilir kılmak adına çok önemli adımlar atılmıştır. AK PARTİ iktidarımızda, çiğ süt üretimi 2002 yılında 8 milyon ton civarında iken bugün 23 milyon tonu aşmış durumdadır. Süt üreticisine verilen destekler her yıl da artarak devam etmektedir. 2025 yılı itibarıyla litre başına çiğ süt destekleme primi maksimum seviyelere yükseltilecektir, kimsenin kuşkusu olmasın.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Daha açıklanmadı 2025 yılı, daha açıklanmadı; yıl bitti.

MESTAN ÖZCAN (Devamla) - Yem, enerji ve mazot gibi temel girdilerde üreticiyi korumaya yönelik sübvansiyonlar gerek Ziraat Bankası kanalıyla gerekse doğrudan destek ödemeleriyle devam etmektedir; ayrıca, süt fiyatında dengenin korunması için Ulusal Süt Konseyinin çalışmaları piyasada istikrar sağlayıcı bir rol de üstlenmektedir. Bölgesel sorunlar varsa bu sorunlar elbette dikkate alınmalıdır, yerel tarım teşkilatlarımızla, üretici örgütlerimizle işi içinde çözüme kavuşturulmalıdır. Ancak bu sorunları devletin bütün çabalarını yok sayarak, tarım politikalarını toptan mahkûm ederek sunmak ne hakkaniyete ne de iyi niyete sığar. Biz AK PARTİ olarak üreticinin emeğini de tüketicinin sofrasını da koruyan dengeyi kurmak için, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da kararlılıkla çalışmaya, süt üreticilerimizin yanında durmaya, onları güçlendirmeye devam edeceğiz. Gölge karalamalara değil gerçek sorunlara gerçek çözümler sunmaya odaklıyız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Sen hiç ahıra uğruyor musun Sayın Vekilim? Bir ahıra uğra bakalım, ne anlatıyorsun!

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Ya, bir gezin, bir dolaşın memleketi Allah aşkına ya; hayvan mı kaldı ya!

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - “İneklerimiz sizi bekliyor.” diyor; inekler, koyunlar, tavuklar...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - “Gölge karalama” dediğiniz halkın ifadeleri; halkın doğrudan beyanını ifade etti, ne karalaması?

MESTAN ÖZCAN (Devamla) - Bu konuda Sayın Cumhurbaşkanımızın kararlı duruşu, Hükûmetimizin süt üreticisine verdiği değer attığı somut adımlarla sahaya yansımaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Yurttaşın sözüne “karalama” mı diyorsunuz?

BAŞKAN - Devam edin Sayın Mestan.

MESTAN ÖZCAN (Devamla) - Gıda güvenliğimizin teminatı olan süt üreticileri kırsalda yaşamı sürdürülebilir kılmak da temelidir. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde, Tarım ve Orman Bakanımız Sayın İbrahim Yumaklı ve ekibinin özverili çalışmalarıyla üretimi daha da güçlendirmeye devam edeceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, DEM PARTİ tarafından verilen önerinin görüşmeleri tamamlanmıştır. Şimdi öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir. Buyurun Sayın Avşar.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

27.- Tekirdağ Milletvekili Cem Avşar'ın, bugün misafir ettikleri öğrencilere ilişkin açıklaması

CEM AVŞAR (Tekirdağ) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, 50 ilkököl 4'üncü sınıf öğrencisini bugün Türkiye Büyük Millet Meclisinde misafir ettik, gezdirdik kendilerini fakat Genel Kurul seyirci localarına gelmek istediğimizde güvenlik görevlileri

yönetmelik gereği 10 kişiden fazla alamayacaklarını, 18 yaşının altındaki çocukları da seyirci locasını alamayacaklarını bize söylediler, bize yönetmelik gösterdiler. İdare Amiri onayı olursa alacaklarını söylediler. Biz 2 kere İdare Amirine danışmanı aracılığıyla ulaştık ve olumsuz cevap döndü.

Değerli milletvekilleri, bu yüce Meclise 50 ilkokul 4'üncü sınıf çocuğu girip şurada misafir olup burayı izleyemiyorsa bizim burada yaptığımız hiçbir şeyin anlamı yoktur.

Değerli Başkanım, biz burada, bu misafir locası koltuklarında hem 10 kişiden fazla hem de 18 yaşının altında arkadaşlar birçok sefer gördük. Bir partiye başka muamele, başka partiye başka muamele olmaz. Başkanlık Divanının bütün üyelerinden bizim ricamız her partiye eşit şekilde davranmalarındır.

Yüce Meclisin takdirlerine sunuyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim bu konuyu gündeme getirdiğiniz için.

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş'un, Tekirdağ Milletvekili Cem Aşvar'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin konuşması

BAŞKAN - Arkadaşlar, dün de bugün de dinleyici locasına gelen, mesela Karadeniz Teknik Üniversitesi öğrencileri vardı. Biz burada özellikle öğrencilerin, her seviyede öğrencilerin, gençlerimizin Meclisi ziyaret etmesinden büyük bir memnuniyet duyarız. Keşke bundan önceden haberimiz olsaydı... Demek ki yönetmeliğe takılmış arkadaşlar. Hatırlıyorsunuz, 23 Nisan haftası dolayısıyla biz Meclisin bütün kapılarını gençlerimize açtık. Geçen sene yaklaşık 50 bine yakın insan burayı ziyaret etti, bu sene daha fazla insan ziyaret etti. Dolayısıyla Meclisin gençlerle buluşmasının ben de çok yararlı olduğu kanaatindeyim. Önceden haberimiz olsaydı böyle bir uygulama düzeltilirdi diyorum.

Teşekkür ediyorum bunu gündeme getirdiğiniz için.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

4.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekili Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır tarafından, artan hak ihlalleri nedeniyle yaşanan sorunların araştırılması ve çözümlerinin bulunması amacıyla 21/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 21 Mayıs 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - Şimdi Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

21/5/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 21/5/2025 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Ali Mahir Başarır
Mersin
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Mersin Milletvekili ve Grup Başkan Vekili Ali Mahir Başarır tarafından, artan hak ihlalleri nedeniyle yaşanan sorunların araştırılması ve çözümlerinin bulunması amacıyla 21/5/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan 1215 sıra no.lu Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 21/5/2025 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Öneri sahibi Cumhuriyet Halk Partisi adına Ankara Milletvekili Sayın Umut Akdoğan.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA UMUT AKDOĞAN (Ankara) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Evet, hukuk, ülkemizin en büyük kanayan yaralarından bir tanesi hatta her sorunumuzun başında geliyor, her sorunumuza kaynaklık ediyor.

Değerli milletvekilleri, hepimizin bildiği üzere, basından izlediğimiz üzere, Mehmet Şimşek para aramak, kaynak aramak üzere yurt dışında faaliyetlerde bulunuyor. Doğru, yalnız şöyle bir şey var, gözden kaçıyor, iktidar partisi milletvekillerinin dikkatini çekiyorum: Bir taraftan Mehmet Şimşek yurt dışında para ararken, öbür taraftan yurt içindeki sermaye kendisine yurt dışında yer arıyor. Şimdi, bunu, yurt içindeki sermayenin kendisine yurt dışında yer arayışını görmeden dışarıda para aramak en hafif tabirle boşa kürek çekmektir. Ne demek istiyorum?

Değerli milletvekilleri, belki haberiniz var, belki haberiniz yok ama haberiniz yoksa da bir sorun, haberiniz varsa ve bununla ilgili hiçbir şey söylemiyorsanız da bir sorun. Türkiye'nin sanayi devlerinden bir tanesi olan Vestel 2 bin işçisini işten çıkarıyor -Vestel 2 bin işçisini işten çıkarıyor- ve varlıklarını satıyor. Nereye götürüyor? Amerika'ya götürüyor. Ya, biz dışarıdan para arıyoruz, biz dışarıdan sermaye arıyoruz da bizim sermayemiz yurt dışına gidiyor; niye bunun farkında değiliz? Bakın, bunun bir tane sebebi var: Memleketteki hukuksuzluklar, hukuka olan güvensizlikler. “Bal, bal” diyerek ağız tatlanmaz değerli milletvekilleri. Dolayısıyla bu söylediklerimizi, bu hassasiyetlerimizi, bu feryatlarımızı sıradanlaştıramazsınız, normalleştiremezsiniz, yok sayamazsınız. Her gün bu konular konuşulduğunda her gün buraya dikkat kesilmelisiniz.

Değerli milletvekilleri, bir “bana yasa” hazırlığı içerisindeyim, bana yasa. Bu gördüğünüz Anayasa, yalnız şimdi uygulanan bana yasa. Değerli milletvekilleri, bir karma komisyonda toplantı yaptık, Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyelerini seçmeye çalıştık. Ne oldu biliyor musunuz? Karma Komisyonda Başkan, bu Anayasa'ya bakmak yerine bu telefonu kaldırma gereğini duydu. Bu telefonu kaldırdı ve birine telefon açtı “Alo, ne yapmamız lazım?” biri bir şey söyledi; o arada biz “Telefon ahizesini bırak kardeşim, Anayasa'ya bak.” dedikçe “Bir dakika, bir dakika...” deyip 2'nci telefonu açtı; “Bırak onu, Anayasa'ya bak.” deyince 3'üncü telefonu açtı ve bu Anayasa'yı katletti. Bakın, bu ahizeyle talimat mı alacaksınız, bu Anayasa'dan yol mu çizeceksiniz; buna hep birlikte karar vermek zorundasınız. (CHP sıralarından alkışlar) Bu ahizeden talimat alarak bu memleketi yönetmeye kalkarsanız ve bu ahizeyi kaldırarak yargı mensuplarına talimat vermeye kalkarsanız bakın ne hâle geliriz.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi diye bir şey var biliyor musunuz, duydunuz mu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesini?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Yok, hiç duymadık(!)

UMUT AKDOĞAN (Devamla) - Duymadınız mı?

Şimdi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi... Sayın Başkanım, Grup Başkan Vekilim, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi diye bir şey de var, biz bu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne tarafız. Bu Anayasa'da da madde 90 var -ki benim uluslararası hukuk sınavımın sorusudur- Anayasa madde 90 der ki Sayın Başkanım: “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne tarafsız bu kararlara uyacaksınız.” Şimdi, duymamanız bir problem ama duyup da o kararlara uymamanız da bir problem çünkü Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları Kavala'yla da ilgili ortada, Selahattin Demirtaş'la da ilgili ortada. Duymuşsanız ve uymuyorsanız ciddi bir problem. Bakın, bu bir kara tablodur, kara tablo, görün bunu!

Başkanım, 2024'te Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurular yapılmış. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvuruların yüzde 36'sı Türkiye'den -tek başına, tek başına Türkiye'den- yüzde 13'ü Rusya'dan, yüzde 12'si Ukrayna'dan. Bakın, 1 ülke, 2 ülke, 3 ülke... Toplam kaç ülke? 47 ülke. Ne kaldı geriye? 44 ülke.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin Sayın Akdoğan.

UMUT AKDOĞAN (Devamla) - Başkanım, hemen tamamliyorum.

Yüzde 36'sı Türkiye'den... 3 ülkeyi çıkın, yüzde 38'i de diğer kalan 44 ülkeden. Niye Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gidilir? İç hukuk yolları doğru düzgün tüketilmediği için. Onun için, siz dersiniz ki "Ben hiç Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi diye bir şey duymadım, ben Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi diye bir şey bilmiyorum." Vallahi, şaka yaptığınızı zannetmem, yürekten, kalben ben buna inanırım çünkü hiç duymamış gibi davranıyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, siyasette iktidarda olmak ile muhalefette olmak arasında kıl payı kadar bir fark olduğunu ve yarın muhalefette olacakmış gibi bugün iktidarda olmanız gerektiğini bir kez daha hatırlatıyorum. Sizleri hukuka davet ediyor, saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına Necmettin Çalışkan, Hatay Milletvekili. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Gerçekten ülkemizin pek çok alanda büyük sorunları var ama belki de en önemlisi insan hakları ihlalleri. Belki yirmi üç yıllık süreç içerisinde en kolay çözülecek işlerden biri buydu. Baskı, zulüm, haksızlık önlenebilirdi; bunun için ek bir bütçe sarf etmeye gerek yoktu. Tabii ki at, sahibine göre kişner. Yöneticiler bu zulümlerden rahatsız olmadığı için emri altındaki insanlar da zulüm yapmaktan çekinmedi. Eğer iktidarın "Bu hangi kesim olursa olsun asla bu ülkede zulüm olmamalıdır, kimseye haksızlık yapılmamalıdır." şeklinde bir anlayışı olsa ne Emniyet ne Göç ne İstihbarat ne bir başka birimden böyle bir iş duyamazdık. Onun için maalesef ki bu insan hakları ihlallerinin pek çok alanda pek çok çeşit örneği var. Az önce, Gazze'ye insani yardım kurulmasına bir adım da olsa teşvik, destek olacak önergeyi bile reddettiniz; bunu nasıl kabul edeceksiniz bilmiyorum.

Değerli milletvekilleri, şu anda ülkemizin sıkça dünya gündeminde de yer alan sorunlarından biri haksız sınır dışları. Bugün, göz göre göre katledileceği, zulme uğrayacağı bilindiği hâlde Türki Cumhuriyetlere, Arap ülkelerine, Rusya'ya, Çin'e insanlar ülkemizden "deport" ediliyor ve maalesef ki bunlar işi bilmez herhangi bir memurun keyfiyeti mi, işgüzar bir bürokratin tasarrufu mu bilmiyoruz ama biliyoruz ki başındaki siyasi irade burada net bir tutum alsa bunların hiçbir gerçekleşmez. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinden dönen binlerce dosya olduğu hâlde... Ve net, belli ki bu insanlar zulme uğramış; "FETÖ" denilmiş, zulme uğramış; "Ergenekon" denilmiş, zulme uğramış; "terörist" denilmiş, zulme uğramış. "Herhangi bir sebeple -dindarlar da dâhil olmak üzere- kimden gelirse gelsin, bizim kendi avanemizden olmayan herkes zulüm görsün." anlayışı hâkim.

Bakın, son, yakın bir örnek: Ülkemize sığınan Özbekistanlı kanaat önderi bir zat, Alisher Tursunov 7 Mayıs'ta Emniyet tarafından göz altına alınıyor, bir süre sonra hakkında hiçbir suçlama bulunmadığı için serbest bırakılıyor; birkaç gün sonra Göç İdaresi tarafından tekrar gözaltına alınıyor; avukatı, ailesi hiç bilgi sahibi değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun devam edin Sayın Çalışkan.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Birkaç gün geçiyor ki Özbekistan, filanca şahsın dinî yayın gerekçesiyle gözaltına alındığını, tutuklandığını ifade ediyor. Yani biz ülkemizden, ülkemiz idaresindeki bir insandan bilgi almıyoruz, Özbekistan'ın yaptığı açıklamayla görüyoruz ve tabii, burada İstihbarat Teşkilatımıza görev düşüyor. Ülkemize sığınan yabancılarla ilgili, hangi ülkeden geldiyse, muhtemelen o ülkenin gönderdiği bilgilere dayanarak iş yapılıyor. Özbekistan'da 18 yaşından küçük çocukların camiye gitmesi, teravih kılması bir suç. Bu ülkeye bir insanı gönderirseniz ne yaptığınız ortaya çıkmış olur ve esasen mesele, bu ülkede kimsenin dinlenilmemesi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen Sayın Çalışkan, buyurun.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Mesele, bu ülkede iktidarın güzel konuşması ama iş dinlemeye gelince kulaklarının tıkalı olması. Şu arşı titreten zulümlerin had safhada olduğu bu dönemde bu seslere biraz kulak verseler, biraz vicdanlarının sesini dinleseler pek çok sorun çözülür ama bu ülkede ne KHK'liler ne gençler ne mülakat mağdurları ne işsizler, hiç kimse dinlenmiyor. Kendi vatandaşına terörist muamelesi, potansiyel suçlu muamelesi yapan bir ülkeden de belki de yabancı vatandaşa iyi davranılmasını beklemek herhâlde safdillik olsa gerek ama bilelim ki en fazla sorunlu olduğumuz husus kul hakkıdır. Burada, emriniz altındaki bir memurun işlediği zulümle siz de vebaldesiniz, sorumlusunuz. Bu açıdan, böyle bir komisyon kurulmalı, bu iddialar araştırılmalıdır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Hüsmen Kırkpınar, İzmir Milletvekili.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisi üzerinde İYİ Parti Grubumuz adına söz aldım. Yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye maalesef yine karanlık dönemlerinden birini yaşıyor. Bugün, adaletin terazisi kırılmış, hukukun üstünlüğü yerini iktidarın üstünlüğüne bırakmıştır. 28 Mayıs'tan itibaren bu ülkede sadece bir Cumhurbaşkanlığı seçimi yapılmamıştır; aynı zamanda, her seçimi kazanan iktidar, iktidar kudretinden yoksun kalacağını anlayınca önce seçilmiş bir milletvekilinin hakkını gasbetmiştir; daha sonrasında, 2024 yılında yapılan yerel seçimlerde kaybettiği büyükşehirlerden itibaren seçilmiş bir belediye başkanının ve bu hukuk dışı uygulamalara itirazı olan başta gençler olmak üzere insanlarımızın Anayasa'mızda bir hak olan toplantı, gösteri yürüyüşü ve ifade özgürlüğünü kısıtlamış, gözaltı ve tutuklamalara başlamıştır. AK PARTİ iktidarı için Anayasa, yalnızca işine geldiğinde hatırladığı bir metinden ibarettir. Ne zaman ki halkın sesi yükseliyor, ne zaman ki gençler düşüncelerini dile getiriyor, işte o zaman hukukun tüm mekanizmaları birer birer sindirilmeye başlanıyor. Öyle olmasa Cumhuriyet Halk Partisi ile ortaklarından birisi çıkıp anayasa devleti olan Türkiye'de Anayasa Mahkemesinin kapatılmasını talep etmezdi, Anayasa Mahkemesinin bir alt kuruluşu olan Yargıtay iktidarın yol haritasına göre hukuk dışı uygulamalarını artırarak devam etmezdi. Bu hâliyle 2023 seçiminden sonra düşüş eğilimine geçen iktidar oy kaybettiği -2024 seçimlerinde bunun cevabını almakla beraber- hız kesmeden başta insan hakları olmak üzere can ve mal emniyetini ortadan kaldırmıştır; bu durum ne vicdanla ne de hukukla açıklanabilir. Bu, doğrudan doğruya iktidarın kendisine yönelik bir eleştiriyi düşmanlık olarak görmesinin ve toplumun her kesiminden yükselen muhalif seslerin, biat etmeyenlerin tehlikeli unsur olarak sayılmasının sonucudur. AK PARTİ iktidarıyla, ne yazık ki Anayasa'nın en temel hükümlerinin sistematik biçimde çiğnendiği; gençlerin, öğrencilerin, işçilerin, gazetecilerin ve hakkını arayan herkesin bir bir susturulmaya çalışıldığı bir otoriterleşme sarmalının içindeyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin Sayın Hüsmen.

HÜSMEN KIRKPINAR (Devamla) - Bizler, hak ihlallerinin giderek artmasını toplumun adalet, özgürlük ve eşitlik gibi temel değerleri açısından ciddi bir tehdit olarak görüyoruz. Bu nedenle, Cumhuriyet Halk Partisinin vermiş olduğu önergeyi destekleyeceğimizi ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Muş Milletvekili Sümeyye Boz.

Buyurun.

DEM PARTİ GRUBU ADINA SÜMEYYE BOZ (Muş) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizi izleyen değerli halklarımız; Türkiye’de siyasi yargının keyfi ve yanlı kararları neticesinde tutsak edilen siyasi tutsak arkadaşlarımız, “Cezaevinde kalamaz.” raporlarına rağmen tutukluluğu sürdürülen hasta mahpuslar, meziyetsiz idari gözlem kurullarının insafına terk edilen ve infazları yakılan yoldaşlar; havalandırmadan faydalanamayan, Kürtçe okuyamayan, yazamayan, aileden uzak illere sürgün edilen, insanlık dışı uygulamalarla işkencelere maruz bırakılan, direnen, direndikçe güzelleşen ve büyüyen bütün tutsak arkadaşları saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Bu önergeyle beraber, Türkiye Cumhuriyeti’nin uluslararası hukuk önünde üstlendiği sorumlulukları sistematik olarak yerine getirmediğini, ihlal ettiğini, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını fiilen yok saydığını mutlaka konuşmak zorundayız çünkü bu yalnızca bir hukuk sorunu değil, aynı zamanda demokrasiye, ifade özgürlüğüne ve toplumsal barışa karşı sürdürülen çok boyutlu bir saldırdır.

Türkiye 2024 yılı itibarıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine en fazla başvuru yapan ülkeler konumunda, tabii ki bu bir tesadüf değil. Bunun temel nedeni, Türkiye’de iç hukuk yollarının etkili olmaktan çıkmış olmasıdır. Bağımsız ve tarafsız yargı, yerini siyasi iktidarın beklentilerine göre hareket eden bir baskı mekanizmasına dönüştürmüş durumda. Anayasa Mahkemesi kararlarının uygulanmadığı, AİHM kararlarının görmezden gelindiği bir ülkede yurttaşların uluslararası mahkemelere başvurması kaçınılmazdır. AİHM defalarca Türkiye hakkında ihlal kararı vermiştir. Özellikle Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ hakkında 2020 ve 2023 yıllarında verdiği kararlar, tutukluluk hâllerinin aslında siyasi kararlar olduğunu ortaya koymuştur. “Serbest bırakılmalıdır.” diyen mahkeme kararları, iktidar tarafından görmezden gelinmiştir. 2024 yılında karara bağlanan Kobani davası, hukukun değil siyasetin kurguladığı bir dava olarak, bir dosya olarak tarihe geçmiştir; Kürt siyasetçilerinin ve dostlarının yargılandığı, bu meşru ve barışçıl adımların kriminalize edildiği, delil yerine kanaatlerin esas alındığı bir politik hesaplaşma olarak karşımızda durmaktadır. Tahliye edilmeyen siyasetçilerin birçoğu barışçıl gösteriler, sosyal medya paylaşımları ve demokratik hak kullanımı nedeniyle onlarca yıl hapse çarptırıldılar. Kobani davası başta olmak üzere rehin tutulan tüm siyasi tutsaklar serbest bırakılmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

SÜMEYYE BOZ (Devamla) - İmralı heyetinin 18 Mayıs’taki görüşmesinde Sayın Öcalan’ın da dile getirdiği gibi, kardeşlik hukuku üzerine yeni bir sözleşmeye ihtiyaç vardır. Onlarca yıldır uygulanan yıkıcı, inkârcı, asimilasyoncu anlayışların karşısına dönemin ruhuna denk gelecek şekilde demokratik hukuku, demokratik siyaseti, demokratik anayasayı ve demokratik cumhuriyeti esas alan yeni bir demokratik toplum sözleşmesini hayata geçirmek elzemdir. Türkiye yargısı için tarihî bir fırsat doğmuştur. Bu fırsat, hukuksuzlukları sona erdirmek ve adaletin toplumsal barışın önünü açacak şekilde yeniden tesis edilmesi için değerlendirilmelidir. Bu misyon, bu sorumluluk Meclisindir; bunu heba etmeyelim, mutlaka uygun şekilde kullanalım.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Isparta Milletvekili Osman Zabun.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA OSMAN ZABUN (Isparta) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi tarafından verilen, artan insan hakları ihlallerine ilişkin Meclis araştırması açılması önergesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum.

Özellikle Cumhuriyet Halk Partisi konuşmacısının, hatibinin burada vermiş olduğu önerge üzerine temel olarak konuşmak yerine konuşmasının büyük bir bölümünü başka konulara hasretmesi ve sonunda bir iki cümleyle teklife değinmesi esasen vermiş oldukları teklifin arkasında ne kadar durduklarını da ifade ediyor.

Değerli milletvekilleri, insan hakları tüm insanların sadece insan olmakla sahip olduğu temel hak ve özgürlükleri ifade eder. İnsan hakları, ırk, ulus, etnik köken, dış görünüş, din, dil, cinsiyet ayrımı gözetmeksizin tüm insanların yararlanabileceği haklardır. Bu hakları kullanmakta herkes eşittir. İnsan hakları, tüm insanların hak ve saygınlık açısından eşit ve özgür olarak doğduğu anlayışına dayanır.

Değerli milletvekilleri, AK PARTİ hükümetleri ve Cumhuriyet Halk Partisi olarak Türkiye’ye kazandırdığımız hizmetler arasında demokratik reformların ayrı ve özel bir yeri vardır. Bizim köklü ve kadim geleneğimiz, Şeyh Edebali’nin en güzel şekilde ifade ettiği “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” ilkesi üzerine inşa edilmiştir. Devlet insan için vardır, insana hizmet için vardır.

Değerli milletvekilleri, esasen iktidarımız döneminde yapmış olduğumuz reformları burada dile getirecek olsak, inanın, dakikalar almaz ve asla üç dakikaya sığdırma imkânımız yok ama bu köklü reformlar, sivilleşme ve demokratikleşme hamleleri neticesinde çok daha güçlü, çok daha zengin, çok daha mamur, çok daha demokratik, çok daha özgür bir Türkiye’yi inşa ettik. Türkiye’nin hedeflerine ulaşabilmesi, bölgesinde ve dünyada çok daha etkin, çok daha itibarlı bir konuma yükselmesi ve yeniden büyük Türkiye için reformlarımızı kararlılıkla sürdürmeye devam edeceğiz.

Değerli milletvekilleri, bugün bu önergeyle birlikte tipik bir Cumhuriyet Halk Partisi yaklaşımıyla karşı karşıyayız. Özellikle istatistikler ve kavramlar üzerinden yaklaşmak suretiyle aslında kastedilen anlamın çok daha farklı bir boyuta ulaştırıldığını görüyoruz. Her şeyden önce “derdest” kelimesinin altına bir bakmak gerekiyor. Aslında verilmiş olan önerinin kapsamına baktığımız takdirde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde başvuruların yani sonuçlandırılmamış ve hâlen görüşülmekte olan başvuruların, vatandaşlarımızın yapmış olduğu başvuruların tamamını ifade eder “derdest” kavramı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin Sayın Zabun.

OSMAN ZABUN (Devamla) - Buradan baktığımız zaman, 2023 yılında 23.400 iken yani bugüne kadar bütün dosyaların toplamı, karara bağlanmamış dosyaların toplamı 2023 yılında 23.400 iken bugün geldiğimiz nokta itibarıyla 21.600’e düşmüş yani burada da aslında geriye bir gidiş var. Özellikle, ülkemizin 2024 yılındaki yeni başvuru sayısı yönünden nüfus yoğunluğu dikkate alındığında 46 ülke arasında 24’üncü sırada yer aldığını ifade edebiliriz. Yine 2024 yılında AİHM, ülkemiz hakkında toplam 6.190 başvuruyu sonuçlandırmış ve bunlardan sadece 67’sinde ihlal kararı vermiştir. Şu tabloya dikkatinizi çekmek istiyorum: Özellikle, yıllar itibarıyla Türkiye’de 10 bin kişi başına düşen başvuru sayılarının oranlamasına baktığımız takdirde, son yıllarda, 2024’e geldiğimizde ne kadar aşağı doğru bir ivmenin yer aldığını görebiliriz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Arada komisyonlar var da onun için. Bilginize sunalım da... Komisyonlar var.

BAŞKAN - Sayın Zabun, tamamlayın lütfen.

OSMAN ZABUN (Devamla) - Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

Ayrıca, hak ihlallerine karar verilen rakamlara baktığımızda da yine 1995’ten itibaren 2024’e gelindiğinde 67’ye kadar düştüğünü çok açık olarak ifade edebiliriz. Elbette hak ihlalleri hiç olmasın, biz bunu istiyoruz ve bu ülkenin daha demokratik, daha kalkınmış, daha müreffeh bir ülke olması için bugüne kadar çalıştık ve bundan sonra da çalışmaya devam edeceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, böylece Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun verdiği öneri hakkındaki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.49

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 18.18****BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ****KÂTİP ÜYELER: Yasin ÖZTÜRK (Denizli), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 90'ıncı Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Sayın milletvekilleri, gündemin "Seçim" kısmına geçiyoruz.

IX.- SEÇİMLER**A) RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULUNA ÜYE SEÇİMİ****1.- Radyo ve Televizyon Üst Kurulunda Boşalacak Üyeliğe Seçim**

BAŞKAN - Alınan karar gereğince, Radyo ve Televizyon Üst Kurulundan boşalacak olan 3 üyelik için Anayasa'nın 133'üncü ve 6112 sayılı Radyo ve Televizyon Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkındaki Kanun'un 35'inci maddeleri gereğince seçim yapacağız.

Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi ve İYİ Parti gruplarına düşen birer üyelik için anılan gruplar tarafından ikiyeş aday gösterilmiştir. Adayların soyadlarının alfabetik sırasına göre birleşik oy pusulaları bastırılmıştır. Toplantı ve karar yeter sayısı mevcut olmak şartıyla seçimde her bir aday listesinden en çok oyu alan adaylar seçilmiş olacaktırdır.

Şimdi adayların adlarını soyadı sırasına göre okutuyorum:

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu aday listesi: Hasan Davulcu, Erhan Güven.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu aday listesi: Tuncay Keser, Ahmet Kılınç.

İYİ Parti Grubu aday listesi: Ahmet Can Buğday, Emin Erdoğan.

BAŞKAN - Oylamanın ne şekilde yapılacağını arz ediyorum: Komisyon sıralarından 1'inci sıradaki Kâtip Üye Adana'dan başlayarak İstanbul'a kadar -İstanbul dâhil- 2'nci sırada yer alan Kâtip Üye ise İzmir'den başlayarak Zonguldak'a kadar -Zonguldak dâhil- adı okunan milletvekillerin adını ad cetvellerinde işaretleyeceklerdir. Adı işaretlenen milletvekillerine birer mühürlü birleşik oy pusulası ile zarf verilecektir. Birleşik oy pusulası ve zarfı alan sayın üye kabine girerek her aday listesinden bir adayın isminin karşısındaki kareyi çarpı işaretleyerek işaretleyecek ve oy pusulalarını zarfa koyarak zarfı Başkanlık kürsüsünün önünde konulmuş olan oy kutusuna atacaktır. Aynı zarftan birden çok oy pusulası çıkması hâlinde bu oy pusulasının tamamı veya ilgili aday listesinden seçilecek üye sayısından fazla adayın işaretlendiği oy pusulalarının ise ilgili kısımları geçersiz sayılacaktır. Bu hususlar oy pusulasında da dipnot olarak belirtilmiştir. Ayrıca oy pusulalarında oyun kim tarafından kullanıldığını belirleyecek bir işaret, imza, karalama gibi durumlarda oy geçersiz sayılacaktır.

Kabinlere aynı renk tükenmez kalemle konulmuştur, sayın üyeler bu kalemleri kullanacaklardır.

Şimdi oylamanın sayım ve dökümü için ad çekme suretiyle 5 kişilik bir tasnif komisyonunu tespit edeceğiz.

Burak Akburak, İstanbul? Burada.

Ömer Faruk Hülakü, Bingöl? Yok.

Gülderen Varlı, Van? Burada.

Arslan Tatar, Şırnak? Burada.

Emre Çalışkan, Nevşehir? Burada.

Suna Kepolu Ataman, Diyarbakır? Burada.

Tasnif Komisyonuna seçilen üyeler oylama işlemi bittikten sonra komisyon sıralarındaki yerlerini alacaklardır.

Sayın Kâtip Üyelerin yerlerini almalarını rica ediyorum.

Oy pusulaları ve zarflar Kâtip Üyelere teslim edilecektir.

Oylamaya Adana ilinden başlıyoruz.

(Oyların toplanmasına başlandı)

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

A) ÇEŞİTLİ İŞLER (Devam)

2.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü öğrencilerine “Hoş geldiniz.” denilmesi

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, şu anda dinleyici localarında Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü öğrencileri vardır, kendilerine hoş geldiniz diyoruz. (Alkışlar)

IX.- SEÇİMLER (Devam)

A) RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULUNA ÜYE SEÇİMİ (Devam)

1.- Radyo ve Televizyon Üst Kurulunda Boşalacak Üyeliğe Seçim (Devam)

(Oyların toplanmasına devam edildi)

BAŞKAN - Oyunu kullanmayan sayın milletvekillerimiz var mı? Yok.

Oy verme işlemi tamamlanmıştır.

Oy kupaları kaldırılınsın.

Tasnif Komisyonu üyeleri lütfen yerlerini alsınlar.

Komisyonunda yer olan üyelerin adlarını okuyorum: Burak Akburak, İstanbul; Gülderen Varli, Van; Arslan Tatar, Şırnak; Suna Kepolu Ataman, Diyarbakır; Emre Çalışkan, Nevşehir.

(Oyların ayrımı yapıldı)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyelikleri için yapılan seçime ilişkin Tasnif Komisyonunun tutanağı gelmiştir.

Şimdi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Radyo ve Televizyon Üst Kurulunda Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi ve İYİ Parti gruplarına düşen 1'er üyelik için yapılan seçime 416 üye katılmış, kullanılan oyların dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Saygıyla arz olunur.

Burak Akburak
İstanbul
Suna Kepolu Ataman
Diyarbakır

Tasnif Komisyonu
Gülderen Varli
Van

Arslan Tatar
Şırnak
Emre Çalışkan
Nevşehir

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu Aday Listesi

Hasan Davulcu : 387

Erhan Güven : 14

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu Aday Listesi

Tuncay Keser : 339

Ahmet Kılınç : 51

İYİ Parti Grubu Aday Listesi

Ahmet Can Buğday : 307

Emin Erdoğan : 56

Boş : 1

Geçersiz : 7

Toplam : 416

BAŞKAN - Buna göre Radyo Televizyon Üst Kurulunda boşalan 3 üyeliğe Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu aday listesinden Hasan Davulcu, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu aday listesinden Tuncay Keser ve İYİ Parti Grubu aday listesinden Ahmet Can Buğday seçilmiştir; hayırlı olmasını diliyorum.

Birleşime otuz dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.17

BEŞİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 20.00****BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ****KÂTİP ÜYELER: Kurtcan ÇELEBİ (Ankara), Yasin ÖZTÜRK (Denizli)**

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 90'ıncı Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmına geçiyoruz.

1'inci sırada yer alan, Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey ve Ankara Milletvekili Orhan Yegin ile 72 milletvekilinin Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu'nun görüşülmesine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

**X.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN
GELEN DİĞER İŞLER****A) KANUN TEKLİFLERİ**

1.- Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey ve Ankara Milletvekili Orhan Yegin ile 72 Milletvekilinin Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3067) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 208)¹

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

15 Mayıs 2025 tarihli 88'inci Birleşimde İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 208 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölümünde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştı.

Şimdi ikinci bölümün görüşmelerine başlıyoruz.

İkinci bölüm 11 ila 19'uncu maddeleri kapsamaktadır.

İkinci bölüm üzerinde Yeni Yol Partisi Grubu adına Necmettin Çalışkan, buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

YENİ YOL GRUBU ADINA NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, aziz milletimiz; bugün, bayram öncesi bütün milletimiz heyecanla Türkiye Büyük Millet Meclisinden önemli bir kanun çıkmasını bekliyor. Yargı paketi çıkacak, cezaevinde yakını olan aileler bayram edecek, müjde bekliyor. Yine, ülkemizde milyonlarca çalışan zam haberi bekliyor. Yine, ülkemizde milyonlarca emekli büyüğümüz bir ikramiye müjdesi bekliyor ama Türkiye Büyük Millet Meclisinde bugün görüşülen kanun teklifi vergi muafiyeti, görüşülen kanun teklifi TRT'ye ek vergilerden başka taşınmaz tahsisatı, TRT'nin İhale Kanunu'ndan muaf tutulması... Yine, milletimizin hiçbir dardine derman olmayan bir yasa teklifiyle karşı karşıyayız.

Değerli milletvekilleri, torba yasa ama torbadan daha çok çorbaya benzedi; aşure çorbası gibi içine her şeyin doldurulduğu bir yasadayız. Yasa teklifi, bir taraftan Devlet Memurları Kanunu, bir taraftan TRT, bir taraftan Savunma Sanayii, bir taraftan Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanının atanması, bir taraftan Bilgi Teknolojilerine atanma, KHK'ler... Yani hani eskiden caddelerde torbacılar olurdu, el çabukluğu marifetiyle bir hile yapar, alavere dalavere, ne yaptığını bilmezsiniz -kumar şimdi resmiyete büründü- bugün de torbacı marifetiyle bir iş yapıldığını görüyoruz çünkü bu yasa teklifi niçin çıkmış belli değil. Muhtemelen TRT önemli hususlardan birini içeriyor. Yasa teklifinin içerisinde TRT Genel Müdürünün özlük hakları, TRT'nin şirket kurması, TRT'nin hızlı ihale yapması, TRT'nin İhale Kanunu'ndan muaf olması, sonra, TRT'nin bu milletin alın terinden aldığı vergiler yetmiyormuş gibi bir de TRT'ye taşınmaz verilmesi; TRT, TRT, TRT...

¹ 208 S. Sayılı Basmayazı 13/5/2025 tarihli 86'ncı Birleşim Tutanağı'na eklidir.

Hazreti Süleyman'ın meşhur bir kuş hikâyesi vardır. Hani bir derviş, kuşun kanadını kırmış, kuş da ceza olarak dervişin kanadının kırılmasına razı olmamış, “Bunun üzerindeki sarıgını, cübbesini alın, derviş zannetmesin kimse, biz bunu derviş zannettiğimiz için ben bu hataya düştüm, kanadım kırıldı.” demiş -ayrıntısına girmeyeceğim- benim de istirahatım şudur: Nasıl ki Adalet ve Kalkınma Partisinin başındaki “adalet” kelimesi, geçmiş, millî görüş kökeninden gelmeleri insanları aldatıyorsa; insanlar yaptıkları her doğruyu, her yanlış bu onların kökenine bakarak iyiye yorumluyorsa aynı şey TRT için de geçerli. İstirhamım şu: TRT'nin başındaki “Türkiye” lafını kaldırın; herkes, insanlar “Türkiye” lafını görünce bunu “Anadolu topraklarına ev sahipliği yapan coğrafyanın adı” olarak gördüğü için bir şey zannediyor, TRT'nin başındaki “T” kalsın.

Değerli milletvekilleri, yasa teklifi içerisindeki şu ihale muafiyetinin hangi akla hizmet olduğunu anlamak mümkün değil. Zaten, AK PARTİ'li arkadaşlar yasayı kendileri hazırlamıyorlar herhâlde çünkü bir insan bu kadar bile bile ayağına kurşun sıkamaz. Geçen hafta, Göç İdaresinin ihalesiz iş yapacağına, ihale muafiyetine uğrayacağına ilişkin karar çıkarıldı; Göç İdaresi her şeyi ihalesiz yapacak, şimdi de TRT... Allah aşkına, atlı mı kovalıyor, neyi kaçırıyorsunuz? Bu milletin bir kuruluşunun bile hesabının sorulması gerekirken, zaten bu kadar aymazlıklarla ayyuka çıkmış, milletimizin gönlünde bir arpalık olarak bilinen TRT'ye bir de ihale muafiyeti getirmek anlaşılır bir şey değildir; bu yasa teklifi asla bu hâliyle geçmemelidir.

Geçtiğimiz maddelerden biri neydi? Vergi denetmenlerinin görevden ayrıldıktan sonra üç yıl süreyle defter tutmaması. Ne dedik? Sizin bakanınız ayrılıyor, yabancı şirketin CEO'su oluyor, bankalara yönetim kurulu üyesi oluyor, holdinglere danışman oluyor; bunlarla ilgili düzenleme yapmıyorsunuz ama bir alt düzeydeki vergi denetmeni emekli olursa, efendim, iş alırsa, devlet sırrı gidermiş. Millî Güvenlik Kurulu toplantısına katılmış, devletin mahrem bilgilerine sahip bir insanın devlet sırrını ifşa etme tehlikesini küçük bir tehlike göreceksiniz ama bir memurun vergiyle ilgili işlemlerini büyük göreceksiniz; bunu anlamak mümkün değil.

Ben şunu söylemek isterim ki burada saatlerce hepimiz konuşuyoruz, hepimiz milletimizin değişik kesimlerinin temsilcisi olarak buradayız; burada eğer bir şeyler söyleniyorsa bunun bir karşılığı olmalı. Onlarca kişi konuşuyor, bir virgüllü değişmiyor bu yasa teklifinin. Allah için, öyleyse, bu milletin Meclisini böyle meşgul etmenin ne anlamı var?

Değerli milletvekilleri, yasa teklifinin içerisindeki önemli hususlardan biri de kanun hükmündeki kararnameler. Ne diyor mahkeme? Diyor ki: Türkiye Büyük Millet Meclisinin üyeleri 81 vilayetten seçilmiş gelmiş, yemin etmiş, halkın temsilcileridir. Bunlar kanun yaparlar. Başka bir kurum, bir bürokratin hazırladığı listeyi imzalayıp kanun olarak millete dayatamaz. Şimdi ne oldu? Anayasa Mahkemesinin bu kararı ortada ama şimdi KHK'ler, KHK imzalı değil, kanunlaştırılmış KHK aynı yasa olduğu gibi geliyor; el kaldır, indir, geri git. Zaten bugün Gazze'ye insani yardım koridoru açılmasına “hayır” dediniz ya, zaten bittiniz, zaten sizin hiçbir “ever”inizin de zerre kadar artık değeri yok. Bunu da başka bir tarafa düşüyoruz. Bugün tarihe not düşülecek bir gün, Gazze'ye insani yardım koridoru açılması talebini reddeden bir grup olarak zaten sizden milletin hayrına bir şey beklemek de herhâlde çok safillik.

Değerli milletvekilleri, Uyuşmazlık Mahkemesinin Başkanını kim atayacakmış? Efendim, BTK Başkanının atanması ne olacakmış? Savunma Sanayiinin işlemleri, bunların hepsi yapay işler, bunlar kaplama sathi işler. Buradaki önemli işlerden biri şu: Kamuda yabancı personel istihdamının önünün açılması. Ya, Allah için bitti mi; bu milletin, 86 milyonun içerisinde 10 milyonlarca işsiz genç var, siz gidip dışarıdan eleman getireceksiniz. Ne için getireceksiniz? Ne iş yapacak bu gelen insanlar? Bu ülkede 86 milyon insanın bu Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak yapamadığı hangi işi dışarıdan transfer, ithal getirttiğiniz adamlara yaptıracaksınız? Bunu da anlamak mümkün değil. Ne oluyormuş? İŞKUR'un ünvanı değişiyormuş; hay maşallah, hay maşallah. Burada, bu milletin bu Meclisinde görüşülen kanun

maddesi İŞKUR'un Başkanının isminin değiştirilmesiymiş ve değerli milletvekilleri, burada net olarak şunu sormak temel görevimiz: Bu Meclis iki yılı tam olarak doldurdu, 14 Mayısın üzerinden tam iki yıl geçti; burada pek çok yasa, kanun görüşüldü, ne acı ki iktidar mensubu arkadaşların canhıraş mücadele edip çıkardıkları kanunlar içerisinde tek bir tane, Allah için tek bir tane "Biz bu milletin yararı için şu kanunu çıkardık." diyecekleri bir şey yok. Bütün her şeyi bürokrasi hazırlamış, paketlemiş, göndermiş; alelusul komisyonlarda görüşülmüş, Genel Kurula gelmiş; haydi kaldırın ellerinizi, indirin ellerinizi, bununla geçiyor. Ya, bari kendinize biraz saygınız olsun, madem yasa teklifi böyle geldi, hiç olmazsa şurada biz müzakere ettik; şu önerileri çok makul bulduk, evet, muhalefet milletvekilleri, siz böyle bir öneride bulundunuz, sizin konuşmalarınızdan şöyle bir husus zihnimize geldi, düzeltiyoruz deyip bir şey düzelmiyor yani robotlar, yapay zekâlar bundan daha iyi çalışıyor, yapay zekâ hiç olmazsa kendisine verilen komuta göre...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Çalışkan, tamamlayın lütfen.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - ...itiraz etmesi gereken yerlerde itiraz ediyor ama buradaki iktidar mensubu arkadaşların şu kanunlardaki yaklaşımını samimiyetle söylüyorum ki bir yapay zekâ ürünü işte bile bulmak mümkün değil.

Onun için, sözlerimi toparlarken; bayrama girerken aziz milletimiz bizden acil müjdeler bekliyor. Pek çok, çok çok acil çıkarılması gereken yasalar var. 1,5 milyon öğrenci af bekliyor. Tıp fakültesi 5'inci sınıf öğrencisi bir şekilde okuldan atılmış, hukuk fakültesi öğrencisi atılmış; diş hekimliği öğrencisi, ilahiyat fakültesi, eğitim fakültesinden öğrenciler bekliyor. Yüksek lisansta, doktorada tez dönemi TİK'lerini geçmiş, son TİK'e takılırken azami süreye takılmış kalmış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Yasa çıksa on beş gün içerisinde doktor unvanı alacak, yasa çıksa mezun olacak insanlar. Bunların gündeme getirilmesi gerekir. Bakın, bu öğrencilere gelecek affın bütçeye bir kuruş ek yükü yok. Aksine, bu insanlar yeniden hayata kazandırılacak. Bugün, özellikle de yargı paketi kapsamında, cezaevlerinde bekleyen on binlerce aile acil bir müjde bekliyor. KHK zulmüyle mazlum olmuş insanlar acil bir müjde bekliyor. Hiç olmazsa bunu şu bayram ayağına, bayram ikramiyesi olarak bu Meclisten geçirelim. Bu milletin de bu Meclisten beklentileri var. Tatile giderken, AK PARTİ Grubunun, biz bu millet için, halk için, çalışanlar için şu yasayı çıkardık diyecekleri bir yasa olsun.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Tekirdağ Milletvekili Selcan Taşçı.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüz yedi yıl önce tam da böyle günler ateşkes görünümlü bir teslimiyet metni kabul edilmiş. O metin gerekçesiyle de Urfa işgal edilmiş. Milletimizin mert bir evladı Urfa Mutasarrıfı Nusret Bey Türk devletini temsil ettiğini unutmamış, bunun ne anlama geldiğini unutmamış; herkesin Türk yenildi sandığı, Türk'ten umudunu kestiği anda çıkmış ve "Haksız yere memleketi işgal eden bir kuvveti karşılamak bir Türk mutasarrıfına yakışmaz." diyerek kendisine verilen "İşgalcine saygıda kusur etme." ahlaksız emrini uygulamayı reddetmiş idamı pahasına. Ben hep, Nusret Beylerin tükenmezliğini, o ruhun dipdiri olduğunu savundum bu kürsüde. Hep ve büyük bir inançla, Türk'ten bir an umudumu kesmeden, günü geldiğinde o ruhun mutlak zuhur edeceğini savundum ve bugün huzurlarınızda, devletimizin bir kere daha, makam uğruna vatandan geçenler ile vatan uğruna canından geçenlerin, geçmeye hazır olanların mücadelesine sahne olduğu şu günlerde ancak lanetlemeye layık olan Mehmetçik katillerinin kahramanlaştırılmasını sineye çekemeyen ve vatandan geçmek yerine makamdan geçen, şahsında Urfa Mutasarrıfı Nusret Bey'in

ruhunun zuhur etmesine vesile olan Tunceli Valisi Bülent Tekbıyıkoglu'nu Türk milleti adına, şehit anaları adına, şehit eşleri adına, şehit çocukları adına minnetle ve saygıyla selamlıyorum.

Kıymetli vekiller, TRT'nin -milletin ve devletin de hayrına olacak -temel ihtiyacı şekli uyumlulaştırma yasaları değil esaslı bir bağımsızlaştırmadır. TRT bugün AK PARTİ'den yana, yarın benim partim İYİ Parti de dâhil olmak üzere hiçbir partiden taraf olma ihtiyacı duymayacak şekilde ve hiçbir iktidarın da onu buna zorlamayacağı, zorlayamayacağı şekilde, bütün bu borazanlaşma ve borazanlaştırma, çiftlikleşme ve çiftlikleştirme girişimlerinin hani şu “eski” denilen ama bir türlü eskitilemeyen Türkiye’de olduğu gibi aslında cezai yaptırıma tabi olacağı şekilde bağımsızlaştırılmalıdır. TRT’yle ilgili en elzem iş, TRT’yi Anayasa’nın sözünden ve ruhundan taraf, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünden taraf, millî egemenlikten taraf ve cumhuriyetten taraf hâle getirmektir. Yapılması gereken, TRT’yi devletin bir kişi veya zümre tarafından yönetilmesinin, bir sınıfın diğer sınıflar üzerinde tahakküm kurmasının aparatı olmayacak hâle getirmektir. AK PARTİ Genel Başkanının aynı zamanda Cumhurbaşkanı olmasından yani aslında sistemden kaynaklanan bir suistimal alanı oluşuyor. TRT, AK PARTİ’den taraf olmayı devletten tarafmış gibi konumlandırarak bu suistimal alanını maalesef hoyratça kullanıyor ama bu konumlandırmanın bile örtbas edemediği bazı gerçekler var. Devletten taraf olup da devlete “seri katil” diyen birini nasıl besleyebilirsiniz o kurumda devlet eliyle mesela? Devletten taraf olup da ay yıldızlı al bayrağımızın Türk Bayrağı olarak anılmasını tartışmaya açan birini nasıl besleyebilirsiniz? Devletten taraf olup da o devletin içinde o devleti içten içe kemiren bir paralel yapı kuran terör örgütünün başına serenatları bulunan birini nasıl alabilirsiniz Kurum yönetimine? Devletten taraf olup da o devleti yıkmaya azmetmiş terör örgütlerinin eli kanlı katillerine nasıl açabilirsiniz ekranınızı? Devletten taraf olup da o devletin temel unsuru olan milletin canını yakmış, depremde 35 vatandaşımızın katlinden sorumlu olarak yargılanan birini ekrana çıkarıp da nasıl şen kakhahalar attırırsınız? Depremzedelerin yasını, acısını, kimi hâlâ mezarsız kayıplarını nasıl bu kadar kolay yok sayarsınız? Devletten yana olup da o devletin kurucularına hem de defaatle nasıl hakaret ettirebilirsiniz ekranlarınızda? Devletten yana olup da milleti nasıl kandırırsınız? “Elektrik faturasındaki TRT payını kaldırdım.” deyip bandrol ücretine yüzde 100 zam yaparak mesela. Velhasıl bandrol yükünden dış yapım harcamalarına, kurum eliyle yapılan manipülasyonundan muhalefeti hedef alan süre ambargosuna, objektif gazete ve gazetecilere dönük ekran ambargosuna, toplum mühendisliği için tarihî dizilere bile propaganda yerleştirme acziyetine; ihale imtiyazına, bizim vergilerimizle bizim olmayan bir ideali büyütmek için başvurduğu ve burada anlatmakla bitmeyecek türlü yolu var TRT’nin ama hepsinin de bir bedel günü olacaktır elbette.

Kanun teklifinin TRT dışındaki kısmı da çok farklı değil aslında. Kamu İhale Kurulu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulu, tamamına getirilen tek bir ölçü var, ölçüsüzlük yani aslında tek cümleyle liyakatsizliği resmileştirme kanunu diyebiliriz biz bu metne. Ama ne gam! TRT1 gastronomi mezunu tarafından yönetilse ne gam! Telekomünikasyon kurumlarını bir ziraatçı yönetse ne gam! Bu kurumların yöneticileri, kendi maaşlarını, kendileri ve gönüllerince belirleseler ne gam! Türk çocukları mesleklerini yapamadıkları için Bakanlık önlerinde feryat ederken yabancı uzman kılıfıyla kamu kadroları sığınmacı istilasına açılma ve bizim çocuklarımız biraz daha işsizleşse, aşsızlaşsa ne gam! Nasıl olsa PKK terör örgütünü Meclise taşıyınca, ulus devletini tasfiye edince, taşları bağlayıp köpekleri salınca; ihaneti, cinayeti, her nevi tehdit ve hakareti sineye çeke çeke ve dahi ödüllendirerek bitirecek nasıl olsa memleketin bütün dertlerini bugünlerdeki lakırtılar.

Cehennem zebanileri cennete götürecek hepimizi. Ne karşılığında? İşte, tam orada diller lal, herkes karnından konuşuyor. Nedir bu dillerden düşmeyen demokratikleşme adımları? Nasıl daha eşit kılacaksınız yeni bir anayasa ile milleti? Bölerek mi? Türkiye Cumhuriyeti Anayasası madde 10 “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.” Bundan daha ayırmayan hangi cümleyi yazınca biz eşitlenmiş sayılacağız? Mevzubahis,

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na herhangi bir grup için selfdeterminasyon hakkı oluşturacak, yani Sevr'e dönüştürecek hâle getirmekse; bu yolla uluslararası müdahalenin, işgalin, iç savaşın zemini yapmaksa; bugün kendisine bugünlerin Damat Ferid'i olmayı yakıştıranlar varsa eğer bu ülkede, bugünlerin Şeyh Sait'i, Sait Molla'sı, bugünlerin Mevlânzâde'si olmayı yakıştıranlar varsa o vakit bize de bugünlerin Hasan Tahsinleri olmak yakışır; Demirci Efeleri, Şahin Beyleri, Kemal Beyleri, Nusret Beyleri olmak yakışır, oluruz da.

Adımdan olduğum kadar eminim ki bunları hamaset sananlar var aranızda, küçümseyenler, bizi sayımızla tanımlayanlar var; bilmiyorlar ki adanmış bir vatanperverden daha güçlü bir silah, teknoloji, strateji, ordu icat edilmemiştir yer üstünde. Başta andığım Nusret Bey idamından önce kardeşine yazdığı son mektupta şöyle diyordu: "Küçük çocuklarımı, zevceyi yalnız ve pek fakir bırakıyorum. Beş gün sonra yiyecekleri bile kalmayacaktır. Allah aşkına onları sokaklarda bırakma. Babaları mücrim değil, şehittir. İşte, son nefesimde hiçbir şeyden korkmayarak vicdanımdan kopup gelen şu ifadeleri sana ıblâğ ediyorum: 'Vatanım yaşasın, elbet bir gün gelir hesabı sorulur, masumların ahı büyüktür.'" Bilmiyorlar ki biz her birimiz tıpkı onun gibi her şeyimizden geçip ve o olmaya talibiz. Tarih bize eğer o şerefi nasip etmezse ahını sahihsiz bırakmamaya talibiz. Gücümüzü sayımızdan ibaret sayanlara, sananlara gülerim sadece. Zira, tıpkı Halide Edib'in Fatih'ten bütün dünyayı ikaz ettiği gibi "Sayımız, sıfatımız değil, bizim en güçlü silahımız hak ve Allah'tır. Tüfek ve top düşer, hak ve Allah bakidir. İktidarlar gider, hak ve Allah bakidir. Bizde bize rağmen her şeyi yapmaya muktedir olduğunu sananların yüzüne tükürecek kadar evlatlar, analar; bizim kalbimizde aşk ve iman, milliyet duygusu bakidir."

Son söz: Burası Şeyh Sait'in isyan ettiği cumhuriyeti kuran Gazi Meclistir arkadaşlar. Burası Şeyh Sait'in yolundan giden kalkışmacılara saygı gösterme değil onları lanetleme yeridir. Askeriyle, polisyle, korucusuyla, bayrağıyla, diliyle, bölünmezliğiyle, vataniyle, milletiyle, egemenliğiyle bu devletin herhangi bir unsuruna hakaret edenin burada görüp görebileceği tek şey budur. Bu çatı altında kimin haddinin ne olduğunun başı, sonu, sınırı, tamamı cumhuriyettir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Taşcı.

SELCAN TAŞCI (Devamla) - Ona ihanet edenler bu çatı altında hiçbir hakkın da hiçbir haddin de sahibi değildir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Mustafa Baki Ersoy, Kayseri Milletvekili.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan 199 sıra sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin ikinci bölümü üzerine konuşma yapmak üzere Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi ve ekranları başında bizleri izleyen aziz Türk milletin tüm fertlerini en içten dileklerle selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz teklifle Anayasa Mahkemesinin iptal kararları sonrasında doğan yasal boşlukları gidermek, kamu yönetimimizin etkinliğini artırmak ve uygulamada oluşabilecek tereddütleri ortadan kaldırmak amaçlanmaktadır. Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin getirdiği hızlı, etkin ve çözüm odaklı yönetim anlayışı doğrultusunda devlet kurumlarımızın uyum içinde çalışmasını sağlamak, Anayasa Mahkemesi kararlarını titizlikle yerine getirmek ve kamu hizmetlerinde sürekliliği temin etmek temel amacımızdır.

Söz konusu teklifin konuşmama konu ikinci bölümünde 11'inci madde kapsamında Savunma Sanayii Başkanlığımızın etkinliğini ve yetkinliğini artıracak önemli bir adım atılmaktadır. Millî savunmamızın omurgası hâline gelen Savunma Sanayiimizde projelerin daha hızlı, verimli ve bürokratik engellere

takılmadan yürütülmesi amacıyla 3212 sayılı Kanun kapsamında daha önce Millî Savunma Bakanımıza verilmiş olan bazı yetkilerin Savunma Sanayii Başkanımıza da devredilmesi sağlanmaktadır. Ayrıca Savunma Sanayii Başkanlığı personelinin projelere odaklanabilmesi adına kişi güvenlik belgesi alma zorunluluğu kaldırılmaktadır. Bu düzenleme Türk savunma sanayisinin atılım hamlesine katkı sağlayacak, yerli ve millî üretim kapasitemizin önünü daha da açacaktır.

12'nci maddemizde Kamu İhale Kurulu üyelerinin tarafsızlık ve adillik ilkelerine tam anlamıyla riayet etmesi güvence altına alınmaktadır. Anayasa Mahkemesinin kararı doğrultusunda hazırlanan bu düzenleme, Kurul üyelerinin herhangi bir siyasi partiyle bağlarının olmamasını, geçmişte veya hâlihazırda siyasi parti üyeliği ya da adaylık ilişkilerinin bulunmamasını şart koşturmaktadır. Böylelikle Kamu İhale Kurumunun kamu vicdanında tarafsızlık ve bağımsızlık ilkesini güçlendirecek önemli bir düzenleme yapılmaktadır.

13'üncü maddede kamu kurum ve kuruluşlarında uzman ve uzman yardımcılarının idari hizmet sözleşmesi veya iş mevzuatına tabi olarak istihdam edilmesine yönelik usul ve esaslar belirlenmektedir. Günümüz kamu yönetiminde nitelikli insan kaynağının en etkin şekilde değerlendirilmesi gerekliliği ortadadır. Bu düzenleme kamu kurumlarımızın görevlerini daha profesyonel ve yetkin kadrolarla yürütebilmesine zemin hazırlayacaktır.

14'üncü maddede özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerde yerli veya yabancı personelin sözleşmeyle istihdam edilmesinin önü açılmaktadır. Cumhurbaşkanlığı, Bakanlıklar ve diğer kamu kurumlarının teşkilat kanunlarında öngörülmek şartıyla bu düzenleme, kamu hizmetlerinin daha hızlı ve kaliteli şekilde yürütülmesini sağlayacaktır. 657 sayılı Kanun ve diğer mevzuatlar çerçevesinde oluşabilecek sınırlamalar kaldırılarak proje bazlı esnek çalışma modeli getirilmektedir.

15'inci maddeyle kamu kurum ve kuruluşlarında Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle yapılan görev ve teşkilat değişikliklerinde personelin hangi kurumlara devredileceği, atama süreçleri ve özlük hakları gibi konular netleştirilmektedir. Bu düzenlemeyle personel hakları güvence altına alınmakta, kamu personelinin mağdur edilmesinin önüne geçilmektedir. Özellikle Türkiye İş Kurumuyla ilgili 16'ncı ve 17'nci maddelerde il müdürlüklerinde görev yapan yöneticilerin görevden alınmaları veya görevlerinin sona ermesi hâlinde hak kaybı yaşamamaları hedeflenmiştir. Bu düzenlemelerle Türkiye İş Kurumu il müdürlüklerinde görev yapan değerli yöneticilerimizin hakları korunacak, aynı zamanda uygulama birliği sağlanarak mevzuattaki boşluklar giderilecektir. 24 Kasım 2023 tarihi itibarıyla görevde bulunan il müdürlerinin yeni atandıkları kadro veya pozisyonlardaki mali ve özlük haklarına ilişkin belirsizlikler ortadan kaldırılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmamın bu bölümünde oldukça önemli olduğunu düşündüğümüz birkaç hususa değinmek istiyorum.

İlk olarak, ülkemizde çölyak hastalığı ve gluten intoleransıyla mücadele eden vatandaşlarımızın yaşam kalitesini artırmaya yönelik taleplerimizi dile getirmekle birlikte, bu düzenlemelerin hayata geçirilmesinin hâlihazırda bu rahatsızlıkla mücadele eden bireylerimiz açısından büyük önem taşıdığını vurgulamak isterim. Bu kapsamda çölyak olan bireyler için Türkiye'de satılan glutensiz gıda ürünlerinin katma değer vergisi oranlarının yüzde 1 seviyesine düşürülmesi, glutensiz menü ve ürün servisi sunan restoran ve işletmelerin teşviklerle desteklenerek yaygınlaştırılması gerektiğine inanıyoruz. Ayrıca, vatandaşlarımızın güvenli ürünlere kolay erişimi için glutensiz ilaç ve gıda takviyelerine yönelik açık ve zorunlu etiketleme uygulamalarının hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra Türkiye Büyük Millet Meclisinde görev yapan veya Gazi Meclisimizi ziyaret eden çölyak hastaları için özel bir mutfağa sahip glutensiz yemek servisi sunan bir lokanta açılmasının da değerlendirilmesini Sayın Başkanımız Numan Kurtulmuş Beyefendi'den talep ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ikinci önemli husus olarak sevdamız Kayserispor'un altyapısına ilişkin bir konuyu da yüce Meclisimizin dikkatine sunmak isterim: Şehrimizde Kayserispor ve özellikle son dönemde sergilediği başarılı performansla dikkatleri üzerine çeken Erciyes 38 Futbol Kulübü olmak üzere 2 profesyonel futbol kulübümüz bulunmaktadır. Kayseri'mizin en büyük markalarından biri olan, Kayserispor'un maçlarını oynadığı Kadir Has Stadyumu merhum hayırseverimiz Sayın Kadir Has'ın vizyoner katkılarıyla şehrimize kazandırılmış, modern yapısı ve kapsamlı altyapısıyla Türkiye'nin sayılı stadyumları arasında yer almaktadır ancak Erciyes 38 Futbol Kulübünün maçlarını oynadığı mevcut stat tescilli bir atletizm sahası olarak yapılmış olup bir futbol stadyumu olarak yeterli şartlara sahip değildir. Hem saha zemini hem de ölçüleri açısından yetersiz kalmakta, ayrıca yaklaşık 2 bin sporcumuzun antrenmanlarını sürdürdüğü bu alanda yoğunluk yaşanmaktadır. Bu kapsamda, şehrimizin ikinci profesyonel takımına ve amatör spor kulüplerine destek amacıyla doğal çimli, soyunma odalı, en az 5 bin kişilik tribün kapasitesine sahip, tam donanımlı yeni bir stadyumun bu kez devletimizin eliyle Kayseri'mize kazandırılmasını talep ediyoruz. Gençlik ve Spor İl Müdürlüğümüzle yaptığımız görüşmelerde Kayseri'mizde bu yatırım için uygun alanların olduğu ve Bakanlığımızda da bu özelliklere uygun projelerin hâlihazırda hazır bulunduğu teyit edilmiştir. Kayseri'mizin ve Türk sporunun geleceği adına bu talebimizin de karşılık bulacağına olan inancımız tamdır.

Son olarak, toprağı alın teriyle yoğuran ve geleceğimizi yeşerten tüm emektar çiftçilerimizin bir talebini dile getirmek istiyorum. Ne yazık ki başta Kayseri'miz olmak üzere, birçok ilimizde son günlerde yaşanan don olayları çiftçilerimizi derinden etkilemiş, ekili alanlarda ciddi zararlar meydana gelmiştir. Âdeta doğal afet boyutuna ulaşan bu olumsuzluklar karşısında devletimizin her zaman olduğu gibi üreticilerimizin yanında olacağına yürekten inanıyoruz. Bu kapsamda, çiftçilerimizin mağduriyetinin bir nebze de olsa giderilmesi ve üretime devam edebilmeleri için 2025 yılına ait mazot ve gübre desteklerinin öne çekilerek, bir an evvel ödenmesi yönündeki talebimizi yüce Meclisimizin ve ilgili Bakanlıklarımızın dikkatine sunuyorum. Türk tarımının sürdürülebilirliği ve çiftçilerimizin geleceğe güvenle bakabilmeleri adına bu desteklerin hayata geçirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; söz konusu teklifi olumlu değerlendirdiğimizi belirtiyor, yüce Meclisimizi bir kez daha en derin saygılarımla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayıgıt.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle, yüreği barış için atan tüm halkları ve cezaevlerinde haksız hukuksuz şekilde yıllardır tutulan tüm yoldaşlarımı saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum.

Türkiye'de maalesef kanun yapma tekniği ve kalitesi uzun zamandan beridir bir tartışma konusu olarak karşımıza çıkmakta. Özellikle, 2010'ların akabinde başvuru torba tasarısı tekniği doğru ile yanlışın, eksik ile fazlanın iç içe geçtiği bir hâl almış durumda. Bu sebeple, muhalefetin doğru bulup yapıcı bir şekilde katkı sunarak destekleyeceği düzenlemeler de torbanın içindeki yanlışların maalesef kurbanı olarak karşımıza çıkmakta. Dolayısıyla torba yasa tekniği iktidar ile muhalefetin buluşacağı zemine de zarar veren bir niteliktedir. Oysaki yapmamız gereken şey, bir araya gelebilmemizi sağlayacak bir zemini mümkün olduğu oranda genişletmek olmalıdır.

9 Temmuz 2018, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçişle birlikte "uyum" adı altında kararnamelerle birçok düzenleme yapıldı ve bunların çoğu KHK ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle yapılarak Anayasa'da tanımlanan Meclisin yasama yetkisi tam olarak baypas edilmiştir; bunun üzerine Anayasa Mahkemesi 2023 yılı içerisinde yayınladığı kararla yüzlerce maddeyi iptal etmiştir. Burada birinci

sorun: AKP iktidarının AYM kararlarına aykırı bir şekilde yedi yıl boyunca mevcut yasal düzenlemeleri uygulamada kullanmış olmasıdır. Diğer bir noktaysa AYM'nin iptal ettiği kararın yayınlanmasından çok sonra bunları Plan ve Bütçe Komisyonuna geri getirmesidir. AYM'nin ilgili kararlarına bakıldığında özetle şu uyarılarda bulunduğunu net bir şekilde görebiliriz, ne diyor: “Yasama yetkisi Meclisindir, yetkini aşamazsın. Kanunla düzenlenmesi mümkün şeyleri bu şekilde yapamazsın.” diye uyarıyor, “Yapacağın düzenlemeler gerçekten hükümet sistemi değişikliğiyle uyumlu olmalıdır.” diyor. Buna rağmen siyasi iktidarın bildiğini okuduğu hepimizin malumu çünkü işler ve süreçler birbirini tekrar ederken yanlışlardaki ısrarla yeni bir usul inşa edilmiştir. Bu sebeple, aynı mahiyette bir torba tasarısı daha perşembe günü Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşeceğiz. Tabii, ondan önce de komisyon süreci biten bir torba tasarı daha bugünlerde Genel Kurula gelecektir.

Bütün bunlar tek bir komisyonun üzerinde ciddi bir iş yüküne neden olurken politikadan ekonomiye, ekolojiden günlük yaşama kadar birçok ciddi ve acil sorunun da tartışılmamasına neden olmaktadır. Dolayısıyla, işçinin, emeklinin, emekçinin, kadınların ve çocukların sorunlarına odaklanmak, toplumsal barışın büyütülmesi için çalışmalar yapmak hepimizin üzerine vazifedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; üzerinde konuştuğumuz bölümde Kamu İhale Kurulunun nasıl teşekkül edeceği ile sözleşmeli uzman istihdamına ilişkin düzenlemeler de mevcut. Özellikle, Kamu İhale Kurulunun teşekkülünde Cumhurbaşkanının tek söz sahibi olması, sözleşmeli istihdam, uzman istihdamında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu pas geçilerek Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine atıfta bulunulması kaygılarımızı derinleştiren noktalar olarak karşımıza çıkmakta çünkü bugün kamu ihalelerinden en çok pay alan şirketlerin Hükümete yakın şirketler olduğu gerçeğiyle hepimiz karşı karşıyayız. Eğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilgili ihalelerde gereken şeffaflık ve denetlenebilirlik koşulu sağlanmazsa toplumsal kuşkuvarın da önüne hiçbir surette geçilemeyecek.

Bunun yanında, devlet memurları personel rejimi de tartışmalı ve sorunlu bir şekilde karşımıza çıkmakta. Ehliyet ve liyakat ilkesi esas alınmadığı için birçok gencin geleceğiyle oynanırken KHK'lerle sadece bir kararla bir gecede işinden edilen on binlerce insanın yaşadığı mağduriyet hâlâ giderilmemiştir. KHK'ler yuva yıkmıştır, hastalık üretmiştir, ölüm getirmiştir çünkü ekmeği çalınan, işinden edilen on binlerce yurttaş âdeta sivil bir ölüme sürüklenmiştir bu KHK'lerle. Geline aşamada KHK'lilerin mağduriyetini görmek, buna adil bir çözüm bulmak hepimizin görevidir, hepimizin boynunun borcudur. Özellikle, toplumsal barışın kapısını sonuna kadar açmanın bir yolu da KHK prangasından en kısa sürede kurtulmaktır. Bu sebeple, KHK zulmü bir utanç olarak burada durmamalı, bir vebal olarak artık taşınmamalı; derhâl KHK'ler iptal edilsin diyor, siyasi iktidara da KHK zulmüne son verme çağrısında bulunuyoruz.

Bir diğer ciddi sorun da mülakat sistemi olarak karşımıza çıkmakta çünkü kamu istihdam rejiminde mülakat sistemi gençlerin umuduna saplanan bir hançerdir. Yıllarca emek vererek girdiği sınavdan gerekli atanma puanını alanların karşısına bir mülakat duvarı örülmüştür. Bundan en çok etkilenen kesimlerin başında da şüphesiz ataması yapılmayan öğretmenler gelmektedir. Siyasi iktidar on binlerce gencin emeğini “ücretli öğretmenlik” adı altında heba ederken sözleşmeli öğretmenlikle de güvencesizliği derinleştirmekte ve dayatmaktadır. Eğitim emekçilerinin yaşadığı sorunlar bir tarafa, mülakat sistemi de ciddi bir haksızlığa sebep olmakta. Bu sebeple binlerce mülakat mağduru öğretmen her hafta Millî Eğitim Bakanlığının önünde iki yüz güne yakındır bir nöbet eylemi içindeler. Mülakatın kendisinin bir ucube olması yetmezmiş gibi hesaplamaların yanlış yapıldığı iddiası da ortada. Dolayısıyla, siyasi iktidar 2023 seçimleri öncesinde verdiği “mülakatın kaldırılacağı” sözünü artık yerine getirmeli, eğitim emekçilerinin sorunlarına da en kısa süre içerisinde çözüm üretmelidir.

Sayın milletvekilleri, bölgemizde yaşanan gelişmeler karşısında toplumun üstün yararını gözeterek doğru adımlar atmakla hepimiz yükümlüyüz. Bu amaçla, ülkenin enerjisini tüketen ve sinerjisini yok

eden tüm kısır döngülerden kurtulmak zorundayız. Bugüne kadar her kuşak bir önceki kuşağın devrettiği sorunlarla boğuşmak durumunda, boğuşmak zorunda kaldı. Kuşaktan kuşağa devredilen sosyopolitik sorunlarımız ortadan kalkmadı veya unutulup gitmedi. Ülke olarak demokrasiyi, insan haklarını, özgürlükleri, adaleti ve barışımızı öteledikçe tüm bunların bir çığa dönüşmesine de sebep olduk. Özellikle ülke tarihiyle yaşıt Kürt sorununu çözümsüz bırakmanın bugüne kadar hiçbir artısı görülmedi. İşte tam da bu sebeple, Kürt sorununda demokratik çözüm, onurlu ve kalıcı bir barış inşası Türkiye Büyük Millet Meclisinin önünde de kutsal bir vazife olarak durmaktadır.

Kürt ve Türk halkı bin yıllık geçmişleri boyunca bir araya geldikçe güçlü bir gelecek inşa ettiler. İki halkın sahip olduğu politik ve kültürel miras diğer halkların da varlığıyla zenginleşerek bugüne kadar taşındı. Bugün, Mezopotamya ve Anadolu toprakları hem kimlik çeşitliliği hem de bereketli topraklarıyla huzurlu ve zengin bir geleceğin kurulması anlamında bizlere muazzam bir imkân sunmakta.

Elbette bunun yolunu demokratik toplumu büyüterek ve kalıcı bir barışı sağlayarak yapabiliriz çünkü savaşın kazananı olmaz ama biliyoruz ki barışla herkes, her kesim kazanır. Bu sebeple, demokratik çözüme katkı sunan ve barışa imkân sağlayan tüm aktörlere teşekkür etmekten de kaçınmamalıyız. Özellikle barış ve demokratik toplum çağrısının her yerde yaşamsal hâle getirilerek demokratik toplumun inşa edilmesi artık bizler açısından kaçınılmazdır. Bunun için tarihsel paranoyalardan kaçınarak karşılıklı anlayış ve eşit yurttaşlık temelinde en güzel bahara kavuşabilir, sonsuz ve güzel baharların yakın olduğunu çok rahat bir şekilde görebiliriz.

Sayın Başkan, değerli hazırun; barış umudunun büyüdüğü bugünlerde şüphesiz gözler cezaevlerine de çevrilmiş durumda çünkü barış ikliminin uğraması gereken yerlerin başında tabii ki cezaevleri gelmekte. Fakat cezaevlerinde hak ihlalleri ile kötü muamele maalesef sonlanmış değil, hatta her geçen gün artarak karşımıza çıkmakta.

Kırıklar Cezaevinde tutulan İlyas Başak fiziki ve psikolojik baskı altında olduklarını aktarıyor; cezaevi idaresinin baskılarından dolayı tutsaklar açık ve kapalı görüşe çıkmayacaklarını, baskılardan dolayı açlık grevine gireceklerini söylüyorlar. Yine, Cezaevi Müdürünün “Ben sizin fermanınızım, sizin buradan ancak cenazeniz çıkar.” şeklinde tehditler savurduğu da kamuoyuna yansımıştır. Benzer bir durum Buca F Tipi Cezaevinde de yaşanıyor. Hasta mahpus Zerdeşt Oduncu baskılara karşı bir haftadır açlık grevinde olduklarını ifade ediyor. Burada da Cezaevi Müdürünün “Süreç bitsin, başınıza ne getireceğimi biliyorum.” tehdidinde bulunduğu bilgisi var. Belli ki barışın ve çözümün karşısına duvar örmek isteyen bazı klikler söz konusu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın, buyurun.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Devamla) - Teşekkür ederim.

Aksi takdirde, bu tehditlerin sahiplerinin kimden ve nereden cesaret aldıkları tespit edilmeli, siyasi iktidar buna gözünü kapatmamalı. Çünkü cezaevleri barışın da sürecin de turnusoludur diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Mustafa Erdem.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MUSTAFA ERDEM (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen kıymetli vatandaşlarımız; Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin ikinci bölümü üzerine Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugün yine burada, Cumhurbaşkanlığı Hükümet sisteminin getirilmesiyle birlikte çıkarılan çok sayıda kanun hükmünde kararnamenin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesiyle birlikte yeniden önümüze getirilen torba kanun tekliflerini görüşüyoruz. İktidar torba yapmaktan bıkmadı, biz de söylemekten

yorulduk. Böyle bir yasama olmaz, bu tekliflerin bir kısmında yine Anayasa'ya aykırılıklar var fakat AKP iktidarı nasıl yedi yıldır ülkeyi Anayasa'ya aykırı yönetiyorsa yine Anayasa'ya aykırı düzenlemeler yapıp yönetmeye devam etmek istiyor; ne Anayasa tanıyor ne de hukuk. Cumhurbaşkanlığı sistemine geçerken ülkenin uçacağına, bürokrasinin yavaşlığından kaynaklanan sorunların ortadan kalkacağını iddia edenler yedi yıldır hâlâ sorunları çözebilmiş değil. Ülkenin bugün ekonomiden sosyal yaşama geldiği durum ortada. Vatandaş açlığa mahkûm edilmiş, hukuk ayaklar altında, bu iktidar ise hâlâ sistemlerini yasaya uydurmak için çaba sarf ediyor, Anayasa'nın arkasından dolanmaya devam ediyor çünkü bu iktidarın ülkede tek hedefi kendi varlıklarını devam ettirmek; vatandaş umurlarında değil.

Değerli arkadaşlar, bakın, salona bir bakın. Kendi getirdikleri teklifin görüşüldüğü salonda iktidardan kimse yok, yazıktır.

CAVİT ARI (Antalya) - Yoklar, yoklar; takip etmiyorlar.

RESUL KURT (Adıyaman) - Buradayız Mustafa Bey.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) - Kulisteyiz kuliste, çay içiyor arkadaşlar.

MUSTAFA ERDEM (Devamla) - Evet, 5-6 arkadaşımız varmış; teşekkür ederiz sizler burada olduğunuz için.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) - Sıkıntı yok, buradayız.

MUSTAFA ERDEM (Devamla) - Değerli milletvekilleri, burada vatandaşın çözüm bekleyen yüzlerce sorununu konuşmamız gerekiyor.

Seçim bölgem tarımın ve turizmin başkenti Antalya'da çözüm bekleyen onlarca sorun var. Turizm sezonu açılıyor, Antalya her yıl turizmde rekorlar kıran, ülkeye ciddi döviz girişi sağlayan bir şehir fakat Antalya sezonu her yıl sorunlarla karşıılıyor. Bakın, Antalya'nın Kaş, Kalkan bölgesi başta olmak üzere, Adrasan ve Olimpos gibi birçok yerinde uzun yıllardır devam eden villa turizmi ve bungalovlar son dönemde yaşanan turizm konut kiralama belgesi iptalleri nedeniyle ciddi bir belirsizlik sürecine girmiştir. Sadece Kaş ilçesinde turizm amaçlı kullanılan 2.880 adet villanın hâlen turizm konut kiralama belgesi bulunmamaktadır. Sektör imar sorunlarının çözülmemesi nedeniyle büyük bir krizle karşı karşıyadır. Ayrıca bu konudaki faaliyetler kayıt dışına kaydığınan vergi ve prim kaybı yaşanmaktadır. Kayıt dışına itilen villa işletmeleri nedeniyle bölge ekonomisi yüzde 90 oranında kayıt dışına yönelmiş, milyarlarca lira kazanç kayıt dışında kalmış, ciddi bir vergi ve prim kaybının yanı sıra ülke ve bölge turizmine bir büyük darbe vurulmuştur.

Buradan Turizm Bakanına, iktidar yetkililerine bir kez daha seslenmek istiyorum: Yeni sezon öncesi buralar için özel kiralama izni çıkmaması hâlinde bölgede büyük bir mağduriyet yaşanacaktır. Bu sorunu çözmek için bölge halkıyla, turizmcilerle oturup bir çözüm yolu bulalım. Maalesef Turizm Bakanı gidiyor, turist gibi gezip hiçbir soruna değinmeden geri dönüyor. Bu insanlara eksiklerini tamamlamak için zaman verelim, yol gösterelim, düzenleme yapalım; yapalım ki hem bölge ekonomisi hem de ülke ekonomisi zarar görmesin.

Diğer taraftan, geçtiğimiz hafta Çiftçiler Günü'nü kutladık. Ben buradan emeği ve alın teriyle üreten, bu ülkeye katkı sağlayan tüm çiftçilerimizin gününü bir kez daha kutluyorum. O gün iktidar mensupları çıkıp yine çiftçilere yıllardır olduğu gibi vaatlerde bulundular fakat bunlar hiçbir zaman gerçekleşmiyor. Çiftçiler, bu iktidarın tarım politikası nedeniyle günden güne yoksullaşıyor, üretmez duruma geliyor. Bir taraftan küresel ısınma ve iklim krizinin etkileri, kuraklık, don, dolu üreticisi perişan ederken diğer taraftan maliyet artışları çiftçiye âdeta üretmez hâle getiriyor. Gübre fiyatları geçen yılın nisan ayına göre yüzde 35-40 artmış, üretim maliyetleri ona keza yine aynı oranda artmış, satış fiyatları ise hiç değişmemiş değerli arkadaşlar yani üretici bir yılda yüzde 35 yoksullaşmış. Gelecek yıl ise dövizle bağlı olarak maliyetlerin yüzde 35-50 arası yükselmesi bekleniyor. Bu şartlar altında çiftçi nasıl üretecek? Çiftçinin traktörüne koyduğu mazotun litresi 45 lira olmuş. Zenginın yatlarına ÖTV'siz mazot veriliyor; çiftçi üretiyor, bu ülkenin halkını besliyor, ekonomiye katkı sunuyor ama ÖTV'siz mazot alamıyor; bu, kabul edilemez.

Değerli arkadaşlar, Antalya aynı zamanda tarımın da başkenti. Gidin, Antalya haline bir bakın, çiftçiyle konuşun; Antalya’da, Aksu’da, Gazipaşa’da, Kumluca’da, birçok üretim yapan ilçede bir kilo domatesi 22 TL’ye üreten çiftçi 10-12 TL’ye alıcı buluyor. Bu insanlar tüm zorluklara rağmen tarım yapmaya devam ediyor; bu, kabul edilebilir bir durum değil. Yakında çiftçi üretemez hâle gelecek, evini geçindiremeyen çiftçi emeğinin karşılığını alamadığı için, karnını doyuramadığı için çiftçiliği bırakacak. Veriler de bunu söylüyor: On beş yıl önce 6 milyon olan çiftçi sayısı bugün 2 milyon 200 bine düşmüş. Değerli arkadaşlar, Türkiye’de çiftçilik yapanların yaş ortalaması 55-59 civarında. Gençler tarımdan uzaklaşmış ve emeğinin karşılığını alamadığı için de bu işi yapamaz hâle gelmiş. AKP iktidarı tüm bunları görmezden geliyor. Tarım politikaları sorunlu, çiftçiler borç içinde, Tarım Kanunu’na göre bile 2025 yılında 615 milyar destek alması gereken çiftçiye 135 milyar destek veriliyor ama o da zamanında verilmiyor. Bu şekilde devam ederse önümüzdeki yıllarda gıdaya ulaşmakta hepimiz maalesef çok zorluk çekeceğiz.

Değerli milletvekilleri, bir de muhasebe meslek camiasının hiç yararlanmadığı bir mali tatil var. Bildiğiniz gibi, 1-20 Temmuz sözde mali tatil. Mali tatilin bittiği tarihten itibaren beş gün içinde bütün beyan ve bildirimlerin verilmesi gerekiyor. Bir meslektaş beş gün içinde bu beyan ve bildirimleri maalesef veremez yani adı konulmuş ama kadük kalmış bir mali tatilden bahsediyorum. Buradan Sayın Hazine ve Maliye Bakanımıza sesleniyorum: Mali tatili uygulanabilir kılmak için temmuz ayında verilmesi gereken beyannameleri ağustos ayı beyanlarıyla birleştirin. Sayın Bakanım, geçen söyledim, yine söylüyorum: Bir gün bir gece sokağa çıkın, kafanızı kaldırdığınızda apartmanlarda yanan ışıklar bilin ki muhasebe bürolarının ışıklarıdır. Bir düzenleme yapın, meslek camiamızın hakkı olan tatili verin, meslek camiamız da size gönülden teşekkür etsin.

Son olarak, Akdeniz Üniversitesinde bu yıl düzenlenmesi planlanan 40’ıncı dönem mezuniyet töreni bütçede tasarrufa gidileceği gerekçesiyle iptal edilmiş. Ya, bu ülkede tasarruf edecek başka bir şey bulamadınız da öğrencilerin mezuniyet törenini mi tasarrufla değerlendireceksiniz? Yoksa öğrencilerin birlikteliğinden ve yaratıcı pankartlarından mı korkuluyor? Bu yanlış karardan bir an önce vazgeçilmeli ve öğrencilerin mezuniyet mutlulukları gölgelenmemelidir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, gruplar adına konuşmalar sona ermiştir.

Şimdi şahsı adına söz alacak arkadaşları davet ediyorum.

Cavit Arı, Antalya Milletvekili.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; öncelikle sizleri saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, kamuda çalışan mühendislerin gerçek anlamda sorunları var. Kamu mühendisleri üretim, düzenleme, denetleme, işletme gibi devletin temel alanlarında görev almakta, çalışmaktalar. Kamu mühendisleri birçok farklı kurum, kuruluşta ülkemizin gelişmesi ve kalkınması için hizmet vermektedir. Bilişimden enerjiye, savunmadan ulaşıma, sağlıktan gıdaya, tarımdan ormana, turizmden çevreye, sanayiden madene, üst yapıdan altyapıya, ziraatten adaletle, eğitimden güvenliğe kadar akla gelebilecek her türlü alanda yani devletin neredeyse tüm mekanizmalarında görev yapmaktalar. Son yıllarda birçok kariyer meslek grubunun hem aktif çalışanlarına hem de emeklerine muhtelif iyileştirici düzenlemeler yapıldı bu Mecliste. Ancak mühendis, mimar ve şehir plancılarına yönelik olarak hiçbir düzenleme yakın tarihte yapılmadı; devletimizin her zaman övgüyle bahsettiği ve gece gündüz emek veren, fenni, hukuki ve mali mesuliyet taşıyan birçok meslek grubunda yer almalarına rağmen maalesef üvey evlat muamelesi görmeye devam etmekte.

Bu anlamda, Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğünün yayınladığı Çalışma İzni Değerlendirme Kriterleri gereğince, yabancı mühendisler ülkemizde en az asgari ücretin 4 katı oranında ücret verilmesi

kararlaştırılmış ve uygulanırken bugün mühendislerimiz asgari ücretin neredeyse ancak 2,5 katı kadar maaş alabilmekteler.

Son yıllarda, asgari ücrete göre kıyaslandığında, kamu mühendislerinin almış olduğu ücretler oransal anlamda her geçen gün düşmektedir. Örneğin, 2016’da asgari ücretin neredeyse 3,5 katı civarında olan ücretler bugünlerde asgari ücretin 2,5 katına hatta daha da azına kadar inmiş durumdadır yani kısacası, devletimizin her alanında yer alan bu teknik arkadaşlarımız maalesef ekonomik anlamda sıkıntı yaşar durumdadır.

Son yıllarda, özellikle tabiplerde, diş hekimlerinde iyileştirmeler, hâkim, savcı meslek gruplarında iyileştirmeler yapıldı. İmkân olsa o alanlarda çalışan arkadaşlarımıza daha da fazla verilebilse ancak kamu mühendisleri bu meslek alanlarına yapılan iyileştirmelerin yanında hiçbir iyileştirme ve destek alamamış durumdalar. Öyle ki yanlarında çalışan, yardımcı hizmette bulunan, zaman zaman da talimatla kendilerinin görev verdiği çalışan durumunda olan yanlarındaki personelden daha düşük ücret alır durumdalar. Kısacası, başta iktidara sesleniyorum: Deprem olduğunda koşan, yangın olduğunda koşan, sel olduğunda koşan kamu mühendislerinin, tarım dediğimizde tarımla ilgili her türlü mücadele içinde yer alan mühendislerin, köprü yapımında yer alan mühendislerin, şantiyelerde çalışan mühendislerin, yol yapımında çalışan bu mühendislerin, kamuda yer alan mühendislerin hak ettiği sosyal güvencelere ve özellikle de gelire kavuşmaları gerekmekte ve onların gerek maddi anlamda gerekse moral ve motivasyon anlamında desteklenmeye ihtiyaçları var. Onlar ne kadar verimli çalışırsa ülke o kadar ayağa kalkar diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAşKAN - Ankara Milletvekili Orhan Yegin.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ORHAN YEGIN (Ankara) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; aziz milletimizi ve onu temsil eden Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Muhalefetten arkadaşları hem Komisyonunda hem bugün burada hem geçen hafta dinledik. Tabii, oldukça eleştiriler var. Özellikle bir sistem eleştirisi, “Ucube bir sistemin getirdiği angaryayla uğraşıyoruz.” yorumları çokça yapıldı. şimdi, arkadaşlar, 2017 yılında bir sistem değişikliğine gittik ve 2018 yılında yaptığımız seçimlerle beraber vatandaşın karşısına çıktık, bir Anayasa değişikliği talebinde bulunduk. Bütün siyasi partiler, bütün siyasiler vatandaşa karşı tezlerini sundular, düşüncelerini sundular, fikirlerini sundular ve vatandaşımız, aziz milletimizin büyük bir çoğunluğu Cumhuriyet’in, AK PARTİ’nin tezlerine mukabelede bulundu ve referandumla beraber gelen sistemle beraber, milletin onayladığı sistemle beraber, milletin kabul ettiği sistemle beraber ve “Bundan sonra Türkiye’nin ben bu şekilde yürümesini istiyorum.” dediği sistemle beraber bir sonuca vardık ve AK PARTİ’nin, Cumhuriyet’in tezlerinin arkasında duruldu.

Bu sistem geldiği zaman, o dönem kanunla -2018 yılında- Meclis yetkisini kullanmış. şimdi, yetkisizlikten bahsediliyor. Meclis yetkisini kullanmış ve 2018 tarihinde kanunla Türkiye Büyük Millet Meclisi Bakanlar Kuruluna sisteme uygun bir şekilde Anayasa’da yapılan değişikliklere uyum sağlanması amacıyla çeşitli kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılması noktasında yetki vermiş; bu yetki kullanılmış, kanun hükmünde kararnamelerle yeni sisteme uyum için düzenlemeler yapılmış ve bununla ilgili olarak Cumhurbaşkanlığı hkmet sisteminde uygulaması kalmayacak olan “tüzük” “Bakanlar Kurulu” “Başbakan” “Başbakanlık” “kanun tasarısı” gibi bazı ibareler ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle düzenlenmesi gerekli olan konuların kanun ve kanun hükmünde kararname metinlerinden çıkarılması hususlarında düzenleme yapılmış. şimdi, Anayasa Mahkemesi daha sonra yetkisini kullanmış ve Anayasa Mahkemesi demiş ki... Resmî Gazete’de yayımlanan kararıyla, 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’yle getirilen hükümlerin bir kısmını kanun hükmünde kararnameyle düzenlenemeyecek hususlar içerdikleri veyahut da kararnamenin dayanağı olan yetki kanununun kapsamında olmadıkları

gerekeciyle; “Anayasa’ya aykırılık” “Böyle kanun olmaz!” “Böyle bir şey olmaz!” mantığıyla değil -burada konuşmaları dinledik- bunun o yetki kanununun içerisinde olmayan bazı maddelerinin de olduğu gerekeciyle yahut da “Bu düzenlemeleri kanun hükmünde kararnameyle değil kanunla yapmanız gerekir.” hükmü gereğince bunların iptalini gerçekleştirmiş ve buna dönük olarak biz bugün gelmişiz, kanunlar hazırlamışız, Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşüyoruz.

Şimdi, “Torba kanun değil çorba kanun!” “Çorba değil aşure çorbası gibi oldu bu torbalar!” tarzı cümleler oldu. Bu KHK’lerle veyahut da Bakanlar Kurulunun -dediğim gibi- verilen yetkiyle yapmış olduğu KHK’lerle Meclisin kanun yapma yetkisinin gasbedildiği eleştirileri oldu, yedi yıl boyunca Anayasa Mahkemesi kararlarına aykırı bir şekilde ülkenin yönetilmiş olduğu iddiaları ortaya atıldı; arkadaşlar, “Anayasa Mahkemesi kararlarını yok sayan, ‘Sen ne dersen de, ben bildiğimi yaparım.’ diyen düzenlemeler.” yorumları yapıldı. Yapılan işler Anayasa’ya ilkesel olarak aykırı değil arkadaşlar. Anayasa Mahkemesi ilkesel bir aykırılık tespit etmiyor, usule ilişkin yapılması gereken düzenlemelere dönük bir eleştiri ortaya koyuyor.

CAVİT ARI (Antalya) - Anayasa Mahkemesinin kararını yok mu sayıyorsunuz?

ORHAN YEGİN (Devamla) - Şimdi de biz onları kanunla yapmak için buraya getiriyoruz ve siz bunu “yanlışta ısrar etmek” “Anayasa Mahkemesinin kararlarına karşı hâlâ direnmek” olarak yorumluyorsunuz; “O kararları dikkate almamak ‘Ben bildiğimi okurum, siz kimsiniz!’ demektir.” diyerek bize ithamda bulunuyorsunuz. Böyle bir şey asla söz konusu değil; içeriğe ilişkin, yerindeliğe ilişkin bir şey söz konusu değildir.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Can Atalay kararını uyguladınız mı?

ORHAN YEGİN (Devamla) - Burada söylenen “Bu, KHK’yle değil özlükle ilgili mesele, KHK’yle değil kanunla yapılmalıdır.” demiştir, “Buna benzer düzenlemeler yapılması gerekir.” demiştir ve bugün biz onu yapmaya çalışıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Yegin.

ORHAN YEGİN (Devamla) - “Neden böyle acele? Bir sürü bekleyen kanun var. Orada o kanunu bekleyenler var, burada bu kanunu bekleyen var. Başka işimiz mi yok, geldik burada angaryayla uğraşıyoruz.” Değil, bu iptalden sonra belli bir süre içerisinde bunların düzenlemelerinin yapılması gerekiyor; o süreyi aşmamak için, o süre içerisinde bunları yapalım diye uğraştığımız için, o süre kaçmasın diye -Sayın Türelî, gülmeyin- buraya getiriyoruz onu.

RAHMÎ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) - Bir buçuk yıl oldu, bir buçuk yıl!

ORHAN YEGİN (Devamla) - Güzel bir cümle oldu, “Kuşaktan kuşağa devredilen sorunlar.” diye bir cümle kuruldu. Her meseleye bu zaviyeden bakıp ülkenin önündeki tüm zorlukları aşmayı, tüm imkânları büyütüp çoğaltmayı ve bizden sonraki kuşaklara sorunlar değil imkânlar, fırsatlar, hayaller ve kabiliyetler aktaralım istiyoruz; her konuda, her başlıkta ayakları yere sağlam basan bir ülke inşa edelim ve bunu sürekli kılacak bir nizam oluşturalım istiyoruz ve bunun için çalışıyoruz.

Hepinize teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, ikinci bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.07

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 21.31

BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ

KÂTİP ÜYELER: Yasin ÖZTÜRK (Denizli), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 90'ıncı Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.

208 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi ikinci bölümde yer alan maddeleri, varsa o madde üzerindeki önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

11'inci madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 208 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

İrfan Karatutlu

Elif Esen

Medeni Yılmaz

Kahramanmaraş

İstanbul

İstanbul

Sadullah Kısacık

Bülent Kaya

Mehmet Emin Ekmen

Adana

İstanbul

Mersin

İdris Şahin

Ankara

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz

Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen İstanbul Milletvekili Sayın Bülent Kaya.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün görüşmekte olduğumuz torba paketin 11'inci maddesinde de Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin kanunlaştırılması suretiyle bu Meclisten âdeta kanunsu bir şekilde geçirilmesiyle ilgili bir konuyu müzakere ediyoruz. Az evvel birinci bölüm üzerinde konuşan Adalet ve Kalkınma Partili değerli milletvekili arkadaşımız Orhan Yegin bir tespitte bulundu, dedi ki: "Anayasa Mahkemesi esasa dair bir iptal yapmadı, şekle dair bir iptal yaptı ve dedi ki: 'Bu, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenecek bir konu değil, kanunla düzenlenmesi gereken bir konu.' İşte, biz de kanununu çıkarıyoruz. Dolayısıyla, işin özüyle ilgili bir şey yok." Bunu demek için demokrasinin ne demek olduğunu, yasama organının işlevinin ne demek olduğunu bir kenara bırakmak gerekiyor. Şeklen bir yasanın buradan geçmiş olması onun kanun olmasını gerektirmez. Şimdi, siz Cumhurbaşkanlığının hazırladığı kararnameyi burada bir metin hâline getirip Adalet ve Kalkınma Partili milletvekili arkadaşlara imzalatıyorsunuz. Kanun nedir? Milletvekilleri tarafından verilir. Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin AK PARTİ'li milletvekillerine imzalatılması bir kanun teklifi değil ki; Sayın Cumhurbaşkanlığının çıkardığı kararnamenin aynısının bu Mecliste imzalama suretiyle kanuna dönüştürülme faaliyetidir, bir yasama faaliyeti değil değerli AK PARTİ'li arkadaşlar. Sonra, kanun nedir? Komisyonlarda müzakere edilir. Siz, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi olarak gönderilen metni Komisyonunda el kaldırındır Genel Kurula getiriyorsunuz. Genel Kurul aşaması nedir? Yasama faaliyeti olarak o kanunla ilgili müzakereler yapılır; oysa burada sadece oylama sırasında bu sıraları doldurup, şeklen el kaldırıp indirip onu buradan kanunlaştırmak bir kanun çalışması değil değerli arkadaşlar. Sizin yaptığınız şey

nedir? Cumhurbaşkanı kararnamelemlerini, Cumhurbaşkanının hazırladığı metinleri burada, kanunun aradığı şekil şartlarını yerine getirerek... Kanunun ruhuna aykırı hareket ediyorsunuz. Dolayısıyla savunma ve itirazınızda yaptığınız gibi, değerli arkadaşlar “Anayasa Mahkemesi bunun özünü iptal etmedi, sadece ‘Kanunla yapılması gereken bir şeyi kararnameyle yapamazsınız.’ dedi; dolayısıyla biz de onun şekil şartını yerine getiriyoruz.” diyorsunuz ya; öyle yapmıyorsunuz, kanuna karşı hile yapıyorsunuz. Anayasa Mahkemesi diyor ki: “Cumhurbaşkanı kanun teklifi hazırlayamaz, kanun teklifinin yerine geçen kararname de çıkaramaz.” Siz ne yapıyorsunuz? Cumhurbaşkanı kararnamesini Cumhurbaşkanı adına kanun teklifi olarak bu Meclise getiriyorsunuz; dolayısıyla “Burada bir şey yok, Anayasa Mahkemesinin gerekçesi karşılanıyor.” demek bu konunun özüne vâkıf olmamak manasına gelir. Onun için, Anayasa Mahkemesinin “Meclis bunu yapmalı, Cumhurbaşkanı yapamaz.” demesi aynı zamanda “Cumhurbaşkanının hazırladığı metni siz burada, milletvekilleri olarak, el kaldırıp indirip kanunlaştıramazsınız.” manasına geliyor. Dolayısıyla sizin de bugün şeklen getirmiş olduğunuz bu maddeler Anayasa Mahkemesinin bu itirazlarını karşılayan maddeler değil.

Bir diğer konu: “Savunma Sanayii Başkanlığı” diye bir Başkanlık kuruldu ve 11’inci maddede buna geniş yetkiler tanıyorsunuz. Demokratik rejimlerde dış politika bir, savunma sanayisi iki; parlamentoların ya onayına ya da çok sıkı denetimine bağlı olan iki alandır. Oysa siz “beka meselesi” diye bir mesele uydurup savunma sanayisi ve dış politikalarla ilgili bütün konuları kapalı kapılar ardında yapıyorsunuz. Hatta Cumhurbaşkanına tanınan örtülü ödeneğin birçoğunu da savunma sanayisi ve istihbarat faaliyetleriyle ilgili faaliyetlere harcıyorsunuz. Evet, ileri demokrasilerde parlamentolar savunma sanayisinin harcamalarına ve dış politik kararlar karar verirler. Hadi biraz daha esnek demokrasilerde hiç olmazsa parlamentolar ve meclisler dış politika ve savunma sanayisiyle ilgili yürütme organını sıkı bir şekilde denetlerler, meclise çağırırlar, komisyonlara çağırırlar, sıkı bir denetim mekanizmasından geçirip onun kuruş kuruş hesabını sorarlar. Biz burada ne yapıyoruz? “Aman memleket meselesi, gizli kalsın, kimse görmesin.” Böyle bir savunma anlayışı, böyle bir dış politika anlayışı olamaz. Memleketin en mahrem konularını milletin kendisinden, milletvekillerinden saklı tutuyorsunuz; kapalı kapılar ardında “savunma sanayisi” diyorsunuz, kapalı kapılar ardında “dış politika” diyorsunuz. Onun içindir ki savunma sanayisi ve dış politika partilerüstü görülen konulardır. Bunun bir gereği olarak parlamentoların çok sıkı denetimine sahiptir.

Yine burada siz, daha önce Millî Savunma Bakanlığında olan yetkilerin tamamını Savunma Sanayii Başkanına veriyorsunuz? Bakan bile olmayan bir Başkanlığı Meclis denetiminin dışına çıkarıyorsunuz, tamamen Cumhurbaşkanı ile Savunma Sanayii Başkanı arasında bir ilişki kuruyorsunuz. Bu doğru değil arkadaşlar, bu doğru değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT KAYA (Devamla) - Toparlıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun.

BÜLENT KAYA (Devamla) - Dolayısıyla bizim mutlaka ve mutlaka bu Parlamentoda yapmamız gereken bir şey var. Sizin bu uydurduğunuz sahte beka meselesini gerçek bir beka meselesi zeminine oturtmamız lazım. O zemin de şudur: Türkiye Büyük Millet Meclisinin vâkıf olmadığı hiçbir konu bu memleketin beka meselesi olamaz. Belki sizin kendi geleceğinizle ilgili beka meseleniz olabilir, yeniden seçilmenizle ilgili bir beka meselesi olabilir, partinizin geleceğiyle ilgili bir beka meselesi olabilir ama asla 86 milyon beka meselesi olamaz çünkü 86 milyon beka meselesinin 86 milyon vekilleri olan buradaki milletvekili arkadaşlarımızın sıkı denetimine tabi tutulması lazım. Siz “Anayasa Mahkemesi iptal etti; bu, yok efendim, kararnameyle değilmiş, kanunla.” diyerek Savunma Sanayiinin işlerini Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetiminden ve incelemesinden kaçırıyorsunuz. Bu doğru bir davranış olmadığı için bu kanun maddesinin kanun teklifinden çıkarılmasını öneriyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - E zaten Cumhurbaşkanlığı kararnamesi aynen geçiyor.

BAŞKAN - Şimdi diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 208 sıra sayılı Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 11- 7/11/1985 tarihli ve 3238 sayılı Savunma Sanayii ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunun 14 üncü maddesinin üç numaralı ve dört numaralı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

'3. 30/5/1985 tarihli ve 3212 sayılı Silahlı Kuvvetler İhtiyaç Fazlası Mal ve Hizmetlerinin Satış, Hibe, Devir ve Elden Çıkarılması; Diğer Devletler Adına Yurt Dışı ve Yurt İçi Alımların Yapılması ve Eğitim Görecek Yabancı Personel Hakkında Kanunda Milli Savunma Bakanına verilmiş olan yetkiler Başkanlık tarafından yürütülen projelerdeki iş ve işlemler için Başkana aittir.

4. Başkanlık personeli için 29/6/2004 tarihli ve 5202 sayılı Savunma Sanayii Güvenliği Kanunu uyarınca düzenlenen Kişi Güvenlik Belgesi aranmaz."

Rahmi Aşkın Türel
İzmir
Ömer Fethi Gürer
Niğde

Cevdet Akay
Karabük
Gizem Özcan
Muğla
Murat Çan
Samsun

Melih Meriç
Gaziantep
Cavit Arı
Antalya

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Samsun Milletvekili Sayın Murat Çan.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

MURAT ÇAN (Samsun) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, millet iradesini yok sayan; hukuku, Anayasa'yı ayaklar altına almayı artık alışkanlık hâline getirmiş bir anlayış yüzünden Meclis mesai yapmayı sürdürüyor. İşte şimdi görüştüğümüz teklif de üzerine söz aldığım madde de bunun yeni bir örneği. Savunma Sanayii Başkanlığı tarafından yürütülen projelerdeki iş ve işlemler hakkında 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnama'yle Başkanlığa bazı yetkiler verilmiş ancak bunlar Anayasa değişikliğine uyum sağlaması amacıyla çıkarılan yetki kanununa uymadığı için Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş, şimdi de kanun hükmü olarak yeniden düzenlenmek isteniyor. İktidarın niyeti de yolu da belli; hukuk devletini guguk devletine benzetmek, çevirmek. Bunun için her şeyi yapıyor, görüyoruz. Yasama yetkisi kâğıt üstünde Mecliste, fiiliyatta sarayda. Bu Meclis milletin ihtiyaç ve beklentileriyle değil sarayın direktifleriyle hareket eden bir mekanizmaya dönüştürüldü. Zaten milletimiz de böyle bir mekanizmadan millet için yasa yapmasını beklemiyor. Buna dönük umudunu çoktan yitirdi ama inancını yitirmedi, 23 Mart darbe girişimine verdiği tepki bu inancın en belirgin örneğiydi. 23 Martta, millet, iradesine sahip çıkarken, siz iradenizi de idrak yeteneğinizi de kaybettiniz; korkuyla her geçen gün daha da saçmalıyorsunuz, daha da batıyorsunuz.

Değerli milletvekilleri, bu iktidarın kanun yapma anlayışı toplumu susturmak, muhalefeti baskı altına almak ve tek adam rejimini kalıcı hâle getirmektir. Yasaları kamu yararı gözeterek değil siyasi çıkarlar doğrultusunda hazırlıyor. Tıpkı şimdi yapmaya çalıştığı gibi, Anayasa'ya, hukuk devleti ilkesine aykırı bulunmuş düzenlemeleri bu Meclis eliyle kanunlaştırmaya çalışıyor; biz ise hukukun üstünlüğünü değil

üstünlerin hukukunu savunan bu anlayışa karşı mücadele ediyoruz. Üstünlerin hukukunda ne var? Milletlin iradesine darbe var, darbe; yalan var, devletin televizyonu eliyle yapılmış kuyruklu yalanlar var; iftira var. FETÖ taktikleriyle yargıyı araçsallaştırma var. Diploma hırsızlığı var, diploma; ilk defa karşılaşıldı. Devletin kurumlarını, resmî makamları yalanlara, iftiralara ortak etme çabası var; korku var, panik var burada.

Pusulası şaşmış bir iktidar her çılgınlığı yapar, buna biz şaşırmıyoruz. Fakat bizden bu ülkeyi ve milletimizi felaketlere sürüklemelerine göz yummamızı bekleyenler hayal görmeye devam etsinler.

Daha iki gün önce ilk adımın 106'ncı yılını görkemli bir şekilde kutladık. İşte yüz altı yıl önceki kararlılıkla meydanlardayız, her geçen gün daha da büyüyoruz. Ulu Önder'imiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk yedi düveli dize getirdi; biz de milletimize güveniyor, milletimizle birlikte bu karanlıktan çıkacağımıza inanıyoruz, ne Silivri tehditleri ne kumpas mahkemeleri bizi yolumuzdan alıkoyamaz. Yaklaşık 20 milyon yurttaşımız "Adayımızı özgür bırakın." diye imza verdi. Hukuksuzluk ve vicdansızlık karşısında dimdik duran milyonlara hangi çılgın zincir vuracak şaşıyoruz. Millete sırt çeviren, milletin derdini unutup kendi çıkarının peşinden koşturan her türlü hukuksuzluğu kendisi için meşru gören bu anlayışı, milletimizle birlikte ve demokratik yollarla göndermenin zamanı gelmiştir. Çözüm bellidir, sandık derhâl milletin önüne getirilmelidir. Milletlin hakemliğinden daha fazla kaçılmaz. Milletimiz bir an önce sandığı önünde, adayını yanında görmek istiyor. Milletimiz, iktidarın hukuk tanımaz eylemlerinin notunu bir an önce vermek istiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Çan, tamamlayın.

MURAT ÇAN (Devamla) - Teşekkür ediyorum.

Çünkü milletimiz yeniden hukukun üstün kılınmasını, yargı bağımsızlığını ve temel hak ve özgürlüklerinin güvence altında olmasını istiyor. Bu iktidar bunların hepsini çaldı, şimdi yeniden yerine koymanın vakti gelmiştir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir. Şimdi diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "değiştirilmiştir" ibaresinin "yeniden düzenlenmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turhan Çömez

Hüsmen Kırkpınar

Yavuz Aydın

Balıkesir

İzmir

Trabzon

Yüksel Selçuk Türkoğlu

Adnan Şefik Çirkin

Bursa

Hatay

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen yok.

Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Madde metninin daha anlaşılır hâle gelmesi için önergemiz doğrultusunda düzenleme yapılması gerekmektedir.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 208 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesinde yer alan "aşağıdaki şekilde" ibaresinin "aşağıdaki biçimde" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

George Aslan

Mahmut Dindar

Sabahat Erdoğan Sarıtaş

Mardin

Van

Siirt

Ömer Faruk Hülakü

Serhat Eren

Semra Çağlar Gökalp

Bingöl

Diyarbakır

Bitlis

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz

Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kanun teklifinin 11'inci maddesi üzerine partim adına söz aldım.

Söz konusu bu maddeye konu olan 703 sayılı KHK'nin 121'inci maddesi, hangi gerekçe ve çerçevede KHK çıkarılacağını belirleyen Anayasa'nın 91'inci maddesine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmiştir ancak AYM'nin iptal kararı dikkate alınmadan, özü aynen korunarak, şekilsel bir düzenlemeyle KHK'nin aynısı önümüze getirildi. Anayasa Mahkemesinin hakkında iptal kararı verdiği düzenleme, Savunma Sanayii Başkanına yetki verilmesi ile söz konusu Savunma Sanayii Başkanlığı personeli için kişi güvenlik belgesinin aranması hakkındadır. Hükümet sistemi değişikliğinden önce, ihtiyaç fazlası bulunan her cins ve sınıf ikmal maddeleri ile bunlardan hurda, enkaz ve kullanılamaz durumda olan veya hurdaya ayrılan mal ve hizmetlerin satışı, kiralanması, tahsisi, lisans verilmesi veya teknoloji transferi yoluyla değerlendirilmesi ve eğitim görecekt yabancı askerî personele dair esas ve usuller konusunda yetki Millî Savunma Bakanındaydı ancak KHK'yle bu yetki Savunma Sanayii Başkanına devredildi. 703 sayılı KHK'nin 121'inci maddesiyle Savunma Sanayii Başkanlığına verilen yetkiler yalnızca bir idari tercih değil aynı zamanda bir yönetim anlayışının yansımasıdır. Bu maddeyle daha önce Millî Savunma Bakanının uhdesinde olan kritik karar alma yetkileri, bu kez de bu yeni düzenlemeyle bir bürokrata yani Cumhurbaşkanı tarafından atanan bir kişiye devredilmiştir. Aynı şekilde, gizlilik dereceli bilgiye erişim için gerekli olan kişi güvenlik belgeleri de savunma sanayisi personeli için kaldırılmıştır.

Burada iki temel sorunla karşı karşıyayız. Birincisi, hukuki meşruiyet sorunudur. Anayasa'nın 91'inci maddesi açıkça KHK'lerin hangi durumlarda çıkarılabileceğini belirtmektedir oysa burada konu edilen değişiklik bu çerçevenin dışına taşmakta ve Anayasa Mahkemesi de bu nedenle söz konusu düzenlemeyi iptal etmektedir. İkincisi ise demokratik denetim sorunudur. Savunma sanayisi gibi yüksek güvenlik ve kamu çıkarını ilgilendiren alanlarda karar alma süreçlerinin şeffaf ve hesap verebilir olması elzemdir. Ancak yetkilerin doğrudan Cumhurbaşkanına bağlı bir bürokrata devredilmesi demokratik denge ve denetim mekanizmalarını devre dışı bırakmaktadır.

Sayın milletvekilleri, bu uygulama yalnızca teknik bir idari düzenleme değil Türkiye demokrasisinin geldiği nokta açısından da ibret vericidir. Savunma sanayisi gibi stratejik bir alanda kararları kim alacak? Bu kararlar hangi denetim mekanizmalarına tabi olacak? Kamu yararı mı yoksa kişisel sadakat mi esas alınacak? Bu sorulara vereceğimiz cevap sadece bugünü değil, geleceğimizi de şekillendirecektir. DEM PARTİ olarak bizler, güçlü bir demokratik sistem temelinde şeffaflık, denetim ve hesap verebilirliğin olması gerektiğine inanıyoruz. Bu inançla birkaç çözüm önerisi sunmak istiyorum.

KHK'ler Parlatmentonun ve bağımsız hukuk kurumlarının denetimine açılmalı, anayasal çerçeveye aykırı olanlar derhâl yürürlükten kaldırılmalıdır. Savunma sanayisi gibi yüksek güvenli alanlarda yetki devri yalnızca bürokratik kolaylıkla açıklanamaz. Bu alanlarda alınan kararların Meclis denetimine

açık olması sağlanmalı, temel stratejik kararlar mutlaka siyasi sorumluluğu olan makamlar tarafından alınmalıdır. Cumhurbaşkanına bağlı kurumların faaliyetlerinin hem Meclis komisyonları hem de Sayıştay gibi denetim organları tarafından daha yakından izlenmesi sağlanmalıdır.

Değerli arkadaşlar, bizler, demokratik bir ülkede halk iradesinin kurumlar eliyle hayat bulduğu bir sistemin inşası için mücadele ediyoruz. Hiçbir kurum, hiçbir kişi halkın iradesinin ve Anayasa'nın üstünde değildir. Bu doğrultuda, Anayasa Mahkemesinin verdiği iptal kararı yalnızca hukuki değil aynı zamanda demokratik bir uyarıdır. Gelin, bu uyarıyı birlikte dikkate alalım. Hukukun üstünlüğünü, şeffaflığı ve halk yararını esas alan bir yönetim anlayışını birlikte inşa edelim.

Değerli milletvekilleri, hukukun üstünlüğünden bahsetmişken Bitlis'te yaşanan ciddi bir sansür vakasını Meclisin ve kamuoyunun dikkatine sunmak istiyorum. 19-24 Mayıs 2025 tarihleri arasında Bitlis Valiliği ve Bitlis Belediyesi tarafından organize edilen ve Ziraat Bankası sponsorluğunda gerçekleştirilen Bitlis Gençlik Festivali ve Kitap Fuarı ne yazık ki kültür, sanat adına bir buluşmadan çok, siyasi ayrımcılığın ve keyfi sansürün sahnesi olmuştur. Bölgenin tanınan yazarlarından Bedirhan Epözdemir, Raci Uğurlu, Uğur Yılmaz, Yasemin Elban ve Hamza Özkan'ın fuara katılımları Valilik tarafından hiçbir gerekçe gösterilmeden engellenmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

Buyurun.

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Devamla) - Katılım başvurularının ardından yazarlardan kimlik bilgileri istenmiş, âdeta bir güvenlik soruşturması yapılmış, ardından da bu yazarların fuara katılımları engellenmiştir. Buradan çağrımızdır: Tüm kamu kurumlarını bu tür ayrımcı uygulamalardan vazgeçmeye; kültür, sanat alanını siyasetin arka bahçesi hâline getirmemeye, özellikle de Kürt kültürü ve tarihine yönelik gittikçe yaygınlaşan ve toplumsal barışa zarar veren bu sansür mekanizmalarını derhâl durdurmaya davet ediyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

11'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir, 11'inci madde kabul edilmiştir.

Şimdi, 12'nci madde üzerinde 3 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 208 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen

İrfan Karatutlu

Elif Esen

Mersin

Kahramanmaraş

İstanbul

İdris Şahin

Sadullah Kısacık

Medeni Yılmaz

Ankara

Adana

İstanbul

Ertuğrul Kaya

Gaziantep

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Gaziantep Milletvekili Ertuğrul Kaya.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

ERTUĞRUL KAYA (Gaziantep) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri YENİ YOL Grubumuz ve DEVA Partisi adına saygıyla selamlıyorum.

Yüzlerce kez değiştirilen Kamu İhale Kanunu'yla devletimizin, milletimizin kaynakları göz göre göre heba ediliyor. Sözüm elbette ki ihaleli iş alıp işini düzgün yapanlara değil. Değerli arkadaşlar, geçtiğimiz hafta Mecliste düzenlediğim basın toplantısında kamuoyuyla paylaştığım, 86 milyon vatandaşımızın, Gaziantep'li hemşehrilerimin, gençlerimizin alın terinin, emeğinin, tüyü bitmemiş yetimlerin haklarının nasıl vicdansızca harcandığını gösteren bir ihaleyi anlatacağım. Anlattıkça ben üzüleceğim, bu salonda bulunan sizler ve ekranları başında bizleri izleyen vatandaşlarımız üzülecek, kahrolacak, “Bu kadarı da olmaz.” diyeceksiniz.

Evet, değerli arkadaşlar, Gaziantep Üniversitesi'nin eski Rektörü Arif Özaydın giderayak, görev süresinin bitmesine altı ay kala, 16 Temmuz 2024 tarihinde, 2025 ve 2026 yıllarını da kapsayan 4 milyon 690 bin adet yemek alımı için bir ihaleye çıkıyor. Diyeceksiniz “Ne var bunda? Evet, tabii ki ihaleye çıkacak; üniversitenin yemek ihtiyacını lokantadan sipariş verecek değil ya!” Emin olun arkadaşlar, lokantadan sipariş verse daha ucuza mal olurdu. Evet, arkadaşlar, bu öyle böyle bir ihale değil; cumhuriyet tarihinde eşi benzeri görülmemiş bir ihale, kamu kaynaklarının nasıl fütursuzca birilerinin cebine aktarıldığı bir ihale. Rektör efendinin görevde olduğu dönemde, yönettiği üniversitede, kişi başı yemek muhammen bedeli 305 lira 14 kuruş, artı işçilik maliyeti, artı aylık enflasyon maliyeti hesaplanmış, toplam muhammen bedel ise 1 milyar 431 milyon 136 bin 522 lira 37 kuruş. İş alan firmayla da kişi başı yemek bedeli 250 lira 18 kuruş, artı işçilik maliyeti, artı enflasyon farkıyla sözleşme imzalanmış, sözleşme tutarı ise 1 milyar 173 milyon 346 bin 858 lira 15 kuruş.

Tabii, ihale sürecinde enteresan işler oluyor. İhale komisyonu ihaleyi iptal ediyor. Kamu İhale Kurumu bu kararı doğru buluyor, “Rakamlar fahiş.” diyor, “Piyasa fiyatlarının yüzde 100 ila yüzde 150 oranlarının üstünde.” diyor, “Bütçesi yok.” diyor, “Tasarruf tedbirleri.” diyor; diyor da diyor. Sonrasında her nasılsa mahkeme bir şekilde ret kararını iptal ediyor. Bu ihaleyi yapanlara sesleniyorum: Sakın kimse aklımızla alay etmesin, “Mahkemeden bu iş döndü, biz ne yapalım?” demesin. Arkadaş, siz önce cumhuriyet tarihinde eşi benzeri görülmemiş bu ihalede belirlenen muhammen bedeli nasıl hesapladığının milletimize hesabını vermek zorundasınız. Delilleriyle konuşacağım: Aynı dönemde, 4 Haziranda yemek ihalesi yapan Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi kişi başı yemek fiyatı olarak 58 lira 84 kuruşa sözleşme imzalıyor. Marmara Üniversitesi 84 liraya sözleşme imzalıyor, Trakya Üniversitesi Şubat 2025'te yani bu yıl içinde 101 lira 28 kuruşa sözleşme imzalarken Gaziantep Üniversitesinde nasıl oluyor da bu fiyatlar 3-4 katına çıkıyor? Aynı yemek Afyonkarahisar'da 59 lira, Gaziantep'te 300 lira; aynı yemek İstanbul'da 84 lira, Gaziantep'te 300 lira. Kanınızı donduracak bir bilgi daha vereyim değerli arkadaşlar. İhaleyi alan firma 2025 yılının başında 164 lira 82 kuruşa Sakarya Üniversitesine fiyat teklifi veriyor ve sözleşme imzalıyor. Değerli arkadaşlar, bu nasıl bir vicdansızlıktır ya? Ne diyordu merhum Alev Alatlı: “Her yasal hak helal değildir ve olamaz. İflas eden kardeşinizin haraç mezat satışa çıkarılan evini satın almanız yasal hakkınız olabilir ama helal değildir. İmar ruhsatı alan bir müteahhidin şehrin çehresine tecavüz ederken yaptığı yasal hak olabilir ama helal değildir.” Bu ihaleye çıkanların yaptığı şey helal değil, helal! Gazi şehrimizin üniversitesini, Gaziantep Üniversitesini ne hâle getirdiler ya? Vay memleketin hâline, vay; ne hallere düştük! Üniversitedeki gençlere her öğün pırla yemek mi yediriyorsunuz da bu fiyatlara ihaleye çıkıyorsunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERTUĞRUL KAYA (Devamla) - Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ERTUĞRUL KAYA (Devamla) - Üniversitedeki gençlerimize, öğretim üyelerine, üniversite hastanesinde yatan bu milletin evlatlarına küşleme et mi yediriyorsunuz da bu fiyatlarla ihaleye çıkıyorsunuz? Vallahi de yatacak yeriniz yok, billahi de yatacak yeriniz yok!

Değerli arkadaşlar, buradan üniversitenin yeni yönetimine de sesleniyorum: Bunların üstüne gidin, bu sizin hem göreviniz hem de vicdani mesuliyetinizdir.

Son olarak şunu söylüyorum: Bu ülkede hiçbir makam, hiçbir ünvan kamu kaynaklarını talan etme hakkına sahip değildir. Bizler memleketimizin emanetine sahip çıkacağız. Bu işler er ya da geç gün yüzüne çıkacaktır çünkü hakikat her zaman galip gelir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

"MADDE 12- 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 53 üncü maddesinin (c) fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

"Üyelerin en az dört yıllık öğrenim veren hukuk, iktisat, siyasi bilgiler, işletme, iktisadi ve idari bilimler, mimarlık ve mühendis fakülteleri ile bunlara denkliği yetkili makamlarca kabul edilen yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmaları gerekir. Kurul üyeliğine atanacak kişilerin; kamu kurum ve kuruluşlarında en az oniki yıl hizmetinin bulunması, kamu ihale mevzuatı ile ilgili yargılama, inceleme, denetleme, uygulama veya danışma konularında fiilen en az dört yıl çalışarak ulusal veya uluslararası ihale mevzuatı açısından kanıtlanmış niteliğe ve deneyime sahip olmaları, geçmişte ve halen bir siyasi parti ile aday gösterilme dâhil üyelik ve görev alma ilişkilerinin bulunmaması gerekir.""

Turhan Çömez

Anan Şefik Çirkin

Yüksel Selçuk Türkoğlu

Balıkesir

Hatay

Bursa

Yavuz Aydın

Hüsmen Kırkpınar

Trabzon

İzmir

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Peki.

Önerge üzerinde söz isteyen İzmir Milletvekili Hüsmen Kırkpınar.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kanun teklifinin 12'nci maddesi üzerine İYİ Parti Grubumuz adına söz aldım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Görüşmüş olduğumuz bu teklif, yine Anayasa Mahkemesinin iptal kararları üzerine kurulu bir tekliftir. Böyle çarpık ve karmaşık bir idare şekli olur mu Allah aşkına? Bizler her hafta Anayasa Mahkemesinden dönen maddeleri konuşuyoruz. Eğer sistem değişikliğinin gerektirdikleri Meclisten o zaman çıkarılsaydı, üzerine vazife olmayanlar yetkilerini aşarak bu düzenlemeleri yapmasalardı bugün bizler bu angarya işlerle uğraşmak zorunda kalmayacaktık.

Şimdi, bu girişten sonra teklifin 12'nci maddesine dair eleştirilerimizi paylaşmak istiyorum. 12'nci maddeyle Kamu İhale Kurumu üyelerinin geçmişte veya hâlen herhangi bir siyasi partiyle ilişkilerinin bulunmaması öngörülmüyor. Bu düzenleme sanki yeni getirilmiş gibi anlaşılsın. Bu, zaten 703 sayılı

Kanun Hükümünde Kararname'yle kaldırdığı kanunda var olan bir hükümdü. Yeni getirilen ve itiraz ettiğimiz kısım ise Kamu İhale Kurumu gibi ihtisas kurumlarında çalışacak personelin sahip olması gereken önemli vasıfların maddeden çıkarılmasıdır. Belirli fakültelerden mezun olması şartı kaldırılmış; Kurum üyeliğine atanacak kişilerin kamuda en az on iki yıl hizmetinin bulunması, ulusal veya uluslararası mevzuatla ilgili olarak fiilen en az dört yıl tecrübe sahibi olması şartları da artık yok. Sormamak elde değil: Kaliteli çalışmalar yapabilmesi için Kurumun nitelikli çalışanlardan oluşması sizi niye rahatsız ediyor? Liyakatsiz, adaletsiz ve hukuksuz işleriniz için kurum mu kalmadı? Sizler en başta 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu yerine 57'nci Hükümet tarafından çıkarılan, Meclisten geçirilen 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun yüzde 90'ını değiştirdiniz çünkü istediğiniz gibi at oynatmak gibi hesaplarınız vardı.

Değerli milletvekilleri, teklifteki maddelerin 6'sı sadece TRT'yle alakalı maddelerdir. Kamu yayıncılığı görevini yerine getirmeyen TRT'nin kamu kaynaklarıyla finansmanını tartışmak zorundayız. TRT, AK PARTİ'nin devlet kurumlarını kendi çıkarları doğrultusunda nasıl kullandığının vücut bulmuş hâlidir. AK PARTİ'nin propaganda aparatı olan TRT'nin, kuruluş yasasına göre tarafsız bir kamu yayıncısı olması ve tüm siyasi görüşlere eşit şekilde yer vermesi gerekiyor. Bakıyoruz, mesela, partimizin, İYİ Partinin esamesi yok. Tek yanlı ve taraflı yayın yaparak suç işleyen TRT'nin ceza almasının önüne işte bu teklifle geçilmek isteniyor. TRT, özel şirket kurabilecek, ortak olabilecek, özel sektör gibi davranacak ama varlığını 86 milyon parasıyla sürdürecektir. Madem öyle, izlese de izlemesek de bizlerden kesilen TRT bandrol vergisinden vazgeçilsin. Ayrıca, bizleri aydınlatın lütfen; TRT'nin 2024 ve 2025 gelirleri ne kadar? Bu gelirlerin ne kadarı ilan, reklam, sponsorluk, program ile bandrollerden elde edilmiştir? TRT'nin başına buyruk, istediğinde özel sektör, dilediğinde devlet kurumumuş gibi davranmasını ve ayrıcalıklara sahip olmasını kabul etmiyoruz.

Bahsetmiş olduğumuz nedenlerle bu torba yasaya “hayır” oyu kullanacağımızı ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Şimdi diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 208 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesinde yer alan “aşağıdaki şekilde” ibaresinin “aşağıdaki biçimde” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

George Aslan

Sabahat Erdoğan Sarıtaş

Mahmut Dindar

Mardin

Siirt

Van

Serhat Eren

Ömer Faruk Hülakü

Beritan Güneş Altın

Diyarbakır

Bingöl

Mardin

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, bizleri cezaevinden dinleyen mücadele arkadaşlarımız, sevgili halklarımız; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Bugün sesimin ulaştığı herkesi tüm ön yargılardan, tüm ön kabullerden azade bir şekilde benim sesimi takip ederek bir yaşamın kapısını çalmaya, hepinizi arkanıza yaslanmaya ve sesimi dinlemeye davet ediyorum. Varsayın ki küçük bir bahçesi olan tek katlı bir evin önünde kırmızı bir sandalyenin üstünde oturuyorsunuz. Kapısı yıllardır kilitlenmeyen, en son otuz yıl önce boyanmış bu tek katlı evin her köşesi en sevdiklerinizin anılarıyla kaplı. Şimdi hayal edin, en sevdiklerinizin fotoğraflarına tek tek bakın

ve şimdi tekrar hayal edin; otuz yıldır numarası değişmemiş telefonunuz her çaldığında, evin kapısı her aralandığında ve her bayram sabahında sevdiklerinizi tekrar görmenin umudunu yaşadığınızı hayal edin. Otuz yıldır haftanın yedi günü oturduğunuz kırmızı plastik sandalyeden sadece bir gün, cumartesi günleri kalktığınızı; en sevdiğinizin otuz yıldır almadığınız haberini almak için, onu son göreni bulabilmek için, son nefesindeki hasreti bilmek için, otuz yıldır duyulmayan sesinizin karanlığı yırtması için, en sevdiğinizin kemiklerine sarılmak için o otuz yıldır belki bir gün gelir diye boyamadığınız ve ayrılmadığınız evinizden ayrıldığınızı ve bin elli haftadır yakınlarını kaybeden binlerce cumartesi insanının, barış annesinin yanına en sevdiğinizin kaybını anlatmaya gittiğinizi hayal etmenizi istiyorum. Eğer Cumartesi Annelerinin anlattıkları kayıplarının sesini duyabiliyorsanız ve bu acıyı, bu hasreti, bu adalet çılgınlığını duyabiliyorsanız, zihniniz sizi buraya kadar getirebildiyse, sesimi takip edebildiyse, işte, şu an arkanıza yaslandığınız kişiden daha farklı bir kişisiniz çünkü bir acıya dokundunuz ve sizlerin, artık, bu arkanıza yaslandığınız yerden doğrulmanın, kayıplarla yüzleşmenin, onarıcı adaleti tesis etmek için şimdi doğrulmanın ve ayağa kalkmanın zamanı olduğunu da bilmenizi isterim.

Hep söylenegilir Türkiye bir amnezi ülkesidir yani bir unutmama ülkesidir diye fakat bilinmelidir ki unutulmaz acıların ülkesinde ne yazık ki ne insan ne toprak ne dağlar ne ovalar ne dereler ne denizler ne de hayvanlar hiçbir şeyi unutmadılar, sadece sesleri duyulmuyor. Türkiye, bir amnezi ülkesi değil bir afazi ülkesi, bir kayıp kelimeler ve kayıp insanlar ülkesidir çünkü bugüne kadar ne zaman “Dersim” desek, ne zaman “Zilan” desek, ne zaman “49’lar” desek, ne zaman “1 Mayıs 1977 faili meçhuller” desek o ses bir karanlığa hapsedildi.

Şimdi, geçmiş konuşmanın, hafızayla yüzleşmenin ve hafızayla çatışmanın sonunun geldiği günlerin vaktidir ve tam da bu yüzden artık susan değil konuşan bir hafızaya ihtiyacımızın olduğunu söyleme günüdür. Suskunluk, geçmişin acılarını değil bugünün adaletsizliklerini büyütür yalnızca. Bunun en yalın, en onurlu, en sabırlı ifadesidir Galatasaray Meydanı’nda siyah beyaz fotoğraflarla her cumartesi toplanan cumartesi insanları ve beyaz tülbentleriyle Sakine Aratlar. Bizler Berfo analara, Sakine analara borçluyuz, hafızamızı borçluyuz. Bu borç yalnızca geçmişin acılarını kayda geçirmek değildir; bugün o acılardan bir toplumsal vicdan, bir ortak bilinç yaratmanın ve onlara borçlu olduğumuz, tutamadığımız sözleri tutmanın tam da vaktidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Necmettin ve Aybüke Öğretmene borçluyuz. Asıl borçlu olduğumuz yer Necmettin Öğretmen, Aybüke Öğretmen. Hep aynı hikâye, hep ezber.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Devamla) - Ve son olarak, bugün Kadın Meclisi toplantımızda bahsettiğimiz gibi, eski dönem Kadın Meclisi Eş Sözcümüz Canan Çalağan’ın da bahsettiği gibi, yüz altmış bir yıl önce Çerkez sürgünü ve soykırımında yaşamını kaybedenleri tıpkı bir Çerkez olan Canan arkadaşımız gibi anmak istiyorum.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Herkes suçlu.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Devamla) - Bizler bugünleri sadece bir anma günü olarak değil bir yüzleşme günü olarak, acıları görme günü olarak, acılarla hesaplaşma günü olarak görüyoruz. Yine, Çerkez arkadaşımız Canan arkadaşın da söylediği gibi “Karadeniz en çok Çerkezler için karadır bugün.” ve bir karanlığın içinden aydınlık bir yol bulmayı umarak, yüzleşerek ve onarıcı adaleti tesis ederek bu karanlıktan çıkabileceğimizi ifade ederek hepimizi saygıyla selamlıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Hissedebilen herkesi saygıyla selamlıyorum ama acıyı hissedemeyenlere söyleyecek hiçbir şey bulamıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Acıyı hissedeceksiniz!

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Siz de hissedeceksiniz!

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Siz de hissedeceksiniz!

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

12'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 12'nci madde kabul edilmiştir.

Şimdi, 13'üncü madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 208 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen

İrfan Kartutlu

Elif Esen

Mersin

Kahramanmaraş

İstanbul

Sadullah Kısacık

Medeni Yılmaz

İdris Şahin

Adana

İstanbul

Ankara

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

George Aslan

Mahmut Dindar

Sabahat Erdoğan Sarıtaş

Mardin

Van

Siirt

Ömer Faruk Hülakü

Serhat Eren

Sümeyye Boz

Bingöl

Diyarbakır

Muş

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz

Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Peki.

Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı İstanbul Milletvekili Elif Esen.

Buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ELİF ESEN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri YENİ YOL Grubumuz ve DEVA Partimiz adına saygıyla selamlıyorum.

Bu hafta da Genel Kurul gündemimizde -az önce, yine, bir milletvekilimizin bahsettiği gibi-kamuoyunda artık “çorba kanun teklifleri” olarak bilinen, farklı alanlardaki düzenlemelerin bir araya getirildiği tekliflerden biri yer alıyor. Yıllar önce Anayasa'ya uygun şekilde yürürlüğe girememiş bazı uygulamaları bugün tekrar tekrar ısıtıp önümüze getiriyorsunuz ve yeniden Meclis gündemini meşgul ediyorsunuz ve yine, Meclis Genel Kurulunda kanun maddelerini görüşmek üzere az sayıda AKP'li ve MHP'li vekille bu kanun tekliflerini görüşmeyi sürdürüyoruz. Ancak emeği veren biz, son anda işaretle kanun teklifini geçiren sizler. Allah'tan kendi aranızdaki haberleşmeler iyi çalışıyor da oylama zamanlarını kaçırmıyorsunuz. Kanun teklifinde ne geçti, kaç iktidar vekili ne biliyor gerçekten çok merak ediyorum. Çok isterdim, vatandaşa deva olacak düzenlemeler geçsin. Çok isterdim; emeklimize, engellimize, gencimize, işçimize, öğretmenimize, çiftçimize yararı olabilecek, nefes aldırabilecek kanun düzenlemelerini hep beraber yapabilseydik. İşte, ben, bugün burada, liyakatin sorgulandığı bir sistemin içinde Anayasa'ya aykırı bir anlayışla atama, terfi, görevlendirme konularını konuşmaktansa ülkemin, insanının çözüm bekleyen yaralarını konuşmayı tercih ediyorum.

Geçen hafta Eyüpsultan'da bir teyzemin sözünden çok etkilendim; teyzem tekerlekli sandalyedeydi, yaşı çok ileriydi, Sayın Genel Başkanımız Ali Babacan ve bizlere dedi ki: “Umutsuzlukların içinde umut arıyoruz.” İşte, biz umutsuzlukların içinde umut arayanlar için Engelliler Haftası'nı da geride bıraktığımız bir vicdan sızısıyla hem evlatları hem de hayatları engelli olan bir aile hakkında konuşacağım bugün

burada sizlerle, bana cezaevinden yüreği yaralı bir anneden gelen bir mektubu okuyacağım. Zira, bu mektup, biri engelli beşiz çocuklar ve ablalarıyla birlikte çaresiz kalan 6 kardeşin cezaevindeki annesi tarafından kaleme alınmış. Bakın, bir de fotoğraf yollamış; beşizleri var 9 yaşında ve 14 yaşında bir abla, anne-baba cezaevinde.

Şimdi, mektuptan hepsini değil bir kısmını girizgâhı atlayarak okuyorum: “Ben Nurcan Arslan, çocuklarımdan biri 14 yaşında, diğerleri ise beşizlerim, 5 çocuk 9 yaşındalar. Beşizlerimden birinin özel gereksinim raporu yani ağır engelli raporu olmasına rağmen hâlen tutukluyum, eşim Abdülkadir Arslan da benimle aynı cezaevinde tutuklu olarak bulunuyor.

Sayın Vekilim, bu zulmün adı nedir böyle bilmiyorum. Hayatında eline silah almamış bir insan olarak ‘silahlı terör örgütü’ adı altında suçlanıyoruz. Yapılan bu zulüm, sadece bana ve eşime değil suçsuz ve masum olan 6 çocuğumuza yapılmaktadır. Çocuklarımdan 14 yaşında olan kızım Vildan, bu yıl LGS yani Liselere Giriş Sınavı’na hazırlanıyor. Anne-babalar çocukları sınava hazırlanırken eve misafir dahi almazken benim çocuğuma anne-babasının yanında olmasını çok görüyorlar. Bu şartlar adil midir?” diye soruyor. “Beşizlerim 3’üncü sınıfa gidiyorlar, 5 çocuğun eğitimiyle ilgilenmek normalde çok zorken benim çocuklarımla destekçisi olan anne-babalarından maalesef ayrılır. Zor olan şartlar daha da zorlaşıyor. Geç gelen adalet, adalet değildir. Şu an çocuklarım Malatya’da dayılarının yanında kalmaktalar. Ağır engelli raporu olan oğlum Arif Nurettin Arslan’ın düzenli hastane kontrollerinin yapılması gerekiyor. Hiçbir sevgi, hiçbir muhabbet anne-babanın yerini alamaz; çocuklarımla anne-babalarına ihtiyaçları var, sesimi ses olmanızı rica ediyorum.” diyor bu anne. İşte, ben de bugün bu kürsü konuşmasında o yüreği yaralı annenin mektubunu yüreği yaralı bir milletvekili olarak sizlere okudum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Esen, buyurun.

ELİF ESEN (Devamla) - Tamam efendim.

Burada engelli raporu da hazır, görmek isteyenler için.

Bakın, çocuğun üstün yararı ve suçun şahsiliği ilkesi gereği annesine muhtaç çocukların cezalandırılmadığı, henüz yargı süreci tamamlanmamış ebeveynlerin tutuksuz yargılandığı bir adım atabiliriz hep birlikte. Mevcut bir yasal düzenleme yapmadan bu tür durumlarda annelerin belirli bir yerleşim bölgesini terk etmeme şartıyla, “adli kontrol” adı altında serbest bırakılması sağlanabilir. Şunu özellikle ifade etmek istiyorum: Bir zulmün karşısında susanlardan değiliz bizler, adaletin yanında yol yürüyünüz. Adaletin olmadığı yerde zulüm, zulmün olduğu yerde ise yıkım vardır ve unutmayın ki “Bir topluluğa olan kininiz sizi adaletsizliğe sevk etmesin.” Kur’an-ı Kerim Maide 8’inci ayet.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci söz Muş Milletvekili Sayın Sümeyye Boz’a ait.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Teşekkürler Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün görüşmekte olduğumuz torba yasa teklifinin 13’üncü maddesinin, kamu personel rejimini hukukun öngördüğü çerçevenin dışına çıkarak tamamen keyfiyete açan, anayasal güvenceleri fiilen ortadan kaldıran, işlevsizleştiren, aynı zamanda toplumsal eşitsizliği, kamusal ayrımcılığı ve güvencesiz istihdamı kurumsallaştırdığı bir madde olduğunu ifade etmek gerekiyor. 375 sayılı KHK’ye eklenmek istenen bu düzenlemeyle kamu kurumları, idari sözleşmeyle iş mevzuatına tabi olan uzman ve uzman yardımcılarını çalıştırabilecek ama bu istihdam biçimi 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun öngördüğü kurallarla olmayacak. Sınavsız, denetimsiz olup yönetmelikle belirlenecek ve yargısal denetimi ise idari değil iş hukukuna devredilecek. Peki, bu ne anlama geliyor? Bu maddeyle bir, kamu görevlerine girişteki eşitlik ilkesinin terk edildiği; iki, sadakat esasına dayalı bir

personel rejiminin inşa edildiği; üçüncüsü ise kamu görevinin liyakatten uzaklaştırıldığı; dörd, alımlarda objektif değerlendirmelerin yapılmadığı; beş, anayasal güvencelerden olmadığı ve son olarak ise iktidarın yürütme erki eliyle şekillendireceği bir yönetmelik devletine devredildiği anlamına geliyor ve tabii ki bunu daha da uzatabiliriz; birçok maddelerle bu liyakatsizliği, bu usulsüzlüğü uzatabiliriz. Herkesin eşit şekilde kamu hizmetine girme hakkı ihlal edildiği gibi, yürütmenin yetkisinin de gasbedilerek idarelerinin takdirinin yükseldiği bir meseleden bahsediyoruz. Üstelik iş hukuku mahkemeleri yetkili kılınarak da kamu hukuku rejiminin dışına çıkıldığını ve bu hâliyle de kamu hizmetlerinin bile özelleştirildiğini görmüş oluyoruz.

Sayın vekiller, bu düzenlemenin “teknik” olduğu iddiası ise ne yazık ki kamuoyunu yanıltmaktan öteye gidememiştir. Gerçekte yapılan şey, kamu alanında yeni bir sınıfsal yapıyı inşa etmektir. Bir yanda sınava girerek emek harcayan, sabırla yıllarca atanmayı bekleyen ve herhangi bir işe girmeyi bekleyen milyonlarca genç; bir yanda ise siyasi referansla, siyasi temaslara, siyasi ağlarla, sadakatle kamuya alınacak olan yeni bir elit kadro. Bu sosyal adalet değil açıkça kamu alanının özelleştirilmesidir. Bu, kamusal gücün yandaşlara peşkeş çekilmesidir. Tabii ki biz bunun örneğini sadece bugün görmedik, daha önce TRT uygulamalarında da tanık olmuştuk; bu uygulamalar hâlâ hafızamızda. 2018’de TRT’den binlerce kişinin “istihdam fazlası personel” denilerek gönderilmesi, ardından da şirketler üzerinden sınavsız personel alımının yapılması bu modelin niçin ve nasıl işletildiğinin en somut örneklerinden. Bugün 13’üncü maddeyle bu model de yasalaştırılmak isteniyor. Öte yandan da KHK zulmüyle işinden, ekmeğinden edilen on binlerce kişi hâlâ adalet bekliyor. Bu uygulama binbir emekle çalışan, didinen, emek veren, geleceğe dair bu çürümüş sistemde dahi bir nebze olsun umudunu koruyan, diri tutmaya çalışan gençlerin yararına değilse kimin yararına diye soruyoruz. Halkın mı? Hayır. Bu düzenleme doğrudan doğruya sermayenin, sermaye sınıfının, yandaş şirketlerin ve siyasi iktidarın kadro ağının lehinedir.

Biz bu politik tercihleri yalnızca bir kamu yönetimi sorunu olarak değil, toplumsal eşitlik, halkın egemenliği ve demokrasi sorunu olarak da görüyoruz. Eğer kamuya girişte eşitlik olmazsa kamu hizmetleri tüm yurttaşlara tarafsız ve erişilebilir şekilde sunulmaz. O zaman devlet de halkın devleti olmaktan çıkar, bir zümrenin imtiyazlı aracı hâline gelir.

Bu düzenleme sadece hukuksuzluk ve eşitsizlik üretmiyor, aynı zamanda sosyal ve kültürel bir dışlanmayı da derinleştiriyor. Kimler dışlanacak bu uygulamayla? Eğitimde, sağlıkta, istihdamda, yatırımda, ekonomide dışlanan illerin başında gelen Muşlu gençler gibi, bu ülkede dezavantajlı koşullarda yaşamaya çalışan milyonlar, KPSS’ye yıllarca çalışıp hak ettiği hâlde kadro alamayan gençler, kadınlar, Kürtler, yoksullar, engelliler yani bu sistemin dışında tutulan milyonlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Boz, buyurun.

SÜMEYYE BOZ (Devamla) - Bizler de DEM PARTİ olarak kamu hizmetine erişimde eşitlik talep ediyoruz. Her yurttaşın kamu görevine girme hakkının anayasal güvence altında olduğu ve kamu kurumlarının halkın hizmetinde olduğu bir sistem istiyoruz. Çünkü biliyoruz ki adalet sadece mahkeme salonlarında değil kamu personel sisteminde de sağlanmalıdır. Demokrasi yalnızca seçimlerden ibaret değil kamuya erişimde eşitlikle de ölçülür. Toplumsal barış sadece silahların bırakılmasıyla değil toplumsal dışlanmanın sona erdirilmesiyle de mümkündür. Hukuka, eşitliğe, demokrasiye, barışa ve halk iradesine sahip çıkmak için bu maddeyi reddediyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Şimdi diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 208 sıra sayılı Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 13- 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede bulunan ek 23 üncü madde başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiş.

‘İş mevzuatına tabi veya sözleşmeyle uzman istihdamı

Ek Madde 23- 657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (A) bendi kapsamında personel istihdam edilmeyen kamu kurum ve kuruluşlarının teşkilatlanmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde öngörülmesi kaydıyla kurumun görev alanına giren konularda çalıştırılmak üzere 657 sayılı Kanun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın idari hizmet sözleşmesiyle ya da iş mevzuatına tabi olarak uzman ve uzman yardımcısı istihdam edilebilir.

Bu madde kapsamında uzman ve uzman yardımcısı istihdamında 657 sayılı Kanunun ek 41'inci maddesinin ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları hükümleri kıyasen uygulanır. Ancak uzman yardımcılardan verilen ilave süre içinde tezlerini sunmayan veya ikinci defa hazırladıkları tezleri de kabul edilmeyenler, ikinci sınavda da başarı gösteremeyen veya sınav hakkını kullanamayanlar ile yabancı dil yeterliği şartını yerine getiremeyenler, uzman yardımcısı unvanını kaybederler ve kurumlarında durumlarına uygun kadro ve pozisyonlara atanırlar.

Uzman ve uzman yardımcılarının mesleğe alınmaları, sınavları, nitelikleri, yetiştirilmeleri ve çalışma usul ve esasları ile istihdamlarına ilişkin diğer hususlar kurumlarınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

İş mevzuatına tabi uzman ve uzman yardımcılara ilişkin tüm ihtilaflar iş mahkemelerinde görülür.”

Rahmi Aşkın Türeli

Cevdet Akay

Melih Meriç

İzmir

Karabük

Gaziantep

Cavit Arı

Ömer Fethi Gürer

Aşkın Genç

Antalya

Niğde

Kayseri

Gizem Özcan

Muğla

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz

Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Kayseri Milletvekili Sayın Aşkın Genç.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün yine bir torba kanun teklifiyle karşı karşıyayız. İçeriğinde daha önce Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş düzenlemelerin âdetâ fotokopi çekilmişçesine aynı şekilde noktasına, virgülüne dokunulmadan tekrar Meclis gündemine taşındığını ne yazık ki görüyoruz. İktidarın uzun süredir benimsediği bu yöntem artık sistematik bir pratiğe dönüşmüştür. Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçeleri dikkate alınmıyor, yalnızca kararın yürürlüğe gireceği tarih bekleniyor. Ardından, aynı düzenleme hızla teklif hâline getirilip Meclisten geçiriliyor. Yasama organı bir kez daha yürütmenin işlemlerini onaylayan bir notere indirgeniyor ancak ben bu kürsüde bugün bu teknik usulsüzlüklerden ziyade daha tehlikeli bir tabloya dikkatlerinizi çekmek istiyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisinin çatısı altında konuşmak, halkın vergileriyle oluşturulan bütçenin akıbetini sorgulamak bizlerin asli görevidir. Bugün bu kürsüden bir gerçeği tekrar ifade etmek durumundayız: Türkiye ne yazık ki bir faiz cumhuriyetine dönüşmüştür. Bakınız, Hazine ve Maliye Bakanlığının verilerine göre 2024 yılında merkezî yönetim bütçesinden faiz ödemelerine ayrılan kaynak

yirmi dört yıl sonra ilk kez anapara ödemelerini geride bırakmıştır. 2025 yılında da aynı tablo derinleşerek devam ediyor; yalnızca nisan ayında bütçeden 260 milyar lira faiz ödemesi yapılmış, aynı ayda personel giderlerine ayrılan kaynak 274 milyar lira yani faize giden para neredeyse tüm memurlarımızın maaşı kadar. 2025 yılının ilk dört ayında toplam faiz gideri 724 milyara ulaşmış durumda. Bu da bütçedeki her 100 liranın 17 lirasının faize gittiği anlamına geliyor ki faiz ödemelerinde geçen yıla kıyasla artış oranı yüzde 99. Sormak lazım, bu ülke kim için yönetiliyor? Emekçi için mi, emekli için mi yoksa alacaklıların keyfi kaçmasını diye mi?

Değerli milletvekilleri, ilk 4 ayda 885 milyar TL bütçe açığı verilmiş durumda. Aynı dönemde toplam 2 trilyon 810 milyar TL vergi toplanmış ama ne yazık ki halkın sofrasına ilave bir dilim eklemek konamamış çünkü vergiler halka değil faize ve israfa akıyor. İsraf demişken bir kalemi özellikle anmak gerek, Diyanet İşleri Başkanlığını; 2025 bütçesinden Diyanete ayrılan ödenek tam 130 milyar 119 milyon TL. İlk 4 ayda bunun 42 milyar lirası harcanmış. Bu bütçe, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının, Dışişleri Bakanlığının ve Kültür ve Turizm Bakanlığının bütçesinden çok daha fazla yani iktidarın önceliği sanayi değil, diplomasi değil, üretim değil önceliği tek merkezden şekillendirilmiş bir ideolojik yapı. Bu kürsüden defalarca söyledik, bu bir tercihler bütçesidir ve iktidar tercihini bir kez daha ortaya koymuştur. İktidar, yatırım yerine yandaşa, üretim yerine borca, adalet yerine faize kaynak aktarmaktadır. Bakınız, sermaye giderleri yani yatırıma ayrılan pay ilk 4 ayda 249 milyar TL, faiz ödemesi ise bunun neredeyse 3 katı yani ülke, geleceğine değil geçmişin borçlarına çalışıyor ve bu borçların yapısı hiç de iç açıcı değil. Brüt borç stokunun yüzde 54'ü döviz cinsinden. Kur oynaklığı demek bu ülkenin bütçesini Londra swap piyasasına emanet etmek demek. Kur arttıkça borç büyüyor, borç büyüdükçe faiz artıyor, bütçenin kaderi Londra piyasalarında yazılıyor.

Değerli milletvekilleri, bu bir bütçe değil bir borç ödeme planıdır ve bu planın tek kazananı halk değil alacaklılardır. Türkiye, üretmeden borçlanan, borçlandıkça faize bağımlı hâle gelen bir döngüye mahkûm edilmiştir. Faiz ödemeleri anaparayı geçti. Bütçe açığı vergiyle değil gelecek nesillerin sırtına yüklenen borçla kapatılıyor. Buna artık “bütçe” demek mümkün değil; bu, ekonomik vesayet rejimidir. Faiz kaleminin tahakküm ettiği bu düzende milletin cebine değil yalnızca alacaklıların kasasına çalışılıyor.

Buradan, bu teklife Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak “ret” oyu vereceğimizi ifade etmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sözlerinizi tamamlayın.

Buyurun.

AŞKIN GENÇ (Devamla) - Sözlerime son vermeden önce, 21 Mayıs 1864 Çerkes soykırımı ve sürgününün yıl dönümünde yaşamını yitirenleri rahmetle anıyorum. Bu büyük acı insanlık tarihine kazınmış kara bir lekedir. Sürgüne direnen Çerkes halkının hafızasını ve onurlu mücadelelerini saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesinin çerçeve hükmünde yer alan “değiştirilmiştir” ibaresinin “yeniden düzenlenmiştir” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turhan Çömez

Annan Şefik Çirkin

Hüsmen Kırkpınar

Balıkesir

Hatay

İzmir

Yavuz Aydın

Yüksel Selçuk Türkoğlu

Trabzon

Bursa

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Sayın Başkan, kısa bir söz talep edebilir miyim?

BAŞKAN - Sezai Bey, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

28.- *Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, kent uzlaşısı davasının bugünkü duruşmasına ilişkin açıklaması*

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün Çağlayan Adliyesinde kent uzlaşısı yaptıkları gerekçesiyle tutuklu yargılanan 10 belediye meclis üyesi arkadaşımızın tutukluluğuna devam kararı verildi ve mahkemeleri 18 Eylülle ertelendi. Kent uzlaşısını hâlâ suç sayan bir zihniyetle karşı karşıyayız. Bir kentte yaşayanların bir uzlaşısı var etmesi aslında toplumsal barışa büyük bir katkı iken bugün adaletin tesis edilmesi gereken yerde toplumsal barış dinamitleniyor. Bunu kabul etmek mümkün değil. Fakat savcı daha da ileriye gidiyor, iddianamesinde diyor ki: "Kürtler belediye meclisine girebilmek için kent uzlaşısı yapıyorlar." Yani Kürt olmak suç. Bir yere sızma anlamını taşıyan bir zihniyet iddianame yazıyor ve o iddianameyle de bu arkadaşlarımız tutuklu kalmaya devam ediyor.

Bu ülke Türklerin, Kürtlerin ortak ülkesidir, ortak vatanıdır; her mecliste de olmaya devam edeceğiz, yargı da bunu böyle bilsin. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

X.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- *Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey ve Ankara Milletvekili Orhan Yegin ile 72 Milletvekilinin Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3067) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 208) (Devam)*

BAŞKAN - Az önce okuttuğum önergeye Komisyon katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; bölücübaşı, bebek katili Öcalan'ın idamının engellenmesiyle başlayan süreç ne noktalara geldi biliyor musunuz?

"Terörsüz Türkiye" ambalajına sarılmış bir ihanet projesi ve bu projenin hedefi -açıkça söyleyelim- Türkiye Cumhuriyeti'nin canına ot tıkamaktır. Yüz yıllık parantezi kapatmaktan söz edenler aslında bu muazzaz ve mukaddes topraklardaki Türk parantezini kapatmak istemektedirler. Hâlbuki Türk'e kefen biçenin akıbeti tarihin kayıtlarında vardır ve biz o akıbeti çok iyi biliyoruz. "Terörsüz Türkiye" ve "barış" kelimeleri arasına sıkıştırılan ihanet sokaklarda Türk Bayrağı'nı yakmaya varan etnik bölücü küstahlığa ulaşmıştır.

Türk, bu coğrafyada bin yıldır hamilik yapmaktadır. Bunun kıymetini bilmeyenler ve ihanet projesinin mimarlarına güvenenler bilsinler ki Türk'ün ayranı geç kabarı ama kabarcına da yer yerinden oynar. "Terörsüz Türkiye" maskesinin ardındaki aktörler, Tunceli'de ellerinden Mehmetçik kanı akan PKK'nın 2 eşiğini anma toplantısına izin vermeyen Vali Bülent Tekbıykoğlu'na izin vermesi için baskı yapmışlar ama Türkiye Cumhuriyeti'ne ve Türk milletine sadakatini bürokrasiye olan sadakatinden üstün tutan onurlu Valimiz o izni vermektense istifa etmek onurunu göstermiştir.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - İstifa etmedi ya, merkeze çekildi.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Sayın Valimize Gazi Meclis adına, partimiz ve Türk Milleti adına şükran borçluyuz. Bu kürsüden sesleniyorum: Allah seni var etsin Sayın Valim.

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; ben bir öğretmenim, bugün size her biri yürek yakan 383 meslektaşımın bir kısmını hatırlatacağım.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Önce sen öğren, sen.

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Faşizm nasıl bir tercihtir?

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Bu sayı öyle kuru bir rakamdan ibaret değildir. Bu sayı, hayalleri yarım kalmış, sınıfları sessizleşmiş masum gülüşlerin toplamıdır. Millî Eğitim Bakanlığının 2023 verilerine göre bölücübaşı Abdullah Öcalan'ın talimatıyla PKK'nın hunharca katlettiği öğretmen sayısıdır bu 383. Herkes biliyordu ki öğretmenlere yönelik saldırılar rastgele değil sistematik bir karanlığın kanlı iziydi çünkü terör bilir ki bir öğretmen yalnızca bilgi vermez, aynı zamanda geleceği inşa eder.

Necmettin Öğretmen de “Ben bir öğretmenim.” diye söze başladılar. Tarih 16 Haziran 2017’ydi, Necmettin Yılmaz henüz 23 yaşındaydı. Şanlıurfa’nın Siverek ilçesine gittiğinde gözlerinde yalnızca umut vardı. Köy yolları çamurdu, okul sıvasızdı, kitaplar yetersizdi ama onun yüreği dopdoluydu. Memleketine bayram izni için dönerken yolu kesildi, teröristlerce kaçırıldı, günler sonra bir dere yatağında cansız naaşı bulundu.

Aybüke Öğretmen de tıpkı söze başlarken söylediğim gibi “Ben bir öğretmenim.” diye başladılar söze. 9 Haziran 2017’ydi, 22 yaşında bir müzik öğretmeni, Batman Kozluk ilçesinde görevdeydi. Her çocuğun içinde saklı duran melodiyi bulmak isterdi. Karneler dağıtılmıştı o gün, bayram öncesi, neşe doluydu, umut doluydu ama terör o gün onun şarkısını da susturdu.

26 Ekim 1993’tü tarih...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Tamamlayayım.

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Neşe Alten Öğretmen, Bursa Uludağ Üniversitesi mezunu, benim de üniversiteden okul arkadaşım; Diyarbakır’daydı, göreve başlayalı yirmi beş gün olmuştu. Önce yanındaki en büyük destekçisi, babası gözünün önünde katledildi, ardından kurşunlar ona da ölüm kustu ve bugün isimleri okullarda yaşıyor. İşte, biz bu gerçekleri hem unutmayacağız hem unutturmayacağız. Onlara karşı olan, bu muazzaz ve mukaddes Türk topraklarına karşı olan borcumuz için her türlü bedeli ödemeye biz hazırız.

Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

13’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 13’üncü madde kabul edilmiştir.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, kısa bir söz talebim var ama...

BAŞKAN - Yerinizden, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

29.- *Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun 208 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesi üzerinde verilen önerge hakkında yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, “Terörsüz Türkiye arasına sıkıştırılmış bir ihanettir.” demek doğru bir ifade değil kanaatimce diye ben de kendi görüşümü bildirmek istedim. Buradaki tüm siyasi parti grubunun temsilcilerinin de... Türkiye’deki bu terörün bitmesi Aybüke Öğretmenimiz gibi, Necmettin Öğretmenimiz gibi öğretmenlerimizin hiçbirinin kılına dahi zarar gelmesin diye başlatılmış çok kıymetli ve önemli bir süreçtir. Bunu bir ihanet süreci diye ifade etmeyi doğru bulmadığımı, bunun da kayıtlara ve tutanaklara geçmesi için söz aldığımı belirtmek istiyorum. Bu ülke hepimizin ülkesi. Kardeşliğimizi ve birliğimizi bozmaya çalışanlara fırsat vermemek için çok özenle ve büyük bir itina ile yürütülen bir süreç. Terörsüz Türkiye hem Türkiye için hem bölge coğrafyamız için çok önemli ve anlamlı bir süreçtir.

Teşekkür ederim Başkanım.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Birincisi için de öyle diyordunuz, birincisi için de; gördük!

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Silahtan besleniyorsun galiba. Bu kadar silahta ısrar etmenizi anlayamadım.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Kan durdu, onu gördün, hoşuna gitmedi herhalde.

SALİHE AYDENİZ (Mardin) - Kan dökülmesi çok hoşunuza gidiyor galiba.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Müsaade etmeyeceğiz Hanımefendi!

X.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- *Bahkesir Milletvekili Mustafa Canbey ve Ankara Milletvekili Orhan Yegin ile 72 Milletvekilinin Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3067) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 208) (Devam)*

BAŞKAN - 14'üncü madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 3 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 208 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen

İrfan Karatutlu

Elif Esen

Mersin

Kahramanmaraş

İstanbul

Sadullah Kısacık

Medeni Yılmaz

İdris Şahin

Adana

İstanbul

Ankara

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

George Aslan

Mahmut Dindar

Sabahat Erdoğan Sarıtaş

Mardin

Van

Siirt

Serhat Eren

Ömer Faruk Hülakü

Ferit Şenyaşar

Diyarbakır

Bingöl

Şanlıurfa

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerindeki ilk konuşmacı Ankara Milletvekili İdris Şahin.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

“657 sayılı Kanun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın, özel bilgi ve uzmanlık gerektiren geçici mahiyetteki işlerde, yerli ve yabancı personeli tam zamanlı, kısmi zamanlı veya proje sınırlı olarak sözleşmeli istihdam edilebilir.” hükmünü ihtiva eden 14'üncü madde hakkında söz almış bulunuyorum.

Değerli Başkanım, yerli ve yabancı sözleşmeli personel istihdamına yönelik bu kanun teklifi Anayasa'nın 7'nci maddesindeki yasama yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olduğu ve devredilemeyeceği ilkesine; yine, Anayasa'nın 2'nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine, Anayasa'nın 10'uncu maddesinde yer alan eşitlik ilkesine ve Anayasa'nın 128'inci maddesindeki “Memur ve kamu görevlilerinin istihdam ve esasları kanunla düzenlenir.” hükmüne açıkça aykırılık teşkil etmektedir. Anayasa'ya aykırılıkları ifade ettikten sonra, bu düzenlemenin kamu personel rejiminin kuralılaştırılmasına, kamu hizmetinin ticarileştirilmesine ve kamu yararının zedelenmesine de sebep olacağını kısaca ifade etmek isterim.

Değerli Başkanım, burada bahsi geçen özellikle yerli ve yabancı sözleşmeli personel istihdamını ifade ederken ülkemizdeki gençlerin hâlini de konuşmadan geçemeyeceğiz. Gençliğine güvenmeyen bir ülke geleceğini asla inşa edemez. Biz gençlerin özgürce yaşadığı, eşit temsil edildiği, insanca geçinebildiği bir Türkiye için yola çıktık çünkü gençler yalnızca yarının değil, bugünün de ortaklarıdır. Geçtiğimiz pazartesi günü 19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı'nı kutlarken bir yandan da yaklaşık 5 milyon gencin ne eğitimde ne de istihdamda olduğu gerçeğiyle karşı karşıya kaldık. Son yıllarda artık gençlerin “ev genci” tanımlamasıyla kendini tanımladığı bir süreçten geçiyoruz. Bu veriler daha yeni, bir hafta önce açıklandı; yaklaşık 5 milyon genç. Bu ne demek? Şu anda Türkiye’de gençlerimizin yaklaşık yüzde 26’sının ne eğitimde ne de işte olduğunu gösteriyor demek. Biraz önce gençlerin sorunlarının ve durumlarının burada dile getirilmesinden bahsettik. 5 milyon gencimizden binlercesi bizleri buluyor, sizleri buluyor. Dünyada neredeyiz? Bir de buna bakmak lazım. Bu oran yani yüzde 26’lık oran -Avrupa ortalaması yüzde 11- Türkiye’deki oran dünya ortalamalarının çok çok üstünde. Peki, sebebi ne? Niye bu kadar çok ev genci var Türkiye’de?

Değerli arkadaşlar, iş bulmak, istihdam sağlamak öncelikle ekonominin büyümesiyle mümkün olur. Ancak burada çok basit bir denklem var. Hukuk yoksa güven olmuyor, güven olmayınca yatırım gerçekleşmiyor, yatırım olmayınca da istihdam maalesef gerçekleşmiyor. Yani denklemin başında hukuk var, adalet var. Ülkede hukuk ve adalet olmadıktan sonra bu ülkenin ekonomisini büyütemeyiz, yeni istihdam alanlarını açamayız. İktidardakilerin özellikle duymasını istiyoruz ki ülkemizi hukuk ve adalet alanında getirdiğiniz nokta ekonomide bir sonuca dönüştürdü. Evet, hukuk ve adalet çok önemli ama yapılacak bir iş daha var, o da aktif iş gücü politikaları.

Değerli arkadaşlar, bu tavsiyem iktidar mensuplarına; özellikle ifade edeyim: Gittiğimiz yerlerde bazı ara elemanları aranan eleman olarak arıyoruz çünkü nitelikli bir iş gücünü bulmak için öncelikle meslek okullarının önünü açmak, meslek okulları olmasa bile üniversiteden mezun ettiğimiz binlerce arkadaş çalışabileceği iş alanlarına yönlendirmek gibi bir yükümlülüğümüzün olduğuna inanıyorum. Dolayısıyla gittiğimiz KOBİ’lerde karşılaştığımız “Ben eleman arıyorum ama aradığım vasıfta eleman bulamıyorum.” diyen KOBİ’ler var, sanayiciler var; öte yandan da “Ben üniversite okudum, diploma aldım, bu diplomanın karşılığını iş dünyasında bulamıyorum.” diyen milyonlarca gencimiz var. Ne yapmak lazım? Derhâl ama derhâl ihtiyaç duyulan alanların detaylı bir listesini çıkarıp işsiz gençlerimizi o alanlara hazırlamak lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Şahin.

Buyurun.

İDRİS ŞAHİN (Devamla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Üç aylık, altı aylık, bir yıllık programlarla, aktif iş gücü eğitim programlarıyla gençlerimizin becerilerini, donanımlarını ihtiyaç olan alanlarda zenginleştirecek çalışmalara bakmak lazım. Bunlar inanın çok kolay. Bakın, okul binaları akşam boş, hafta sonları boş. Öğretmenler fazla mesaiyi gençlerimiz için rahatlıkla yapar, yeter ki gençlerimiz iş bulsunlar. Önemli olan, o alanlarda gençlerimizin yeniden eğitilmesi. Gidiş geliş otobüs biletymiş, ulaşımış; kesinlikle devlet karşılayacak, devlet üstüne bir de öğlen yemeği parası verdiğinde bunları gerçekleştirebilecek eğitim altyapımızın olduğuna inanıyorum. Dolayısıyla ülkemizde binlerce, on binlerce gencimiz işsizken dışarıdan istihdam için işçi getirmek işin açıkçası kendi aklımızla dalga geçmektir diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci söz sırası Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar’da.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Genel Kurulu ve yüreği barış umuduyla atan halkımızı saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; önümüzde yine AKP klasiği olan bir torba yasa var. Yasanın maddelerine baktığımızda, üzerine söz aldığım 14'üncü madde başta olmak üzere çoğu madde daha önce Anayasa Mahkemesinden geri dönmüştür.

Üzerine söz aldığım 14'üncü maddenin kapsamı öylesine geniş ve belirsiz ki personel alımında liyakati değil, sadakati esas alan bir sistemin altyapısı oluşturulacaktır. Buradan soruyorum: Söz konusu personeli hangi sınavla alacaksınız, hangi liyakat sistemine göre seçeceksiniz? Bu maddeyle getirilen sistemle -tıpkı geçmişte TRT'de, TÜRKSAT'ta ya da diğer kamu kurumlarında gördüğümüz üzere- kamuya paralel bir istihdam rejimi inşa ediyorsunuz.

Aynı zamanda, 14'üncü madde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nu pas geçiriyor, bunun yerine Cumhurbaşkanı kararnamelemleri esas alıyor. Anayasa Mahkemesinin 7 Aralık 2023 tarihli kararına baktığımızda buna yönelik esastan bir eleştirinin olduğu görülmektedir çünkü Anayasa Mahkemesi Anayasa'nın 91'inci maddesini işaret ederek kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisinin amaç ve kapsamı içinde kalınmadığı vurgusunu yapmıştır.

Yine, Sayıştay raporlarına baktığımızda, sadece TRT üzerinden 3 binin üzerinde kişi sınavsız bir şekilde işe alınmış ve onlarcası yöneticilik pozisyonuna getirilmiştir. Şimdi benzer uygulamaları tüm kamu kurumlarına yaymak istiyorsunuz. Bu sistem halkın değil, iktidarın ihtiyaçlarını gözetken, denetimden uzak, kamu kaynaklarını yandaşlara tahsis edecek bir düzenin işaretidir.

Ayrıca, maddeyle getirilen ücret tavanı da oldukça sorunludur. 657 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinin (B) bendine göre verilen ücret tavanının 5 katına kadar maaş verilmesi öngörülmektedir. Bununla da hâlihazırda ekonomik krizle boğuşan yurttaşlarımızın, asgari ücretle geçinmeye çalışan milyonların gözü önünde kamu kurumlarında ayrıcalıklı maaş alan yeni bir sınıf oluşturacaksınız. Bir yandan tasarruf genelgesi yayımlanıyor, öte yandan da bu maddelerle yüksek maaşlı sözleşmeli pozisyonlar için altın kapılar açılıyorsunuz. Bu bir çelişki değil midir?

AKP döneminde işin ehli olmadığı hâlde birçok kamu kurumuna yandaşların getirilmesi herkesin malumudur. Geçmiş dönemde AKP vekilliği yapmış ancak bugün itibarıyla görevleri sona eren pek çok AKP'li kamu kurumlarının yönetim kurullarına atanarak yüksek maaşlar ve huzur haklarıyla kamu kaynaklarından faydalanmaya devam ediyorlar. Bu sebeple söz konusu düzenleme bu riski barındırdığı ve personel ücretleri arasında uçuruma sebep olacağı için bu yasal düzenlemeye “hayır” diyoruz. Bu madde Anayasa'nın kamu hizmetlerine girme hakkını düzenleyen 70'inci maddesine, eşitlik ilkesini düzenleyen 10'uncu maddesine ve kamu personel rejimini kanunla düzenleme yükümlülüğünü getiren 128'inci maddeye açıkça aykırıdır. Anayasa Mahkemesi daha önce benzer içerikteki KHK ve Cumhurbaşkanı kararlarını, düzenlemelerini bu gerekçelerle iptal etmiştir. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçtiğimizden beri çıkarılan yasalara baktığımızda her torba yasada yürütmenin yetkisi artırılıyor, bakanlıkları ve bağlı olan bütün kurumları işlevsiz hâle getiriyorsunuz.

Şu ayeti unutmayalım, Âl-i İmrân suresi 185'inci ayet; meali: “Her nefis ölümü tadacaktır.” Sizler Erdoğan'ı ölümsüz ve sonsuza kadar Cumhurbaşkanı olarak o koltukta kalacağı hissine kapılarak sınırsız yetkilerle donatıyorsunuz, farkında olmadan bütün idari kurumları işlevsiz hâle getiriyorsunuz. Burada durumu bir anekdotla açıklayayım ve bitireyim.

Urfa'da Topçu Gündaz Sulama Birliği var. Birlik suyu mazottan daha pahalı çiftçilere satıyor. Yoğun şikâyet üzerine DSİ Bölge Müdürüyle görüştüm. Pamuk için dönüm başı verilen 2.900 TL fiyatın fahiş olduğunu kabul etti ama “Bizlerin DSİ olarak bu duruma müdahale etme yetkimiz yok.” diye acizliğini ortaya koydu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın Sayın Şenyaşar, buyurun.

FERİT ŞENYAŞAR (Devamla) - Daha sonra Tarım Bakanı yerine Meclise gelen Tarım Bakan Yardımcısı Sayın Ebubekir Gizligider’le görüştüm. Evet, bu konuda çiftçilerin haklı olduğunu kabul etti ama “Cumhurbaşkanından talimat gelmeden biz bu fahiş fiyata karşı herhangi bir şey yapamayız.” dedi. Bir ilçede bir adaletsizliği gidermek için bütün yerelden Tarım Bakanına kadar Cumhurbaşkanından bir talimat gelmeden kimse buna müdahale edemiyor.

DEM PARTİ olarak halkın vergileriyle finanse edilen kamu kaynaklarının şeffaf, adil ve liyakata dayalı bir biçimde kullanılmasını savunuyoruz. Bu nedenle söz konusu maddenin teklif metninden çıkarılması gerektiğini bir kez daha ifade ediyoruz. Vicdanı olan bütün milletvekillerini bu hukuksuzluğa karşı ortak tavır almaya davet ediyorum. İYİ Parti hariç barış sürecine destek veren bütün siyasi partilere de teşekkür ediyorum. “...”²

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Aynı mahiyetteki önergeler kabul edilmemiştir.

Şimdi, diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin 14 üncü maddesinin çerçeve hükmünde yer alan “değiştirilmiştir” ibaresinin “yeniden düzenlenmiştir” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turhan Çömez

Adnan Şefik Çirkin

Hüsmen Kırkpınar

Balıkesir

Hatay

İzmir

Yavuz Aydın

Yüksel Selçuk Türkoğlu

Trabzon

Bursa

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen yok.

Gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Madde metninin daha anlaşılır hâle gelmesi için önergemiz doğrultusunda düzenleme yapılması gerekmektedir.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

14’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 14’üncü madde kabul edilmiştir.

15’inci madde üzerinde 2 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 208 sıra sayılı Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin 15’inci maddesinin çerçeve cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 15- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede bulunan ek 33 üncü madde başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.”

Rahmi Aşkın Türeli

Cevdet Akay

Ömer Fethi Gürer

İzmir

Karabük

Niğde

Melih Meriç

Gizem Özcan

Cavit Arı

Gazianep

Muğla

Antalya

Veli Ağbaba

Malatya

² Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelime ifade edildi.

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Malatya Milletvekili Veli Ağbaba.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, memlekette yoksulluk, işsizlik almış başını gidiyor, her kesimi etkiliyor; emekli 14.469 lira gibi parayla geçimini sağlamaya çalışıyor, asgari ücretli 22 bin TL alıyor ama ne konuşuyoruz? Ne konuşuyoruz? Çiftlik konuşuyoruz, çiftlik. Maalesef memleket âdetâ bir çiftlik hâline gelmiş durumda. Bakın, değerli arkadaşlar, ömründe bankaya para yatırıp çekme dışında bankanın önünden geçmeyen eski vekiller banka yönetim kurulu üyeliğine atanıyor. Telefon açıp kapatma dışında TELEKOM’la ilişkisi olmayan milletvekilleri TELEKOM’un, Turkcell’in yönetim kuruluna atanıyor. Demiri görse bakır sanan eski bakan, eski belediye başkanı KARDEMİR’in yönetim kuruluna atanıyor, KARDEMİR’in.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sizinkilerle karıştırdınız herhâlde.

VELİ AĞBABA (Devamla) - Değerli arkadaşlar, tam bir çiftlik. Bakın, geçtiğimiz dönemde Tarım Kredi Kooperatifi vardı; tam bir çiftlik. Devletin kurumlarını, hükmettiğiniz bütün kurumları maalesef babanızın malı gibi, babanızın çiftliği gibi yönetiyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar) Banka, KİT, eğer orada yer kalmadıysa başka bir yer var, sarayda danışman oluyor. Acaba merak ediyorum ne danışıyor bu kadar vekillere, ne danışıyor? Çok başarılıydı vekiller, devam ettirseydin; başarısızdı, ne danışyorsun?

Arkadaşlar, çiftlikten öte... Bakın, biraz önce arkadaşımız söyledi, Türkiye’de 4 milyon 700 bin tane ev genci var. Bu deyim size ait, bunun patenti size ait; 4 milyon 700 bin ev genci yani ne eğitimde ne işte çalışmıyor. Bu insanlar bırakın kamunun önünde geçmeyi, hayal bile edemiyor; sizin eski vekillerden vazgeçtik, eski vekillerin çocukları, akrabalarınız, yeğenleriniz devleti âdetâ işgal etmiş durumda. Devletin kurumları sadece AK PARTİ’lilere ait; yanlış anlamayın, AK PARTİ’ye oy veren fakir fukara da geçemiyor, ya Ankara’da dayısı olacak ya da emmisi olacak. Devlet âdetâ bir çiftlik durumunda.

Değerli arkadaşlar, ya, o gençleri hiç düşünmüyor musunuz, kapınıza gelen gençleri görünce, yüzüne bakınca yüzünüz hiç kızarmıyor mu, hiç utanmıyor musunuz? Ya, 90 yaşındaki adamın banka yönetim kurulunda ne işi var? 90 yaşında eski Belediye Başkanı seçimi kaybetmiş, ne yapıyorsunuz? Olur mu, olur mu... Büyükşehir Belediye Başkanlığı yapıyor, Büyükçekmece’de aday oluyor, seçim kaybediyor, ne yapıyorsunuz? Banka yönetim kurulu üyesi; eski Bakan, banka yönetim kurulu üyesi; eski milletvekili, banka yönetim kurulu üyesi. Arkadaşlar, bir daha soruyorum: O gençler kapınıza geldiği zaman hiç yüzünüz kızarıp utanmıyor musunuz ya? Ve çocuklar da öyle... Bir ayrıcalıklı sınıf yaratıldı, ayrıcalıklı bir sınıf; döneminizde imtiyazlı, ayrıcalıklı bir sınıf yaratıldı değerli arkadaşlar. Memlekette dert çok, sorun çok.

Değerli arkadaşlar, bir başka konu; Türkiye’nin birçok ilinde don vurdu ama bizim Malatya’daki don Malatya’da meyve ağaçları dışındaki ağaçları da yerle bir etti, yaktı. Bir ayı aşkın bir süre geçti, hâlâ çiftçiler bekliyor “Ne verilecek?” diye; hâlâ büyük bir belirsizlik devam ediyor değerli arkadaşlar. Burada bu donun hasarlarının giderilmesini bekliyoruz.

Bir başka mesele, aylardır söylüyoruz, yıllardır söylüyoruz; değerli arkadaşlar, Malatya’da bir çevre felaketi yaşanıyor gözümüzün önünde, organize sanayiden akan kirli sular âdetâ Malatya’nın meyve ambarını, tarım ambarını yok etmiş. Şahnahan, Bindal, Topraktepe, Suluköy, Sütlüce, Tepeköy, Topsöğüt, Dilek, Duranlar Mahalleleri maalesef o akan sular neticesinde, Şahnahan Deresi’ne verilmesi neticesinde artık bostan ekemiyorlar, domates ekemiyorlar, artık millet manavdan, köylü manavdan alışveriş yapıyor; bunu da gündeminize getirmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, bir başka önemli mesele şu: Depremi vurduğu Malatya’da, maalesef, yerinde dönüşümler kağıdı hızıyla ilerliyor; ilerlemiyor 2 sebepten. Birinci sebep; maalesef, Bakanlığın, Çevre Bakanlığının yeteri kadar personeli olmadığı için inceleyemiyorlar. Bakın, değerli arkadaşlar, 1,5 milyon lira para verilecekti iki yıl önce, iki yıldır bu insanlar para verilmesini bekliyorlar. Ya, enflasyon almış başını gidiyor; beton fiyatları, demir fiyatları, işçilik fiyatları neredeyse 2 katına çıkmış ama bürokratik engellemeler ve belediyelerin beceriksizliği yüzünden yerinde dönüşüm maalesef ilerlemiyor değerli arkadaşlar. Bakın, o günün parasıyla belki 1,5 milyon lira bir şeye yarardı ama 100 metrekaarelik bir evin maliyeti 3 milyon, 3 milyon 300 bini aşmış durumda. Maalesef, devlet taahhüt ettiği ödemelerini zamanında yapmadığı için memleket mağdur olmaya devam ediyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu deprem meselesi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Toparlayın Sayın Ağbaba, buyurun.

VELİ AĞBABA (Devamla) - Hemen Başkanım.

Bu deprem meselesi önemli. Bakın, sadece TOKİ ve Emlak Konutun yaptığı işler var, onun dışında, maalesef, Malatya’da yerinde dönüşüm bir adım ileri gidebilmiş değil; ruhsat verilmiyor, ruhsat verilince bürokratik işlemler, kırtasiye işlemleri almış başını gidiyor ve buna karışan, müdahale eden kimse de yok, âdeta Malatya bu anlamda büyük bir çaresizliği yaşamaya devam ediyor değerli arkadaşlar. Birçok mesele var, birçok sorun var ama maalesef burada, yerel yönetim de bir inisiyatif olarak bu sorunları çözme noktasına gitmiyor.

Örneğin, geçtiğimiz günlerde Malatya’nın, Bostanbaşı ve Barguzu Mahallesi’ni ziyaret ettim, orada insanlar 2 evini satarak almış olduğu konutları yerinde dönüşüm yapmak için uğraşıyorlar; maalesef, para alamıyorlar, bürokrasiden kurtulamıyorlar. Bu konuyu gündemde tutmak istiyoruz, mutlaka bu konunun çözülmesi lazım.

Bu duyguyla hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 15’inci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan “değiştirilmiştir” ibaresinin “yeniden düzenlenmiştir” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turhan Çömez

Adnan Şefik Çirkin

Hüsmen Kırkpınar

Balıkesir

Hatay

İzmir

Yavuz Aydın

Mehmet Akalın

Yüksel Selçuk Türkoğlu

Trabzon

Edirne

Bursa

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Peki.

Önerge üzerinde söz isteyen Edirne Milletvekili Mehmet Akalın.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

MEHMET AKALIN (Edirne) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 15’inci maddesi üzerine söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Ben bu çorba, pardon, torba kanun üzerinde konuşmayacağım ama ülkemizin en önemli meselelerinden biri olan ancak yapay gündemlerden dolayı konuşamadığımız, görmezden geldiğiniz tarım ve gençlik üzerine konuşmak istiyorum. Tarım, çiftçilik yalnızca bir geçim kaynağı değil, aynı zamanda bu ülkenin bereketi ve geleceğidir ancak ne yazık ki son yıllarda izlenen yanlış tarım politikaları çiftçimizi desteklemekten çok köstekler hâle gelmiştir. Tarım politikalarındaki bu uygulamalar gençlerimizi de bu kutsal meslekten uzaklaştırmaktadır. Geçtiğimiz günlerde Sayın Bakan “Destek ve hibelerle gençlerin tarımdan daha fazla yer almasını hedefliyoruz.” dedi. Bu söze ben de sonuna kadar katılıyorum ve destekliyorum. Evet, gençlerimizin tarıma yönelmesi için destekler ve hibeler mutlaka sağlanmalıdır. Ancak, ironik olan, yirmi üç yıldır iktidarda olan bir Hükûmetin temsilcisinin tarımı bu hâle getiren politikaların sorumlusunun kim olduğunu hâlâ anlamamış olmasıdır. Sayın Bakan, yirmi üç yıldır iktidardasınız, Allah aşkına, gençleri tarıma kazandırmak şimdi mi aklınıza geldi? Gençlerimiz köylerden kentlere göç etti çünkü tarım artık onlara bir gelecek vadetmiyor. Çiftçimizin yaş ortalaması 60’a çıkmış durumda ve Trakya’da bu maalesef 61 yaş olmuş. Bunun en önemli nedenlerinden biri de köy okullarının kapatılmasıdır. Bugün gençlerin tarıma ilgi göstermemesine şaşırırlar bu tablonun mimarlarıdır. Yirmi üç yıldır çiftçiye kaderine terk eden, üretimi ithalata mahkûm eden bir anlayış bugün kalkmış tarımı ve gençleri hatırlıyor. Maalesef, ağlanacak hâlimize güler olduk.

Değerli milletvekilleri, 2002 yılında 32.401 olan köy okulu sayısı bugün 10 binlere düşmüş, kapatılan köy okulu sayısı da 20 bini aşmıştır. Şimdi, diyorsunuz ki: “Gençleri destekle tarıma kazandıracğız.” Siz önce mevcut çiftçimizin belini doğrultun ki gençlerin güvenliğini kazanasınız. Bakın, bugün mazot pahalı, gübre ateş pahası, yem fiyatları el yakıyor, tarımsal üretim ve hayvancılık artmıyor, tam tersine azalıyor. Çiftçi toprağını bırakıyor, şehre göç ediyor, köylerimizin arazileri de köye yabancı olan kişilerin eline geçiyor. Tarımda istikrar sağlamadan gençleri köyde tutmak, çölde tarla yetiştirmeye çalışmak kadar hayalci bir söylemdir.

Değerli milletvekilleri, 2006 yılında çıkarılan Tarım Kanunu’nun 21’inci maddesi açıkça diyor ki: “Tarıma ayrılan destek gayrisafi yurt içi hasılanın en az yüzde 1’i olmalıdır.” Ancak bırakın bu orana ulaşmayı, yanına bile yaklaşmıyorsunuz; sonra da çıkıp tarıma verdiğiniz değerden, çiftçiye duyduğunuz saygıdan söz ediyorsunuz. Köyde yaşam cazip hâle gelmeden, kırsal kalkınma desteklenmeden, köy okulları açılmadan gençler tarıma dönmez. Gençlere umut verecek bir tarım politikası şarttır; planlı, bilinçli ve sürdürülebilir projeler gereklidir. Bu nedenle, öncelikle köy okullarını yeniden açın, yerinde eğitim sağlayın, tarımı modernize edin, tarım ve hayvancılığı Tarım Kanunu’nun 21’inci maddesinde belirtildiği gibi destekleyin. Kısacası, tarım politikalarını milli güvenlik politikaları gibi önemseyin, çiftçinin toprağını terk edip şehre gitmek zorunda kalmayacağı bir düzen kurun diyor, Genel Kurulu ve aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

15’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 15’inci madde kabul edilmiştir.

16’ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 16’ncı madde kabul edilmiştir.

17’nci madde üzerinde bir önerge vardır, şimdi onu okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 208 sıra sayılı Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 17’nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“Madde 17- 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 45 inci maddesine aşağıdaki fıkra ilave edilmiştir.

“Türkiye İş Kurumunda il müdürü kadrosunda 24/11/2023 tarihi itibarıyla görevde bulunanlar hakkında, görevlerinin sona ermesi veya görevden alınmaları halinde bu maddenin ikinci fıkrası hükümleri uygulanır.””

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir
Melih Meriç
Gaziantep

Cevdet Akay
Karabük
Gizem Özcan
Muğla

Ömer Fethi Gürer
Niğde
Cavit Arı
Antalya

Mustafa Sezgin Tanrikulu
Diyarbakır

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NECMETTİN ERKAN (Kırşehir) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Diyarbakır Milletvekili Sayın Mustafa Sezgin Tanrikulu konuşacaktır. Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, gecenin son saatlerine geldik bu yasama çalışmasının ama bu yasama çalışmasının niteliğiyle ilgili konuşmak istiyorum. 17'nci maddeyi bir kez daha okudum. Sonuçta, Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği ve yasama organına da görev verdiği bir madde üzerine söz aldım.

Şunu ifade etmeliyim: Öncelikle, Adalet ve Kalkınma Partisinin siyaset tarzı Anayasa'ya uygun yasa yapma tarzı değil ve bu Parlamente'ye da bu tarzı maalesef aşıladılar. Yani eğer karşılaştırmalı bir çalışma yapılırsa, Adalet ve Kalkınma Partisi dönemi ile veya son dönemi ile öncesi karşılaştırılırsa yani Anayasa Mahkemesinin hem Cumhurbaşkanı kararnameleeri bakımından hem de bu yasama organının yaptığı yasama çalışmaları bakımından birçok yasayı iptal ettiği görülür. Bu, aslında bizler bakımından son derece üzücü bir şey. Eğer bu Parlamente'nin yasama uzmanları ve bizler Anayasa'ya uygun yasa yapmayı bilmiyorsak yurttaşlarımızdan nasıl Anayasa'ya uygun davranış bekleyeceğiz? Veya koskoca Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde bu kadar çok yasama uzmanı varken, bu kadar çok yasayı, karnameyi Anayasa'ya aykırı yapıyorlarsa nasıl yurttaşlarımızdan Anayasa'ya uygun davranmasını bekleyeceğiz? Dolayısıyla böyle bir tarzınız var yasa yapma tekniği bakımından, bunun bir gözden geçirilmesi lazım eleştiri bakımından çünkü rejimin niteliğini değiştirdi.

Sayın Başkanım, çok özür dilerim sizden ama sizin orada oturmanız da bir anayasal sorun şu anda, orada oturmanız. Neden? Tabii ki Meclis Başkanımızsınız, orada oturacaksınız, her zaman oturabilirsiniz ama en azından -ben tecrübeli bir vekil olarak söylüyorum- normal bir yasama çalışmasında bir Meclis Başkanının orada oturduğunu ben görmedim. (CHP sıralarından alkışlar) Orada oturduğunu görmedim ama bir anayasal tartışmaya tekabül eden bir nedenle buradasınız; dolayısıyla bakın, bu da bir sorun. Neden? Bir Anayasa Mahkemesi kararı var, Yargıtay kararı var. Siz sonuçta Anayasa'ya aykırı bir kararı, burada Anayasa Mahkemesine aykırı bir kararı okutmayı tercih ettiniz. Kriz çıktı, bir Başkan Vekili onu okuttu, siz “Okutamazsınız.” dediniz ve burada oturuyorsunuz bakın teamüllere aykırı bir biçimde; bu da bir anayasal sorun, burada bulunmanız. (CHP sıralarından alkışlar)

Bakın, dün itibarıyla burada çok önemli bir yasama çalışması yapıldı, çok önemli. Sonuçta Anayasa'nın bize verdiği bir görevi yerine getirdik ve ilk defa sizin döneminizde Anayasa'ya aykırı bir teamül başladı. Meclis komisyonunda Anayasa'nın 159'uncu maddesine aykırı bir biçimde oylama yapıldı ve o oylamayla buraya gelen yüksek yargıçlar, Danıştay üyeleri, hukukçular seçildiler, bu da sizin riyasetinizde oldu. Bakın, sizin riyasetinizde, siz komisyonların çalışmalarını gözeten bir konumdasınız, eğer o karar oradan çıkmışsa bu geleneği başlatmamalıydınız. Ne demeliydiniz? “Anayasa'nın 159'uncu maddesi çok açık,

dolayısıyla böyle bir oylama yapılamaz, oraya aday olan yüksek yargıçların tümü HSK üyesi yapılabilir, kura çekilmesi lazım.” demeliydiniz ama onu demediniz, çok kötü bir anayasal geleneğin başlangıcına sebep oldunuz bir riyaset makamı olarak; bu da Anayasa’ya aykırı bir durum. Dolayısıyla bakın konuştuğumuz bütün meseleler Anayasa meselesi aynı zamanda ve bu Meclisin çalışma düzeniyle ilgili olarak. Peki, dün seçilen bir HSK üyesi... Bakın, ben kimsenin şahsıyla ilgili değilim, yargıçların, savcılarının siyasal görüşleri olur ama siyasal aidiyetlerini ortaya çıkaran bir tutum içerisinde olamazlar, kamusal ortamlarda olamazlar. (CHP sıralarından alkışlar) Düğüne katılır, başka bir yere katılır, dostuna, arkadaşına katılır ama siyasal aidiyetlerini ortaya koyan bir tutum içerisinde olamazlar kamusal ortamlarda. Ama şimdi sonuçta Can Atalay kararına Anayasa’ya aykırı bir biçimde imza atmış, siyasal aidiyetini ortaya koymuş bir yargıç, burada Anayasa’ya aykırı bir yöntemle seçildi ve belki de HSK Başkan Vekili olacak. Bu da bakın, sizin döneminizde oluyor. Dolayısıyla bu süreçlerde bunların olmaması lazım. Hele hele, sizin gibi önemli bir akademisyen, çok tecrübeli bir siyasetçi, birçok badire atlatmış bir siyasetçi en fazla, riski olmayan -bakın, riski olmayan, siyasal riski olmayan, partiniz bakımından siyasal riski olmayan- meselelerde Anayasa’ya uygun davranma konusunda özen göstermeliydi. Bu sizin döneminizde olmamalıydı çünkü bunun hiçbir riski yok. Ne riski olacak HSK üyelerinin? Yani 5 üye gelecek oradan, zaten çoğunluk onlarda ama bu, sonuçta, yargı bağımsızlığı bakımından, tarafsızlığı bakımından kötü bir şeydir ve siz iki gündür sonuçta, olmaması gereken bir biçimde orada oturuyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın sözlerinizi, buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Devamla) - Oturmanızdan son derece memnunuz, sakın yanlış anlamayın ama bakın, Parlamentonun bu düzeni Anayasa yapma tekniği bakımından son derece yanlıştır. Size veya işte yasama uzmanlarına benim bir önerim olabilir ancak şunu yaparım en azından, bu Parlamento bir araştırma komisyonu kursun, Anayasa’ya uygun yasama çalışması nasıl yapılır bize öğretsinler; bir komisyon kurulsun yani. Bakın, dünyanın hiçbir Parlamentosu bu kadar çok Anayasa’ya aykırı yasa çıkarmamıştır ve 17’nci madde buna ilişkindir arkadaşlar, buna ilişkindir. (CHP sıralarından alkışlar) Dolayısıyla “Ben yaparım, Anayasa Mahkemesi iptal eder, bir daha yaparım, o arada bir süre geçer, dolayısıyla bir Anayasa bloku oluşur; oradakilere artık dokunulmaz, yapacağımı yaparım.” böyle bir hukuk düzeni olamaz, böyle bir hukuk devleti de olamaz. Dolayısıyla yani bu yasama çalışması bakımından, bu kanun bakımından da yapılan budur, yanlış yapılmıştır. Yöntemi yanlıştır ve bu düzen yanlıştır. O nedenle biz bu yasama çalışmasına bu yöntemle karşıyız diyorum, saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

17’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 17’nci madde kabul edilmiştir.

18’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 18’inci madde kabul edilmiştir.

19’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 19’uncu madde kabul edilmiştir.

Böylece ikinci bölümde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştır.

Teklifin tümünün oylanmasından önce İç Tüzük’ün 86’ncı maddesine göre lehte ve aleyhte olmak üzere 2 milletvekiline söz vereceğim.

İlk söz sırası lehte olmak üzere Sivas Milletvekili Ahmet Özyürek’e aittir.

Buyurun. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AHMET ÖZYÜREK (Sivas) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 208 sıra sayılı Bazı Kanunlar ile 375 sıra sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi üzerine şahsım adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Seçim bölgem Sivas’la ilgili bazı konuları burada paylaşmak istiyorum. Evet “Sivas” dediğimizde aklımıza Selçuklu geliyor, aklımıza Osmanlı geliyor ve en önemlisi de ülkemiz işgal kuvvetleri tarafından kuşatılmış; mavi gözlü, bozkurt bakışlı Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları emin ve güvenilir bir şehir arıyor; orası işte yigidler diyarı Sivas’tır. Sivas’a gelerek 4 Eylül Sivas Kongresi’ni yapıyor ve ülkemizin kurtuluşuna imza atıyor. Kendilerini buradan başta Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarını rahmet ve minnetle anıyorum.

Sivas’ımız, şanlı Sivas’ımız tarihinde 1935, 1950 yıllarında illerimizin ilk 5’inci sırasında hem nüfus olarak hem ekonomik olarak. Böyle tarihi şanlı olan Sivas’ımızın, Mustafa Kemal Atatürk’ün ve silah arkadaşlarının inandığı ve güvendiği bir şehrimizin ekonomik olarak büyümesi, gelişmesi lazım. Sivas nasıl tarihte Türk milletine lazım olduysa mutlaka ileriki günlerde de ihtiyaç duyulacaktır, o yüzden Sivas’ımızı göz ardı etmememiz gerekiyor. Sivas’ın sadece tarım ve hayvancılıkla kalmaması gerekiyor. Çiftçilerimizin her daim yanında olduk; mazotta, gübrede, tohumda. Çiftçilerimiz zarar ziyan gördüğünde, kuraklık veya sel felaketlerinde mutlaka zararları ve ziyanları karşılanmıştır. Ama Sivas’ımız sadece tarım ve hayvancılıkla büyümüyor arkadaşlar. Sivas’ımıza 6’ncı bölge özel teşviki aldık yani yerli ve yabancı yatırımcıların Sivas’a gelmesini sağladık fakat sadece Demirağ Organize Sanayi Bölgesi Sivas’ımıza yatırım olarak yeterli gözükmüyor. O yüzden, 16 ilçemizi ve merkezimizi tam olarak kapsayarak 6’ncı bölge özel teşvikinin Sivas’a gelmesini istiyoruz. Neden mi? Çünkü Sivas’ımız göç etmeye devam ediyor. İstanbul’da 3 milyon Sivaslıdan bahsediyoruz, Sivas’ta 650 bin Sivaslı hemşehrımız var. O zaman artık tersine göçü sağlayabilmek için, Sivas’ın büyüebilmesi için, gelişebilmesi için mutlaka sanayileşmesi lazım. O yüzden de iş ve istihdamın önü açıldığında Sivaslı hemşehrilerimiz İstanbul’dan ve büyükşehirlerden tekrar şehirlerine göç edecekler ve Sivas nüfusu da büyüyecek ve gelişecektir. Üniversiteyi bitiren gençlerimiz de yarın tekrar “Ben ne olacağım?” demeyecek, kendisine şehir aramayacak; memleketi olan ata ocağı, baba ocağı Sivas’ta yaşamını sürdürecektir arkadaşlar.

Tabii, bunun dışında KÖYDES projemiz var Çevre, Şehircilik Bakanlığımızın uygulamış olduğu. Herkesin mutlaka köyüne gitmesini, köyüne yatırım yapmasını ve köyde yaşamasını istiyoruz ama bunun için biz köylerimizde yaklaşık 100 muhtarımızla sohbet ettik. Köylerimizin en büyük ihtiyaçları ulaşım, altyapı ve en önemlisi de su; köylerine çocuklarıyla veya aileleriyle gittiklerinde, misafir olduklarında ise iletişim ve internet ağının olmaması. Şimdi diyoruz ki: “KÖYDES projesi var köylere gidelim, köylerde yaşayalım, köylere yönlendirelim.” Ama maalesef altyapı yok, yol yok, ulaşım yok, internet ağı yok; bundan dolayı çok sıkıntı çekiyoruz. En önemlisi de şu: Büyükşehir olmayan köylerimiz özel idareye bağlı. Tamam, köylerimizdeki arkadaşlarımız geliyor, emekli olanlar köyde ev yaptıracaklar, imar problemi var. Ya kardeşim, hem “Teşvik edelim.” diyoruz hem de gittiklerinde imar problemleriyle karşı karşıya... Eğer köyde yaşamak isteyen hemşehrilerimiz, vatandaşlarımız varsa bunlara kolaylık sağlayalım; bir insanın yaşayabilme standartlarını bunları uygulayalım ki arkadaşlarımız, hemşehrilerimiz köye gelsinler, köyde de yaşamlarını idame etsinler istiyoruz inşallah. Çevre, Şehircilik Bakanlığımıza KÖYDES projesinden dolayı, verdiği destekten dolayı teşekkür ediyorum ama yeterli değildir. Demin bahsettiğim bu problemlerin de mutlaka çözümünü istiyoruz inşallah.

Genel Kurulu saygı ve sevgiyle selamlıyorum. Kanun teklifi hepimize hayırlı olsun inşallah. (MHP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İkinci söz aleyhte olmak üzere Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır’a ait.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Öncelikle, Anayasa ve Adalet Komisyonunda görüşülüp tartışılması gereken bu torba kanuna “ret” oyu vereceğimizi söyleyerek sözlerime başlamak istiyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, aslında son konuşmayı ben yapmayacaktım. Yalnız iki saat önce İstanbul 23. Ağır Ceza Mahkemesinde önemli bir dava vardı. HDK kent uzlaşısı kapsamında Ataşehir, Kartal Belediye Başkan yardımcılarımız, meclis üyelerimiz tutuklu olarak yargılanıyorlardı. Üzülerek söylüyorum ki bu davada bugün utanç verici bir karar verildi. 10 belediye meclis üyesi, belediye başkan yardımcılarını hakkında tutukluluk hâlinin devamına karar verildi ve duruşma 18 Eylül'e bırakıldı; bakın, dört ay. Ben buradan iktidar partisi milletvekillerine söylemek istiyorum: Dört gün bir yerde, kapalı bir yerde kalabilir misiniz? Şimdi, seçim dönemindeki HDK Eş Başkanı Esengül Demir, bu görüşmeleri yapan kişi 31 Martta, geçen hafta yargılandığı davada tahliye edildi. Peki, bugün aynı kapsamda yargılanan belediye başkan yardımcılarımız, meclis üyelerimiz neden tahliye edilmiyor? Yani bu kabul edilebilir bir şey mi? Eş başkanı bırakacaksın, tahliye edeceksin, o kapsamda uzlaşma sağlayan siyasetçileri cezaevinde tutacaksın. Arkadaşlar, bu olacak bir şey değil. Bu Mecliste sürekli olarak artık adaletsizliği, hukuksuzluğu konuşmaktan biz de bıktık ama hem tutukluluk hâlinin devamına karar vereceksin hem de duruşmayı sonbahara, Eylül 18'e, dört ay sonraya bırakacaksın. Biz bu durumu nerede görüyorduk? Devlet güvenlik mahkemelerinde görüyorduk, sıkıyönetim mahkemelerinde görüyorduk, özel yetkili ağır ceza mahkemelerinde görüyorduk. Yahu Türkiye'yi günden güne adalette, hukukun üstünlüğünde daha geriye götürüyorsunuz. Bu insanlar suçsuz. HDK'yle ilgili İzmir 20. Ağır Ceza Mahkemesi karar vermiş “Terör örgütü değil.” demiş. Bugün, bu yapının eş başkanlarını tahliye etmişsiniz. Ha, Cumhuriyet Halk Partili olduğu için meclis üyeleri, belediye başkan yardımcılarını tutuklu olarak yargılanmak zorunda kalıyor; bu olmaz arkadaşlar. Şimdi, Mecliste bunu konuşacağız mı, konuşmayacağız mı? Nerede konuşabiliriz? Bakın, bayrama gireceğiz, ondan sonra on beş gün daha çalışacağız ve herkes tatile gidecek, bu Meclis kapanacak. Yaklaşık iki hafta sonra Kurban Bayramı var. Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri burada, milyonlarca emekliye bayram ikramiyesi vereceksiniz, hâlâ 4 bin lira mı vereceksiniz merak ediyorum? Bu bir kanunla gelmek zorunda ve 2 tane torba yasa daha var, infaz yasası var ve Meclis tatile gidecek ama bu Meclis bunu bile konuşmuyor. Bakın, bayram geliyor, milyonlarca emekli açlık sınırının altında yaşıyor, hâlâ 4 bin lira biz onlara ikramiye vereceğiz. Peki, temmuzun ilk haftası ya da 15 Temmuzda Meclisi kapattık, gelen yasalar belli aşağı yukarı; ekim ayına kadar bu Meclis tatilde, hepimiz seçim bölgelerine gideceğiz, milyonlarca emekli 14 bin lira maaşla mı yaşayacak? Milyonlarca asgari ücretli 22 bin lirayla mı yaşayacak? Sonra “Bu Meclis ne işe yarıyor?” dedikleri zaman zorunuza gidiyor ama üzülerek söylüyorum ki devletin üç temel erki yasama, yürütme, yargıya olan güven yüzde 20'lerde. Bunu siz yarattınız, bu toplumun gerçek sorunlarını burada konuşamıyoruz. Sürekli olarak Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği yasalara bir torbada biriktiriyorsunuz ve gelip burada konuşmak zorunda kalıyoruz. Ufak tefek değişiklikler ya da Anayasa Mahkemesinin Anayasa'ya aykırılık verdiği maddeleri aynı şekilde getiriyorsunuz. Peki, Temmuzun 15'ine kadar ne yapacağız?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Başarır tamamlayın, buyurun.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) - Soruyorum: Emekli için ne yapacağız? İşçiler için ne yapacağız? Ezilenler için ne yapacağız? Gençler için ne yapacağız? Hiçbir şey. Hepiniz elinizi vicdanınıza koyun, burada biz ne yapıyoruz diye düşünün.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Belediyelerinizde maaşını alamayan işçiler var.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Belediyelerde işçilerin maaşını ödeyemiyorsunuz.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) - Bu konuda hiç laf atmayın bakın, bunlar bu ülkenin gerçekleri. Kurban Bayramı'nda milyonlarca emekliye 4 bin lira vereceksiniz, bir karı kocanın yol parası değil...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Belediyeleriniz işçilerin parasını ödesin!

ALİ MAHİR BAŞARIR (Devamla) - ...4 kilo kıyma parası değil, 2 kilo şeker parası değil ama ben bunları anlatırken bana laf atabiliyorsun. Bence bana laf atma. Gel bir kanun teklifi ver; emekli için ver, işçi için ver, ezilenler için ver. Yahu, bu halk için bir şey yapalım, bir şey. Bu şekilde tatile gitmeyelim; yazık, yazık, yazık!

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teklifin tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın elektronik sistemle yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oylama için üç dakika süre vereceğim. Bu süre içinde sisteme giremeyen milletvekillerinin teknik personelden yardım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen milletvekillerinin oy pusulalarını oylama için verilen süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum, oylama işlemini başlatıyorum:

(Elektronik cihazla oylamaya başlandı)

(Kürsü önünde toplanmalar, karşılıklı konuşmalar)

(Elektronik cihazla oylamaya devam edildi)

BAŞKAN - Arkadaşlar, şu ana kadar gayet nezih bir şekilde gitmiş olan görüşmelerin oylamasında “Pusulaları sayalım, saymayalım.” meselesinden bir tartışma çıktı.

Oturuma beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 23.41

YEDİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 23.47****BAŞKAN: Numan KURTULMUŞ****KÂTİP ÜYELER: Yasin ÖZTÜRK (Denizli), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 90'ıncı Birleşiminin Yedinci Oturumunu açıyorum.

Oylama sonuçlarını Genel Kurula arz ediyoruz.

208 sıra sayılı Kanun Teklifi açık oylama sonucu:

“Kullanılan Oy sayısı : 320

Kabul : 250

Ret : 70

Kâtip Üye

Yasin Öztürk

Denizli

Kâtip Üye

Kurtcan Çelebi

Ankara”

BAŞKAN - Bu sonuca göre teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)**B) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ**

1.- Danışma Kurulunun, Genel Kurulun 22/5/2025 Perşembe günü toplanmamasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - Danışma Kurulunun bir önerisi vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

Buyurun.

No: 58

21/5/2025

Danışma Kurulu Önerisi

Danışma Kurulunun 21/5/2025 Çarşamba günü (bugün) yaptığı toplantıda Genel Kurulun 22/5/2025 Perşembe günü toplanmaması önerisinin Genel Kurulun onayına sunulması uygun görülmüştür.

Numan Kurtulmuş

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı

Leyla Şahin Usta
AK PARTİ Grubu Başkan Vekili

Ali Mahir Başarır
CHP Grubu Başkan Vekili

Sezai Temelli
DEM Grubu Başkan Vekili

Erkan Akçay
MHP Grubu Başkan Vekili

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu
İYİ Parti Grubu Başkan Vekili

Bülent Kaya
YENİ YOL Grubu Başkanı

BAŞKAN - Danışma Kurulunun önerisini kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gündemimizdeki konular böylece tamamlanmıştır.

Alınan karar gereğince, kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 27 Mayıs 2025 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 23.49

³ Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

XI- OYLAMALAR

1.- (S. Sayısı: 208) Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne Verilen Oyların Sonucu:

Sıra Sayısı : 208
 Oylama Saati : 23:32
 Üye Sayısı : 600
 Kabul Edenler : 247
 Reddedenler : 70
 Çekimsizler : 0
 Boş : 0
 Geçersiz Oylar : 0
 Mükerrer Oylar : 3
 Toplam : 320
 Açık Üyelikler : 8

Kanunlaşmıştır

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 208
Adana	Aytek	Faruk	AK PARTİ	Kabul
Adana	Barut	Ayhan	CHP	Ret
Adana	Bilici	Bilal	CHP	Ret
Adana	Bulut	Burhanettin	CHP	Katılmadı
Adana	Çelik	Ömer	AK PARTİ	Katılmadı
Adana	Doğru	Abdullah	AK PARTİ	Kabul
Adana	Ersoy	Ayşe Sibel	MHP	Kabul
Adana	Hatımoğulları Oruç	Tulay	DEM PARTİ	Katılmadı
Adana	Karamuk	Sunay	AK PARTİ	Kabul
Adana	Kırsacık	Sadullah	YENİ YOL	Katılmadı
Adana	Sümer	Orhan	CHP	Ret
Adana	Şevkin	Müzeyyen	CHP	Ret
Adana	Türktaş Taş	Ayyüce	İYİ PARTİ	Katılmadı
Adana	Varlı	Muharrem	MHP	Kabul
Adana	Zenbilci	Ahmet	BAĞIMSIZ	Katılmadı
Adıyaman	Alkayış	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Adıyaman	Kurt	Resul	AK PARTİ	Kabul
Adıyaman	Özhan	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul
Adıyaman	Şan	İshak	AK PARTİ	Kabul
Afyonkarahisar	Arslan	Hasan	AK PARTİ	Kabul
Afyonkarahisar	Olgun	Hakan Şeref	İYİ PARTİ	Katılmadı
Afyonkarahisar	Özkaya	Ali	AK PARTİ	Kabul
Afyonkarahisar	Taytak	Mehmet	MHP	Kabul
Afyonkarahisar	Yurdunuseven	İbrahim	AK PARTİ	Kabul
Ağrı	Bozdağ	Heval	DEM PARTİ	Katılmadı
Ağrı	Demir	Nejla	DEM PARTİ	Katılmadı
Ağrı	Kilerci	Ruken	AK PARTİ	Kabul/Mük.'
Ağrı	Sakik	Sırrı	DEM PARTİ	Katılmadı
Aksaray	Altınsoy	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul
Aksaray	Aydoğdu	Cengiz	AK PARTİ	Kabul
Aksaray	Kaşlı	Ramazan	MHP	Katılmadı
Aksaray	Yaldir	Turan	İYİ PARTİ	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 208
Amasya	Çilez	Hasan	AK PARTİ	Kabul
Amasya	İpek	Haluk	AK PARTİ	Kabul
Amasya	Karagöz	Reşat	CHP	Ret
Ankara	Akdoğan	Umut	CHP	Katılmadı
Ankara	Alparslan	Murat	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Arslan	Yüksel	İYİ PARTİ	Ret
Ankara	Aydemir	Zehranur	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Aydın	Koray	BAĞIMSIZ	Katılmadı
Ankara	Baykoç	Ahmet Fethan	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Beker	Adnan	CHP	Katılmadı
Ankara	Bilgin	Vedat	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Bingöl	Tekin	CHP	Katılmadı
Ankara	Çam	Lütfiye Selva	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Çelebi	Kurtcan	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Demir	Deniz	CHP	Katılmadı
Ankara	Dinçer	Semra	CHP	Katılmadı
Ankara	Doğan	Mesut	YENİ YOL	Ret
Ankara	Durmaz	Sadık	MHP	Katılmadı
Ankara	Emir	Murat	CHP	Ret
Ankara	Erdoğan	Asuman	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Ergin	Sadullah	YENİ YOL	Katılmadı
Ankara	Fakıbaba	Ahmet Eşref	İYİ PARTİ	Katılmadı
Ankara	Gökçek	Osman	AK PARTİ	Kabul
Ankara	İleri	Ömer	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Karakaya	Mevlüt	MHP	Katılmadı
Ankara	Konuralp	Okan	CHP	Ret
Ankara	Oktay	Fuat	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Sarıoğlu	Jülide	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Şahin	İdris	YENİ YOL	Ret
Ankara	Şahin Usta	Leyla	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Taşcier	Gamze	CHP	Katılmadı
Ankara	Timisi Ersever	Aliye	CHP	Ret
Ankara	Türkeş	Yıldırım Tuğrul	AK PARTİ	Katılmadı
Ankara	Yamalı	Mustafa Nedim	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Yaman	Aylin	CHP	Katılmadı
Ankara	Yegin	Orhan	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Yıldırım	Yaşar	MHP	Katılmadı
Ankara	Yıldız	Zeynep	AK PARTİ	Kabul
Ankara	Zorlu	Kürşad	AK PARTİ	Katılmadı
Antalya	Arı	Cavit	CHP	Ret
Antalya	Başkan	Abdurrahman	MHP	Kabul
Antalya	Coşar	Aliye	CHP	Ret
Antalya	Çavuşoğlu	Mevlüt	AK PARTİ	Katılmadı
Antalya	Çelik	Kemal	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 208
Antalya	Çorabatır	Sururi	CHP	Katılmadı
Antalya	Durgun	Hilmi	MHP	Kabul
Antalya	Erdem	Mustafa	CHP	Katılmadı
Antalya	Kaya	Aykut	CHP	Ret
Antalya	Kılıç	Şerafettin	YENİ YOL	Ret
Antalya	Köse	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Oluç	Hakkı Saruhan	DEM PARTİ	Katılmadı
Antalya	Poyraz	Uğur	İYİ PARTİ	Katılmadı
Antalya	Taş	İbrahim Ethem	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Uslu	Atay	AK PARTİ	Kabul
Antalya	Vural Çokal	Tuba	AK PARTİ	Kabul ² /Mük. ¹
Antalya	Yazıcı Özbudun	Serap	AK PARTİ	Kabul
Ardahan	İncesu	Özgür Erdem	CHP	Katılmadı
Ardahan	Koç	Kaan	AK PARTİ	Kabul
Artvin	Bayraktutan	Uğur	CHP	Katılmadı
Artvin	Çelik	Faruk	AK PARTİ	Katılmadı
Aydın	Bülbül	Süleyman	CHP	Katılmadı
Aydın	Karakaş	Ömer	İYİ PARTİ	Katılmadı
Aydın	Karakoz	Evrin	CHP	Ret
Aydın	Özmen	Ömer	AK PARTİ	Kabul
Aydın	Sanbaş	Seda	AK PARTİ	Kabul
Aydın	Savaş	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Aydın	Tezcan	Bülent	CHP	Katılmadı
Aydın	Yıldız	Hüseyin	CHP	Ret
Balıkesir	Aytekin	Ensar	CHP	Katılmadı
Balıkesir	Canbey	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Balıkesir	Çömez	Turhan	İYİ PARTİ	Katılmadı
Balıkesir	Dalgın	Burak	BAĞIMSIZ	Katılmadı
Balıkesir	Ok	İsmail	AK PARTİ	Kabul
Balıkesir	Öztaylan	Ali Taylan	AK PARTİ	Kabul
Balıkesir	Sarı	Serkan	CHP	Ret
Balıkesir	Uygur	Belgin	AK PARTİ	Kabul
Balıkesir	Yüksel	Ekrem Gökay	MHP	Kabul
Bartın	Aldatmaz	Yusuf Ziya	AK PARTİ	Kabul
Bartın	Bankoğlu	Aysu	CHP	Katılmadı
Batman	Bayındır	Keskin	DBP	Katılmadı
Batman	Nasıroğlu	Ferhat	AK PARTİ	Kabul
Batman	Oduncu Kutevi	Zeynep	DEM PARTİ	Katılmadı
Batman	Ramanlı	Serkan	HÜDA PAR	Katılmadı
Batman	Tiryaki	Mehmet Rüştü	DEM PARTİ	Katılmadı
Bayburt	Ateş	Orhan	AK PARTİ	Kabul
Bilecik	Eldemir	Halil	AK PARTİ	Kabul
Bilecik	Tüzün	Yaşar	CHP	Ret
Bingöl	Berdibek	Feyzi	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 208
Bingöl	Hüçükü	Ömer Faruk	DEM PARTİ	Katılmadı
Bingöl	Korkutata	Zeki	AK PARTİ	Kabul
Bitlis	Bedirhanoglu	Turan	AK PARTİ	Kabul
Bitlis	Çağlar Gökalep	Semra	DEM PARTİ	Katılmadı
Bitlis	Olan	Hüseyin	DEM PARTİ	Katılmadı
Bolu	Akgül	İsmail	BAGIMSIZ	Katılmadı
Bolu	Ateş	Türker	CHP	Katılmadı
Bolu	Coşkunyürek	Yüksel	AK PARTİ	Kabul
Burdur	Akbulut	İzzet	CHP	Katılmadı
Burdur	Korkmaz	Adem	AK PARTİ	Kabul
Burdur	Oğuz	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Ala	Efkan	AK PARTİ	Katılmadı
Bursa	Altaca Kaysoğlu	Nurhayat	CHP	Katılmadı
Bursa	Atmaca	Mehmet	YENİ YOL	Katılmadı
Bursa	Aydın	Muhammet Müfit	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Büyükataman	İsmet	MHP	Katılmadı
Bursa	Gözükara Durmaz	Emel	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Kılıç	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Mesten	Osman	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Özen	Refik	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Öztürk	Hasan	CHP	Katılmadı
Bursa	Pala	Kayihan	CHP	Katılmadı
Bursa	Salman	Ayhan	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Sarıbal	Orhan	CHP	Katılmadı
Bursa	Toktaş	Hasan	İYİ PARTİ	Katılmadı
Bursa	Torun	Cemalettin Kani	YENİ YOL	Katılmadı
Bursa	Türkoğlu	Yüksel Selçuk	İYİ PARTİ	Katılmadı
Bursa	Varank	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı
Bursa	Yavuz	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Yavuz Gözgeç	Emine	AK PARTİ	Kabul
Bursa	Zırhlıoğlu	Fevzi	MHP	Kabul
Çanakkale	Ceylan	Özgür	CHP	Katılmadı
Çanakkale	Gider	Ayhan	AK PARTİ	Kabul
Çanakkale	Güneşhan	İsmet	CHP	Katılmadı
Çanakkale	Uz	Rıdvan	İYİ PARTİ	Katılmadı
Çankırı	Akbaşoğlu	Muhammet Emin	AK PARTİ	Katılmadı
Çankırı	Yılık	Pelin	MHP	Kabul
Çorum	Ahlatcı	Yusuf	AK PARTİ	Kabul
Çorum	Kaya	Oğuzhan	AK PARTİ	Kabul
Çorum	Kayıcı	Vahit	MHP	Kabul
Çorum	Tahtasız	Mehmet	CHP	Ret
Denizli	Arpacı	Şeref	CHP	Katılmadı
Denizli	Biçer Karaca	Gülizar	CHP	Katılmadı
Denizli	Ök	Nilgün	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 208
Denizli	Özkan	Cahit	AK PARTİ	Kabul
Denizli	Öztürk	Yasin	İYİ PARTİ	Ret
Denizli	Silkin Ün	Sema	YENİ YOL	Katılmadı
Denizli	Tin	Şahin	AK PARTİ	Kabul
Diyarbakır	Akça Cupolo	Ceylan	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Çandar	Osman Cengiz	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Çelenk Özen	Sevilay	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Ensarioğlu	Mehmet Galip	AK PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Eren	Serhat	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Kamaç	Mehmet	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Kaya	Adalet	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Kepolu Ataman	Suna	AK PARTİ	Kabul
Diyarbakır	Öztürk	Berdan	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Tanrıkulu	Mustafa Sezgin	CHP	Ret
Diyarbakır	Türkoglu	Halide	DEM PARTİ	Katılmadı
Diyarbakır	Yaz	Mehmet Sait	AK PARTİ	Kabul
Düzce	Keşir	Ayşe	AK PARTİ	Kabul
Düzce	Özcan	Talih	CHP	Ret
Düzce	Öztürk	Ercan	AK PARTİ	Kabul
Edirne	Akalın	Mehmet	İYİ PARTİ	Ret
Edirne	Aksal	Fatma	AK PARTİ	Kabul
Edirne	Ün	Ediz	BAĞIMSIZ	Katılmadı
Edirne	Yazgan	Ahmet Baran	CHP	Ret
Elazığ	Açıkkapı	Ejder	AK PARTİ	Kabul
Elazığ	Erol	Gürsel	CHP	Katılmadı
Elazığ	İşıkver	Semih	MHP	Kabul
Elazığ	Keleş	Erol	AK PARTİ	Kabul
Elazığ	Nazırlı	Mahmut Rıdvan	AK PARTİ	Kabul ² /Mük. ¹
Erzincan	Karaman	Süleyman	AK PARTİ	Kabul
Erzincan	Sarıgül	Mustafa	CHP	Katılmadı
Erzurum	Altınok	Selami	AK PARTİ	Kabul
Erzurum	Aydın	Kamil	MHP	Katılmadı
Erzurum	Danış Betaş	Meral	DEM PARTİ	Katılmadı
Erzurum	Fırat	Abdurrahim	AK PARTİ	Kabul
Erzurum	Öncü	Fatma	AK PARTİ	Kabul
Erzurum	Öz	Mehmet Emin	AK PARTİ	Kabul
Eskişehir	Arslan	İbrahim	CHP	Katılmadı
Eskişehir	Çakırözer	Utku	CHP	Ret
Eskişehir	Dönmez	Fatih	AK PARTİ	Kabul
Eskişehir	Gürcan	Ayşen	AK PARTİ	Kabul
Eskişehir	Hatipoğlu	İdris Nebi	AK PARTİ	Kabul
Eskişehir	Süllü	Jale Nur	CHP	Katılmadı
Gaziantep	Atay	Sermet	MHP	Kabul
Gaziantep	Bakbak	Derya	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 208
Gaziantep	Bozalı	Mesut	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Bozgeyik	Büyüamin	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Çelikkaslan	İrfan	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Demir	Şahzade	HÜDA PAR	Katılmadı
Gaziantep	Gül	Abdulhamit	AK PARTİ	Katılmadı
Gaziantep	Gürban	Mehmet Mustafa	İYİ PARTİ	Katılmadı
Gaziantep	Karaca Demir	Sevda	EMEP	Katılmadı
Gaziantep	Kaya	Ertuğrul	YENİ YOL	Ret
Gaziantep	Meriç	Melih	CHP	Katılmadı
Gaziantep	Özkeçeci	Mehmet Eyup	AK PARTİ	Kabul
Gaziantep	Öztürkmen	Hasan	CHP	Katılmadı
Gaziantep	Şahin	Ali	AK PARTİ	Kabul
Giresun	Elmas	Nazım	AK PARTİ	Kabul
Giresun	İşık Gezmiş	Elvan	CHP	Katılmadı
Giresun	Konal	Ertuğrul Gazi	MHP	Katılmadı
Giresun	Temür	Ali	AK PARTİ	Katılmadı
Gümüşhane	Köse	Celalettin	AK PARTİ	Kabul
Gümüşhane	Küçük	Musa	MHP	Katılmadı
Hakkari	Bartın	Öznur	DEM PARTİ	Ret
Hakkari	Düşünmez	Onur	DEM PARTİ	Katılmadı
Hakkari	Parlak	Vezir Coşkun	DEM PARTİ	Katılmadı
Hatay	Çalışkan	Necmettin	YENİ YOL	Ret
Hatay	Çirkin	Adnan Şefik	İYİ PARTİ	Ret
Hatay	Güzelmansur	Mehmet	CHP	Ret
Hatay	Karahan	Kemal	AK PARTİ	Kabul
Hatay	Kaşıkçı	Lütfi	MHP	Kabul
Hatay	Mullaoglu	Servet	CHP	Katılmadı
Hatay	Özel	Abdulkadir	AK PARTİ	Kabul
Hatay	Yayman	Hüseyin	AK PARTİ	Katılmadı
Hatay	Yeşildal	Adem	AK PARTİ	Kabul
Hatay	Yıldırım Kara	Nermin	CHP	Ret
İğdır	Alagöz	Cantürk	AK PARTİ	Kabul
İğdır	Hun	Yılmaz	DEM PARTİ	Katılmadı
Isparta	Gökgöz	Mehmet Uğur	AK PARTİ	Kabul
Isparta	Halıcı	Hikmet Yalım	CHP	Katılmadı
Isparta	Sönmez	Hasan Basri	BAĞIMSIZ	Katılmadı
Isparta	Zabun	Osman	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Açıkel	Fethi	CHP	Katılmadı
İstanbul	Adan	Celal	MHP	Katılmadı
İstanbul	Akburak	Burak	İYİ PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Akkuş İlgezdi	Gamze	CHP	Ret
İstanbul	Aksakal	Mehmet Önder	DSP	Katılmadı
İstanbul	Aksu	İsmail Faruk	MHP	Katılmadı
İstanbul	Alan	Nurettin	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 208
İstanbul	Altay	Engin	CHP	Katılmadı
İstanbul	Ayan	Nilhan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Ayaydın	Derya	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Aydın	Biröl	YENİ YOL	Katılmadı
İstanbul	Ayırım	Şamil	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Baş	Erkan	TİP	Katılmadı
İstanbul	Bayhan	İskender	EMEP	Katılmadı
İstanbul	Bayram	Serkan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Beğin	Doğan	YENİDEN REFAH	Katılmadı
İstanbul	Berberoğlu	Kadri Enis	CHP	Katılmadı
İstanbul	Beyaz	Ersin	İYİ PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Cevizoğlu	Mustafa Hulki	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Çelik	Yahya	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Çelik Kanat	Sena Nur	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Çiçek	Cengiz	DEM PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Dalkılıç	Halis	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Demir	Doğan	BAGIMSIZ	Katılmadı
İstanbul	Demir	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Durgut	Müşerref Pervin Tuba	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Eker	Behiye	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Ekinci	Azmi	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Elçi	Türkan	CHP	Katılmadı
İstanbul	Emre	Yunus	CHP	Ret
İstanbul	Emre	Zeynel	CHP	Katılmadı
İstanbul	Enginyurt	Cemal	CHP	Katılmadı
İstanbul	Ensarioğlu	Mehmet Selim	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Erbakan	Muhammed Ali Fatih	YENİDEN REFAH	Katılmadı
İstanbul	Erdem	İsmail	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Esen	Eliş	YENİ YOL	Ret
İstanbul	Fırat	Celal	DEM PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Gökçek	Ali	CHP	Katılmadı
İstanbul	Gören Bölük	Seda	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Günaydın	Gökhan	CHP	Katılmadı
İstanbul	Hacıoğulları	Yücel Arzen	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	İşık Ercan	Tuğba	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	İlhan	Rabia	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	İzşiz	Seyithan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Kadak	Rümeysa	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Kadigil	Salih Sera	TİP	Katılmadı
İstanbul	Kandemir	Erkan	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Karabat	Özgür	CHP	Katılmadı
İstanbul	Karal	Hasan	YENİ YOL	Katılmadı
İstanbul	Karayel	İsmail Emrah	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Karslı	Şengül	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 208
İstanbul	Kavuncu	Mehmet Satuk Buğra	İYİ PARTİ	Ret
İstanbul	Kaya	Mustafa	YENİ YOL	Katılmadı
İstanbul	Kaya	Bilent	YENİ YOL	Ret
İstanbul	Kesici	İlhan	CHP	Katılmadı
İstanbul	Kılıçgün Uçar	Çiğdem	DBP	Katılmadı
İstanbul	Kılınç	Yüksel Mansur	CHP	Ret
İstanbul	Konal Süslü	Yıldız	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Konukcu Kok	Keziban	DEM PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Kurtulmuş	Numan	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Otlı	Çiçek	DEM PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Özçağdaş	Suat	CHP	Katılmadı
İstanbul	Özdemir	Nimet	CHP	Ret
İstanbul	Özer	Turan Taşkın	CHP	Katılmadı
İstanbul	Öztürk	Ümmiğülşen	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Paçacı	Mustafa Cihan	İYİ PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Paker	Büşra	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Pamukçu	Suat	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Rızvanoğlu	Evrin	CHP	Katılmadı
İstanbul	Saki	Özgül	DEM PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Salıcı	Oğuz Kaan	CHP	Katılmadı
İstanbul	Sırakaya	Zafer	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Sıvacıoğlu	Sevan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Soylu	Süleyman	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Şahin	İsa Mesih	BAĞIMSIZ	Ret
İstanbul	Şenocak	Bayram	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Şentürk	Hulusi	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Şık	Ahmet	TİP	Katılmadı
İstanbul	Tan	Namık	CHP	Katılmadı
İstanbul	Temurci	Selim	BAĞIMSIZ	Ret
İstanbul	Toprak	Erdoğan	CHP	Katılmadı
İstanbul	Turan	Hasan	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Üçüncü	Oğuz	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Yalçın	Edip Semih	MHP	Katılmadı
İstanbul	Yanıkömeroğlu	Ayşe Sibel	CHP	Katılmadı
İstanbul	Yapıcıoğlu	Zekeriya	HÜDA PAR	Katılmadı
İstanbul	Yeneroğlu	Mustafa	BAĞIMSIZ	Katılmadı
İstanbul	Yerebakan	Halit	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Yıldırım	Adem	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Yıldız	Feti	MHP	Katılmadı
İstanbul	Yılmaz	Medeni	YENİ YOL	Katılmadı
İstanbul	Yönter	İzzet Ulvi	MHP	Katılmadı
İstanbul	Yücel	Ahmet Ersagun	AK PARTİ	Katılmadı
İstanbul	Yüksel	Cüneyt	AK PARTİ	Kabul
İstanbul	Zengin	Özlem	AK PARTİ	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 208
İstanbul	Zeybek	Gökân	CHP	Katılmadı
İzmir	Akın	İbrahim	DEM PARTİ	Katılmadı
İzmir	Altıntaş	Haydar	DP	Katılmadı
İzmir	Arslan	Ednan	CHP	Katılmadı
İzmir	Bakan	Murat	CHP	Katılmadı
İzmir	Bilici	Mustafa	YENİ YOL	Katılmadı
İzmir	Böllünmez Çankırı	Ceyda	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Bursalı	Şebnem	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Çelebi	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Çubuk	Burçgül	DEM PARTİ	Katılmadı
İzmir	Dervişoğlu	Dursun Müsavat	İYİ PARTİ	Katılmadı
İzmir	Erdan Kılıç	Sevda	CHP	Ret
İzmir	Gökçen	Gökçe	CHP	Katılmadı
İzmir	İnan	Eyyüp Kadir	AK PARTİ	Katılmadı
İzmir	Kasapoğlu	Mehmet Muharrem	AK PARTİ	Katılmadı
İzmir	Kaya	Mahmut Atilla	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Kâya Ösen	Seda	CHP	Katılmadı
İzmir	Kırkpınar	Hüsmen	İYİ PARTİ	Katılmadı
İzmir	Kırkpınar	Yaşar	AK PARTİ	Kabul
İzmir	Nalbantoğlu	Rıfat Turuntay	CHP	Katılmadı
İzmir	Osmanağaoğlu	Tamer	MHP	Kabul
İzmir	Özalan	Fehmi Alpay	AK PARTİ	Katılmadı
İzmir	Özkan	Ahmet Tuncay	CHP	Katılmadı
İzmir	Özlale	Ümit	CHP	Katılmadı
İzmir	Polat	Mahir	CHP	Katılmadı
İzmir	Taşkın	Yüksel	CHP	Katılmadı
İzmir	Türel	Rahmi Aşkın	CHP	Ret
İzmir	Uzun	Mehmet Salih	CHP	Ret
İzmir	Yücel	Deniz	CHP	Katılmadı
Kahramanmaraş	Debgici	Ömer Oruç Bilal	AK PARTİ	Kabul
Kahramanmaraş	Karakoç Dora	Zuhal	MHP	Katılmadı
Kahramanmaraş	Karatutlu	İrfan	YENİ YOL	Katılmadı
Kahramanmaraş	Kirişçi	Vahit	AK PARTİ	Katılmadı
Kahramanmaraş	Köksal	Tuba	AK PARTİ	Kabul
Kahramanmaraş	Kurt	Mevlüt	AK PARTİ	Kabul
Kahramanmaraş	Öztunç	Ali	CHP	Katılmadı
Kahramanmaraş	Şahin	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Karabük	Akay	Cevdet	CHP	Ret
Karabük	Kesinkılıç	Durmuş Ali	AK PARTİ	Kabul
Karabük	Şahin	Cem	AK PARTİ	Kabul
Karaman	Eser	Selman Oğuzhan	AK PARTİ	Kabul
Karaman	Sağlam	Osman	AK PARTİ	Kabul
Karaman	Ünver	İsmail Atakan	CHP	Katılmadı
Kars	Alp	İnan Akgün	CHP	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 208
Kars	Çalkın	Adem	AK PARTİ	Kabul
Kars	Kılıç Koçyiğit	Gülüstan	DEM PARTİ	Katılmadı
Kastamonu	Ekmekeci	Fatma Serap	AK PARTİ	Kabul
Kastamonu	Uluay	Halil	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Akar	Hulusi	AK PARTİ	Katılmadı
Kayseri	Arıkan	Mahmut	SAADET PARTİSİ	Katılmadı
Kayseri	Ataş	Dursun	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Böhürler	Ayşe	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Cıngı	Murat Cahid	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Çopuroğlu	Şaban	AK PARTİ	Kabul
Kayseri	Ersoy	Mustafa Baki	MHP	Kabul
Kayseri	Genç	Aşkın	CHP	Ret
Kayseri	Özdemir	İsmail	MHP	Katılmadı
Kayseri	Özsoy	Sayın Bayar	AK PARTİ	Kabul
Kırıkkale	Kaplan	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Kırıkkale	Öztürk	Halil	MHP	Kabul
Kırklareli	Gündoğdu	Vecdi	CHP	Katılmadı
Kırklareli	Özkan	Fahri	CHP	Katılmadı
Kırklareli	Sarıçam	Ahmet Gökhan	AK PARTİ	Kabul
Kırşehir	Erkan	Necmettin	AK PARTİ	Kabul
Kırşehir	İlhan	Metin	CHP	Katılmadı
Kilis	Dal	Ahmet Salih	AK PARTİ	Kabul
Kilis	Demir	Mustafa	BAĞIMSIZ	Kabul
Kocaeli	Aşıla	Mehmet	YENİDEN REFAH	Katılmadı
Kocaeli	Çakır	Sami	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Çiler	Nail	CHP	Katılmadı
Kocaeli	Gergerlioğlu	Ömer Faruk	DEM PARTİ	Ret
Kocaeli	Hülagü	Sadettin	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Kanko	Mühip	CHP	Ret
Kocaeli	Katırcıoğlu	Radiye Sezer	AK PARTİ	Katılmadı
Kocaeli	Sancaklı	Saffet	MHP	Katılmadı
Kocaeli	Tipioğlu	Veysel	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Türkkan	Lütfü	İYİ PARTİ	Katılmadı
Kocaeli	Yaman	Cemil	AK PARTİ	Kabul
Kocaeli	Yıldızlı	Harun Özgür	CHP	Katılmadı
Kocaeli	Yılmaz	Mehmet Akif	AK PARTİ	Kabul
Konya	Ağralı	Abdullah	AK PARTİ	Kabul
Konya	Akyürek	Tahir	AK PARTİ	Kabul
Konya	Altunyaldız	Ziya	AK PARTİ	Katılmadı
Konya	Baykan	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Konya	Bektaş	Barış	CHP	Ret
Konya	Ekici	Hasan	AK PARTİ	Katılmadı
Konya	Erdem	Orhan	AK PARTİ	Kabul
Konya	Göka	Meryem	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 208
Konya	Kalaycı	Mustafa	MHP	Katılmadı
Konya	Karaman	Ünal	AK PARTİ	Katılmadı
Konya	Koçak	Konur Alp	MHP	Kabul
Konya	Özboyacı	Selman	AK PARTİ	Kabul
Konya	Özer	Mustafa Hakan	AK PARTİ	Kabul
Konya	Selvi	Latif	AK PARTİ	Kabul
Konya	Yüksel	Ali	YENİDEN REFAH	Katılmadı
Kütahya	Bayırcı	İsmail Çağlar	AK PARTİ	Kabul
Kütahya	Biçer	Adil	AK PARTİ	Kabul
Kütahya	Demir	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Kütahya	Erbaş	Ahmet	MHP	Kabul
Kütahya	Kasap	Ali Fazıl	CHP	Katılmadı
Malatya	Ağbaba	Veli	CHP	Ret
Malatya	Babacan	Abdullahman	AK PARTİ	Kabul
Malatya	Fendoğlu	Mehmet Celal	MHP	Katılmadı
Malatya	Koca	İhsan	AK PARTİ	Katılmadı
Malatya	Ölmeztoprak	İnanç Sıraç Kara	AK PARTİ	Katılmadı
Malatya	Tüfenkci	Bülent	AK PARTİ	Kabul
Manisa	Akçay	Erkan	MHP	Kabul
Manisa	Akkal	Tamer	AK PARTİ	Katılmadı
Manisa	Arınç	Ahmet Mücahit	AK PARTİ	Katılmadı
Manisa	Bakırlıoğlu	Ahmet Vehbi	CHP	Ret
Manisa	Başevirgen	Bekir	CHP	Katılmadı
Manisa	Baybatur	Murat	AK PARTİ	Kabul
Manisa	Kavaf	Selma Aliye	CHP	Katılmadı
Manisa	Özel	Özgür	CHP	Katılmadı
Manisa	Sunat	Şenol	İYİ PARTİ	Katılmadı
Manisa	Yenişehirlioğlu	Bahadır Nahit	AK PARTİ	Katılmadı
Mardin	Adak	Muhammed	AK PARTİ	Kabul
Mardin	Aslan	George	DEM PARTİ	Katılmadı
Mardin	Aydeniz	Salih	DEM PARTİ	Ret
Mardin	Güneş Altın	Beritan	DEM PARTİ	Ret
Mardin	Kılıç	Faruk	AK PARTİ	Kabul
Mardin	Tanhan	Kamuran	DEM PARTİ	Katılmadı
Mersin	Başarır	Ali Mahir	CHP	Ret
Mersin	Bozan	Ali	DEM PARTİ	Katılmadı
Mersin	Çakır	Hasan Ufuk	CHP	Katılmadı
Mersin	Dinç	Faruk	HÜDA PAR	Katılmadı
Mersin	Dinçer	Talat	CHP	Ret
Mersin	Ekmen	Mehmet Emin	YENİ YOL	Ret
Mersin	Kıratlı	Ali	AK PARTİ	Kabul
Mersin	Kış	Gülcan	CHP	Ret
Mersin	Koca Doğan	Perihan	DEM PARTİ	Katılmadı
Mersin	Kocamaz	Burhanettin	İYİ PARTİ	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 208
Mersin	Nebati	Nureddin	AK PARTİ	Kabul
Mersin	Söylemez	Havva Sibel	AK PARTİ	Kabul
Mersin	Uysal	Levent	MHP	Katılmadı
Muğla	Ergun	Metin	İYİ PARTİ	Katılmadı
Muğla	Mete	Kadem	AK PARTİ	Kabul
Muğla	Otgöz	Yakup	AK PARTİ	Kabul
Muğla	Öneş Derici	Süreyya	CHP	Katılmadı
Muğla	Özcan	Gizem	CHP	Katılmadı
Muğla	Özdağ	Selçuk	YENİ YOL	Katılmadı
Muğla	Uzun	Cumhur	CHP	Katılmadı
Muş	Boz Çakı	Sümeyye	DEM PARTİ	Ret
Muş	Şimşek	Mehmet Emin	AK PARTİ	Kabul
Muş	Temelli	Sezai	DEM PARTİ	Ret
Nevşehir	Çalışkan	Emre	AK PARTİ	Kabul
Nevşehir	Kılıç	Filiz	MHP	Katılmadı
Nevşehir	Özgün	Süleyman	AK PARTİ	Kabul
Niğde	Gürer	Ömer Fethi	CHP	Katılmadı
Niğde	İnce	Cumali	MHP	Kabul
Niğde	Uzkurt	Cevahir	AK PARTİ	Kabul
Ordu	Adıgüzel	Mustafa	CHP	Katılmadı
Ordu	Hamarat	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Ordu	Kaynak	İbrahim Ufuk	AK PARTİ	Kabul
Ordu	Özer	Mahmut	AK PARTİ	Kabul
Ordu	Şanlıtürk	Naci	MHP	Katılmadı
Ordu	Torun	Seyit	CHP	Ret
Osmaniye	Bahçeli	Devlet	MHP	Katılmadı
Osmaniye	Gülsoy	Seydi	AK PARTİ	Kabul
Osmaniye	Kaya	Asu	CHP	Katılmadı
Osmaniye	Yanık	Derya	AK PARTİ	Katılmadı
Rize	Avcı	Muhammed	AK PARTİ	Kabul
Rize	Mertoğlu	Harun	AK PARTİ	Kabul
Rize	Ocaklı	Tahsin	CHP	Ret
Sakarya	Bayraktar	Lütfi	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	Bülbül	Muhammed Levent	MHP	Katılmadı
Sakarya	Dikbayır	Ümit	BAĞIMSIZ	Katılmadı
Sakarya	Erdogan	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	İnci	Ali	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	Kaya	Murat	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	Kocacık	Ertuğrul	AK PARTİ	Kabul
Sakarya	Taşkent	Ayça	CHP	Katılmadı
Samsun	Aksu	Ersan	AK PARTİ	Kabul
Samsun	Çan	Murat	CHP	Ret
Samsun	Karaaslan	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul
Samsun	Karaman	Mehmet	YENİ YOL	Ret

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 208
Samsun	Kırcalı	Orhan	AK PARTİ	Kabul
Samsun	Muş	Mehmet	AK PARTİ	Kabul
Samsun	Topsakal	İlyas	MHP	Katılmadı
Samsun	Usta	Erhan	İYİ PARTİ	Katılmadı
Samsun	Yılmaz	Yusuf Ziya	AK PARTİ	Kabul
Siirt	Bakırhan	Tuncer	DEM PARTİ	Katılmadı
Siirt	Erdoğan Sarıtaş	Sabahat	DEM PARTİ	Katılmadı
Siirt	Gül	Mervan	AK PARTİ	Kabul
Sinop	Karadeniz	Barış	CHP	Katılmadı
Sinop	Maviş	Nazım	AK PARTİ	Kabul
Sivas	Aksu	Hakan	AK PARTİ	Kabul
Sivas	Güler	Abdullah	AK PARTİ	Kabul
Sivas	Karasu	Ulaş	CHP	Katılmadı
Sivas	Özyürek	Ahmet	MHP	Kabul
Sivas	Toy	Rukiye	AK PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Başak	Hikmet	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Bozdağ	Bekir	AK PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Cevheri	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Dusak	Abdürrahim	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Eyyüpoğlu	İbrahim	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Kunt Ayan	Dilan	DEM PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Öcalan	Ömer	DEM PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Önen	Abdulkadir Emin	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Özyavuz	İbrahim	MHP	Kabul
Şanlıurfa	Pınarbaşı	Mehmet Faruk	AK PARTİ	Kabul
Şanlıurfa	Sancar	Mithat	DEM PARTİ	Katılmadı
Şanlıurfa	Şenyaşar	Ferit	DEM PARTİ	Ret
Şanlıurfa	Tanal	Mahmut	CHP	Katılmadı
Şanlıurfa	Yazmacı	Cevahir Asuman	AK PARTİ	Kabul
Şırnak	Doğan	Ayşegül	DEM PARTİ	Katılmadı
Şırnak	İrmez	Mehmet Zeki	DEM PARTİ	Katılmadı
Şırnak	Tatar	Arslan	AK PARTİ	Kabul
Şırnak	Uysal Aslan	Nevroz	DEM PARTİ	Katılmadı
Tekirdağ	Avşar	Cem	CHP	Ret
Tekirdağ	Aygun	İlhami Özcan	CHP	Katılmadı
Tekirdağ	Diktaş	Gökhan	AK PARTİ	Kabul
Tekirdağ	Koncagül	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul
Tekirdağ	Özcan	Mestan	AK PARTİ	Katılmadı
Tekirdağ	Öztrak	Faik	CHP	Katılmadı
Tekirdağ	Taşcı	Selcan	İYİ PARTİ	Katılmadı
Tekirdağ	Yontar	Nurten	CHP	Katılmadı
Tokat	Aldemir	Cüneyt	AK PARTİ	Kabul
Tokat	Arslan	Mustafa	AK PARTİ	Kabul
Tokat	Beyazıt	Yusuf	AK PARTİ	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 208
Tokat	Bulut	Yücel	MHP	Kabul
Tokat	Durmaz	Kadim	CHP	Ret
Trabzon	Aydın	Yavuz	İYİ PARTİ	Katılmadı
Trabzon	Büyükdin	Yılmaz	AK PARTİ	Kabul
Trabzon	Karaismailoğlu	Adil	AK PARTİ	Kabul
Trabzon	Koç	Vehbi	AK PARTİ	Kabul
Trabzon	Suiçmez	Sibel	CHP	Ret
Trabzon	Şen	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı
Tunceli	Kordu	Ayten	DEM PARTİ	Katılmadı
Uşak	Güneş	İsmail	AK PARTİ	Kabul
Uşak	Karaoba	Ali	CHP	Ret
Uşak	Tuğrul	Fahrettin	AK PARTİ	Kabul
Van	Buldan	Pervin	DEM PARTİ	Katılmadı
Van	Çiftiyürek	Sinan	DEM PARTİ	Katılmadı
Van	Dindar	Mahmut	DEM PARTİ	Katılmadı
Van	Kaçmaz Sayyigit	Gülcan	DEM PARTİ	Katılmadı
Van	Kayatürk	Burhan	AK PARTİ	Kabul
Van	Türkmenoğlu	Kayhan	AK PARTİ	Kabul
Van	Uçar	Zülküf	DEM PARTİ	Katılmadı
Van	Varlı	Güleren	DEM PARTİ	Ret
Yalova	Akyol	Meliha	AK PARTİ	Kabul
Yalova	Becan	Tahsin	CHP	Katılmadı
Yalova	Büyükgümüş	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı
Yozgat	Akgül	Abdulkadir	AK PARTİ	Kabul
Yozgat	Kayalar	Lütfullah	İYİ PARTİ	Katılmadı
Yozgat	Sedef	İbrahim Ethem	MHP	Katılmadı
Yozgat	Şahan	Süleyman	AK PARTİ	Kabul
Zonguldak	Avcı	Muammer	AK PARTİ	Kabul
Zonguldak	Bozkurt	Saffet	AK PARTİ	Kabul
Zonguldak	Çolakoglu	Ahmet	AK PARTİ	Kabul
Zonguldak	Ertoğrul	Eylem Ertuğ	CHP	Ret
Zonguldak	Yavuzıılmaz	Deniz	CHP	Katılmadı

XII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Karabük Milletvekili Cevdet Akay'ın, TBMM tarafından kiralanan veya satın alınan taşınmazlara ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/27977)

TURKIYE BUYUK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Numan KURTULMUŞ tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ve talep ederim

Cevdet AKAY
Karabük Milletvekili
Plan ve Bütçe Komisyonu Üyesi

17 05 2024 tarihli ve 32549 sayılı Resmî Gazete de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Tasarruf Tedbirleri Genelgesi ne göre Hizmet binaları kamu binaları standartları esas alınarak ihtiyaç analizleri ve tasarruf anlayışı çerçevesinde gözden geçirilecektir. İhtiyaç fazlası bina veya bölümleri ihtiyacı olan kurumlara tahsis edilecektir. Hizmet binası kiralamaları belli bir takvim çerçevesinde ivedilikle sonlandırılacaktır kararı verilmiştir.

Bu bağlamda

- 1 2024 yılından bu yana TBMM tarafından kiralanan bina var mıdır? Varsa bu binaların kiralama amacı nedir? Yıllar itibarıyla ne kadar kira ödemesi yapılmıştır?
- 2 2024 yılından bu yana TBMM tarafından satın alınan bina var mıdır? Varsa hangi amaçla satın alınmıştır? Binalar kaç liralık bedelle satın alınmıştır?
- 3 2024 yılından bu yana TBMM tarafından kullanılan binalarda başlatılan tamirat tadilat ve inşaat çalışması var mıdır? Varsa bunlar nelerdir ve hangi amaçla başlatılmıştır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-120.07.03-1632205
Konu : Soru Önergesi

21.05.2025

Sayın Cevdet AKAY
Karabük Milletvekili

İlgi : 30.04.2025 tarihli ve 7/27977 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

TBMM tarafından kiralanan veya satın alınan taşınmazlara ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.
Bilgilerinizi rica ederim.

Bekir BOZDAG
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek: Soru Cevabı (1 sayfa)

EK

CEVAPLAR:

Cevap 1.- 2024 yılından bu yana Türkiye Büyük Millet Meclis (TBMM) tarafından kiralanılan bina bulunmamaktadır.

Cevap 2.- 2024 yılından bu yana TBMM tarafından satın alınan bina bulunmamaktadır.

Cevap 3.- TBMM tarafından kullanılan taşınmazlar üzerinde iki binada tamirat, tadilat ve inşaat çalışması bulunmaktadır. TBMM Eğitim ve Sosyal Tesisleri içerisinde milletvekillerine hizmet veren boş ve atıl durumda bulunan binanın kapasitesini artırmak amacıyla güçlendirme ve tadilat yapılarak kafeterya olarak düzenleme yapılmıştır. Ayrıca TBMM İstanbul Hizmet (F Blok) Binası olarak personel tarafından kullanılan yapıda depreme dayanıklı hale getirilmesi amacıyla güçlendirilme çalışmaları yapılmaktadır.

